

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ՔՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ՔՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
2006-2016 ԹԹ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հաշվետվությունը պատրաստվել է ինստիտուտի 2006-2016 թթ.
տարեկան հաշվետվությունների նյութերի հիման վրա:

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ «ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2016

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2007 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 6

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2008 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 25

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2009 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 41

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2010 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 59

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2011 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 72

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2012 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 85

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2013 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 101

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2014 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 120

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2015 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 142

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2016 թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
հիմնական արդյունքները 158

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2006-2016 թթ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության
առանձնահատկությունները 170

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2006-2016 թթ. հրատարակած աշխատությունները 173

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր,
պրոֆեսոր Վլադիմիր Հարությունյանի 2006-2016 թթ. գիտական
գործունեությունը և հրապարակումները 183

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2007թ. հրապարակումները 196

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2008թ. հրապարակումները 213

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի
2009թ. հրապարակումները 245

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2010թ. հրապարակումները.....	257
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2011թ. հրապարակումները.....	270
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2012թ. հրապարակումները.....	300
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2013թ. հրապարակումները.....	315
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 8	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2014թ. հրապարակումները.....	338
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 9	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2015թ. հրապարակումները.....	348
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 10	
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2016թ. հրապարակումները.....	361

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. ՔՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2007 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

Գիտակազմակերպչական գործունեության արդյունքները:

2006թ. դեկտեմբերին ինստիտուտի գիտխորհրդի որոշմամբ փոփոխվել են 2007թ. բազային ֆինանսավորմամբ գիտական գործունեության ուղղությունները, և «ՀՀ ֆինանսական և ներդրումային համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները» ու «ՀՀ ժողովրդագրության արդիական հիմնախնդիրները» խորագրերը փոխարինվել են համապատասխանաբար «Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները» և «Սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրները» խորագրերով, իսկ «ՀՀ տնտեսական ներուժի արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները տնտեսության միջազգային ինտեգրման պայմաններում» խորագիրը տարանջատվել է երկու՝ «Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» և «Տնտեսության արտաքին հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» խորագրերի:

2007թ. ինստիտուտում ընտրվել և ակադեմիայի հումանիտար բաժանմունքի բյուրոյի կողմից հաստատվել է ինստիտուտի գիտական խորհրդի նորացված կազմը, որում ներգրավվել են հայտնի գիտնականներ հանրապետության տարբեր ԲՈՒՀ-երից և կազմակերպություններից:

Նորացված գիտական խորհրդի ակտիվացված գործունեությանը զուգընթաց ինստիտուտում կատարվել են նաև կադրային փոփոխություններ՝ կադրերի երիտասարդացման առումով:

Բավական է նշել, որ եթե 01.01.2007թ. դրությամբ կադրերի միջին տարիքը 52 էր, ապա առաջին եռամսյակի վերջին՝ 50:

Վերոհիշյալ և այլ բարեփոխումների ընթացքում ՀՀ կառավարության կողմից 2007թ. մարտի 7-ին ընդունվեց «Տնտեսագիտական ուղղվածություն ունեցող գիտական կազմակերպությունների վերակազմակերպման մասին» թիվ 271-Ս որոշումը, որով

խնդիր դրվեց ճյուղային ենթակայության 3 տարբեր ինստիտուտներ՝ Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտ, Կառավարման և տնտեսական բարեփոխումների ինստիտուտ ու Գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ ՊՈԱԿ-ները վերակազմակերպելու և միացնելու ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ ՊՈԱԿ-ին:

Չանդրադառնալով միացման գործընթացում ծագած խոչընդոտներին ու մանրամասնություններին, նշեմ միայն, որ միացման գործընթացն իր ավարտին հասցվեց Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտ ՓԲԸ-ը ՊՈԱԿ-ի վերածվելուց հետո ընդամենը մեկ ամսվա ընթացքում, և 2007թ. հուլիսի 25-ին ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում այն ստացավ իր փաստաթղթային ձևակերպումը:

Հարկ է նշել, որ միացման արդյունքում ինստիտուտին ավելի շատ պարտավորություններ են փոխանցվել, քան ակտիվներ: Այսպես.

Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտից փոխանցվել են.

Ակտիվներ

- 1) Ոչ ընթացիկի մասով՝ 8,0 հազ. դրամ արժողությամբ փոշեկուլ:
- 2) Ընթացիկ ակտիվների մասով՝
  - ա) 3222,5 հազ. դրամի պարտքեր, այդ թվում՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունից (թեմատիկ ֆինանսավորման գծով)՝ 11790,0 հազ. դրամ և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունից (բազային ֆինանսավորման գծով)՝ 2043,2 հազ. դրամ:
  - բ) 102,2 հազ. դրամի դեբիտորական պարտքեր, այդ թվում՝ ԱԱՀ-ի գծով՝ 1,1 հազ. դրամ և շահութահարկի գծով՝ 101,1 հազ. դրամ:
  - գ) Ինստիտուտի դրամարկղում և հաշվարկային հաշվում գտնվող 1590,4 հազ.դրամի գումար:
  - դ) «Նորմա Սերվիզ» ՍՊԸ-ին տրված 20 հազ. դրամ գումարի կանխավճար:
  - ե) 5,8 հազ. դրամի բենզին (90լ):

Պարտավորություններ՝

- 1) Աշխատողներին ունեցած աշխատավարձի գծով 2166.0 հազ. դրամի պարտք:
- 2) Պետական բյուջեի գծով պարտք՝ 293.6 հազ.դրամ:
- 3) Սոցապ վճարների գծով պարտք՝ 803.3 հազ.դրամ
- 4) Ուսման վարձի գծով պարտք՝ 1706.0 հազ.դրամ, այսինքն՝ այդչափ ավել գումար գանձվել ու ծախսվել է վճարովի ասպիրանտներին:

Վերոհիշյալ պարտավորություններից բացի, փոխանցվել են նաև 73 ասպիրանտների ու հայցորդների գործեր, այդ թվում՝ արտադրությունից կտրված՝ 14, արտադրությունից չկտրված՝ 12, հայցորդներ՝ 47:

Կառավարման և տնտեսական բարեփոխումների ինստիտուտից փոխանցվել են.

Ակտիվներ

- 1) Ոչ ընթացիկի մասով՝ հաշվեկշռային արժեք չունեցող 37 աթոռ, 20 երկաթյա պահարան, 6 ստելաժ, դահլիճի 8 աթոռ, հեռախոսի 4 ապարատ, 6 տումբա, 15 լրագրասեղան, 1 գայլիկոնող սարք, 2 համակարգիչ, 1 հատակ մաքրիչ, 1 սառնարան, 2 կոնդիցիոներ, 1 երաժշտական կենտրոն, 11 ֆոտոօբյեկտիվ, 1 ֆոտոապարատ, 1 քսերոքս, 1 էլեկտրական կալոնկա, 19 հին գրամեքենա, 2 տրիբունա, 28 բազկաթոռ, 13 գրասեղան, 2 խորհրդակցության սեղան, 18 պահարան, 2 պահարան-քարտարան, 1 չիրկիզվող պահարան, 1 տպիչ, 8 տաքացուցիչ:
- 2) Ընթացիկ ակտիվների մասով՝
  - ա) 1438,2 հազ. դրամի դեբիտորական պարտքեր, այդ թվում՝ ուսման վարձի գծով՝ 1433,7, հազ. դրամ, ինտերնետային ծառայության գծով՝ 4,5 հազ. դրամ և հաշվարկային հաշվի մնացորդ՝ 24,2 հազ. դրամ:

Պարտավորություններ՝

- 1) Բալանսային վնաս՝ 285,6 հազ. դրամ
- 2) Պարտավորություններ սոցապի գծով՝ 260,5 հազ. դրամ:

- 3) Պարտավորություններ ուսման վարձի գծով՝ 595,0 հազ. դրամ, այսինքն՝ ավել է գանձվել և ծախսվել:
- 4) Աշխատավարձի պարտք՝ 870,8 հազ. դրամ:
- 5) Պարտք բյուջեին՝ 21,7 հազ. դրամ:

Վերոհիշյալ պարտավորություններից բացի փոխանցվել են նաև 72 ասպիրանտների ու հայցորդների գործեր, այդ թվում՝ արտադրությունից կտրված և չկտրված՝ 45, հայցորդներ՝ 27:

Գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտից փոխանցվել են.

Ակտիվներ՝

- 1) Ոչ ընթացիկի մասով՝ 570 հազ. դրամ արժողությամբ սելեկտորային մեկ կապ, 2 համակարգիչ, 1 ստենդ, 4 նկար և 1875 հազ. դրամ արժողությամբ հին գրքեր, որոնք ժամանակին չեն ամորտիզացվել ու բալանսից դուրս չեն գրվել:
- 2) Ընթացիկ ակտիվների մասով՝
  - ա) 666,0 հազ. դրամի դեբիտորական պարտքեր՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունից՝ թեմատիկ ֆինանսավորման մասով:
  - բ) 4,0 հազ. դրամի դեբիտորական պարտք շահութահարկի գծով:
  - գ) Ինստիտուտի հաշվարկային հաշվում գտնվող 472,0 հազ. դրամի գումար:

Պարտավորություններ՝

- 1) Մեքենաների և սարքավորումների ձեռքբերման գծով՝ 85,0 հազ. դրամ:
- 2) Տնտեսական գույքի գծով՝ 34,0 հազ. դրամ:
- 3) Մասնագիտական գրականության գծով (այլ հիմնական միջոցներ)՝ 451,0 հազ. դրամ:
- 4) Էլեկտրաէներգիայի և հեռախոսի պարտք՝ 40,0 հազ. դրամ:
- 5) Պարտք բյուջեին՝ 41,0 հազ. դրամ:
- 6) Աշխատավարձի պարտք՝ 820,0 հազ. դրամ:
- 7) Մոց. ապահովության պարտք՝ 241,0 հազ. դրամ:

Վերոհիշյալ պարտավորություններից բացի փոխանցվել են նաև 18 ասպիրանտների ու հայցորդների գործեր, այդ թվում՝

արտադրությունից կտրված՝ 6, արտադրությունից չկտրված՝ 5, հայցորդներ՝ 7: Ինստիտուտին փոխանցվել են նաև հաշվեկշռային արժեք չունեցող և հիմնականում ոչ արդիական ու հնացած գրքեր, սեղմագրեր ու ատենախոսություններ, որոնց քանակը կազմում է՝ 256 ատենախոսություններ, 578 սեղմագրեր, 4906 գրքեր, 103 վիճակագրական ժողովածուներ, որոնց քանակները, ըստ ինստիտուտների, բերված են ստորև.

Անվանումը	Ատենախոսություններ	Սեղմագրեր	Գրքեր	Վիճակագրական ժողովածուներ
Կառավարման և տնտեսական բարեփոխումների ինստիտուտ	56	180	4250	x
Գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ	-	148	256	103
Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտ	200	250	400	x
Ընդամենը	256	578	4906	103

Ինստիտուտին փոխանցված հսկայական պարտավորությունների, նվազ ակտիվների ու հնացած գրականության մանրամասն ներկայացման կարիքը թերևս չէր լինի, եթե դրանք լուրջ խնդիրներ չառաջացնեին ինստիտուտի համար:

Առաջ անցնելով նշենք, որ ՀՀ ԳԱԱ ղեկավարության աջակցությամբ ինստիտուտի կողմից հնարավոր լուծումները տրված են: Խոսքը, մասնավորապես, վերաբերում է.

- փոխանցված պարտավորությունների լրիվությամբ մարմանը (աշխատավարձերի, կրթաթոշակների, պ/բյուջեի պարտավորությունների և այլնի),
- օգտագործման համար պիտանի գույքի հիմնական մասի տեղափոխմանը և նոր գույքի ու տեխնիկայի, ինչպես նաև ավտոմեքենայի ձեռքբերմանը, որը հնարավոր եղավ ՀՀ ԳԱԱ

ղեկավարության թույլտվության ու ֆինանսական աջակցության շնորհիվ,

- ասպիրանտների ու հայցորդների հետ, օրենքով սահմանված կարգով, պայմանագրերի կնքմանը, ուսման վճարների հետևողական գանձմանը, ասպիրանտների ու հայցորդների աշխատանքային պլանների կազմմանը և նրանց անձնական գործերում առկա պակաս փաստաթղթերի լրացմանը (գործընթաց, որը շարունակվել է նաև հետագայում),
- թեմատիկ ֆինանսավորման աշխատանքների մասով միացյալ հաստիքացուցակների կազմմանը, դրանցում ներգրավված աշխատակիցների աշխատավարձերի ժամանակին վճարմանը, իսկ այնուհետև կատարված աշխատանքների ամփոփմանը, ինստիտուտի գիտխորհրդում քննարկելուն և սահմանված ժամկետում նյութերի ու փաստաթղթերի ողջ փաթեթը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ներկայացնելուն: 2007թ. ինստիտուտի տնօրինության ու գիտական խորհրդի կազմակերպական աշխատանքի ծանրաբեռնվածության մասին է վկայում այն փաստը, որ ինստիտուտը մինչև միացումը ունեցել է պայմանագրային վեց թեմա, իսկ միացումից հետո՝ 18 թեմա,
- բազային ֆինանսավորման աշխատանքների մասով միացյալ ինստիտուտի ժամանակավոր վարչակազմակերպական կառուցվածքի ու հաստիքային ցուցակների կազմմանն ու միացյալ ինստիտուտի գիտական և գիտակազմակերպական գործունեության շարունակականության ապահովմանը: Ընդ որում, աշխատողների ոչ մեծ թվով կրճատումներն ու միացման գործընթացն իրականացվել են առանց դժգոհությունների, որն առավել շատ պետք է կարևորել,
- միացյալ ինստիտուտի գիտական խորհրդի նորացված կազմի ձևավորմանը և հումանիտար բաժանմունքի բյուրոյի կողմից հաստատմանը,
- միացյալ ինստիտուտի՝ 2008թ. կառուցվածքը և խնդիրները ինստիտուտի գիտխորհրդում քննարկմանը, հաստատմանը:

Վերը նշված գիտակազմակերպչական աշխատանքներից բացի, հատուկ հիշատակության է արժանի այն փաստը, **որ ավելի քան 15 տարվա ընդմիջումից հետո՝ 2007թ. հոկտեմբերից, ինստիտուտում սկսեց գործել մասնագիտական խորհուրդ, որում թեկնածուական ատենախոսությունների առաջին պաշտպանությունը կայացավ դեկտեմբերի 5-ին:**

Ինստիտուտի վերոնշյալ կառուցվածքային բարեփոխումների, տնօրինության կազմակերպչական ծանրաբեռնված աշխատանքներին ու կադրային ներուժի երիտասարդացմանը զուգընթաց 2007թ. բնականոն ձևով շարունակվել է ինստիտուտի գիտական գործունեությունը.

1. Բազային ֆինանսավորմամբ թվով 10 թեմաների գծով, որոնցից.
ա) 4-ը ի սկզբանե եղել են ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտինը (ֆինանսական համակարգի կատարելագործման, տնտեսության իրական և արտաքին հատվածների և սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրներ):
բ) 3-ը՝ «Արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները» ու «Մակրոտնտեսական քաղաքականության և տնտեսության զարգացման կանխատեսումների ձևավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում», ինչպես նաև «Տարածքային միավորների զարգացման անհավասարաչափության գնահատումը, գործոնները և հաղթահարման ուղիները ՀՀ-ում» փոխանցվել են Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտից:
գ) 1-ը՝ «Գյուղատնտեսական արտադրության տեղաբաշխումը և մասնագիտացումը ՀՀ մարզերում» փոխանցվել է Գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտից:
դ) 2-ը՝ «Պետական գույքի կառավարման մասին ՀՀ օրենքի հիմնադրյալները» և «Պետական գույքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի հայեցակարգային դրույթները փոխանցվել են Կառավարման և տնտեսական բարեփոխումների ինստիտուտից:
2. Թեմատիկ ֆինանսավորման թվով 18 թեմաների գծով, որոնցից.

- ա) 6-ը՝ «ՀՀ-ում սահմանամերձ և լեռնային բնակավայրերի ցանցի զարգացումը և տնտեսական անվտանգության ռազմավարությունը» (0770), «Տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանակման և զարգացման ուղիները ՀՀ-ում» (0773), «Հայաստանի էներգահամակարգի սահմանակից երկրների հետ ինտեգրման և միջպետական միացյալ էներգահամակարգի (Էլեկտրա- և գազամատակարարման) ձևավորման ու կառավարման տնտեսական հիմնահարցերը» (0774), «Գյուղացիական տնտեսությունների մասնագիտացման և չափերի օպտիմալացման հիմնահարցերը ՀՀ-ում» (0775), «Օլիգոլ և ավտոմեքենաներից արտազատվող գազերի վտանգավոր ազդեցության կրճատման Էկոլոգատնտեսագիտական հիմնախնդիրները» (0997), «Մտավոր սեփականության կառավարման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (0790) ի սկզբանե եղել են ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտինը:
- բ) 1-ը՝ «Պետական սեփականության կառավարման արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում», փոխանցվել է Կառավարման ու տնտեսական բարեփոխումների ինստիտուտից:
- գ) 8-ը՝ «Պետական կառավարման արդյունավետության գնահատում. մեթոդաբանական հիմքերը և մեթոդական մոտեցումները» (0993), «ՀՀ արդյունաբերական ձեռնարկություններում նորամուծությունների ուղղությունները և կիրառման հիմնախնդիրները» (0786), «ՀՀ տնտեսական անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները» (0771), «Բնօգտագործման ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա և բնապահպանական հիմնախնդիրները ՀՀ հյուսիսային մարզերում (Շիրակ, Լոռի, Տավուշ)» (0787), «ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքների վերլուծում, ժողովրդագրական իրադրության վերագնահատում և բնակչության թվաքանակի միջնաժամկետ կանխատեսում (մինչև 2025թ.)» (0769), «Գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման հիմնական ուղղությունների հիմնավորումը և արտադրանքի ծավալների կանխատեսումը ՀՀ մարզերում» (0302), «Երևան քաղաքի սոցիալ-

տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, ռազմավարությունը և հեռանկարները երկարաժամկետ հատվածում» (0785), «ՀՀ աշխատանքի շուկան և կադրերի պատրաստման ու վերապատրաստման համակարգի բարեփոխման հիմնական ուղղությունները» (0788), փոխանցվել են Տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտից:

- դ) 3-ը՝ «Արտադրանքի ինքնարժեքը և արտադրության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ գյուղացիական տնտեսություններում» (0362), «ՀՀ անասնապահության և գյուղերի օպտիմալացման ուղիները» (0363), «Զբաղվածության բարձրացման ուղիները գյուղատնտեսության մեջ ռոռզման կազմակերպման նոր պայմաններում» (0365) փոխանցվել են Գյուղատնտեսության Էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտից:

Հարկ է նշել, որ թեմատիկ ֆինանսավորման վերոնշյալ 18 թեմաների ավարտական տարին համընկավ ինստիտուտների միացման գործընթացի հետ:

Մակայն, ի պատիվ միացյալ ինստիտուտի նորացված գիտխորհրդի, պետք է նշել, որ դրանք բոլորը հատ-հատ (նախապես գրախոսման ճանապարհով փորձաքննություն անցնելուց հետո) քննարկվել են ինստիտուտի գիտխորհրդում, և համապատասխան որոշումներ են կայացվել ու պահանջվող նյութերի հետ միասին սահմանված ժամկետում ներկայացվել պատվիրատուին:

Հիմնարար ուսումնասիրությունների գծով ինստիտուտի 2007 թվականի գիտական գործունեության կարևորագույն արդյունքներն են .

«Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող և թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում առաջարկվել է.

- բյուջեի եկամուտները դասակարգել ըստ հարկ վճարողների խմբերի, հարկման օբյեկտների ու բազաների և ըստ ոլորտ-

ների՝ մոտեցումներ, որոնք հարկային օրենսդրությամբ դրված են հարկման մեխանիզմների հիմքում, սակայն չեն արտացոլվել «Բյուջետային համակարգի մասին» և յուրաքանչյուր տարի ընդունվող «Պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքներում,

- համապատասխան փոփոխություններ կատարել հարկային օրենսդրության մեջ, որոնք կոնկրետացված են ըստ առանձին հարկատեսակների, ինչպես նաև նոր մոտեցումներ բյուջետային միջոցների ծախսման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:

«Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր Յուրի Միքայելի Սուվարյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում տրվել է հանրապետության ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների պաշարների ու ռեսուրսների արժեքային գնահատականը (թեմայի ղեկավար՝ երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Սարգսի Ավագյան)՝ ըստ օգտակար տարրերի, մարգերի ու հանքավայրերի՝ հիմքում ընդունելով օգտակար տարրերի՝ 2007թ. մարտ-ապրիլ ամիսներին միջազգային շուկայում գործող գները և «Պաշարների պետական հանձնաժողովի» կողմից հաստատված պաշարների ու ռեսուրսների ծավալները:

«Սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող՝ տնտեսագիտության դոկտոր Աշոտ Խաչատուրի Մարկոսյան) կատարված հետազոտության արդյունքում.

- մշակվել են քայլեր, որոնց իրականացումը կրերի ՀՀ-ում աղքատության մակարդակի նվազեցմանը,
- արվել են առաջարկություններ ՀՀ-ում տարվող զբաղվածության քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:

Կիրառական մշակումների գծով ինստիտուտի՝ 2007թ. գիտական գործունեության կարևոր արդյունքներն են.

«Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող և թեմայի ղեկավար, տնտեսագիտության դոկտոր Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում առաջարկվել է.

- բյուջեի եկամուտները դասակարգել ըստ հարկ վճարողների խմբերի, հարկման օբյեկտների ու բազաների և ըստ ոլորտների՝ մոտեցումներ, որոնք հարկային օրենսդրությամբ դրված են հարկման մեխանիզմների հիմքում, սակայն չեն արտացոլվել «Բյուջետային համակարգի մասին» և յուրաքանչյուր տարի ընդունվող «Պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքներում,
- համապատասխան փոփոխություններ կատարել հարկային օրենսդրության մեջ, որոնք կոնկրետացված են ըստ առանձին հարկատեսակների, ինչպես նաև նոր մոտեցումներ բյուջետային միջոցների ծախսման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:

«Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր Յուրի Միքայելի Սուվարյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում տրվել է հանրապետության ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների պաշարների ու ռեսուրսների արժեքային գնահատականը (թեմայի ղեկավար, երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Սարգսի Ավագյան)՝ ըստ օգտակար տարրերի, մարգերի ու հանքավայրերի՝ հիմք ընդունելով օգտակար տարրերի՝ 2007թ. մարտ-ապրիլ ամիսներին միջազգային շուկայում գործող գները և «Պաշարների պետական հանձնաժողովի» կողմից հաստատված պաշարների ու ռեսուրսների ծավալները:

«Սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համա-

կարգող, տնտեսագիտության դոկտոր Աշոտ Խաչատուրի Մարկոսյան) կատարված հետազոտության արդյունքում.

- մշակվել են քայլեր, որոնց իրականացումը կբերի ՀՀ-ում աղքատության մակարդակի նվազեցմանը,
- արվել են առաջարկություններ ՀՀ-ում տարվող զբաղվածության քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:
«Պետական կառավարման արդյունավետության գնահատում. մեթոդաբանական հիմքերը և մեթոդական մոտեցումները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Բենիամին Հովսեփի Եղիազարյան) թեմայի հետազոտությամբ ստացված հիմնական արդյունքներն են.
- ՀՀ սոցիալ-տնտեսական բնութագրերի և պայմանների փոփոխությունների կանխատեսման և միջնաժամկետ զարգացման ծրագրերի ձևավորման համակարգի ստեղծման շուրջ առաջարկությունների մշակումը,
- մակրոտնտեսական քաղաքականության ձևավորման, դրա իրականացման, կառավարման, մոնիտորինգի և վերահսկման համակարգ ստեղծելու շուրջ հայեցակարգային առաջարկությունների մշակումը:
«ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության տեղաբաշխումը և մասնագիտացումը ՀՀ մարզերում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Սերգեյ Գառնիկի Ղազարյան) թեմայի հետազոտությամբ ստացված հիմնական արդյունքներն են.
- գյուղատնտեսական արտադրության տեղաբաշխման մոտեցումների առաջարկումը ըստ մասնագիտացման ուղղությունների ու մարզերի,
- ջրօգտագործման և հողօգտագործման բարելավման ուղիների առաջարկումը:

Ինստիտուտի բազային ֆինանսավորմամբ ստացված կարևորագույն արդյունքներն են.

«Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության

թյան համակարգող և թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում առաջարկվել է.

- բյուջեի եկամուտները դասակարգել ըստ հարկ վճարողների խմբերի, հարկման օբյեկտների ու բազաների և ըստ ոլորտների՝ մոտեցումներ, որոնք հարկային օրենսդրությամբ դրված են հարկման մեխանիզմների հիմքում, սակայն իրենց արտացոլումը չեն ստացել «Բյուջետային համակարգի մասին» և յուրաքանչյուր տարի ընդունվող «Պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքներում,
- համապատասխան փոփոխություններ կատարել հարկային օրենսդրության մեջ, որոնք կոնկրետացված են ինչպես ըստ առանձին հարկատեսակների, ինչպես նաև նոր մոտեցումներ բյուջետային միջոցների ծախսման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:
«Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր Յուրի Միքայելի Մուվարյան) կատարված հետազոտությունների արդյունքում տրվել է հանրապետության ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների պաշարների ու ռեսուրսների արժեքային գնահատականը (թեմայի ղեկավար՝ երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Մարգսի Ավագյան)՝ ըստ օգտակար տարրերի, մարզերի ու հանքավայրերի՝ հիմք ընդունելով օգտակար տարրերի՝ 2007թ. մարտ-ապրիլ ամիսներին միջազգային շուկայում գործող գները և «Պաշարների պետական հանձնաժողովի» կողմից հաստատված պաշարների ու ռեսուրսների ծավալները:

«Սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրները» գիտական ուղղության մասով (գիտական ուղղության համակարգող՝ տնտեսագիտության դոկտոր Աշոտ Խաչատուրի Մարկոսյան) կատարված հետազոտության արդյունքում.

- մշակվել են քայլեր, որոնց իրականացումը կբերի ՀՀ-ում աղքատության մակարդակի նվազեցմանը,

- արվել են առաջարկություններ ՀՀ-ում տարվող զբաղվածության քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ:

«Պետական կառավարման արդյունավետության գնահատում. մեթոդաբանական հիմքերը և մեթոդական մոտեցումները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Բենիամին Հովսեփի Եղիազարյան) թեմայի հետազոտությամբ ստացված հիմնական արդյունքներն են.

- ՀՀ սոցիալ-տնտեսական բնութագրերի և պայմանների փոփոխությունների կանխատեսման և միջնաժամկետ զարգացման ծրագրերի ձևավորման համակարգի ստեղծման շուրջ առաջարկությունների մշակումը,
- մակրոտնտեսական քաղաքականության ձևավորման, դրա իրականացման, կառավարման, մոնիտորինգի և վերահսկման համակարգ ստեղծելու շուրջ հայեցակարգային առաջարկությունների մշակումը:
«ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության տեղաբաշխումը և մասնագիտացումը ՀՀ մարզերում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Սերգեյ Գառնիկի Ղազարյան) թեմայի հետազոտությամբ ստացված հիմնական արդյունքներն են.
- գյուղատնտեսական արտադրության տեղաբաշխման մոտեցումների առաջարկումը ըստ մասնագիտացման ուղղությունների ու մարզերի,
- ջրօգտագործման և հողօգտագործման բարելավման ուղիների առաջարկումը:

Ինստիտուտի թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված կարևորագույն արդյունքներն են.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանամերձ և լեռնային բնակավայրերի ցանցի զարգացումը և տնտեսական անվտանգության ռազմավարությունը» (թեմայի ղեկավար՝ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, տնտեսագիտության դոկտոր Վլադիմիր Եղիշի Խոջաբեկյան) թեմայի հետազոտության արդյունքում.

- բացահայտվել են առաջիկա 5-10 տարիների համար օրենսդրական հիմունքներով ժողովրդագրական քաղաքականության կատարելագործման հիմնահարցերը:

- առաջարկվել է ուսումնասիրվող գոտիներում ծննդաբերող կանանց նպաստի չափն ավելացնել ըստ ծնվող երեխաների և տարածքային բարձրությունների՝ ծովի մակերևույթից 1700-ից ու 1900-ից բարձր բնակվելու հաջորդականության,

- կանխատեսվել են հանրապետության բնակչության, հատկապես վերոհիշյալ գոտիների ծննդի, մահվան, բնական աճի և գաղթի ելևէջները երկարատև հեռանկարում՝ մինչև 2050-2060-ական թվականները:

«Գյուղացիական տնտեսությունների մասնագիտացման և չափերի օպտիմալացման հիմնահարցերը ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Մամվել Սերյոժայի Ավետիսյան) թեմայի հետազոտության արդյունքում.

- բացահայտվել է ըստ մարզերի գյուղատնտեսության մասնագիտացման հիմնական ուղղությունները,
- առաջարկվել են գյուղացիական տնտեսությունների սահմանային մեծությունների հիմնավորման մեթոդական մոտեցումներ:

«Ծխելու և ավտոմեքենաներից արտազատվող վտանգավոր ազդեցության կրճատման էկոլոգատնտեսագիտական հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ երկրաբանահանրաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Սարգսի Ավագյան) թեմայի հետազոտության արդյունքով հիմնավորվել է, որ.

- սիգարետների ծխի հետ հեռացող և ծխողի ու շրջապատի մարդկանց թոքերն անցնող թունավոր ու քաղցկեղածին նյութերի (օրգանական և անօրգանական) պարունակությունը հնարավոր է կրճատել 100%-ով,
- հնարավոր է ցեոլիտների օգնությամբ ծխողների գերակշիռ մեծամասնությանը հետ պահել ծխելու խիստ վտանգավոր սովորությունից, էապես կրճատել ծխելու հետևանքով առաջացող հիվանդությունների և անժամանակ մահացության դեպքերի քանակը:

«ՀՀ տնտեսական անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության դոկտոր Վարդան Բաբկենի Բոստանջյան) թեմայի հետազոտության արդյունքում.

- բացահայտվել են հանրապետության տնտեսական անվտանգության ապահովման ոլորտում առկա հիմնախնդիրները և դրանց վրա ազդող գործոնները, դասակարգվել են տնտեսական անվտանգության սպառնալիքները, դրանց ազդեցության սահմանները և ձևերը,
- մշակվել են հանրապետության տնտեսական անվտանգության ապահովման հիմնական սկզբունքները, հանրապետության տնտեսական անվտանգության ապահովման ինստիտուցիոնալ միջոցառումները:

«Երևան քաղաքի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, ռազմավարությունը և հեռանկարները երկարաժամկետ հատվածում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտության թեկնածու Արթուր Ռաֆիկի Թամազյան) թեմայի հետազոտության արդյունքում.

- մշակվել են մայրաքաղաքի սոցիալ-տնտեսական ներուժի գնահատման մեթոդաբանական մոտեցումներ,
- առաջարկվել են Երևան քաղաքի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի մշակման, քննարկման, հաստատման, իրականացման ու վերահսկողության սկզբունքները և մեխանիզմները.

Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից հրատարակվել են մենագրություններ և համահեղինակությամբ 5 գիրք, 198 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 1):

Արտասահմանում կազմակերպված գիտաժողովներին մասնակցել են ինստիտուտի 6 աշխատակիցներ, այդ թվում՝ 2-ը՝ ԱՄՆ-ում, 4-ը՝ Վրաստանում (որտեղ բոլոր ծախսերը հոգացել է հրավիրող կողմը), ինստիտուտում կազմակերպված գիտաժո-

ղովին մասնակցել են 33 աշխատակիցներ, ինստիտուտում եղել են արտադրությունից կտրված 44 ասպիրանտներ և այլն, որոնց վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացվում են ստորև բերված թիվ 1-7 աղյուսակներում:

Աղյուսակ 1

2007թ. ՀՀ ԳԱԱ թեմատիկայի ամփոփ տվյալները

Գիտական հիմնարկներ	Թեմաների թիվը		
	Բազային ֆինանսավորմամբ թեմաների թիվը	Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ թեմաների թիվը	տնտ. պայմանագիր
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	10	18	-

Աղյուսակ 2

Ինստիտուտում անցկացված հանրապետական և միջազգային կոնֆերանսներ, սիմպոզիումներ և այլ գիտական միջոցառումներ

Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը	Մասնակիցների թիվը	
		ընդամենը	այդ թվում արտ. երկրներից
Գիտաժողով	Տնտ. ինստիտուտ, Գրիգոր Լուսավորչի 15, 26.12.2007թ.	33	-

Աղյուսակ 3

ԳԱԱ աշխատակիցների արտասահմանյան, այդ թվում ԱՊՀ անդամ-երկրներ կատարած գործուղումները

Հիմնարկությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
		գիտաժողովներին մասնակցելու համար	համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու համար	բանակցությունների և կոնսուլտացիաների համար
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	ԱՄՆ	2	-	-
	Վրաստան	4	-	-

Աղյուսակ 4

ԳԱԱ գիտաշխատողների՝ 2007թ. հրատարակած աշխատությունների ընդհանուր քանակը

Հիմնարկությունը	Մենագրություն, ժողովածու և այլն		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք և այլն		Հոդվածներ, գեկուցումներ, թեզիսներ և այլն	
	Հան-րապե-տական	Արտա-սահ-մանյան	Հան-րապե-տական	Արտա-սահ-մանյան	Հան-րապե-տական	Արտա-սահ-մանյան
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	5	-	-	-	198	11

Աղյուսակ 5

Ասպիրանտների թվաքանակը

Հիմնարկությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք)		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
	ա/կ	ա/չկ	ա/կ	ա/չկ
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	44	59	3	8
	-	34	-	3

Աղյուսակ 6

Տվյալներ մասնագիտացված գիտական խորհուրդների վերաբերյալ

Հիմնարկությունը	Մտնականության խորհրդի մեծագույնը	Մասնագի-տության ծած-կագիրքը և անվանումը	Խորհրդի նախագահ, մոնիտորինգի գիտություն	2007թ. ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից համապատաս-խան այլ խորհուրդներում և ինստիտուտի խորհրդում պաշտպան-ված ատենախոսու-թյունների թիվը	
				դոկտորա-կան	թեկնածու-ական
Տնտեսագի-տության ինստիտուտ	008	Ը.00.02. «Տնտեսության, նրա ճյուղերի տնտեսա-գիտության և կառավարում» Ը.00.03. «Ֆինանսներ, դրա-մաշրջանառություն և վարկ»	տ.գ.դ. Վ.Լ.Հարությունյան տ.գ.թ. Կ.Հ.Առաքելյան	-	11

Աղյուսակ 7

ԳԱԱ աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներ

Հիմնարկու-թյունը	Աշխատող-ների ընդհա-նուր թիվը (այդ թվում՝ կանայք)	Գիտական աշ-խատողների ընդհանուր թիվը (այդ թվում՝ կանայք)	ԳԱԱ ակադեմի-կոսներ (այդ թվում՝ կանայք)	Գիտության դոկտորներ (այդ թվում՝ կանայք)	Գիտության թեկնածուներ (այդ թվում՝ կանայք)
Տնտեսագի-տության ինստիտուտ	115 41	99 20	1 -	21 1	48 9

Տեղեկություններ ինստիտուտի աշխատակիցների վերաբերյալ:

- ա) Ինստիտուտում մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թիվը կազմել է 32, այդ թվում 13-ը եղել են կանայք:
- բ) Ինստիտուտ ընդունվել են 10 երիտասարդ մասնագետներ, որոնցից 2-ը եղել են կանայք:
- գ) Ինստիտուտի 35 տարեկանից բարձր աշխատակիցները եղել են 83 հոգի:
- դ) Ինստիտուտի աշխատողների ընդհանուր թվից, այսինքն՝ 115-ից 73-ը կամ 64,0%-ը հիմնական աշխատողներ են եղել, իսկ 42-ը կամ 36%-ը՝ համատեղողներ:
- ե) Ինստիտուտում աշխատել են ՀՀ ԳԱԱ մեկական ակադեմիկոս և թղթակից անդամ:

Աշխատողների ընդհանուր թվի 86,1%-ը կամ 99-ը եղել են գիտաշխատողներ, որոնցից 20-ը՝ կանայք: Գիտաշխատողներից 21-ը եղել են գիտությունների դոկտորներ, իսկ 48-ը՝ տնտեսագիտության թեկնածուներ:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2008 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

Գիտակազմակերպչական գործունեության արդյունքները: Թարմացվել է ինստիտուտի նյութատեխնիկական բազան, և ձեռք է բերվել.

- 11 գրասեղան, 16 համակարգչային սեղան, 40 աթոռ, 10 գրասեղան, 6 համակարգչային կոմպլեկտ, 3 տպիչ և այլն (ինստիտուտի միջոցներով):
- ՀՀ ԳԱԱ նախագահության ֆինանսական աջակցությամբ ձեռք է բերվել 3 համակարգիչ և 2-ական մոնիտոր ու տպիչ, բազմացնող սարք:
- ՀՀ կառավարության մարդասիրական հանձնաժողովից որպես նվիրատվություն ստացել ենք 2-ական համակարգիչ ու մոնիտոր և 1 գունավոր տպիչ:
- ՀՀ ԳԱԱ գրադարանի կողմից նվիրատվության կարգով ստացել ենք 1 համակարգիչ և 1 սքաներ:

Ինստիտուտում ստեղծվել է համակարգչային տեղային ցանց, որը միացվել է ինտերնետին:

Ինստիտուտը սերտ կապեր է հաստատել Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի հետ և վերջինիս հետ 2008թ. կնքել է համագործակցության պայմանագիր, որի արդյունքում և որի հետ համատեղ նայեմքերին Երևանում կազմակերպվել և անցկացվել է միջազգային գիտաժողով՝ Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարանի մասնակցությամբ: Այս գիտաժողովում իրենց գիտական հոդվածներով հանդես են եկել ինստիտուտի տասը գիտաշխատողներ: Ինստիտուտի և համալսարանի համագործակցությունը միայն համատեղ գիտաժողովով չի սահմանափակվել:

Հարկ է նշել, որ կնքված համագործակցության պայմանագրի արդյունքում ինստիտուտի առանձին գիտաշխատողներ նաև

դասավանդում են համալսարանում: Դեռ ավելին՝ ինստիտուտի առանձին գիտաշխատողներ ընդգրկված են համալսարանի մասնագիտական խորհրդում և հակառակը: Այլ կերպ ասած, այս երկու հաստատությունները սերտորեն համագործակցում և փոխլրացնում են միմյանց: Համագործակցության որոշակի տարրեր առկա են նաև ԵՊՀ-ի տնտեսագիտության ֆակուլտետի, Հայաստանի պետական ագրարային համալսարանի ու Ռուս (Սլավոնական)-հայկական համալսարանի հետ, որն իր դրսևորումն է ստացել ուսումնական գործընթացների կազմակերպման մեջ ինստիտուտի գիտաշխատողների ներգրավմամբ և այլն:

Հիշատակության է արժանի 2008թ. Աբել Աղանբեգյանի անվան կորպորատիվ կառավարման բարձրագույն դպրոցի հետ ինստիտուտի ակտիվ համագործակցությունը՝ կապված «Միջազգային ֆինանսական ճգնաժամի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա», «Ֆինանսական գործիքների կիրառման արդի վիճակը ՀՀ-ում», «Ինչպես է զարգանում կորպորատիվ կառավարման մշակույթը ՀՀ-ում» թեմաներով կլոր սեղանների կազմակերպման, ինչպես նաև դպրոցի ուսումնամեթոդական գործընթացներում ինստիտուտի գիտաշխատողների ներգրավման հետ:

2008թ. սեպտեմբեր ամսին ինստիտուտում կազմակերպվել և անց է կացվել հանրապետական գիտաժողով՝ նվիրված հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրներին, որի նյութերը մեծածավալ ժողովածուի ձևով հրատարակվել և առաքվել են հանրապետության տնտեսագիտական ԲՈՒՀ-երի գրադարաններին, ՀՀ ԳԱԱ-ի ու հանրային գրադարանի, ֆինանսատնտեսական նախարարություններին ու գերատեսչություններին, ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ինստիտուտներին, ՀՀ ԳԱԱ նախագահություն, հանրապետության օրենսդիր ու գործադիր մարմինների ղեկավարներին, այսինքն՝ բոլոր նրանց, ում կարող է հետաքրքրել ինստիտուտը, նրա գործունեությունը և գործունեության արդյունքները: Բացի այդ, ժողովածուն հատկացվել է բոլոր հոդվածագիրներին, այսինքն՝ այն մասսայականացվել է, իսկ գործունեության արդյունքները հրապարակա-

նացվել են: Դեռ ավելին, ինստիտուտի կողմից կազմակերպված հանրապետական գիտաժողովը լուսաբանվել է «Երևան» հեռուստաընկերության «Դպրության դողանջներ» հաղորդաշարով՝ 2 օր 10-ական րոպե տևողությամբ, որի արձագանքները եղել են հետաքրքրաշարժ և ուշադրության արժանի: Սրանք միջոցառումներ են, որոնք քայլ առ քայլ, կաթիլ առ կաթիլ բարձրացնում են ինստիտուտի ու նրա գիտական կոլեկտիվի վարկն ու հեղինակությունը, դերն ու նշանակությունը:

Եվ պատահական չէ, որ տնտեսագիտության ինստիտուտը «հայտնվել է» հանրապետության կառավարության ուշադրության կենտրոնում, իսկ ինստիտուտի տնօրենը 2008թ. ընդգրկվել է ՀՀ կառավարության մշտապես գործող ֆինանսատնտեսական նախարարական կոմիտեի կազմում, որի նիստերին մասնակցում է յուրաքանչյուր շաբաթվա հինգշաբթի օրը և ինստիտուտի մասնակցությունն է բերում հանրապետության կառավարության կողմից մշակվող ռազմավարական ու հայեցակարգային փաստաթղթերի մշակմանը:

Այս համատեքստում ինստիտուտի կողմից արված առաջարկություններն ու դիտողությունները, ի պատիվ հանրապետության վարչապետի, շահագրգիռ քննարկման և ուշադրության են արժանացել և, մասամբ, իրենց արտացոլումն են գտել այդ փաստաթղթերի լրամշակված տարբերակներում: Այդ առաջարկներն ու դիտողությունները վերաբերել են ֆինանսատնտեսական նախարարական կոմիտեում քննարկված հետևյալ ռազմավարական ու հայեցակարգային փաստաթղթերին.

- Հայաստանի Հանրապետության հարկային վարչարարության 2008-2011թթ. ռազմավարությանը (տնտ. դոկտ. Վ.Հարությունյան, տնտ. թեկն. Դ.Հարությունյան),
- ՀՀ-ում տեղական հարկերի հայեցակարգին (տնտ. դոկտ.՝ Վ.Հարությունյան):
- «Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին (տնտ. դոկտ.՝ Վ.Հարությունյան):

- Հայաստանի կապիտալի շուկայի զարգացման շրջանակում հարկային խթանների իրականացման հայեցակարգին (տնտ. թեկն.՝ Դ.Հախվերդյան):
- Կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների ծրագրին (տնտ. դոկտ. Ա.Մարկոսյան):
- Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրին (տնտ. դոկտ. Ա.Մարկոսյան, տնտ. թեկն. Դ.Հախվերդյան, տնտ. դոկտ. Ս.Ղազարյան և այլք):

2008թ. հուլիս ամսին հանրապետության վարչապետին հետաքրքրեց ինստիտուտի գիտական հետազոտությունների թեմատիկան, որի ներկայացումից հետո «հրատապության կարգով» պահանջվեց երկու թեմաների՝ «Պետական բյուջեի հարկային եկամուտների ավելացման ու հարկային օրենսդրության բարելավման ուղիների» և «ՓՄՁ-ների զարգացման հարկային ու վարկային խթանների» վերաբերյալ եզրակացություններն ու առաջարկությունները:

Ներկայացված բազմաթիվ առաջարկություններից էր «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի ուժը կորցրած ճանաչելու փաստարկված հիմնավորումներով առաջարկը, որի արդյունքում օգոստոսի վերջին այն ՀՀ ԱԺ կողմից ուժը կորցրած ճանաչվեց 2009թ. հունվարի 1-ից:

2008թ. ՀՀ կառավարությանն են ներկայացվել եզրակացություններ և առաջարկություններ նաև այլ հետազոտվող թեմաների գծով: Դրանք վերաբերում են.

- Հանրապետությունում ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավմանն ու արդյունաբերության զարգացման հիմնախնդիրներին (ակադ. Վ.Խոջաբեկյան):
- Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանն ու ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծմանը (տնտ. դոկտոր Վ.Հարությունյան, տնտ. թեկն. Ա.Թամազյան):
- ՀՀ հանքահումքային ռեսուրսների օգտագործման արդի վիճակին և արդյունավետության բարձրացման ուղիներին (երկր. հանք. գիտ. դոկտ. Հ.Ավագյան):

- ՀՀ ներդրումային գործունեության տնտեսական խթաններին (տնտ. թեկն. Գ.Վարդանյան):
- Մակրոտնտեսական քաղաքականության և տնտեսության զարգացման կանխատեսումների ձևավորման հիմնախնդիրներին (տնտ. դոկտ. Բ.Եղիազարյան):
- Գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրներին (տնտ. դոկտ. Ս.Ղազարյան):
- Հայաստանի և Եվրամիության միջև առևտրատնտեսական հարաբերությունների վիճակի գնահատմանը (տնտ. դոկտ. Թ.Թորոսյան):
- Հայաստանի և Եվրամիության միջև արժույթֆինանսական հարաբերությունների վիճակի գնահատմանը (տնտ. թեկն. Կ.Առաքելյան):
- Եվ ուրիշ այլ թեմաներ:

2008թ. թեմաների հետազոտության արդյունքների ներկայացումը ՀՀ կառավարությանը և վերջինիս կողմից արդյունքների հաշվառումը պայմանավորված են հետևյալ հանգամանքներով՝

Առաջին՝ ինստիտուտում առկա գիտական ներուժով: Ինստիտուտում ունի 115 աշխատող, որից 101-ը գիտաշխատողներ են: Ինստիտուտում աշխատում են մեկ ակադեմիկոս և մեկ թղթակից անդամ, 17 դոկտորներ և 65 գիտության թեկնածուներ:

Երկրորդ, որ ինստիտուտի կողմից որդեգրված հինգ գիտական ուղղությունների՝ ֆինանսական համակարգի կատարելագործման, տնտեսության իրական հատվածի, սոցիալ-ժողովրդագրական, տնտեսության արտաքին հատվածի և տնտեսագիտության տեսության արդիական հիմնախնդիրների շրջանակներում 2008թ. ընտրված թեմաները բխում են հանրապետության կառավարության գործունեության քառամյա ծրագրի ելակետային դրույթներից, և ի սկզբանե ակնկալվում էր, որ դրանք պետք է ունենան տեսագործական ուղղվածություն ու հիմնված պետք է լինեն համաշխարհային առաջավոր փորձի ուսումնասիրության, յուրաքանչյուր ոլորտի տեսական հետազոտությունների, հայաստանյան իրականության գնահատման և դրանց հենքի վրա արվող առաջարկությունների վրա:

Այդ տրամաբանությամբ է կազմվել և ինստիտուտի գիտական խորհրդի կողմից հաստատվել յուրաքանչյուր հետազոտվող թեմայի աշխատանքային պլանը: Եվ վստահորեն կարող ենք նշել, որ տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտական արդյունքներն ապրանքայնացվում են երկու ճանապարհով.

1. Տարեսկզբին ինստիտուտին տրված բյուջետային ֆինանսավորման դիմաց տարվա ընթացքում կամ հաջորդ տարվա սկզբում (կախված հետազոտության արդյունքների պատրաստվածության աստիճանից) կառավարությանն են ներկայացվում հետազոտության արդյունքում ծնված եզրակացություններն ու առաջարկությունները, որոնք իրենց կիրառությունն են ստանում կառավարության կողմից մշակվող և ընդունվող ռազմավարական ու հայեցակարգային փաստաթղթերում:
2. Վճարովի ասպիրանտների ու հայցորդների հետբուհական կրթությունն իրենց միջոցներով ինստիտուտում կազմակերպելով՝ որակյալ մասնագետներ են պատրաստվում տնտեսության տարբեր ճյուղերի և ԲՈՒՀ-ական համակարգի համար, որոնց մտավոր պատրաստվածությունը նոր մտավոր արդյունքի և նոր որակի աշխատանքի հիմքն է, և որի «ապրանք-արդյունքի գինը» չափման չի ենթարկվում, բայց մուլտիպլիկատորի դրական արդյունք է ապահովում:

Երրորդ հանգամանքը, որով պայմանավորված են ինստիտուտի 2008թ. ձեռքբերումները, ինստիտուտի գիտական անձնակազմի երիտասարդացումն է:

Բավական է նշել, որ 2008թ. ինստիտուտում աշխատանքի են ընդունվել մինչև 35 տարեկան 20 մասնագետներ, որոնք տիրապետում են նաև օտար լեզուների և համակարգչային տեխնիկային: Եվ հենց այդ երիտասարդներն են մասնակցել արտասահմանում կազմակերպված 2 միջազգային գիտաժողովների, այդ թվում՝ 2-ը՝ ԱՄՆ-ում, իսկ 4-ը՝ Վրաստանում, որտեղ բոլոր ծախսերը հոգացել է հրավիրող կողմը: Դեռ ավելին՝ ինստիտուտում 2008թ. սեպտեմբերին կազմակերպված հանրապետական գիտաժողովի զեկուցողների զերակշիռ մասը կազմել են երիտասարդ մասնագետները,

հայցորդներն ու ասպիրանտները, որոնց մի մասը ներգրավված է ինստիտուտի կողմից իրականացվող հետազոտական աշխատանքներում:

2008թ. ինստիտուտի կողմից որդեգրված 5 գիտական ուղղությունների շրջանակներում կատարվել և հիմնականում ավարտվել են բազային ֆինանսավորմամբ հետևյալ 19 թեմաները.

1. «Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները» ուղղությամբ:
  - Պետական եկամուտների հավաքագրման մակարդակի բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում:
  - Վարկային շուկայի հուսալիության աստիճանի բարձրացման և տոկոսադրույքների նվազեցման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում:
  - Պարտադիր բժշկական ապահովագրության համակարգի ներդրման ուղիները ՀՀ-ում:
  - Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման հարկային և վարկային խթանները ՀՀ-ում:
2. «Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» ուղղությամբ.
  - Ներդրումային գործունեության տնտեսական խթանները ՀՀ-ում (արդյունաբերության և ինովացիաների օրինակով):
  - ՀՀ-ում գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրները:
  - ՀՀ-ում արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները:
  - ՀՀ տարածքային միավորների զարգացման անհամաչափության գնահատումը, գործոնները, հաղթահարման ուղիները:
  - Մակրոտնտեսական քաղաքականության և տնտեսության զարգացման կանխատեսումների ձևավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում:
  - Մետաղական օգտակար հանածոների պաշարների արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները:
3. «Սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրները» ուղղությամբ.

- Բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում:
  - ՀՀ բնակչության բնական աճի հիմնահարցերը և դրանց լուծման ուղիները:
  - Սոցիալական երաշխիքների և սոցիալական ապահովության համակարգը ՀՀ-ում:
4. «Տնտեսության արտաքին հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» ուղղությամբ.
    - Հայաստանի և Եվրամիության միջև առևտրատնտեսական հարաբերությունների վիճակի գնահատում:
    - Հայաստանի և Եվրամիության միջև արժույթաֆինանսական հարաբերությունների վիճակի գնահատում:
  5. «Տնտեսագիտության տեսության և հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության» ուղղությամբ.
    - Հայ տնտեսագիտական մտքի պատմություն (Ա.Ջիվեյեզով):
    - Ֆինանսական համակարգի զարգացման օրինաչափությունները (Եվոյուցիոն ինստիտուցիոնալ տեսություն):

Բացի վերոնշյալից, 2008թ. սկսվել է թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստորև բերված 9 գիտական թեմաների հետազոտումը, որը ավարտվել է 2010 թվականին:

Այդ թեմաներն են.

    1. Փոքր և միջին ձեռնարկությունների զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում:
    2. Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանը (ԱՀԿ) ՀՀ անդամակցության պարտավորությունների շրջանակներում գյուղատնտեսական գործունեության հարկման և պետական աջակցության հիմնախնդիրները:
    3. ՀՀ քաղցրահամ ջրերի ռեսուրսները, պաշարները և կենցաղում ու գյուղատնտեսության մեջ դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները:
    4. ՀՀ մեքենաշինության զարգացման ուղղությունները և հիմնահարցերը:

5. Հայաստանի Հանրապետության բնակչության կենսամակարդակի և կյանքի որակի բարձրացման ուղիները:
6. Հայաստանի Հանրապետության բարձրադիր գոտիներում բնակչության զբաղվածության բարելավման հիմնախնդիրները:
7. ՀՀ Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում բնօգտագործման և բնապահպանության տնտեսագիտական հիմնախնդիրները:
8. Տնտեսության ստվերային մասի կրճատման ուղիները ՀՀ-ում:
9. Հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում:

2008թ. բազային և թեմատիկ ֆինանսավորմամբ թեմաների հետազոտության արդյունքում ինստիտուտի կողմից, ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հաշվին, հրատարակվել են.

- Գիտական հոդվածների 1 ժողովածու՝ նվիրված հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրներին: Այն ներառել է 77 հոդված, իսկ ծավալը կազմել է 60 տպագիր մամուլ:
- 9 գիրք և 1 ուսումնական ձեռնարկ:
- 339 հոդվածներ, այդ թվում՝ 12-ը արտասահմանում:

2008թ. ինստիտուտում զգալի աշխատանքներ են կատարվել գիտական կադրերի պատրաստման գործում:

Բավական է նշել, որ ինստիտուտում գործող մասնագիտական խորհրդում պաշտպանվել են 1 դոկտորական և 40 թեկնածուական ատենախոսություններ:

Ինստիտուտի գործունեության կարևորագույն արդյունքները: «Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (ղեկ՝ տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) շրջանակներում ստացված կարևորագույն արդյունքներն այն են, որ հիմնավորվել և առաջարկվել է.

1. մինչև 30%-ի հասցնել հարկեր /ՀՆԱ տոկոսային հարաբերակցության ցուցանիշը և այն դիտարկել որպես մակրոտնտեսական ցուցանիշ:

2. Հրաժարվել հարկային օրենսդրության մեջ հաճախակի ու մասնակի փոփոխություններ կատարելու պրակտիկայից և կատարել այնպիսի փոփոխություններ, որոնք կնպաստեն.

ա) անուղղակի և ուղղակի հարկերի հարաբերակցության փոփոխմանը՝ հօգուտ երկրորդի, քանի որ անուղղակի հարկերը ներառվում են ապրանքների ու ծառայությունների գների մեջ՝ հարկային բեռը տեղափոխելով սպառողների վրա, որի գերակշռող մասն ազգաբնակչությունն է:

բ) Պրոգրեսիվ հարկման մոտեցումների գործնականում կիրառմանը՝ մոտեցումներ, որոնք իրենց կիրառությունն են ստացել զարգացած երկրներում:

գ) Միասնական հարկի ձևավորման ու գործնականում կիրառման ճիշտ մոտեցումների արմատավորմանը, բայց ոչ այնպես, ինչպես կատարվել է, այսպես կոչված, «պարզեցված հարկի» և հաստատագրված վճարների պարագայում, որոնցում դրված մոտեցումները չեն բխում հարկման արտերկրյա փորձից ու հարկման տեսություններից:

դ) Հարկային բեռի ինչպես արդարացի, այնպես էլ համաչափ բաշխմանը: Վերջինս ենթադրում է օրենքի առաջ հարկատուների հավասարության սկզբունքի ֆիսկալային կենսագործում: Ընդ որում, հարկային բեռի բաշխման հիմքում անհրաժեշտ է դնել ֆիզիկական անձանց պարագայում ընտանիքի անդամների, իսկ իրավաբանական անձանց պարագայում՝ վերջիններիս համախառն եկամուտը:

Ինստիտուտի կիրառական մշակումների արդյունքները: «Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (ղեկ՝ տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) շրջանակներում ստացված արդյունքներն իրենց արտացոլումն են ստացել օրենսդրական և ենթաօրենսդրական սեկտորում: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է.

- «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի ուժը կորցրած ճանաչելու հիմնավորումներին, որ ՀՀ կառավարություն էր ներկայացվել ս/թ հուլիսին, իսկ օգոստոսի վերջին այն ԱԺ-ի կողմից ուժը կորցրած է ճանաչվել 2009թ. հունվարի 1-ից:

- Տեղական հարկերի տեսակների ու դրանց հայեցակարգի գծով կատարված առաջարկություններին, որոնք իրենց արտացոլումն են ստացել ՀՀ կառավարության որոշմամբ ընդունված «ՀՀ-ում տեղական հարկերի հայեցակարգում»:

Ինստիտուտի բազային ֆինանսավորմամբ կատարված հետազոտությունների արդյունքները: «Ֆինանսական համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (ղեկ՝ տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) շրջանակներում առաջարկվել է մինչև 30%-ի հասցնել հարկեր /ՀՆԱ %-ային հարաբերակցության ցուցանիշը և այն դիտարկել որպես մակրոտնտեսական ցուցանիշ և հարկային օրենսդրության մեջ կատարել այնպիսի փոփոխություններ, որոնք կնպաստեն անուղղակի և ուղղակի հարկերի հարաբերակցության փոփոխմանը հոգուտ ուղղակի, պրոգրեսիվ հարկման մոտեցումների կիրառմանը, միասնական հարկի ճիշտ մոտեցումների արմատավորմանը, հարկային բեռի արդարացի բաշխմանը: Այդ առումով եկամտահարկի մասով կարևորվել են հարկատուի վճարունակությունը, շահութահարկի մասով՝ հարկադրույքների տարբերակումը, ակցիզային հարկի և գույքահարկի մասով՝ հարկման օբյեկտների շրջանակի ընդլայնումը, ԱԱՀ-ի մասով՝ հարկային հաշիվները խիստ հաշվառման փաստաթուղթ դիտարկելը և այլն:

Քննական վերլուծության են ենթարկվել ՓՄՁ-ների դասակարգման ցուցանիշները, ներկայացվել են մոտեցումներ դրանց վերանայման ուղիների վերաբերյալ, ինչպես նաև արվել են առաջարկություններ ՓՄՁ-ների գործունեությունը խթանող հարկային և վարկային խթանների վերաբերյալ:

Հրատարակվել են Վ.Հարությունյանի և Ա.Թամազյանի «Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման և ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծման ուղիները», ինչպես նաև Վ.Հարությունյանի և Ա.Ազիզյանի «Ֆինանսական համահարթեցման հիմնախնդիրները» գրքերը:

Փորձագիտական եզրակացություններ են տրվել հինգ օրենսդրական և ենթաօրենսդրական ակտերի նախագծերի, այդ թվում՝ «ՀՀ հարկային վարչարարության 2008-2011թթ. ռազմա-

վարության», «ՀՀ-ում տեղական հարկերի հայեցակարգի», «Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ օրենքի, «Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի» և այլնի վերաբերյալ:

ՀՀ կառավարություն առաջարկություններ են ներկայացվել «Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ու ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծման ուղիների», «ՓՄՁ-ների զարգացման հարկային ու վարկային խթանների», «Պետական բյուջեի հարկային եկամուտների ավելացման և հարկային օրենսդրության բարեփոխման ուղիների» վերաբերյալ:

«Տնտեսության իրական հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» թեմայի (ղեկ՝ տ.գ.դ. Յու. Սուվարյան) շրջանակներում բացահայտվել են գյուղացիական տնտեսությունների զարգացումը խոչընդոտող գործոնները, և մշակվել են կոնկրետ միջոցառումներ բացահայտված հիմնախնդիրների լուծման ուղղությամբ:

Բացահայտվել են արտահանման աճի հիմնախնդիրները, և արվել են կոնկրետ առաջարկություններ դրանց լուծման ուղիների վերաբերյալ: Հետազոտվել են Սյունիքի և Վայոց Ձորի մարզերի մետաղական օգտակար հանածոների օգտագործման արդի վիճակը և դրանց արդյունավետության բարձրացման հնարավորություններն ու ուղիները:

Հրատարակվել է Հ.Ավագյանի «ՀՀ ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի» գիրքը:

ՀՀ կառավարություն առաջարկություններ են ներկայացվել «ՀՀ հանքահումքային ռեսուրսների օգտագործման արդի վիճակի և արդյունավետության բարձրացման ուղիների», «Գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրների», «ՀՀ ներդրումային գործունեության տնտեսական խթանների» վերաբերյալ:

«Սոցիալ-ժողովրդագրական արդիական հիմնախնդիրները» թեմայի (ղեկ՝ տ.գ.դ. Ա. Մարկոսյան) շրջանակներում առաջարկվել են գործուն մոտեցումներ սոցիալական ծրագրերի հասցեականության ապահովման ու տեղեկատվական բազայի բարելավման,

միգրացիային առնչվող օրենսդրական դաշտի կատարելագործման ուղիների վերաբերյալ:

Հրատարակվել է Մ. Մարկոսյանի «Բնակչության դրամական եկամուտների ձևավորման և բաշխման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» գիրքը:

ՀՀ կառավարություն առաջարկություններ են ներկայացվել «Ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավման և արդյունաբերության զարգացման հիմնախնդիրները» վերաբերյալ:

Փորձագիտական եզրակացություն է տրվել «Կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների ծրագրի մասով»:

«Տնտեսության արտաքին հատվածի արդիական հիմնախնդիրները» թեմայի (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Թ. Թորոսյան) շրջանակներում տրվել է Հայաստանի և Եվրամիության միջև առևտրատնտեսական և արժույթաֆինանսական հարաբերությունների վիճակի գնահատականը, և այն ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն:

«Տնտեսագիտության տեսության և հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության» թեմայի (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ռ.Մարինյան) շրջանակներում ներկայացվել են գիտելիքաստեղծ գործունեության հիմնական ուղղությունները, և առաջարկությունները ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն:

Հրատարակվել են Գ.Վարդանյանի «Գիտելիքահենք տնտեսություն (հնարավորություններ և մարտահրավերներ)» և Ռ.Մարինյանի «Ալեքսեյ Զիվելեգովի տնտեսագիտությունը» մենագրությունները:

Ինստիտուտի թեմատիկ ֆինանսավորմամբ կատարված հետազոտությունների արդյունքները: «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում» թեմայի շրջանակներում (թեմայի ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ս.Ղազարյան) հետազոտվել են ՓՄՁ-ների գործունեության արդի վիճակը, նրանց զարգացմանը նպաստող իրավական դաշտի ձևավորման հիմնահարցերը, տրվել են ՓՄՁ-ների արդյունավետ չափերի որոշման մեթոդական մոտեցումները:

«ՀՀ քաղաքահամ ջրերի ռեսուրսները, պաշարները և կեն-

ցաղում ու գյուղատնտեսության մեջ դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները» թեմայի շրջանակներում (թեմայի ղեկ.՝ Ե.հ.գ.դ. Հ.Ավագյան) գնահատվել են ՀՀ քաղաքահամ ջրերի պաշարները և ռեսուրսները:

«ՀՀ բարձրարդյուն գոտիներում բնակչության զբաղվածության բարելավման հիմնախնդիրները» թեմայի շրջանակներում (թեմայի ղեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վ.Խոջաբեկյան) բացահայտվել են Հայաստանի Հանրապետության բարձրարդյուն գոտիներում բնակչության զբաղվածության բարելավման հիմնախնդիրները:

«Տնտեսության ստվերային մասի կրճատման ուղիները ՀՀ-ում» թեմայի շրջանակներում (թեմայի ղեկ.՝ տ.գ.թ. Ա.Թամազյան) ընտրվել է Հայաստանում ստվերային տնտեսության ծավալների գնահատման նպատակով ու կիրառման տեսանկյունից նպատակահարմար մեթոդիկան, և հստակեցվել են դրա տեղայնացման պայմաններն ու մեխանիզմները:

Ինստիտուտի գիտական հրատարակումները:

Ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից հրատարակվել է 10 գիրք և 200 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 2):

2008թ. ինստիտուտում կազմակերպված գիտաժողովին մասնակցել են 125 աշխատակից, եղել են արտադրությունից կտրված 15 ասպիրանտներ և այլն, որոնց վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացված են ստորև բերված թիվ 1-6 աղյուսակներում:

Աղյուսակ 1

2008թ. ՀՀ ԳԱԱ թեմատիկայի ամփոփ տվյալները

Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (ո) և ֆինանսավորման ծավալները (X հազ. դր)		
	Բազային	Թեմատիկ	տնտ. պայմանագիր
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	5 թեմա 64805,8 հազ. դր.	9 թեմա 19748,3 հազ. դր.	-

Աղյուսակ 2
Ինստիտուտի անցկացրած հանրապետական և միջազգային կոնֆերանսները, սիմպոզիումները և այլ գիտական միջոցառումներ

Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
		ընդամենը	այդ թվում՝ արտերկրներից
Գիտական ժողով	Ք. Երևան, Գ.Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, 22-24 սեպտեմբերի 2008	125	-
Հանրապետական գիտաժողով	Ք.Գյումրի, ՀՊՏՀ Գյումրի մասնաճյուղ	61	-
Միջազգային գիտաժողով	Ք.Երևան, Նալբանդյան 128, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարան, 13-14 նոյեմբերի 2008	80	17

Աղյուսակ 3

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2008թ. հրատարակությունների ընդհանուր քանակը

Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու և այլն		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք և այլն		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	10	-	1	-	188	12	-	-

Աղյուսակ 4

Ասայիրանտների թվաքանակը

Կազմակերպությունը	Ասայիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 1.01.2008թ.		Հաշվետու տարում ասայիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
	ա/կ	ա/չկ	ա/կ	ա/չկ
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	15(0)	60(34)	5(0)	10(6)

Աղյուսակ 5
Տվյալներ մասնագիտացված գիտական խորհրդի վերաբերյալ

Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահ, քարտուղար (գիտ. աստիճան, ազգանուն, անուն, հայրանուն)	2008թ. ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
				ըրկտրական	թեկնածուական
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	Ը.008	Ը.00.02 «Տնտեսության, նրա ճյուղերի տնտեսագիտություն և կառավարում» Ը.00.03 Դրամաշրջանառություն և վարկ	տնտ.գիտ.դոկ. պրոֆ. Վ.Լ.Հարությունյան տնտ.թեկն. Կ.Հ.Առաքելյան	1	10

Աղյուսակ 6

ՀՀ ԳԱԱ աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներ առ 01.01.2009թ.

Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	115	101	1	1	17	65

Հարկ է նշել նաև, որ 2008թ. հոկտեմբերի 28-ին ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ընդհանուր ժողովում լսվել և քննարկվել է «**Ինստիտուտի 2007-2008թթ. գիտակազմակերպչական գործունեության մասին» հաշվետվությունը**¹, որի արդյունքով ընդհանուր ժողովը որոշում է կայացրել դրական գնահատել ինստիտուտի՝ 2007-2008թթ. գիտակազմակերպչական գործունեությունը՝ նշելով տնօրենի հետևողական ու բարեխիղճ աշխատանքը, որի մասին նշվեց նաև ընդհանուր ժողովի մասնակիցների ելույթներում²:

¹ Տե՛ս ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2007-2009 թթ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության հիմնական արդյունքների մասին հաշվետվություն (հավելված 3):

² Տե՛ս ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2007-2009 թթ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության հիմնական արդյունքների մասին հաշվետվություն (հավելված 4):

**ՀՀ ԳԱԱ Ս. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2009 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

Գիտակազմակերպչական գործունեության արդյունքները:
Հարկ ենք համարում նշել, որ 2008թ. հոկտեմբերի 28-ին ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ընդհանուր ժողովում քննարկվել է «Տնտեսագիտության ինստիտուտի 2007-2008թթ. գիտակազմակերպչական գործունեության հաշվետվությունը», որի արդյունքում ընդհանուր ժողովը դրական է գնահատել ինստիտուտի գործունեությունը՝ նշելով նաև ինստիտուտի տնօրենի հետևողական ու բարեխիղճ աշխատանքը: Բացի դրանից, ընդհանուր ժողովը հավանության է արժանացրել ինստիտուտի կողմից գործնական նշանակություն ունեցող հետազոտությունների կարևոր արդյունքները ՀՀ կառավարություն ներկայացնելու պրակտիկային և ինստիտուտին հանձնարարվել է.

- երկու ամսվա ընթացքում ձևավորել ինստիտուտի կառուցվածքը՝ համապատասխան բաժիններով, և ներկայացնել բաժանմունքի բյուրոյի հաստատմանը,
- գիտահետազոտական աշխատանքներին հաղորդել առավել գործնական ուղղվածություն,
- ընդլայնել մասնակցությունը միջազգային կազմակերպությունների կողմից իրականացվող հետազոտական ծրագրերին, վերլուծական աշխատանքներին, գիտաժողովներին և այլ տեսագործնական միջոցառումներին:

Հարկ է նշել, որ ընդհանուր ժողովի որոշմամբ ինստիտուտին տրված բոլոր հանձնարարականները կատարվել և շարունակելու են կատարվել: Խոսքը շարունակականության առումով, մասնավորապես, վերաբերում է գիտահետազոտական աշխատանքներին առավել գործնական ուղղվածություն հաղորդելուն և գիտաժողով-

ներին ու այլ տեսագործնական միջոցառումներին մասնակցության ընդլայնմանը:

Մշենք, որ 2009թ. գիտահետազոտական աշխատանքներն ունեցել են գործնական ուղղվածություն, և առաջարկությունների փաթեթ է ուղարկվել ՀՀ կառավարություն՝ կապված հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձի, ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների խնդիրների և այլնի հետ, ինչպես նաև հրապարակվել են ճգնաժամին ու դրա հաղթահարման ուղիներին նվիրված գրքեր ու գիտական հոդվածների ժողովածուներ:

2009թ. ինստիտուտում կազմակերպվել և անցկացվել է հանրապետական մեկ գիտաժողով, ինչպես նաև ինստիտուտն իր մասնակցությունն է բերել ՀՊՏՀ-ում «Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունները տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում. խնդիրներ և զարգացման հեռանկարներ» թեմայով միջազգային գիտաժողովին: Բացի դրանից, ինստիտուտը մասնակցել է Ռուսաստանի «Սոցիալական զարգացման միջազգային գիտահետազոտական ինստիտուտի» կողմից «Սոցիալական ապահովագրության մոդելները բնակչության սոցիալական աջակցությունը հետխորհրդային համակարգում. ԱՊՀ երկրների փորձի համեմատական վերլուծությունը» թեմայով գիտական նյութերի նախապատրաստմանը՝ ՀՀ մասով և նույն ինստիտուտի հետ հիմնադրել է «Միջազգային հետազոտություններ և հրապարակումներ» միջազգային գիտական բարեգործական հիմնադրամը:

Ի կատարումն ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի 2008թ. հոկտեմբերի 28-ի ընդհանուր ժողովի որոշման 3.1. կետի, ինստիտուտի գիտխորհրդի 2008թ. դեկտեմբերի 10-ի նիստով փոփոխվել են բազային ֆինանսավորմամբ իրականացվող գիտական հետազոտությունների ուղղությունները, և հաստատվել է ինստիտուտի գիտակազմակերպչական կառուցվածքը:

Մկսած 2009 թվականից՝ ինստիտուտի բազային ֆինանսավորմամբ իրականացվող գիտական հետազոտությունների ուղղություններն են.

- I. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ»՝ ներառյալ մակրոտնտեսական վերլուծությունների, հարկաբյուջետային, դրամավարկային քաղաքականության, ֆինանսական շուկաների հիմնախնդիրների հետազոտումը:
- II. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրներ»՝ ներառյալ տնտեսական զարգացման, տնտեսության կառուցվածքային, հանքահումքային հատվածի, արտաքին տնտեսական գործունեության, մրցակցային, ագրարային և պարենային անվտանգության հիմնախնդիրների հետազոտումը:
- III. «Ծառայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ»՝ ներառյալ սոցիալական ոլորտի զարգացման ու ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավման և ծառայությունների ոլորտի զարգացման հիմնախնդիրների հետազոտումը:

«Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմություն»

Սկսած 2009 թվականից՝ ինստիտուտի գիտակազմակերպչական կառուցվածքը, ըստ գիտական ուղղությունների, հետևյալն է.

- I. **ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**
- II. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ»
  - 1. Հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականության բաժին
  - 2. Մակրոտնտեսական վերլուծությունների և ֆինանսական շուկաների բաժին
- III. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրներ»
  - 3. Գյուղատնտեսության և արդյունաբերության բաժին
  - 4. Բնօգտագործման և բնապահպանության բաժին
  - 5. Արտաքին տնտեսական կապերի բաժին
- IV. «Ծառայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ»
  - 6. Սոցիալ-ժողովրդագրական բաժին
  - 7. Ծառայությունների ոլորտի զարգացման բաժին

V. «Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմություն»

- 8. Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության բաժին

VII. Վարչակազմակերպական բաժիններ

- 9. Հաշվապահություն
  - 10. Կադրերի բաժին
  - 11. Ասպիրանտուրայի բաժին
  - 12. Ընդհանուր բաժին
- Նորացված կառուցվածքով ինստիտուտում ըստ բաժինների հետազոտվել են թվով 20 հետևյալ թեմաները.

I. Հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականության բաժին

- 1. «Հարկման բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան):
- 2. «Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» (թեմայի գիտական ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան):
- 3. «Բյուջետային գործընթացի բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու Գ.Ֆ.Կիրակոսյան):
- 4. «Վարկային շուկայի հուսալիության աստիճանի բարձրացման և տոկոսադրույքների նվազեցման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա.Հ.Բալայան):

II. Մակրոտնտեսական վերլուծությունների և ֆինանսական շուկաների բաժին

- 5. «Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծություններ: Փոփոխության միտումներ և կանխատեսումներ» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու Վ.Վ.Խաչատրյան):
- 6. «Արժեթղթերի առաջնային շուկայի զարգացման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում» (թեմայի ղեկա-

վար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Ա.Բ.Սալնազարյան**):

7. «Մրցակցային միջավայրի բարելավման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Ա.Ռ.Թամազյան**):

III. Գյուղատնտեսության և արդյունաբերության բաժին

8. «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Է.Ս.Ղազարյան**):

9. «ՀՀ մշակող արդյունաբերության ձեռնարկությունների վերականգնման և գործարկման հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Ա.Խ.Նազարյան**):

IV. Բնօգտագործման և բնապահպանության բաժին

10. «ՀՀ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի» (թեմայի ղեկավար՝ երկրաբանահանքաբանական գիտ. դոկտոր **Հ.Ս.Ավագյան**):

V. Արտաքին տնտեսական կապերի բաժին

11. «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրամիության երկրների միջև առևտրատնտեսական կապերի կատարելագործումը ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Թ.Շ.Թորոսյան**):

VI. «Սոցիալ-ժողովրդագրական բաժին»

12. «Բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Ա. Խ.Մարկոսյան**):

13. «Բնակչության միգրացիայի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Դ.Ն.Հախվերդյան**):

14. «Նվազագույն աշխատավարձի սահմանման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Ա.Գ.Մինասյան**):

VII. «Ծառայությունների ոլորտի զարգացման բաժին»

15. «Ինտերնետ ծառայությունների զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Հ.Ա.Մարկոսյան**):

VIII. «Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության բաժին»:

16. «ՀՀ ազգային ինտելեկտի համակարգի ձևավորման և զարգացման հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Ա.Շ.Մարգարյան**):

17. «Գիտելիքահենք տնտեսության կառուցման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. թեկնածու **Գ.Ի.Վարդանյան**):

18. «Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն. գաղափարը և ձևավորման հիմնախնդիրները» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Բ.Հ.Շղիազարյան**):

19. «XX դարի նշանավոր տնտեսագետների տողանը (գիտակենսագրական ուրվագծեր) տեղեկատուի կազմում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Ռ.Ն.Սարինյան**):

20. «Հայ տնտեսագետների տողանը (գիտակենսագրական ուրվագծեր) տեղեկատուի կազմում» (թեմայի ղեկավար՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր **Ռ.Ն.Սարինյան**):

Ինստիտուտի գործունեության կարևորագույն արդյունքները:

«Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» թեմայի (գիտ. ղեկ.՝ տնտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) շրջանակներում.

ա) վեր են հանվել ֆինանսական ճգնաժամի փուլերը, առանձնահատկությունները, ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները, բացասական դրսևորումները և պատմական դասերը,

բ) հետազոտվել է հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձն ըստ միջոցառումների բնույթի, ազդեցության ոլորտների ու գործիքների, վեր են հանվել հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձի դասերը,

գ) վեր են հանվել ՀՀ-ում իրականացվող հակաճգնաժամային միջոցառումները և առաջարկություններ են արվել դրանց բարելավման ուղիների վերաբերյալ:

Հրատարակվել են «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և

դասեր» մենագրությունը (Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 146 էջ)՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի հեղինակությամբ և «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում» գիտական հոդվածների ժողովածուն (Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 225 էջ) տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի խմբագրությամբ:

«Հարկման բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» (գիտ. դեկ.՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում.

- ա) վեր են հանվել հարկման սկզբունքների կիրառման ժամանակակից մոտեցումները, հարկերի հաշվարկման մեթոդական մոտեցումները և առանձնահատկությունները արտերկրում,
- բ) բացահայտվել են ՀՀ-ում հարկային պարտավորությունների հաշվարկման օրենսդրական ու մեթոդաբանական թերություններն ու բացթողումները, և արվել են առաջարկություններ դրանց վերացման ուղիների վերաբերյալ:

Հրապարակման փուլում է «Հարկեր և հարկազանձում. անցյալը, ներկան և ապագան» շուրջ 500 էջանոց գիրքը՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի, տնտ. թեկնածուներ Տ.Վ.Հարությունյանի ու Դ.Վ.Հարությունյանի հեղինակությամբ:

Ինստիտուտի գործունեության կիրառական մշակումների արդյունքները: ՀՀ հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականության կատարելագործման ու հակաճգնաժամային միջոցառումների համատեքստում կիրառական նշանակություն և օգտակարություն կարող են ունենալ.

- «Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» թեմայի (գիտ. դեկ.՝ տնտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) շրջանակներում ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների բարելավման ուղիների վերաբերյալ արված առաջարկությունները, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:**
- «Հարկման բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ.՝ տնտ.դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) շրջանակներում ՀՀ-ում հարկային պարտավորությունների հաշվարկման կատարելագործման ուղղությամբ

ությունների հաշվարկման կատարելագործման ուղղությամբ արված առաջարկությունները, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:**

Ինստիտուտի բազային ֆինանսավորմամբ կատարված հետազոտությունների արդյունքները:

«Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» թեմայի (գիտ. դեկ.՝ տնտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) շրջանակներում առաջարկություններ են արվել ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների բարելավման ուղիների վերաբերյալ, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:**

Հրատարակվել են «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր» մենագրությունը՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի հեղինակությամբ, «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում» գիտական հոդվածների ժողովածուն՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի խմբագրությամբ, ինչպես նաև շուրջ 10 գիտական հոդվածներ հանրապետական և միջազգային գիտաժողովների ժողովածուներում և գիտական ամսագրերում:

«Հարկման բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ.՝ տնտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյան) շրջանակներում առաջարկություններ են արվել ՀՀ-ում հարկային պարտավորությունների հաշվարկման կատարելագործման ուղիների վերաբերյալ, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:**

Հրատարակվել է 3 հոդված և հրատարակման փուլում է «Հարկեր և հարկազանձում. անցյալը, ներկան և ապագան» շուրջ 500 էջանոց գիրքը՝ տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանի, տնտ. թեկնածուներ Տ.Վ.Հարությունյանի և Դ.Վ.Հարությունյանի հեղինակությամբ:

«Բյուջետային գործընթացի բարելավման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ.՝ տնտ. թեկն. Գ.Ֆ.Կիրակոսյան) շրջանակներում առաջարկություններ են արվել բյուջե-

տային գործընթացի կատարելագործման ուղիների վերաբերյալ, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել է մեկ հոդված:

«Վարկային շուկայի հուսալիության աստիճանի բարձրացման և տոկոսադրույքների նվազեցման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Հ.Բայադյան) շրջանակներում հստակեցվել են մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցության գնահատման մեթոդաբանական մոտեցումները վարկային շուկայի վրա, և առաջարկություններ են արվել տոկոսադրույքների նվազեցման ուղիների վերաբերյալ:

«Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծություններ: Փոփոխության միտումներ և կանխատեսումներ» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. թեկն. Վ.Վ.Խաչատրյան) շրջանակներում տրվել է մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերլուծությունը, և վեր են հանվել փոփոխության միտումները, ինչպես նաև առաջարկվել է ՀՀ-ում կիրառել այն երկրների հակաճգնաժամային միջոցառումների փորձը, որոնք «հակաճգնաժամային արդյունավետության ինդեքսի» վարկանիշային աղյուսակում գրավում են դրական դիրքեր: Հիմնավորվել է ՀՀ տնտեսության սցենարային երեք ռազմավարությունների (լավատեսական, վատատեսական, մեկից մյուսին արագ անցման) մշակման անհրաժեշտությունը և այլն, **որոնց վերաբերյալ առաջարկությունները ներկայացված են ՀՀ կառավարություն:**

«Արժեթղթերի առաջնային շուկայի զարգացման հարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Բ.Մալնազարյան) շրջանակներում բացահայտվել են առաջնային շուկայի հիմնահարցերը՝ կապված դրա կենտրոնացվածության, ոչ բանկային ինստիտուցիոնալ ներդրողների բացակայության, արժույթային ռիսկերի հետ և այլն, որոնց բացասական ազդեցությունների նվազեցման ուղղությամբ կատարվել են համապատասխան առաջարկություններ ու **ներկայացվել ՀՀ կառավարություն:**

«Մրցակցային միջավայրի բարելավման ուղիները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. թեկն. Ա.Ռ.Թամազյան) շրջանակներում

բացահայտվել են մրցակցային միջավայրի հիմնախնդիրները, և առաջարկություններ են արվել դրանց բարելավման ուղիների վերաբերյալ, **որոնք ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակման փուլում է նույնանուն վերնագրով գիրքը:

«Հայաստանի Հանրապետության գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Է.Ս.Ղազարյան) շրջանակներում տրվել են մեխորացիայի զարգացման էկոլոգատնտեսագիտական հիմնախնդիրների լուծման հայեցակարգային մոտեցումները, արտադրության մասնագիտացման հիմնական ուղիներն ըստ մարզերի, առաջարկություններ են արվել կերային մշակաբույսերի ցանքատարածությունների ընդլայնման և օգտագործման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ և այլն: Հրատարակվել է 6 հոդված:

«ՀՀ մշակող արդյունաբերական ձեռնարկությունների վերականգնման և գործարկման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Խ.Նազարյան) շրջանակներում մշակվել է մշակող արդյունաբերության համաչափ զարգացման մեթոդաբանություն: Հրատարակվել է 2 հոդված:

«ՀՀ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի» թեմայի (գիտ. դեկ. երկրաբան. հանք. գիտ. դոկտ. Հ.Ս.Ավագյան) շրջանակներում տրվել է մետաղական օգտակար հանածոների պաշարների ու ռեսուրսների գնահատականը, և առաջարկություններ են արվել դրանց օգտագործման արդյունավետության բարձրացման ուղիների վերաբերյալ, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել են 1 գիրք և 4 հոդված:

«Հայաստանի Հանրապետության և Եվրամիության երկրների միջև առևտրատնտեսական կապերի կատարելագործումը ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Թ.Շ.Թորոսյան) շրջանակներում բացահայտվել են ՀՀ և ԵՄ առևտրային կապերի թերությունները, և առաջարկություններ են արվել դրանց բարելավման ուղիների վերաբերյալ՝ տալով նաև արժույթաֆինանսական հարաբերությունների վիճակի գնահատականը: Հրատարակվել է մեկ գիրք:

«Բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Խ.Մարկոսյան) շրջանակներում ուսումնասիրվել է սոցիալական վերափոխումների արտերկրյա փորձը, և առաջարկություններ են արվել ՀՀ-ում դրա կիրառման նպատակահարմարության վերաբերյալ: Հրատարակվել է 2 հոդված:

«Բնակչության միգրացիայի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. թեկն. Դ.Ն.Հախվերդյան) շրջանակներում վեր են հանվել բնակչության միգրացիայի հիմնական առանձնահատկությունները, տրվել է ներկա վիճակի գնահատականը, և արվել են համապատասխան առաջարկություններ աշխատուժի միջազգային միգրացիային Հայաստանում պետական կանոնակարգվածություն և համակարգվածություն հաղորդելու ուղղությամբ, և **այն ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն:**

«Նվազագույն աշխատավարձի սահմանման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. թեկն. Ա.Գ.Մինասյան) շրջանակներում գնահատվել և խմբավորվել են նվազագույն աշխատավարձի որոշման մոտեցումները, վեր են հանվել դրանցից յուրաքանչյուրի առավելություններն ու թերությունները, և ՀՀ-ում նվազագույն աշխատավարձի սահմանման համար նախապատվությունը տրվել է գործոնային վերլուծության մոտեցմանը:

«Ինտերնետ ծառայությունների զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. թեկնածու Ն.Ա.Մարկոսյան) շրջանակներում կարևորվել է ինտերնետ ծառայությունների որակի բարելավման հիմնախնդիրը՝ վեր հանելով վերջինիս թերությունները, կարևորելով օրենսդրական դաշտի կատարելագործման, ինտերնետային կայքի իրավական կարգավիճակի հստակեցման, ինտերնետային էջի արտապատկերի նոտարական վավերացման, էլեկտրոնային առևտրի հարկման հստակեցման անհրաժեշտությունը և այլն:

«ՀՀ ազգային ինովացիոն համակարգի ձևավորման և զարգացման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. թեկնածու

Ա.Շ.Մարգարյան) շրջանակներում կարևորվել է գիտության ֆինանսավորման ծրագրանպատակային ուղղության փոփոխությունը, նորամուծային հիմնադրամների ստեղծումը, գիտության բնագավառի աշխատողների աշխատավարձերի բարձրացումը և այլն, որոնց վերաբերյալ արված **առաջարկությունները ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել է 5 հոդված:

«Գիտելիքահենք տնտեսության կառուցման հայեցակարգային մոտեցումները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. թեկնածու Գ.Ի.Վարդանյան) շրջանակներում գաուսյան նորմալ բաշխման կորի հիման վրա բացահայտվել է ՀՀ մտավոր ներուժը, և առաջարկվել է այն լիարժեք իրացնելու չորս ուղի: Մշակվել են ՀՀ ազգային նորաստեղծական համակարգի հայեցակարգային մոտեցումները և այլն, **որոնք ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել է 2 հոդված:

«Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն. գաղափարը և ձևավորման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Բ.Շ.Եղիազարյան) շրջանակներում վեր է հանվել «գիտակցված գործունեության» հասկացության էությունը, հիմնավորվել է նրա քանակական գնահատման և ներքին սահմանի նորմավորման անհրաժեշտությունը, և առաջարկություններ են արվել դրանց որոշման մեթոդական մոտեցումների և հանրապետությունում համապատասխան համակարգերի ձևավորման ուղղությամբ, **որոնք ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել է 3 հոդված, իսկ 5-ը ընդունված են հրատարակման:

«XX դարի նշանավոր տնտեսագետների տողանը (հետքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ռ.Ն.Սարինյան) շրջանակներում հրատարակվել է նույնանուն վերնագրով գիրք, որում ընդգրկված տնտեսագետներից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ ուրվագծերի ձևով ներկայացված են կյանքի ու գործունեության փուլերը:

«Հայ տնտեսագետների տողանը. գիտակենսագրական ուրվագծեր» թեմայի (գիտ. ղեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ռ.Ն.Սարինյան) շրջանակներում 2010թ. կիրատարակվի նույնանուն վերնագրով գիրք, որում ընդգրկվելու են հայազգի դոկտոր տնտեսա-

գետներից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ կյանքի ու գործունեության փուլերը, նրանց գիտական հրապարակումների ուրվագծերը:

Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ կատարվող հետազոտությունների արդյունքները: «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ս.Գ.Ղազարյան) շրջանակներում առաջարկություններ են արվել ագրարային ոլորտում ապահովագրության և ռիսկերի կառավարման բարելավման ուղիների, ՓՄՁ-ների մարքեթինգային ծառայությունների ակտիվացման և այլնի վերաբերյալ: Հրատարակվել է 2 հոդված:

«Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանը ՀՀ անդամակցության պարտավորությունների շրջանակներում գյուղատնտեսական գործունեության հարկման և պետական աջակցության հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ս.Ս.Ավետիսյան) շրջանակներում բացահայտվել են գյուղատնտեսության հետագա զարգացման հիմնախնդիրները, և առաջարկություններ են արվել դրանց լուծման ուղիների վերաբերյալ՝ կապված հարկման տարբերակված մոտեցման ու սուբսիդավորման, մեծածախ շուկաների ձևավորման և այլնի հետ: Հրատարակվել է 3 հոդված:

«ՀՀ քաղցրահամ ջրերի ռեսուրսները, պաշարները և կենցաղում ու գյուղատնտեսության մեջ դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. դեկ. երկ. հանք. գիտ. դոկտ. Հ.Ս.Ավագյան) շրջանակներում տրվել է քաղցրահամ ջրերի պաշարների գնահատականը, և առաջարկություններ են արվել դրանց արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ, **որոնք ուղարկվել են ՀՀ կառավարություն:** Հրատարակվել է մեկ հոդված:

«ՀՀ մեքենաշինության զարգացման ուղղությունները և հիմնահարցերը» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Խ.Նազարյան) շրջանակներում հիմնավորվել են մեքենաշինության հատվածի ձեռնարկությունների վերագործարկման անհրաժեշտությունը և շահույթով աշխատելու մոտեցումները՝ կապված

ինովացիոն նախագծերի մշակման, արտադրանքի իրացման շուկաների ձևավորման և այլնի հետ:

«ՀՀ բնակչության կենսամակարդակի և կյանքի որակի բարձրացման ուղիները» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Ա.Խ.Մարկոսյան) շրջանակներում վեր են հանվել հասարակության զարգացվածության մակարդակը բնութագրող համաթվերի հաշվարկման մեթոդաբանության թերությունները, և այդ մասով արվել են համապատասխան առաջարկություններ, մշակվել է բնակչության աղքատության հաղթահարմանը նպաստող առաջարկությունների փաթեթ և այլն:

«ՀՀ բարձրադիր գոտիներում բնակչության զբաղվածության բարելավման հիմնախնդիրները» թեմայի (գիտ. դեկ. ակադեմիկոս Վ.Ե.Խոջաբեկյան) շրջանակներում առաջարկվել է բարձրադիր գոտիներում խրախուսել բնա- և հողակլիմայական առանձնահատկություններից բխող գյուղատնտեսության տնտեսապես գերադասելի մասնագիտացումը, ապահովել գյուղատնտեսական մեքենա-մեխանիզմներով, նպաստել արտադրական ենթակառուցվածքների ձևավորմանը և այլն:

«ՀՀ Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում բնօգտագործման և բնապահպանության տնտեսագիտական հիմնահարցերը» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. թեկն., պրոֆեսոր Է.Ա.Բաբայան) շրջանակներում հիմնավորվել է էկոլոգատնտեսական հաշվառման ժամանակակից համակարգի ձևավորման անհրաժեշտությունը, որը հնարավորություն կտա գնահատել և հսկել զարգացման էկոլոգացման ընթացքը մակրոտնտեսական ցուցանիշների օգնությամբ, կարևորվել է այդ ոլորտում գանձվող հարկերի ու վճարների բարձրացման անհրաժեշտությունը՝ օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու և հատուկ ֆոնդեր ձևավորելու ճանապարհով: Հրատարակվել է 6 հոդված:

«Տնտեսության ստվերային մասի կրճատման ուղիները ՀՀ-ում» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. թեկնածու Ա.Ռ.Թամազյան) շրջանակներում ակնկալվում է բացահայտել անցումային տնտեսության և «ստվերային» հատվածի միջև առկա կապը և նախանշել տնտե-

սության ստվերային մասի կրճատման ռազմավարական ուղղությունները:

«Հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները» թեմայի (գիտ. դեկ. տնտ. դոկտ., պրոֆեսոր Վ.Բ.Բոստանջյան) շրջանակներում ակնկալվում է գնահատել հարկային վարչարարության դերը պետ. եկամուտների հավաքագրման գործընթացում, մշակել հարկային վարչարարության գնահատման ու կատարելագործման մոտեցումներ:

Գիտական հրատարակումները: Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 8 գիրք և 136 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 3):

Ինստիտուտում կազմակերպվել և անցկացվել է «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողով՝ նվիրված ակադեմիկոս Արտաշես Առաքելյանի ծննդյան 100-ամյակին:

Գիտաժողովի նյութերը հրատարակվել են 69,5 տպագրական մամուլ ծավալով:

Հրատարակվել է նաև «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում» գիտական հոդվածների ժողովածուն՝ 14 տպագրական մամուլ ծավալով:

Ինստիտուտն իր մասնակցությունն է ունեցել ՀՊՏՀ-ում «Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունները տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում. հիմնախնդիրներ և զարգացման հեռանկարները» թեմայով կազմակերպված միջազգային գիտաժողովին՝ ներկայացնելով ֆինանսատնտեսական ճգնաժամին վերաբերող գիտական հոդվածներ:

Ինստիտուտի գիտական ներուժին, աշխատողների թվաքանակին և այլնին վերաբերող տեղեկությունները ներկայացված են ստորև բերված թիվ 1-7 աղյուսակներում:

Աղյուսակ 1

2009թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալները

Գիտական հիմնարկներ	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ.դր.)		
	Բազային	Թեմատիկ	տնտ. պայմանագիր
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	20 թեմա 64805,8	9 թեմա 19748,3 հազ. դրամ	-

Աղյուսակ 2

Ինստիտուտի անցկացրած հանրապետական և միջազգային կոնֆերանսները, սիմպոզիումները և այլ գիտական միջոցառումներ

Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը	Մասնակիցների թիվը	
		ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» 2009թ.	Ք.Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտ, 27-28 ապրիլի թեմայով	125	-

Աղյուսակ 3

Ինստիտուտի աշխատակիցների արտասահմանյան, այդ թվում՝ ԱՊՀ անդամ-երկրներ կատարած գործուղումները

Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
		գիտաժողովներին մասնակցելու համար	համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու համար	բանակցությունների և կոնսուլտացիաների համար
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	ԱՄՆ	1	-	-
	Ուկրաինա	2	-	-
	Չինաստան	1	-	-

Աղյուսակ 4

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2009թ. հրատարակումների ընդհանուր քանակը

Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու և այլն		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք և այլն		Հոդվածներ, զեկուցումներ, թեզիսներ և այլն	
	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	7	-	1	-	134	2

Աղյուսակ 5

Ասպիրանտների թվաքանակը

Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 1.01.2009թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
	ա/կ	ա/չկ	ա/կ	ա/չկ
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	11(0)	47(27)	3(0)	-

Աղյուսակ 6

Տվյալներ մասնագիտացված գիտական խորհրդի վերաբերյալ

Կազմակերպությունը	Ստեղծված խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահ, քարտուղար (գիտ. աստիճան, ազգանուն, անուն, հայրանուն)	2009թ. ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից համապատասխան այլ խորհուրդներում և ինստիտուտի խորհրդում պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
				դոկտորական	թեկնածուական
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	008	Ը.00.02. «Տնտեսության, նրա ճյուղերի տնտեսագիտություն և կառավարում» Ը.00.03. «Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկ»	տնտեսագիտ. քարտուղար, պրոֆ. Հարությունյան Վլադիմիր Լիպարիտի տնտեսագիտ. թեկնածու Առաքելյան Գարապետ Հովհաննեսի	-	20

Աղյուսակ 7

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներ առ 01.01.2010թ.

Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	112	98	1	1	16	59

V. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ **Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան**
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Փոխտնօրեն՝ **Մերգեյ Գառնիկի Ղազարյան**
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Գիտական քարտուղար՝ **Ալվարդ Թևոսի Զատիկյան**
տնտեսագիտության թեկնածու

E-mail: arakeliankarapet@yahoo, fr, nas_ie@sci.am

VI. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան մեկ տղամարդ գիտաշխատող զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն,
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 2 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 1 կին: Ազատվածներ չկան,
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 24, 35-ից 60 տարեկան՝ 19, 60 տարեկանից բարձր՝ 12:

**ՀՀ ԳԱՍ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2010 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում հետազոտվել են համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի փոխանցման մեխանիզմների մեթոդաբանական հիմքերը, որը հնարավորություն է տալիս նախօրոք բացահայտել ազդեցությունների հնարավոր ոլորտները, ինչպես նաև կանխատեսումների գործիքակազմ կիրառելով և հստակ մշակված ծրագրեր կազմելով կառավարության միջոցառումները նպատակաուղղել բացասական ազդեցությունների նվազեցմանը:

Հրատարակվել է Վ.Լ.Հարությունյանի, Վ.Վ.Խաչատրյանի «Ճգնաժամ. մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում» գիրքը:

«Հարկման արտերկրյա փորձը» (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել է էլեկտրոնային հաշվետվությունների ներդրման արդյունքում հարկային հաշվետվությունների լրացման ժամանակային, վարչական ծախսերի կրճատման հնարավորությունները՝ նպաստելով հարկման արդյունավետության բարձրացմանը:

Հրատարակվել է Վ.Լ.Հարությունյանի, Դ.Վ.Հարությունյանի, Տ.Վ.Հարությունյանի «Հարկեր և հարկազանձում» գիրքը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հիմնախնդիրները» թեմայի շրջանակներում ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վ.Խոջաբեկյանի կողմից կատարած հետազոտությունները հանրապետությունում գյուղատնտեսական կոոպերացիայի զարգացման, փոքր և միջին ձեռ-

նարկատիրության խթանման, գյուղացիական տնտեսությունների խոշորացման և մի շարք այլ ուղղություններով ունեցել են կիրառական նշանակություն և հաշվի են առնվել ՀՀ տնտեսության ազդարային հատվածի քաղաքականությանն առնչվող մասով իրավական ակտերի նախագծերի, ինչպես նաև վերլուծությունների ու առաջարկությունների ներկայացման գործընթացում:

Հրատարակվել է Հ.Ս.Ավագյանի «Հայաստանի Հանրապետության քաղցրահամ ջրերը» գրքույկը, որում տրվել են Հայաստանի քաղցրահամ ջրերի՝ արտեզյան ավազանների և ինքնահոս բեռնաթափվող աղբյուրների ռեսուրսները և պաշարների պետական հանձնաժողովների կողմից հաստատված պաշարները, վերջիններիս օգտագործման արդի վիճակը և արվել են դրանց արդյունավետ օգտագործմանն ուղղված առաջարկություններ:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներից են. **«Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայում տրվել է ճգնաժամերի կանխատեսման մեթոդաբանությունն ըստ առանձին փոփոխականների, որի արդյունքում բացահայտվել են ճգնաժամային իրավիճակների ի հայտ գալու նախանշանները: Հետազոտվել է համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի փոխանցման մեխանիզմների մեթոդաբանական հիմքերը, մշակվել է հետճգնաժամային զարգացման ծրագիր: **«Հանրային ծառայությունների պետական կարգավորման համակարգի կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.թ. Արթուր Թամազյան) թեմայում ուսումնասիրվել են հանրային ծառայությունների տեսական և մեթոդաբանական հիմքերը, տրվել են հիմնական հասկացությունների շուրջ կիրառական բնույթ ունեցող սահմանումները: Հետազոտվել է ֆրանչայզինգային հարաբերությունների արմատավորման

և գնային արտոնագրերի աճուրդի մեթոդները: **«Ներդրումային գրավչության բարձրացման և ներդրումային գործունեության խթանման ուղիները ՀՀ-ում»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.թ. Գևորգ Կիրակոսյան) թեմայում մշակվել են հանրապետությունում ներդրումների ոլորտը կարգավորող օրենսդրական դաշտի կատարելագործմանն ուղղված առաջարկությունները, բացահայտվել են ներդրումային միջավայրի բարելավման հիմնական մոտեցումները:

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներից են. «ՀՀ գյուղատնտեսության արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծմանն ուղիները» (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ. Էդուարդ Ղազարյան) թեմայում մշակվել են գյուղատնտեսական կազմակերպությունների մրցունակության կառավարման և արդյունավետության բարձրացման մեթոդական և հայեցակարգային կոնկրետ մոտեցումներ՝ գործուն համակարգի ներդրման բարենպաստ օրենսդրական և տնտեսական դաշտի ձևավորման, ապահովագրական համակարգի կայացման ուղղությամբ: **«Լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»** (գլխ. ղեկ. Երկր.հանք. գիտ.դոկ. Հրաչիկ Ավագյան) թեմայում Զանգեզուրի և Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատների օրինակով պարզվել է դրանց աշխատանքի ցածր արդյունավետությունը թողարկվող խտանյութերը հիմնականում արտահանվում են ցածր գներով: Թերկորգման հետևանքով յուրաքանչյուր տարի պոչամբարներ են թափվում հազարավոր տոննաներով ծանր մետաղներ և թունավոր տարրեր:

3. «Ծառայությունների ոլորտի զարգացման և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներից է **«Հայաստանի ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավման ուղիները»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.թ. Արծվիկ Մինասյան) թեմայում ուսումնասիրվել է Հայաստանի առկա ժողովրդագրական իրավիճակը, նշվել են այն ուղիներն ու եղանակները, որոնք բարերար ազդեցություն կունենան այդ հիմնախնդիրները լուծող

և ժողովրդագրական կայուն զարգացում ապահովող գործընթացի վրա:

4. «Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմություն» ուղղության հետազոտվող թեմաներից են **«Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն (ԲԳԳՀ). գաղափարը, բնութագրերը, ձևավորման հիմքերը»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.դ. Բենիամին Եղիազարյան) թեմայում առաջարկվել է այդպիսի բնութագրման հիմք ընդունել ՄՀ հիմնական սուբյեկտի՝ մարդու մտածելու և գործելու բնատուր հատկությունը: Առաջարկվել է մշակել ՄԳԳ կառուցվածքավորման մոտեցումների պաշտոնապես հանձնարարվող մեթոդական ցուցումներ, սահմանել դրանց օգտագործման հսկողություն: **«Հետազոտական և ինովացիոն գործունեության մոնիթորինգի և գնահատման մեթոդաբանական հիմնահարցերը գիտելիքահենք տնտեսության պայմաններում»** (թեմ. ղեկ.՝ տ.գ.թ. Ատոմ Շավարշի Մարգարյան) թեմայում կատարվել է գիտահետազոտական և ինովացիոն գործունեության արդյունքների մոնիթորինգի և գնահատման միջազգային պրակտիկայում հիմնական մոտեցումների, մոդելների ու ստանդարտների ուսումնասիրություն: Մշակվել է ամբողջական մեթոդաբանություն՝ մտավոր սեփականության և ինովացիոն գործունեության արդյունքների վիճակագրական գնահատման ու հաշվառման վերաբերյալ:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

«Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում» (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ. Սերգեյ Ղազարյան) թեմայում մշակվել է հայեցակարգ՝ ՀՀ գյուղատնտեսությունում ապահովագրության և ռիսկերի կառավարման բարելավմանն ուղղված հիմնախնդիրների լուծման վերաբերյալ, ընդգրկելով փոքր և միջին ձեռնարկատիր-

րության ու գյուղացիական տնտեսությունների ոլորտները և դրանց զարգացման ուղիները:

«Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանը (ԱՀԿ) ՀՀ անդամակցության պարտավորությունների շրջանակներում գյուղատնտեսական գործունեության հարկման և պետական աջակցության հիմնախնդիրները» (թեմ. դեկ. տ.գ.դ. Մամվել Ավետիսյան) թեմայում ներկայացվել են առաջարկություններ՝ ուղղված գյուղատնտեսությունում կոոպերացիայի խթանմանը, վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման մեխանիզմների ներդրմանը, տեղեկատվական համակարգի բարելավմանը, մեծածախ շուկաների համակարգի, տոնավաճառների կազմակերպման ծրագրի իրականացմանը և այլն:

«ՀՀ քաղցրահամ ջրերի ռեսուրսները, պաշարները և կենցաղում ու գյուղատնտեսության մեջ դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները» (թեմ. դեկ. երկր.հանք. գ.դ. Հրաչիկ Ավագյան) թեմայում գնահատվել են ՀՀ քաղցրահամ ջրերի 20 լ/վրկ-ից ավելի դեբիտով աղբյուրների պաշարները և դրանց կանխատեսումային ռեսուրսները: Բացահայտվել է, որ կենցաղում և գյուղատնտեսության մեջ (ոռոգման բնագավառում) օգտագործվող ջրերի ավելի քան 80%-ը կորստի է մատնվում և չի ծառայում իր նպատակներին: Այս կապակցությամբ արվել են առաջարկություններ:

«ՀՀ մեքենաշինության զարգացման ուղղությունները և հիմնահարցերը» (թեմ. դեկ. տ.գ.դ. Ավետիք Նազարյան) թեմայում հիմնավորվել է մեքենաշինության վերականգնման համար ձեռնարկությունների վերակառուցումն ու վերագործարկումը, որոնք կարող են ստեղծվել այդ ձեռնարկությունների և արտասահմանյան զարգացած երկրների ֆիրմաների հետ ինտեգրացման, նորամուծության և թողարկվող արտադրանքի արդիականացման միջոցով:

«Հայաստանի Հանրապետության բնակչության կենսամակարդակի և կյանքի որակի բարձրացման ուղիները» (թեմ.դեկ. տ.գ.դ. Աշոտ Մարկոսյան) թեմայում բացահայտվել են բնակչության եկամտի կամ սպառման մակարդակի հաշվարկման

մեթոդաբանական բարդությունները, տրվել են դրանց հաղթահարման ուղիները և ներկայացվել է ներկա վիճակը՝ ըստ դեցիլային, քվանտիլային, «աղքատ», «միջին» և «հարուստ» խմբերի:

«Հայաստանի Հանրապետության բարձրադաս գոտիներում բնակչության զբաղվածության բարելավման հիմնախնդիրները» (ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վլադիմիր Խոջաբեկյան) թեմայում հիմնավորվել են բնակչության նորմալ շարժունակության, հաղորդակցության, ինչպես նաև գյուղացիական տնտեսությունների կողմից գյուղատնտեսական մթերքների իրացման շուկաների հասանելիության, ինչպես նաև խմբային սեփականությամբ խոշոր ֆերմերային տնտեսություններ կազմավորելու գաղափարի իրագործման հարցերը:

«ՀՀ Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում բնօգտագործման և բնապահպանության տնտեսագիտական հիմնախնդիրները» (թեմ. դեկ. աշխ. գ. թ. Էբա Բաբայան) թեմայում ուսումնասիրված է Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերի արտանետման վնասակար նյութերի, թափոնների շարժը և տեսակարար ցուցանիշները, օդային և ջրային ավազան վնասակար արտանետումների քանակների և դրանց համար վճարների բաշխվածությունը և այլն:

«Տնտեսության ստվերային մասի կրճատման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմ.դեկ. տ.գ.թ. Արթուր Թամազյան) թեմայում բացահայտվել են ստվերային տնտեսության տեսական ու մեթոդաբանական հիմքերը, ՀՀ-ում մեթոդիկաների գործնական կիրառելիության մակարդակները: Մասնակի մոդիֆիկացված մեթոդի կիրառմամբ հաշվարկվել է ՀՀ-ում ստվերային տնտեսության ծավալները, մշակվել է ստվերայության կրճատման հիմնական ուղիները:

«Հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմ. տ.գ.դ. Վարդան Բոստանջյան) թեմայում ուսումնասիրվել են հարկային վարչարարության իրականացման կազմակերպական և օրենսդրաիրավական հիմքերը, բացահայտվել են դրա արդյունավետությունը նվազեցնող գործոնները, մշակվել է արդյունավետության գնահատման մեթոդա-

բանությունը, վերլուծվել է նաև ցուցանիշների կատարելագործման ուղիները:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները

«Ֆինանսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման միջոցառումների ծրագրի մշակում» (թեմ.դեկ. տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում առաջարկություններ են արվել ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման, հետճգնաժամային զարգացումների ծրագրի մշակման ուղղությամբ:

«ՀՀ գյուղատնտեսության արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները» (թեմ. դեկ. տ.գ.դ. Սերգեյ Ղազարյան) թեմայի շրջանակներում մշակվել և ներկայացվել են միջոցառումներ՝ ուղղված ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքների վերացմանը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում:

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վ.Խոջաբեկյանի ուսումնասիրությունները և տրված առաջարկությունները՝ **«ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում կոռուպցիայի խթանման, պետական աջակցության ընդլայնման և մեխանիզմների ներդրման»** ուղղությամբ, հաշվի են առնվել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից մշակված «Գյուղի և գյուղատնտեսության 2010-2020թթ. կայուն զարգացման ռազմավարության» և «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղացիական տնտեսությունների խոշորացման հայեցակարգի» նախագծերում:

2010թ. Կառավարությանն են տրվել երկր. հանք. գիտ. դոկտ. Հ.Ավագյանի **«ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»** թեմայով կատարված հետազոտությունների եզրակացություններն ու առաջարկությունները: «Կանխել մեր ընդերքի հարստությունների փոշիացումը», որն առնչվում է «Արմանիսի» ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրում պոչամբարներ թափվող պիրիտ հանքանյութի հետ թափվող և կորստի

մատնվող ոսկուն և արծաթին: Վերջիններիս պարունակությունը պիրիտի մեջ կազմում է՝ ոսկունը՝ 1-ից մինչև 30 գ/տ, արծաթինը՝ 400 գ/տ:

ՀՀ քաղցրահամ ջրերի արդյունավետ օգտագործման նպատակով, կորուստները մեղմելու, գյուղատնտեսական մշակաբույսերին խոնավությամբ ապահովելու, սակավաջուր բնակավայրերին խմելու ջրով ապահովելու, տնտեսված ջրերի մի մասը սակավաջուր երկրներին տրամադրումով վաճառելու գործին ուղղված՝ արվել են մի շարք առաջարկություններ:

V. Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 7 գիրք և 138 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 4):

VI. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝	Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Փոխտնօրեն՝	Սերգեյ Գառնիկի Ղազարյան տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Գիտական քարտուղար՝	Ալվարո Թևոսի Զատիկյան տնտեսագիտության թեկնածու
E-mail: arakeliankarapet@yahoo, fr, nas_ic@sci.am	

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան երկու տղամարդ գիտաշխատող զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն,
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 13 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 3 կին և ազատվել են երկու տղամարդ

գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 50, 35-ից 60 տարեկան՝ 26 և ավել տարիքի՝ 25:

VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական թեզերի քանակը

- դոկտորական՝ 1
- թեկնածուական՝ 32

IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին

Ղազարյան Սերգեյ Գառնիկի պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ վաստակագրով նաև ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «Գյուղատնտեսական նվաճումների համար» ոսկե մեդալով:

X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ համատեղողների թվաքանակը, համատեղ հրապարակումներ յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական, Հայաստանի պետական ճարտարագիտական, Ան.Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների համալսարանների, Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիայի հետ:

Համատեղողների թվաքանակը՝ 30:

Համատեղ հրապարակումներ

ՀՊՃՀ-ի հետ՝ Սարինյան Ռ.Ն. Հարությունյան Վ.Լ., Աղայան Մ.Կ. «Հայ տնտեսագետներ (գիտակենսագրական ուրվագծեր)», Եր., «Գիտություն», 2010թ. 336 էջ:

Ան.Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների համալսարանի հետ՝ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտե-

սական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ), Եր., 2010, 1(5) 298 էջ, 2(6) 260 էջ, 3(7) 444 էջ և 4(8) 419 էջ:

ՀՊՏՀ-ի հետ՝ «ՌԴ և ՀՀ տնտեսությունները ճգնաժամի պայմաններում. հիմնախնդիրներ և զարգացման հեռանկարները» (միջազգային գիտական հոդվածների ժողովածու), Եր. 2010:

ՀՊՏՀ-ի հետ՝ «Կրթության, գիտության և արտադրության ինտեգրումը որպես տնտեսական աճի ապահովման ռազմավարական ուղղություն» (միջազգային գիտական հոդվածների ժողովածու), Եր. 2010:

**Ինստիտուտի տնօրեն,
տնտ.գիտ. դոկ., պրոֆեսոր՝**

Վ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝**

Ա.Զատիկյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Ինստիտուտ	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2010թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալները

№	Գիտական հիմնարկներ	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (ո) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ.դրամ.)		
		Բազային	Թեմատիկ	տնտ. պայմանագիր
1	2	3	4	5
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	1 թեմա 83325,0 հազ.դրամ	9 թեմա 21954,8 հազ.դրամ	-

Աղյուսակ 3

Բնաստիտուտի անցկացրած հանրապետական և միջազգային կոնֆերանսները, սիմպոզիումները և այլ գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կանգնակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1	Միջազգային գիտաժողով «ՌԴ և ՀՀ տնտեսությունները համաշխարհային ճգնաժամի պայմաններում. հիմնախնդիրներ և զարգացման հեռանկարներ»	Ք. Երևան, Նալբանդյան 128, ՀՊՏՀ և ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարան, 25-26 մարտի 2010թ..	150	15
2	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, 26-27 մայիսի 2010թ.	125	-
3	Միջազգային գիտաժողով «Կրթության, գիտության և արտադրության ինտեգրումը որպես տնտեսական աճի ապահովման ռազմավարական ուղղություն»	Ք. Երևան, Նալբանդյան 128, ՀՊՏՀ և ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության, 21-22 հոկտեմբերի 2010թ..	170	20

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահմանյան, այդ թվում ԱՊՀ անդամ երկրներ կատարած գործուղումները

№	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը			
		գիտաժողովների մասնակցելու համար	համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու համար	բանակցությունների և կոնսուլտացիաների համար	
1	2	3	4	5	
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	ՌԴ	1	-	-
	Վրաստան		7		

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն ՀՀ ԳԱԱ հիմնարկություններում

№	Կազմակերպությունը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
		Գիտաժողովների մասնակցելու համար	Համատեղ գիտական աշխատանքներ կատարելու համար	Բանակցությունների և խորհրդատվությունների համար
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 6

ՀՀ ԳԱԱ գիտական կազմակերպությունների միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ այլ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսական ծավալը		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2009թ. համար	
1	2	3	3	4	5	6	6	

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2010թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպություն	Բյուջե, հազ. դրամ	Արտաբյուջե, հազ. դրամ	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$ € րպժ.)	արժույթի կուրսը	Դրամ
1	2	3	4	5	6	7
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	123344.60	19432.50	-	-	-

Աղյուսակ 8

ՀՀ ԳԱԱ գիտաշխատողների 2010թ. հրատարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպություն	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան	Հանրապետական	Արտասահմանյան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	7	-	-	-	136	2	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

Կազմակերպություն	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում կանայք) առ 01.01.2011թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում կանայք)	
	ա/կ	ա/չկ	ա/կ	ա/չկ
1	2	3	4	5
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	15(0)	23(10)	7(0)	4(3)

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտացված գիտական խորհրդի վերաբերյալ

Կազմակերպություն	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահ, քարտուղար (գիտ.աստիճան, ազգանուն, անուն, հայրանուն)	2010թ. կազմակերպության ախտակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
				դոկտորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6
Տնտեսագիտության ինստիտուտ	008	Ը.00.02. «Տնտեսություն, նրա ճյուղերի տնտեսագիտություն և կառավարում» Ը.00.03. «Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկ»	տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Հարությունյան Վլադիմիր Լիպարիտի տնտեսագիտ. թեկնածու Մարկոսյան Հայկ Աշոտի	-	4

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներ առ 01.01.2011թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	113	101	1	1	14	56

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԸՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2011 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» (թեմ. դեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ.՝ Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել են աշխարհում գործող հարկերի բովանդակությունը տնտեսական հարաբերությունների համակարգում, վերլուծվել են հարկային հարաբերությունների ձևավորման առանձնահատկությունները արտերկրներում և ՀՀ-ում, հիմնավորել են օֆշորային բիզնեսի հարկման առավելությունները:

Հրատարակվել է Ա.Ա.Հարությունյան և Ք.Յու.Բաղդասարյան «Հարկման արտերկրյա առաջավոր մոտեցումները և դրանց կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» գիրքը:

Յու.Մ.Սուվարյանի, Վ.Լ.Հարությունյանի, Վ.Ա.Սարգսյանի, Վ.Վ.Խաչատրյանի «Գիտակրթական համակարգը և տնտեսական զարգացումը» գրքում ներկայացվել են տնտեսական զարգացման և գիտակրթական համակարգի ներագրեցության գնահատման մեթոդաբանությունը, կրթության ու գիտության ՀՀ տնտեսական զարգացման համակարգի փոխադարձ կապը:

Ռ.Ն.Սարինյանի, Լ.Կ.Հարությունյանի «Էջեր հայ տնտեսագիտական մտքի պատմությունից» աշխատության մեջ լուսաբանվում են XX դարասկզբի հայ հասարակական և տնտեսագիտական մտքի հայտնի ներկայացուցիչների հայացքները: Ուրվագծվում են նոր տիրույթներ, ընդլայնվում են հայ տնտեսագիտական մտքի առնչությունները համաշխարհային տնտեսագիտական մտքի հետ:

Հ.Ս.Ավագյանի «Լեռնահանքային և մետալուրգիական արդյունաբերությունների զարգացման ուղղություններն ու հեռանկարները ՀՀ-ում» գրքում նշվել է, որ Հայաստանում թողարկ-

վում են միայն կիսաարտադրանքներ՝ մետաղական օգտակար հանածոների խտանյութեր, որոնց մեծ մասը էժան գներով վաճառվում են արտասահմանյան երկրներին: Խտանյութեր անցած հարակից տարրերը չեն գնահատվում, որի հետևանքով էլ լեռնահանքային ձեռնարկությունները կրում են զգալի վնասներ: Հիմնավորվում է մետալուրգիական գործարաններ ունենալու անհրաժեշտությունն ու դրանց արդյունավետությունը:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են. **«Հակաճգնաժամային միջոցառումներն աշխարհում և Հայաստանում»** (թեմ. դեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ., Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայում վերլուծելով «պարտքային ճգնաժամի» առաջացման հնարավոր սցենարները, ներկայացվել է առանձին տարածաշրջանների տնտեսությունների անկայունության հավանական ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա: **«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում»** (թեմ. դեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում ընդհանրացված ձևով ներկայացվել է տարբեր երկրներում ձևավորված հարկային համակարգերի առանձնահատկությունները, ՀՀ-ում հարկային ռազմավարության մշակման ուղիները: **«ՀՀ մակրոտնտեսական ցուցանիշների բարելավման հիմնախնդիրները ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում»** (գիտ.դեկ. տ.գ.թ. Վիլեն Խաչատրյան) թեմայում կարևորվել է կանխարգելող տնտեսական քաղաքականության իրականացման անհրաժեշտությունը՝ հիմնված տնտեսական զսպողական քաղաքականության սկզբունքների վրա:

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են. **«ՀՀ գյուղատնտեսության արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց**

լուծման ուղիները» (գիտ.դեկ. տ.գ.դ. Էդուարդ Ղազարյան) թեմայում ուսումնասիրվել են գյուղատնտեսական արտադրության ինտենսիվացման հիմնահարցերը: Ներկայացվել է վերամշակող ձեռնարկությունների հայեցակարգը, ուսումնասիրվել են ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման անհրաժեշտությունը ՀՀ-ում, վերլուծվել է երկրի պարենային անկախության մակարդակը: **«ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»** (գիտ.դեկ. երկրաբանահանքաբանական գ.դ. Հրաչիկ Ավագյան) թեմայում հետազոտվել են Սոսքի և Մեղրաձորի ոսկեհանքերի շահագործման հետևանքով միջավայր թափված ծանր մետաղների և թունահարույց տարրերի քանակները, տրվել են վերջիններիս վտանգավոր ազդեցության գնահատականները: **«Հայ-թուրքական առևտրատնտեսական կապերը և հնարավոր հեռանկարային զարգացումները»** (գիտ.դեկ. տ.գ.դ. Թորոս Թորոսյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել են երկու երկրների միջև արտաքին առևտրի համակարգում հիմնական թերությունները, քննարկվել են Եվրամիության ինտեգրման հետ առնչվող հարցերը և հայ-թուրքական սահմանի վերաբացումից ակնկալվող օգուտներն ու ռիսկերը:

3. «Սոցիալական և ժողովրդագրական զարգացումները ՀՀ-ում» (գիտ.դեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տ.գ.դ. Գրիգորի Ղարիբյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել են տնային տնտեսությունների համախառն տնօրինվող եկամտի, վերջնական սպառման ծախսերի և խնայողությունների փոփոխման միտումները, նախագծվել է ժողովրդագրական զարգացման հիմնախնդիրը:

4. «Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմություն» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են. **«Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն (ԲԳԳՀ). Գաղափարը, բնութագրերը, ձևավորման հիմքերը»** (գիտ.դեկ. տ.գ.դ. Բենիամին Եղիազարյան) թեմայում բացահայտել են ՄՀ ձևավորման հիմք հանդիսացող պայմանները, աստիճանական զարգացումը և կուտակված գիտելիքի փոխանցումը այլ

հանրություններին: Առաջարկվել է ապագա ՄՀ նոր՝ բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն անվանումը: **«Հետազոտական և ինովացիոն գործունեության պետական կարգավորման ինստիտուցիոնալ և մակրոտնտեսական մեխանիզմների ձևավորումը»** (գիտ. դեկ.՝ տ.գ.թ. Ատոմ Մարգարյան) թեմայի շրջանակներում շեշտը դրվում է ցանցային և կլաստերային կառուցվածքների ձևավորմանը, մակրոտնտեսական և ինստիտուցիոնալ քաղաքականության խրախուսմանը: Ազգային նորամուծային համակարգի զարգացման ծրագրի շրջանակներում տրվել է փոքր ու միջին բիզնեսի պետական աջակցության հայեցակարգը: **«Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն»** (գիտ. դեկ.՝ տ.գ.դ. Ռոբերտ Մարինյան) թեմայում ուսումնասիրություններն իրականացվել են հայ տնտեսագիտական մտքի նորագույն շրջանի և նոր շրջանի կտրվածքով:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները՝

«ԳՊԿ-ՀՀԲՀՀ-2011» մրցույթի արդյունքում հաղթող ճանաչված **«ՀՀ և Բելառուսի շուկաների սուբյեկտների գործունեության միջազգայնացումը՝ ուղղված երկու երկրների տնտեսական համակարգերում նոր տեխնոլոգիաների ներգրավմանը, ադապտացմանը և ներդրմանը»** գիտական թեմայի ընթացքի վերաբերյալ

Թեմայի իրականացման ընթացքում, համաձայն օրացուցային պլանի, կատարվել են հետևյալ աշխատանքները՝

1. Կատարվել է ժամանակակից պայմաններում շուկայի սուբյեկտների գործունեության միջազգայնացման տեսամեթոդական հիմքերի ուսումնասիրություն: Հետազոտության մեթոդաբանությունն ընդգրկում է համակարգային և իրավիճակային մեթոդների համադրման, համեմատական, փորձնական և վիճակագրական, կառուցվածքաբանական վերլուծության, ինդեքսային գնահատումների, մաթեմատիկական մոդելավորման, խաղերի տեսության և էվոլյուցիոն մոդելավորման ու մի շարք այլ մեթո-

դաբանական մոտեցումներ, հետազոտական այլ հնարքներ ու եղանակներ:

2. Իրականացվել է տեխնոլոգիաների փոխանցման միջազգային շուկայի միտումների վերլուծություն ու այն համադրվել ՀՀ և Բելառուսի պայմանների հետ, առանձնացվել և դասակարգվել են այդ գործընթացի առավել բնորոշ մեխանիզմները:

3. Կատարվել է Հայաստանի Հանրապետության ինովացիոն-տեխնոլոգիական փոխանցման ներուժի վերլուծություն և գնահատում, նշվել են նրա արդյունավետացման առավել ռացիոնալ ուղղությունները:

4. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում ինովացիոն ոլորտի կարգավորման օրենսդրական խնդիրները, վերլուծվել են համապատասխան օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների ներդրման միջոցով միջազգային չափանիշներին համապատասխանող մրցակցային քաղաքականության արմատավորման և հակամենաշնորհային օրենսդրության կիրառության ուղիները:

5. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետության հետազոտական և ինովացիոն ոլորտի քանակական գնահատման մեթոդներն ու ցուցանիշները:

Հրատարակվել է երեք հոդված:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» (թեմ. դեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տ.գ.դ., պրոֆ. Վ. Լ. Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում գործնականում հիմնավորվել է սովետային եկամուտների ձևավորման աղբյուրները ՀՀ-ում՝ ըստ հարկ վճարողների առանձին խմբերի և տարածաշրջանների, դրանց ստոխաստիկ (հավանականային) կախվածությունը հարկերից խուսափելու հնարավորությունից:

2011թ. կառավարությանն են ներկայացվել երկր.-հանք. գիտ. դոկ. Հ.Ավագյանի **«Մետաղական օգտակար հանածոների ար-**

դյունավետ օգտագործման» ուղղությամբ ընդերքի հարստությունների փոշիացման կանխման ուղիները», «ՀՀ քաղցրահամ ջրերի ռեսուրսները, պաշարները և կենցաղում ու գյուղատնտեսության մեջ դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները», տնտ. գիտ. դոկ. Ա.Նազարյանի «ՀՀ մեքենաշինության զարգացման հիմնական ուղիները», աշխարհ. գիտ. թեկ. Է.Բաբայանի «ՀՀ Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում բնօգտագործման և բնապահպանության տնտեսագիտական հիմնախնդիրները» գիտական թեմաների շրջանակներում ստացված եզրակացությունները և առաջարկությունները, որոնք օգտակար կարող են լինել ՀՀ-ում իրականացվող հակաձգնաժամային միջոցառումների և նորացվող տնտեսական քաղաքականության համատեքստում:

Հաշվետու ժամանակահատվածում կիրառություն գտած արդյունքներից կարելի է առանձնացնել տնտ.գիտ.դոկ. Հ.Ծպնեցյանի, Վ.Ազոյանի գիտական ուսումնասիրությունների արդյունքների դրույթների ներառումը ՀՀ նախագահի կողմից արդեն հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության պարենային անվտանգության ապահովման հայեցակարգը», «Հայաստանի Հանրապետության պարենային անվտանգության ապահովման հայեցակարգից բխող միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղացիական տնտեսությունների խոշորացման հայեցակարգը» մշակումներում:

V. Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 12 գիրք և 160 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 5):

VI. Տվյալներ ինստիտուտի մասին

տնօրեն՝ **Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան**
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ,
տնտեսագիտ.դոկտոր, պրոֆեսոր

փոխտնօրեն՝ **Ալվարդ Թևոսի Զատիկյան**
տնտեսագիտ. թեկնածու

գիտական քարտուղար՝ **Քրիստինե Յուրիի Բաղդասարյան**
տնտեսագիտ. թեկնածու

E-mail info@economics.sci.am

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան երկու տղամարդ գիտաշխատող զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն,
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 21 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում 4 կին և ազատվել են 2 կին,
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 57, 35-ից 60 տարեկան՝ 22 և ավել տարիքի 19:

VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական թեզերի քանակը՝

դոկտորական՝ -
թեկնածուական՝ - 9:

IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած

գիտնականների մասին (ազգանուն, անուն, հայրանուն, պարզևր):

X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ համատեղողների թվաքանակը, համատեղ հրատարակումներ յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ:

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական համալսարանի, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական, Հայաստանի պետական ճարտարագիտական, Անանիա Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների համալսարանների, Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիայի հետ:

«Եվրասիա համագործակցություն հիմնադրամ»-ի հետ «Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոններ Նյու Յորքի «Carnegie Corporation»-ի ֆինանսավորմամբ, «Հետձգնաժամային զարգացումները Հայաստանում» թեմայով (կատարողներ՝ տնտեսագիտ. թեկնածուներ Վ.Վ.Խաչատրյան, Հ.Տ.Թերզյան. ասպիրանտ՝ Ա.Ռ.Մակարյան):

«Բաց հասարակության ինստիտուտ» - Հայաստան, 1.«Ճգնաժամի ազդեցությունը Հայաստանի վրա՝ սոցիալական ազդեցություն (կատարողներ՝ տնտեսագիտ. թեկնածու Վ.Վ.Խաչատրյան, կրտսեր գիտ.աշխ. Ա.Ռ.Մակարյան), 2. «Տնտեսական ճգնաժամը և դրա ազդեցությունը Հայաստանի վրա՝ մակրոտնտեսական և սոցիալական ազդեցությունները» (կատարող՝ կրտսեր գիտ. աշխ. Ա.Ռ.Մակարյան):

Նորվեգիայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի հետ Նորվեգիայի կառավարության ֆինանսավորմամբ, «ՀՀ գյուղական համայնքների տնային տնտեսությունների ճգնաժամի հաղթահարման ռազմավարությունները և սոցիալական ապահովության համակարգի ծրագրերի դերը կարճաժամկետ և միջնաժամկետ ժամանակահատվածում» (կատարող՝ կրտսեր գիտ. աշխ. Ա.Ռ.Մակարյան)

Համատեղությունների թվաքանակը՝ 56
Համատեղ հրատարակումներ՝

1. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգը և տնտեսական զարգացումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 150 էջ:

ՀՊՃՀ-հետ

2. Սարինյան Ռ.Ն., Հարությունյան Լ.Կ., Էջեր հայ տնտեսագիտական մտքի պատմությունից, Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2011, 288 էջ:

3. Սարինյան Ռ.Ն., Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն, գիրք 3, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 192 էջ:

ՀՊՏՀ-ի հետ

4. Մաթևոսյան Ա., Ֆինանսական կառավարման հիմնախնդիրները ՀՀ արդյունաբերական կազմակերպություններում, Եր., «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2011, 368 էջ:

ԵՊՀ-ի հետ

5. Ղարիբյան Գ., Հակոբջանյան Ա., Բնակչության եկամուտների բաշխման և վերաբաշխման հարաբերությունները Հայաստանի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում, Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 142 էջ:

6. Կապիտալի նախասկզբնական կուտակման, հարստության ու եկամուտների բնեռացման առանձնահատկությունները և կարգավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում, գիտական հետազոտական խմբի ղեկավար, տնտեսագիտ.դոկտոր, պրոֆ., գիտության վաստակավոր գործիչ Ղարիբյան Գ., Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 84 էջ:

«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ

7. Габриелян Б. Управление персоналом в организациях, учебное пособие, -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, 306 с.

«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ-ի հետ՝ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները՝ գիտական հոդվածների ժողովածուներ (2011թ.)՝ 1(9)-334 էջ, 2(10)-310 էջ, 3(11)-307 էջ, 4(12)-370 էջ

ՀՊՏՀ-ի հետ՝ «ՀՀ և ՌԴ տնտեսությունների նորաստեղծա-

կան զարգացման հիմնախնդիրներ» միջազգային գիտական հոդվածների ժողովածու, Եր., 2011

XI. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին:

Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ,
տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆ.՝ **Վ.Լ.Հարությունյան**

Ինստիտուտի գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝ **Ք.Յու.Բաղդասարյան**

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2011 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)		
		Բազային	Թեմատիկ	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	1 110221.2	1 2800.0	

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1	Հանրապետական գիտա-ժողով՝ «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք.Երևան, Գր.Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթայանի անվ. ՏԻ, 23-24 հունիսի 2011թ., ՏԻ և ՀՊՏՀ	125	-
2	Միջազգային գիտաժողով՝ «ՀՀ և ՌԴ տնտեսությունների նորաստեղծական զարգացման հիմնախնդիրները»	Աղվերան, 28-30 հունիսի 2011թ. ՀՊՏՀ և ՏԻ	50	10
3	Հանրապետական գիտաժողով՝ «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք.Երևան, Գր.Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթայանի անվ. ՏԻ, 5-6 դեկտեմբերի, ՏԻ և ՀՊՏՀ	120	-

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում ԱՊՀ -անդամ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և խորհրդրդածությունների համար
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ				
		Ղազախստան	1		
		Գերմանիա			1
		Նորվեգիա	1		

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն ԳԱԱ կազմակերպություններում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների համար
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 6

ԳԱԱ գիտական կազմակերպությունների միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., րո.)		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2011 թ. համար	
1	2	3	4	5	6	7	8	

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2011 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտառոտյոթ (\$, €, րո.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1	Տնտեսագիտության հիստիտուտ	113021.2	9645.1	-	-	-

Աղյուսակ 8

Գիտաշխատողների 2011 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, զեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Տնտեսագիտության հիստիտուտ	11	-	1	-	158	2	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում կանայք) առ 01.01.2012 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում կանայք)	
	ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5
Տնտեսագիտության հիստիտուտ	9 (0)	19 (10)	-	3 (3)

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտացված գիտական խորհուրդների վերաբերյալ

Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահ, գիտքարտուղար (գիտ.աստիճան, ազգանուն, անուն, հայրանուն)	2011 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
				դրկտորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2012 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	Տնտեսագիտության հիստիտուտ	112	98	2	2	10	61

**ՀՀ ԳԱԱ Ս. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2012 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայում անուղղակի և ուղղակի հարկերի վերլուծության արդյունքները հիմնավորում են հարկային բեռի օպտիմալացման և ստվերային տնտեսության նվազեցման փոխազդեցությունը՝ կանխատեսելով տնտեսվարող սուբյեկտների հարկերի վճարումից խուսափելու վարքագծի դրսևորումը հարկային վարչարարության բարձրացման և բիզնես միջավայրի բարելավման համատեքստում:

Հրատարակվել է Ռ.Սարիսյան, Վ.Հարությունյան **«Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան). Գիտակենսագրական ուրվագծեր»** գիրքը: Ս.Ղազարյանի, Է.Ղազարյանի **«Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման և պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում»** աշխատանքում հստակեցվել է ՓՄՁ սուբյեկտների դասակարգման գործող սկզբունքները, Եվրամիության չափորոշիչներին մոտեցման և ոլորտը բնութագրող ցուցանիշների համադրելիության ապահովման խնդիրները: Թ.Թորոսյանի խմբագրությամբ **«Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում»** գրքում տրված է մակրոտնտեսական և արտաքին առևտրի բնութագիրը, քննարկված են հայ-թուրքական առևտրատնտեսական կապերը: Դ.Հարությունյանի **«Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշռի կառավարման հիմնախնդիրները»** մենագրությունում ուսումնասիրվել են երկրի վճարային հաշվեկշռի էությունը և կառուցվածքը, վերլուծվել է դրա կարգավորման սկզբունքները

և մեթոդների արդյունավետության բարձրացման հեռանկարները: Վ.Խաչատրյանի, Ա.Մակարյանի **«Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում»** գրքում փորձ է արվել ընդհանրացված ու համառոտ իրազեկելու ՀՀ-ում ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով առաջացած սոցիալական իրավիճակի կարճաժամկետ փոփոխությունները:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

«Հակաճգնաժամային միջոցառումներն աշխարհում և Հայաստանում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայում բացահայտվել է, որ համաշխարհային տնտեսության զարգացումներն իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում ԱՊՀ և ՀՀ տնտեսությունների զարգացման տեմպերի վրա: Ներկայացվել է հակաճգնաժամային միջոցառումների համալիր ցանկ՝ ուղղված սոցիալական ապահովության համակարգի և մասնավոր հատվածի նախատեսված ծրագրերի ներդրման համար: Հիմնավորվել է առանձին սոցիալական ապահովության ծրագրային փաթեթների մշակումը, դրանց իրագործման համար համապատասխան ենթակառուցվածքների ձևավորումը:

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում հարկման արտերկրյա փորձի վերլուծությունը հիմնավորում է, որ ՀՀ տնտեսության զարգացումն ու ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների ուշացումը խորացրեցին ճգնաժամի բացասական հետևանքները և նպաստեցին արտաքին պարտքի ավելացմանը, հարկային վարչարարության վատթարացմանը, տնտեսությունում ներքին խզումների խորացմանը, ՀՀ-ում հարկային մուտքերի տեսակարար կշռի նվազեցմանը:

«Ձեռնարկատիրության արդի հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ տ.գ.թ. Արթուր Թամազյան) թեմայում՝ հաշվի առնելով ձեռնարկատիրության զարգացման ժամանակակից միտումները գործարարության միջավայրը բաժանվել է 13 խոշոր մասերի, առանձնացնելով այդ միջավայրի սոցիալ-տնտեսական, մակրոտնտեսական, ինստիտուցիոնալ, քաղաքական, օրենսդրաիրավական, արտաքին տնտեսական և այլ բաղադրիչները:

Ձեռնարկատիրությունն իր վրա կրում է բազմաթիվ գործոնների ազդեցությունը, որոնցից հիմնականները կարելի է բաժանել առանձին խմբերի, որոնք ազդում են ոչ միայն գործարարության և միմյանց վրա, այլև արտադրության գործոնների բաշխվածության և անհատների ու ողջ հասարակության վրա:

«Ծրագրային բյուջետավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (գիտ. ղեկ. տ.գ.թ. Գևորգ Կիրակոսյան) թեմայում մշակվել և ներդրվել է բյուջետային միջոցների բաշխման համակարգ՝ ըստ տնտեսական և սոցիալական կարևոր հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված ճյուղային ոլորտային և գերատեսչական ծրագրերի: Նման խնդրի լուծումը պահանջում է մշակել ծրագրերի և դրանց իրականացման արդյունավետության գնահատման մեխանիզմներ, ինչը հնարավորություն կտա կողմնորոշվել բյուջետային միջոցների բաշխումը պլանավորելու հարցում: Նշվել է, որ բյուջետային ծախսերի կառավարման հիմնական նպատակներն են. բյուջետային կարգապահության պահպանումը, ծախսերի բաշխման, ինչպես նաև տեխնիկական (գործառնական) արդյունավետության ապահովումը:

«ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի բարելավման հիմնախնդիրները՝ հակաճգնաժամային արդյունավետ մեխանիզմների մշակման համատեքստում» (գիտ. ղեկ. տ.գ.թ. Վիլեն Խաչատրյան) թեմայում գնահատական է տրվել իրականացվող սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությանը, ինչպես նաև հարցումների միջոցով հիմնավորվել է հակաճգնաժամային արդյունավետ ռազմավարություններ ընտրելու մոտեցումները: Ուսումնասիրվել է տնտեսական ճկունության ինդեքսի հաշվարկման մեթո-

դաբանությունը և գնահատվել դրա փոփոխության միտումները: ՀՀ տնտեսության համար մշակվել են հակաճգնաժամային և տնտեսական բացասական երևույթները կլանող «ադապտերներ» (կլանիչներ) արդյունավետ մեխանիզմներ՝ համաշխարհային փորձի, դրանց տեղայնացման հնարավոր մոտեցումների և ուղղությունների տեսանկյունից:

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

«ՀՀ գյուղատնտեսության արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները» (գիտ. ղեկ. տ.գ.թ., պրոֆ. Աշոտ Բայադյան) թեմայում ուսումնասիրվել է գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման աջակցության հիմնահարցերը՝ հիմնավորելով, որ գյուղացիական տնտեսություններում արդյունավետության բարձրացման ուղին ինտենսիվացման մակարդակի աճն է:

Առաջարկություններ են արվել գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող տնտեսավարողներին արտոնյալ վարկերի տոկոսադրույքների նպատակային սուբսիդավորման մեխանիզմների վերաբերյալ:

Ուսումնասիրվել է գյուղատնտեսությունում կոոպերատիվների ձևավորման խթանման և դրանց կարողությունների ուժեղացման հիմնահարցը, հումք արտադրողների ու գյուղատնտեսական մթերք վերամշակողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների զարգացման անհրաժեշտությունը:

«ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը» (գիտ. ղեկ. երկր. հանք. բանական գ. դ. Հրաչիկ Ավագյան) թեմայի շրջանակներում հետազոտական աշխատանքները կատարվել են 5 ոսկի-բազմամետաղային կազմավորման հանքավայրերի գծով՝ Շահումյանի, Արմանիսի, Ագատեկի, Գլաձորի և Կաքավասարի, ընդ որում դրանցից այժմյան դրությամբ շահագործվում են առաջին երկուսը, իսկ մյուս 3-ը պատրաստվում են շահագործման:

Կատարված հետազոտական աշխատանքների արդյունքով պարզվել է, որ գործող լեռնահանքային ձեռնարկություններն աշխատում են շատ ցածր արդյունավետությամբ: Հաշվարկները ցույց են տալիս, որ նշված ձեռնարկությունների կրած վնասը տարեկան կազմում է սպասվող հասույթի 65-70%-ը:

Խտանյութերի վաճառքի պարագայում հիմնական օգտակար տարրերը գնահատվում են 53-56 տոկոսի չափով. մյուս հարակից բաղադրիչները, որոնք զուգակցված են հիմնական տարրերին (սելենը, տելուրը, բիսմութը և այլն) չեն գնահատվում և անվճար տրվում են օտար գնորդներին: Օգտակար տարրերի թերկորգման հետևանքով յուրաքանչյուր տարի բնական միջավայր (պոչամբարներ) են թափվում հազարավոր տոննաներով ծանր մետաղներ և թունահարույց տարրեր:

«Հայաստանի Հանրապետության տարածաշրջանային ինտեգրման գործընթացները» (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ., պրոֆ. Թորոս Թորոսյան) թեմայի շրջանակներում վերլուծվել է ՀՀ բնառեսուրսային և մակրոտնտեսական իրավիճակը, տրվել են հանրապետության արտաքին առևտրի զարգացման միտումները, կառուցվածքային տեղաշարժերը, քննարկվել է այդ ոլորտների զարգացման հնարավորությունները սահմանի բացման պարագայում, մշակվել են նաև առաջարկություններ ՀՀ տնտեսական ռիսկերը նվազեցնելու և Թուրքիայի հետ հնարավորինս արդյունավետ համագործակցելու վերաբերյալ:

3. «Օտոայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

«Էլեկտրոնային ձեռնարկատիրական գործունեության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. տ.գ.թ. Հայկ Մարկոսյան) թեմայի շրջանակներում՝ հիմնավորվում է ինտերնետից օգտվողների հասկացության հստակ սահմանման կարևորությունը, առաջնահերթ նշանակություն է տրվում ՀՀ տարածքում տեղակայված տվյալների կենտրոնների ստեղծմանը: Հիմնավորվել է, որ Հայաստանում պետա-

կան քաղաքականությունը պետք է ուղղված լինի ինտերնետ կապի արագությանն և հուսալիությանը, այսինքն որակի բարձրացմանը:

«Սոցիալական և ժողովրդագրական զարգացումները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Գրիգորի Ղարիբյան): Հետազոտության արդյունքները վկայում են, որ անցումային 20 տարիների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական ծանր իրավիճակները՝ գործազրկությունը, աղքատությունը, եկամուտների աննախադեպ բևեռացումը, մեծ արտագաղթը և այլն, անդրադարձել են ժողովրդագրական զարգացումների վրա: Առաջնային խնդիրն է հետազոտել 2015թ. մարդահամարի արդյունքները և բացահայտել վերջին 10 տարիների ՀՀ ժողովրդագրական զարգացումների հիմնական միտումները:

4. «Տնտեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

«Ապագա մարդկային հասարակության էության բնութագրումը և ձևավորման մոտեցումները» (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ., պրոֆ. Բենիամին Եղիազարյան): Հետազոտությունում հիմնավորվել է, որ ՄՀ հիերարխիկ համակարգում ձևավորվում և գործում են մի շարք կարևորագույն ենթահասարակություններ, որոնց կազմն ու թվաքանակը, ինչպես և էության բնութագրերը զգալիորեն կարող են տարբեր լինել երկու տարածաշրջաններում, հետևաբար հազիվ թե հնարավոր է միջազգային ընդգրկումով ընդհանրական ՄՀ:

Մանրամասնորեն դիտարկվել են գիտական ապահովման համակարգը և դրա զարգացման խնդիրները, մասնավորապես տրվել է տնտեսագիտության (ՏԳ) համակարգի տեսակավորման ցանկ և նշվել են այդ համակարգի բարեփոխումների մի շարք ուղղություններ:

«ՀՀ տնտեսության երկարաժամկետ ինովացիոն-տեխնոլոգիական արդիականացումը ինստիտուցիոնալ տրանսֆորմացիայի պայմաններում» (թեմ. ղեկ. տ.գ.թ. Ատոմ Մարգարյան) թեմայում հետազոտվել են վերջին երկու տասնամյակների ըն-

թացքում ՀՀ տնտեսության մեջ կատարված տեխնոլոգիական փոփոխությունները, գնահատվել են կատարված ինստիտուցիոնալ ռեֆորմների ազդեցությունները տնտեսության գիտական, նորարարական և տեխնոլոգիական կառուցվածքների վրա: Կատարվել է ՀՀ տեխնոլոգիական փոխանցման ներուժի վերլուծություն և գնահատում: Ուսումնասիրվել են ՀՀ-ում ազատ տնտեսական գոտիների ձևավորման ու զարգացման հնարավորությունները: Վերլուծվել են տեխնոլոգիական մշակումների և դրանց առևտրայնացման գործընթացի վրա ինստիտուցիոնալ կառուցվածքների ու ընթացակարգերի երկարաժամկետ ազդեցությունները: Քննարկվել է ՀՀ ապրանքային նշանների շուկայում տիրող իրավիճակը, բացահայտվել են դրա հետ կապված հիմնախնդիրները ու առաջարկվել են համապատասխան լուծումներ:

«Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն» (թեմ. դեկ. տ.գ.դ. Ռոբերտ Սարինյան) թեմայի շրջանակներում փորձ է արվել համառոտ հանրագիտարանական բառարանի սկզբունքով պատկերացում տալ համաշխարհային և հայ տնտեսագիտական մտքի վերաբերյալ:

Հրատարակվել է Ռ.Սարինյանի և Վ.Հարությունյանի **«Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան). գիտակենսագրական ուրվագծեր» գիրքը**: Աշխատությունում ընդգրկված տնտեսագետների գիտակենսագրական ուրվագծերը անձնականացված 75 անունների մեջ, արտացոլում են մինչքեյնսյան տնտեսագիտական մտքի էվոլյուցիան:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

«ՀՀ ԿԳՆ ԳՊԿ-ՀՀ ԲՀՀ» 2011թ. մրցույթի արդյունքում հաղթող ճանաչված **«ՀՀ և Բելառուսի շուկաների սուբյեկտների գործունեության միջազգայնացումը՝ ուղղված երկու երկրների տնտեսական համակարգերում նոր տեխնոլոգիաների ներգրավմանը,**

ադապտացմանը և ներդրմանը» գիտական թեմայի ընթացքի վերաբերյալ:

Թեմայի իրականացման ընթացքում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

1. Հետազոտվել ու բացահայտվել են տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համակարգում շուկայի սուբյեկտների փոխներգործությունների տեսամեթոդական հիմքերը: Հետազոտության մեթոդաբանությունն ընդգրկում է համակարգային և իրավիճակային մեթոդների համադրման, համեմատական, փորձնական և վիճակագրական, կառուցվածքաբանական վերլուծության, ինդեքսային գնահատումների, մաթեմատիկական մոդելավորման, խաղերի տեսության և էվոլյուցիոն մոդելավորման ու մի շարք այլ մեթոդաբանական մոտեցումներ, հետազոտական այլ հնարքներ ու եղանակներ:

2. Ուսումնասիրվել և ընդհանրացվել են նոր տեխնոլոգիաների ստեղծման ու փոխանցման (առևտրայնացման) բնագավառում համաշխարհային և հայրենական փորձը, առանձնացվել ու դասակարգվել են այդ գործընթացներին առավել բնորոշ մեխանիզմները:

3. Հետազոտվել և գնահատվել են Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության տեխնոլոգիաների փոխանցման ներուժը ու նրա արդյունավետ իրացման առավել ռացիոնալ ուղղությունները:

4. Ուսումնասիրվել են ՀՀ-ում և Բելառուսում տեխնոլոգիաների փոխանցման քաղաքականության իրականացման պայմանները և գործոնները:

5. Կատարվել է գիտահետազոտական և ինովացիոն գործունեության արդյունքների դիտարկման (մոնիթորինգի) և գնահատման միջազգային պրակտիկայում առկա հիմնախնդիրների և այդ ասպարեզում հաստատված հիմնական մոտեցումների, մոդելների ու ստանդարտների ուսումնասիրություն, դրանց համեմատություն ու համադրում, ինչպես նաև այդ ենթատեքստում Հայաստանի Հանրապետության պայմաններում իրականացվող

հետազոտական գործունեության արդյունքների գնահատման նկատմամբ համապատասխան մոտեցումների մշակում:

6. Գիտական հետազոտությունների, մտավոր սեփականության օբյեկտների և ինովացիոն գործունեության արդյունքների գնահատման հիմնական տեսական-մեթոդաբանական մոտեցումների հիման վրա առաջարկվել է ՀՀ տնտեսության ձեռնարկատիրական միջավայրի զարգացման համար առավել ընդունելի մեթոդաբանական սկզբունքների ու չափանիշների փաթեթ:

7. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում ինովացիոն ոլորտի կարգավորման օրենսդրական խնդիրները, վերլուծվել են համապատասխան օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների ներդրման միջոցով միջազգային չափանիշներին համապատասխանող մրցակցային քաղաքականության արմատավորման և հակամենաշնորհային օրենսդրության կիրառության ուղիները:

8. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետության հետազոտական և ինովացիոն ոլորտի քանակական գնահատման մեթոդներն ու ցուցանիշները:

Հրատարակվել է 12 հոդված:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում հիմնավորվում է, որ ստվերային տնտեսական հարաբերությունների «մեղմացման» պայմաններում տնտեսության պետական կարգավորման լծակների գործադրման արդյունքում հնարավոր է կանխել առաջացման պատճառները և օբյեկտիվորեն գնահատել ստվերային տնտեսության սպառնալիքները՝ հասցնելով ՀՆԱ-ի 5-10%-ի (ըստ համաշխարհային ստանդարտի), ինչը կնպաստի բնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը և գործարար ակտիվության աշխուժացմանը:

2012թ. կառավարությանն են ներկայացվել երկրաբանա-հանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Ավագյանի **«Լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»**, **«Բնական ցեոլիտների կիրառման հիմնախնդիրները»** և տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Բենիամին Եղիազարյանի **«ՀՀ-ում ձևավորվելիք ապագա հասարակության էության, անվանումի և հիմնադրույթների պարզորոշմանն ուղղված»** գիտական թեմաների շրջանակներում ստացված եզրակացությունները և առաջարկությունները, որոնք օգտակար կարող են լինել ՀՀ-ում իրականացվող հակաճգնաժամային միջոցառումների և նորացվող տնտեսական քաղաքականության համատեքստում:

V. Ինստիտուտի գիտական հրատարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 8 գիրք և 138 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 6):

VI. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ **Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան**
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ,
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Փոխտնօրեն՝ **Ալվարո Թևոսի Զատիկյան**
տնտեսագիտության թեկնածու

Գիտական քարտուղար՝ **Քրիստինե Յուրիի Բաղդասարյան**
տնտեսագիտության թեկնածու

E-mail: info@economics.sci.am.

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան 4 գիտնական զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն, որից 2-ը՝ կին
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 7 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 1 կին և ազատվել է 8 երիտասարդ մասնագետ, որից 3-ը՝ կին
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թիվը կազմում է 43, 35-ից 60 տարեկան՝ 16 և ավել տարիքի՝ 20:

VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական թեզերի քանակը

- դոկտորական՝ -
- թեկնածուական՝ 10

IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին՝

X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ համատեղողների թվաքանակը, համատեղ հրապարակումներ յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ՝

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (6 աշխատակից դասավանդում են), Հայաստանի պետական տնտեսագիտական (7), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական (4), Անանիա Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների (2), Հայաստանի ազգային ազրարային (2) համալսարանների հետ:

«Եվրասիա համագործակցություն հիմնադրամ»-ի հետ «Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոններ Նյու Յորքի «Carnegie Corporation»-ի» ֆինանսավորմամբ, «Հետճգնաժամային

զարգացումները Հայաստանում» թեմայով (կատարողներ՝ տնտեսագիտ.թեկնածուներ Վ.Վ.Խաչատրյան, Հ.Տ.Թերզյան, ասպիրանտ Ա.Ռ.Մակարյան):

«**Բաց հասարակության ինստիտուտ**»-Հայաստան, «Տնտեսական ճգնաժամը և դրա ազդեցությունը Հայաստանի վրա՝ մակրոտնտեսական և սոցիալական ազդեցությունները» (կատարող՝ կրտսեր գիտ.աշխ. Ա.Ռ.Մակարյան):

Համատեղողների թվաքանակը՝ 33

Համատեղ հրապարակումներ

1. **ՀՊՃՀ-ի հետ**՝ Սարինյան Ռ.Ն. Հարությունյան Վ.Լ., «Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան). Գիտակենսագրական ուրվագծեր», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ. 280 էջ:

2. **ՀՊՀ-ի հետ**՝ Թորոսյան Թ., Գալոյան Դ., Հովականյան Ն., Կոտիկյան Լ., Սարգսյան Լ., «Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ. 240 էջ:

3. **ՀԱՄՀ-ի հետ**՝ Ղազարյան Ս.Գ., Ղազարյան Է.Գ. «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման և պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ. 176 էջ:

4. «**Բաց հասարակության հիմնադրամներ - Հայաստան**» կազմակերպությունից ստացված հետազոտական դրամաշնորհների շրջանակներում «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում» Վ. Խաչատրյան, Ա.Մակարյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ. 184 էջ:

5. «**Անանիա Շիրակացի**» **ՄՀՀ-ի հետ**՝ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ), Եր., 2012, 1(13) 306 էջ, 2(14) 377 էջ, 3(15) 304 էջ:

6. 2012թ. ապրիլին Ա.Մակարյանի և Ա.Զատիկյանի «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի ազդեցություն-

ների հաղթահարման ռազմավարությունները հայկական գյուղական տնային տնտեսությունների մոտ» վերնագրով զեկույցը Նորվեգական միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի կայքում է տեղադրվել:

XI. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին

**Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ
տնտ.գիտ.դոկ., պրոֆեսոր՝**

Վ.Լ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝**

Ք.Յու.Բաղդասարյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2012 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (ո) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	-	1 110221,2	1 4000,0	-

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, ՏԻ և ՀՊՏՀ	115	-
2.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, ՏԻ և ՀՊՏՀ	100	-

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	Ղազախստան	1	-	-
		Բելառուս	1	-	-
		Անգլիա	-	-	1

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., քցճ.)	Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ		
1	2	3	4	5	6	7	8

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2012 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քցճ.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	127471,0	4989,1	-	-	-

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2012 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, զեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	8	-	-	-	124	10	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2013 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	9 (1)	14 (7)	2 (1)	3 (2)

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ. աստիճան, անուն, ազգանուն)	2012 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					ընդհանուր	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2013 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	94	78	1	2	12	46

**ՀՀ ԳԱԱ Ս. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2013 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ
ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում հիմնավորվել են հարկային ներուժի գնահատման մոտեցումները հարկային բեռի օպտիմալացման տեսանկյունից՝ հիմք ընդունելով տնտեսվարող սուբյեկտների հարկերից խուսափելու նվազեցման ուղիները: Հարկային ներուժի վերաբերյալ անհրաժեշտ է իրականացնել նաև խոր և հիմնարար ուսումնասիրություններ՝ հաշվի առնելով տնտեսական, սոցիալական, պատմական և քաղաքական գործոններն ու դրանց դրսևորման առանձնահատկությունները, որոնք կնպաստեն հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացմանը ՀՀ-ում:

Հրատարակվել են Յու.Սուվարյանի, Վ.Հարությունյանի, Վ.Սարգսյանի, Վ.Խաչատրյանի «Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարությունը», Վ.Հարությունյանի գիտ. խմբ. «Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր, արդի հիմնահարցեր», Ռ.Սարինյանի «Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները» գրքերը: Հ.Ավագյանի «ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը» մենագրությունում քննարկվում են շահագործվող (և շահագործման պատրաստվող) հանքավայրերում օգտակար տարրերի կորզումների և շրջակա միջավայր թափվող ծանր մետաղների հետ կապված հիմնախնդիրները: Ա.Բայադյանի «ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման հիմնախնդիր-

ները և դրանց լուծման ուղիները» աշխատությունում ուսումնասիրված են ոլորտում վերամշակվող հումքի մթերման արդյունաբերական կազմակերպությունների և ինտեգրացիոն հարաբերությունների, արդյունաբերության զարգացման և բարելավման հիմնական ուղիները: Դ.Հարությունյանի «Վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» մենագրությունում քննարկվում են մակրոտնտեսական ցուցանիշների ազդեցությունը երկրի վճարային հաշվեկշռի վրա և հավասարակշռելու ժամանակակից մեթոդների առավելություններն ու խոցելի կողմերը:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

1) «Հակաձգնաժամային միջոցառումներն աշխարհում և Հայաստանում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում բացահայտվել է, որ համաշխարհային տնտեսության մեջ իրականացած և այժմ էլ դեռևս իրականացվող հակաձգնաժամային միջոցառումները տվել են որոշակի արդյունքներ, սակայն առկա են մի շարք հիմնախնդիրներ, որոնք, այնուամենայնիվ, կարող են ռիսկային լինել համաշխարհային տնտեսության համար և իրենց բացասական ազդեցությունը թողնել զարգացող ու փոքր բաց տնտեսություն ունեցող երկրների վրա:

Բացահայտվել է նաև, որ ԱՄՆ-ի տնտեսության մեջ ահագնացող պարտքային դեֆոլտի վտանգը և դրա արդեն իսկ նկատելի բացասական ազդեցությունը, ԵՄ-ում պետական պարտքերի աճը և, հատկապես, ՌԴ տնտեսությունում տեղի ունեցող աճի տեմպերի դանդաղեցումն իրենց բացասական ազդեցությունը կթողնեն ՀՀ տնտեսության զարգացման տեմպերի վրա: Այդ իսկ պատճառով կարևորվել են ՀՀ-ում կառավարության կողմից որդեգրված ծրագրային դրույթների և գերակայությունների իրականացումը, ինչպես նաև դրանց ճիշտ և ժամանակին հակապարբերաշրջանային ուղղվածություն տալու հանգամանքը՝ սո-

ցիալական ապահովության ծրագրերի մշակման, տնտեսական ցնցումների և ճգնաժամերի սոցիալական բացասական ազդեցության չեզոքացմանն ուղղված լինելու համատեքստում:

2) «Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում վերլուծվել են պետության սուբյեկտների հարկային ներուժի գնահատման ժամանակակից մեթոդները, ինչպես նաև առանձնացվել դրանց մեթոդաբանական մշակման յուրովի մոտեցումները՝ հարկային եկամուտների օպտիմալացման և հարկային վարչարարության բարելավման տեսանկյուններից: Գնահատելով հարկային ներուժի վրա ազդող գործոնների համակարգը՝ ներկայացվել են հարկային ներուժի դինամիկայի և բաշխման առանձնահատկությունները:

3) «Ձեռնարկատիրության արդի հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Ա.Թամազյան) թեմայում ուսումնասիրվել է Հայաստանում ձեռնարկատիրական գործունեության արտաքին միջավայրը ձևավորող հիմնական գործոնները, կատարվել է դրանց մանրամասն վերլուծություն, քննարկվել են ձեռնարկատիրության տարածաշրջանային ինտեգրացիայի, օրենսդրական, տեղեկատվական ապահովվածության և պետական կարգավորման կատարելագործման հիմնահարցերը, քննադատական վերլուծության են ենթարկվել ինովացիաների և վենչուրային ձեռնարկատիրության կարգավորման ծրագրային և օրենսդրական հիմքերը Հայաստանում՝ մշակելով այս խնդիրների լուծման ուղիներ և միջոցառումներ: Ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվել է, որ ՀՀ-ում ներքին շուկայի տարողունակությունը, հատկապես վերամշակման բարձր մակարդակ պահանջող ապրանքների գծով, շարունակում է մնալ ցածր մակարդակի վրա, ներկայումս տեղեկատվական տեխնոլոգիաներին հատկացվող մեծ դերն ավելի շատ պայմանավորված է որոշակի ներուժի առկայությամբ, քան թե դրա իրական օգտագործմամբ, ձեռնարկատիրության տեղեկատվական ապահովվածությունը գտնվում է բավականին ցածր մակարդակի վրա, ինչը թույլ չի

տալիս ձեռնարկատերերին ժամանակին և ճկուն կերպով արձագանքել շուկայի տարբեր ազդակներին և համարժեք ձևով ճշգրտել իրենց ձեռնարկությունների զարգացման ռազմավարությունն ու մարտավարությունը:

4) «Հարկային բեռի գնահատման հիմնահարցերը և հավասարաչափ բաշխման խնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Գ.Կիրակոսյան) թեմայում գնահատվել է հարկային համակարգի դերը տնտեսության զարգացման գործում, բացահայտվել են հարկային քաղաքականության առանձնահատկությունները՝ զարգացող և զարգացած տնտեսությունների պայմաններում, ուսումնասիրվել է հարկային բեռի տնտեսագիտական բովանդակությունը, քննարկվել են դրա բաշխման խնդիրները և գնահատվել է վերջինիս ազդեցությունը տնտեսության վրա, վերլուծության են ենթարկվել պետական եկամուտների ձևավորման և դրանց հավաքագրման խնդիրները, ինչպես նաև հարկային մուտքերի ապահովման տնտեսական նախադրյալները, ուսումնասիրվել են ՀՀ-ում հարկային բեռի բաշխման առանձնահատկությունները, դրա վրա ազդող գործոնները, հարկային համակարգի գործունեությունը կանոնակարգող օրենսդրական դաշտը, բացահայտվել են դրա բացթողումները և թերությունները, քննարկվել են հարկային բեռի հավասարաչափ բաշխման խնդիրը և դրա լուծման ընդհանուր մոտեցումները, դիտարկվել են հարկային բեռի գնահատման եղանակները, իրականացվել է տարբեր երկրների կտրվածքով հարկային բեռի մակարդակի համեմատական վերլուծություն:

5) «ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի բարելավման հիմնախնդիրները՝ հակաճգնաժամային արդյունավետ մեխանիզմների մշակման համատեքստում» (ղեկ. տ.գ.թ., դոցենտ Վ.Խաչատրյան) թեմայում բացահայտվել են Հայաստանի տնտեսական ներուժն ու ճկունությունն (դիմացկունություն) ավելացնելու քաղաքականությանն ուղղված մոտեցումներ և մեխանիզմներ: Հարցումների արդյունքների վերլուծության շնորհիվ գնահատական է տրվել ՀՀ-ում իրականացված սոցիալ-տնտեսական քաղաքականության, ինչպես նաև տնային տնտեսությունների կող-

մից հակաճգնաժամային արդյունավետ ռազմավարությունների ընտրությանը:

Հիմնավորվել է ՀՀ-ում ՓՄՁ-ների կողմից ճգնաժամի հաղթահարման մրցունակ ռազմավարությունների մշակման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև մրցակցային առավելությունների կատարելագործմանն ուղղված քաղաքականության շարունակականության ապահովումը:

Հիմնավորվել է Հայաստանի տնտեսական քաղաքականության հիմնական վեկտորի դեպի Ասիա ուղղվածություն տալու և Մաքսային միության շրջանակներում առավել մրցունակ դիրք գրավելու տնտեսական հնարավորությունները:

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

1) «ՀՀ ագրարային ոլորտի արտադրական գործընթացների տնտեսվարման ձևերի կարգավորման հիմնախնդիրների լուծմանն ուղիները» (ղեկ. տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայում ուսումնասիրվել է գյուղատնտեսական կոոպերատիվների ձևավորման սկզբունքները, կարգավորման խնդիրները, գործող կոոպերատիվների գործունեությունը, ուղղվածությունը, կազմավորման խոչընդոտող գործոնները, հաղթահարման հնարավորությունները: Մանրամասն վերլուծության է ենթարկվել կոոպերատիվների զարգացմանն ուղղված աջակցությունը, որի շնորհիվ այժմ գործում են 148 գյուղացիական կոոպերատիվներ, որոնց նպատակը արտադրության զարգացման խթանումն է:

Արվել են մի շարք առաջարկություններ համայնքների տնտեսական զարգացմանն ուղղված աջակցությունների ապահովման, սուբսիդավորման միջոցով մատչելի վարկավորման, խորհրդատվության խորացման, մարքեթինգի զարգացման վերաբերյալ:

2) «Լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը» (ղեկ. երկր.հանք.բանական գ.դ. Հ.Ավագյան) թեմայում ներգրավվել են 10 մետաղական օգտակար հանածոների հան-

քավայրեր և հանքավայրերի խմբեր, որոնցից 7-ը այժմ շահագործվում են, իսկ 3-ը պատրաստվում են շահագործման:

Այժմ շահագործվող հանքավայրերից թողարկվում են միայն կիսաարտադրանքներ՝ մետաղների խտանյութեր, որոնց գերակշիռ մասը՝ մետալուրգիական գործարաններ չունենալու պատճառով, վաճառվում են արտասահմանյան երկրներին էժան գներով:

Խտանյութերի արտադրության գործընթացներում ուշադրության են արժանացվում միայն ու միայն հիմնական մետաղները, որոնք էլ հանքաքարերից խտանյութերի մեջ կորզվում են շատ ցածր տոկոսներով՝ հիմնականում 60-70, բացառիկ դեպքերում՝ 80: Այդպիսի թերկորզման հետևանքով էլ բնական միջավայր (պոչամբարներ) են թափվում հարյուրավոր ու հազարավոր տոննաներով ծանր մետաղներ և թունահարույց հասկություններով տարրեր, որոնք՝ բոլորը միասին, ստեղծում են էկոլոգիական աղետով սպառնացող միջավայր:

3) «ՀՀ տարածաշրջանային ինտեգրման գործընթացները (Հայաստանի Հանրապետության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև առևտրատնտեսական կապերի գնահատականը և հետագա զարգացման միտումները)» (թեմ.ղեկ. տ.գ.դ. Թ.Թորոսյան) թեմայի շրջանակներում ներկայացվել են Իրանի Իսլամական Հանրապետության (ԻԻՀ) բնատեսուրսային կարողությունները, տրվել է դրանց տնտեսական գնահատումը արտաքին առևտրի զարգացման տեսանկյունից:

Հատուկ ուշադրություն է դարձվել ԻԻՀ մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոփոխության միտումների բացահայտման վրա վերջին 10 տարվա կտրվածքով՝ առանձնացնելով երկրի մակրոտնտեսական իրավիճակը մինչև միջազգային կառույցների կողմից տնտեսական պատժամիջոցների կիրառումը և դրանից հետո:

Ուսումնասիրվել է ԻԻՀ ներդրումային միջավայրը, հետազոտվել է օտարերկրյա ներդրումների շարժը, դրանց կառուցվածքը երկրների կտրվածքով: Վերլուծվել է ԻԻՀ արտաքին առևտուրն աշխարհի տարբեր երկրների հետ: Ընդ որում՝ ար-

տաքին առևտուրը դիտարկվել է նաև ապրանքային կառուցվածքի կտրվածքով: Ցույց են տրվել ԻԻՀ տնտեսության այն ոլորտները, որոնք արտահանման տեսանկյունից ունեն բացահայտված համեմատական առավելություններ:

Ուսումնասիրվել է նաև բնակչության և աշխատանքային ռեսուրսների միգրացիոն փոփոխությունները, որոնք հատկապես դրսևորվել են ԻԻՀ-ից արտահոսքի տեսքով՝ որպես հետևանք միջազգային կառույցների կողմից տնտեսական պատժամիջոցների կիրառման:

3. «Օտոայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներից է.

1) **«Էլեկտրոնային պետության և տեղեկատվական հասարակության ձևավորման տնտեսական հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում»** (ղեկ. տ.գ.թ. Հ.Մարկոսյան) թեմայում ուսումնասիրվել է տեղեկատվական հասարակության զարգացման և էլեկտրոնային պետության ձևավորման հայեցակարգային մոտեցումները և սկզբունքները, դրա հիմքում ընկած օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնները: Վերլուծվել է տեղեկատվական հասարակության և էլեկտրոնային պետության հասկացության և բովանդակության ընդգրկման շրջանակը և արտերկրյա առաջադեմ փորձը: Տրվել է նախորդ դարի 60-ական թվականներից ձևավորված հասարակական հարաբերությունների սկզբունքորեն նոր հայեցակարգ, որը բնութագրվում է որպես տեղեկատվական հասարակություն: Էլեկտրոնային պետությունը ներկայացվել է որպես տեղեկատվական հասարակության զարգացման նոր փուլ և մակարդակ, որը հնարավորություն է տալիս ոչ միայն բարձրացնել պետական կառավարման համակարգի արդյունավետությունը, այլև նոր հնարավորություններ է ընձեռում տնտեսական գործունեության զարգացման և միջազգայնացման համար:

2) **«Սոցիալական և ժողովրդագրական անվտանգության ապահովման նախադրյալները ՀՀ-ում»** (ղեկ. տ.գ.դ. Թ.Մանասերյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել է անհատ-ընտանիք-

հասարակություն-պետություն կապը և դրա էվոյուցիան անկախության տարիներին, բացահայտվել են բնակչության կենսամակարդակի վրա ազդող երևույթներն ու գործոնները, դրա բարելավման հնարավոր ուղիները: Վերլուծության են ենթարկվել միգրացիոն գործընթացները Հայաստանում անկախության երկու տասնամյակներում: Ներկայացվել են բնակչության կազմի փոփոխությունները և դրանք ծնող պատճառները: Տնտեսական վերլուծություններով հիմնավորվել են զբաղվածության ավելացման միջոցով աղքատության կրճատման հնարավորությունները:

4. «Տնտեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

1) **«Կանաչ տրանսֆերտային տնտեսությունների առաջնային զարգացումը՝ որպես հասարակության զարգացման և աղքատության հաղթահարման կարևորագույն ուղիներ»** (ղեկ. տ.գ.դ., Բ.Եղիազարյան) թեմայում նշվել է, որ «կանաչ տնտեսության» մոդելը ունի մի շարք դրական կողմեր: Աստիճանական անցում կատարելով «կանաչ տնտեսության» մարդկությունը ստանում է իրական տնտեսական, սոցիալական օգուտներ, որոնք շոշափելի կլինեն ոչ միայն այժմյան սերունդների, այլև ապագա սերունդների կենսագործունեության համար: Շրջակա միջավայրի պահպանությունը դառնում է այս համակարգի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը: Առանձնացված են մի քանի դրույթներ.

- «Կանաչ տնտեսությանն» անցումը չի կարող լինել ակնթարթային: Այս գործընթացն ունի աստիճանական բնույթ, պայմանավորված է առաջին հերթին տարբեր երկրների առանձնահատկություններով:

- ՀՀ-ում «կանաչ տնտեսությանն» անցումը պետք է սկսել էներգետիկ, ջրային ռեսուրսների, ձկնարդյունաբերության, զբոսաշրջության և տրանսպորտային համակարգի ոլորտներից, որոնք համարվում են ՀՀ տնտեսության հենասյունները, և այստեղ ավելի հեշտ կլինի իրականացնել անցումը, քանի որ եկամուտների մեծ մասը կուտակվում է այս ոլորտներում: ՀՀ-ում պետք է հատուկ

ուշադրություն դարձնել գյուղատնտեսության կանաչացմանը, որը կնպաստի գյուղական բնակչության զբաղվածության ապահովմանը, աղքատության հաղթահարմանը, և դրանով իսկ կկրճատվի մասսայական արտագաղթը սահմանային գյուղերից:

- Կարևորվում է գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացումը, այսինքն՝ յուրաքանչյուր ոլորտի «կանաչացումից» առաջ հարկավոր է փնտրել և գտնել առավել նպաստավոր ճանապարհները: Սա կնպաստի առավել օպտիմալ ձևով անցում կատարել տնտեսական նոր համակարգին:

- Ուսումնասիրվել է տնտեսության կանաչացման գործում փոքր և միջին բիզնեսի ներգրավվածությունը: ՀՀ-ում հնարավոր է ներդնել Grameen Energy ընկերության փորձը: Այստեղ առանձնացվել է նաև թափոնների օգտագործման բիզնեսը:

2) «Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները 19-րդ դարի 70-90-ական թթ.» (ղեկ. տ.գ.դ. Ռ.Մարինյան) թեմայի շրջանակներում լույս է տեսել Ռ.Մարինյանի «Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները» մենագրությունը: Աշխատության մեջ 19-րդ դարի 70-90-ական թվականների հայ տնտեսագիտական միտքը հետազոտվել է ազատամտական, ազգային-պահպանողական և նարողնիկական հոսանքների ամբողջության, դրանց հայացքների համակարգը միացնող և բաժանող տիրույթների մեջ: Նրանում ընդլայնվել են խնդրի գիտական շրջանակների վերաբերյալ պատկերացումները: Հարցերն իրենց վերլուծական դրվածքով բազմաթիվ ընդհանրություններ են գծում արդի տնտեսական փոխակերպության հետ:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1) «ՀՀ և Բելառուսի շուկաների սուբյեկտների գործունեության միջազգայնացումը ուղղված երկու երկրների տնտեսական համակարգերում նոր տեխնոլոգիաների ներգրավմանը, աղասպտացման և ներդրմանը» (11ԲԵ-009) (ղեկ. տ.գ.թ. Ա.Մարգարյան) ավարտված թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել ու բացահայտվել են տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման

համակարգում շուկայի սուբյեկտների փոխներգործությունների տեսամեթոդական հիմքերը, հետազոտվել և ընդհանրացվել են նոր տեխնոլոգիաների ստեղծման ու փոխանցման բնագավառում համաշխարհային և հայրենական փորձը, առանձնացվել ու համակարգվել են համաշխարհային տնտեսության մեջ վերջին տասնամյակների ընթացքում ձևավորված միտումներն ու մարտահրավերները, որոնք առաջիկա տասնամյակների ընթացքում պայմանավորելու են ազգային տնտեսությունների նորաստեղծական համակարգերի վարքագիծը, սահմանվել են ՀՀ և ԲՀ գիտության և տեխնոլոգիաների ոլորտներին բնորոշ ուժեղ և թույլ կողմերը, հետազոտվել և գնահատվել են Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության տեխնոլոգիաների փոխանցման ներուժը ու նրա արդյունավետ իրացման առավել ռացիոնալ ուղղությունները, ուսումնասիրվել են ՀՀ-ում և Բելառուսում տեխնոլոգիաների փոխանցման բնագավառում արդյունավետ քաղաքականության իրականացման պայմանները և գործոնները:

Առանձնացվել է տեխնոլոգիաների այն հիմնական շրջանակը, որի գծով Հայաստանի Հանրապետությունը, հաշվի առնելով երկրի ռեսուրսային հնարավորություններն ու սահմանափակումները, առաջիկա երկու տասնամյակների ընթացքում ի գործ է ապահովել նշանակալի զարգացումներ: Այդ համատեքստում փորձ է արվել գնահատել երկրում ստեղծվելիք արտադրատեսակների հիմնական տեխնիկատնտեսական չափորոշիչները և դրանց իրացման շուկաների հնարավոր շրջանակը:

Կատարվել է ՀՀ տնտեսության ձեռնարկատիրական միջավայրի ուսումնասիրություն՝ հիմնական չափանիշ ունենալով գործարար հանրության կողմից նորագույն տեխնոլոգիաներ ստեղծելու կամ արտաքին միջավայրից փոխառելու պատրաստակամությունն ու շահագրգռությունները: Նորաստեղծական ձեռնարկատիրության համատեքստում դիտարկվել են այն հիմնական գործոնները, որոնք խոչընդոտում են նորագույն տեխնոլոգիաների ու բաժրտեխնոլոգիական պրոդուկտների ստեղծմանն ու արմատավորմանը: Մասնավորապես, վերլուծության են են-

թարկվել այն հիմնական ինստիտուցիոնալ գործոնները, որոնք նոր տեխնոլոգիաների ստեղծման, ադապտացման ու ներդրման հարցում ունեն համակարգաստեղծ նշանակություն:

Բացահայտվել են տեխնոլոգիական արդիականացման առավել հեռանկարային ուղղությունները, դրանց հիման վրա առաջարկվել է Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության նոր տեխնոլոգիական պլատֆորմի նախագիծ՝ ելնելով տնտեսությունը նորաստեղծական տնտեսական աճի պարադիգմի փոխադրելու անհրաժեշտությունից, մշակվել են Հայաստանի Հանրապետության ինովացիոն քաղաքականության և ներքին շուկայում տեխնոլոգիական փոխանցման հիմնական ուղղություններն ու դրանց հիմնական գործիքները:

Հրատարակվել է 30 հոդված և 1 մենագրություն: Բելառուսական կողմի հետ համատեղ նախապատրաստվել ու գիտական ամսագրերում հրատարակվել են 16 համատեղ հոդվածներ, որոնցից 6-ը արտերկրյա գիտական մամուլում:

2) «Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» (թեմ.դեկ. տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմատիկ ֆինանսավորմամբ թեմայում ուսումնասիրվել է պետական պարտքի և դրա կառավարման ժամանակակից հայեցակարգային մոտեցումները, կառավարման նպատակները, սկզբունքները, ռազմավարությունը և գնահատման մեթոդաբանական խնդիրները, պետական պարտքի հետ կապված ռիսկերն ու դրանց գնահատման եղանակները: Վերլուծվել և համակարգվել է պետական պարտքի կառավարման արտերկրյա փորձը, հետձգնաժամային ժամանակաշրջանում դրա կառավարման անհրաժեշտությունը և մոտեցումները, պետական պարտքի կառավարման արդյունավետ համակարգի ձևավորման խնդիրները: Յույց է տրվել, որ ՀՀ պետական պարտքի կառավարման արդյունավետության անհրաժեշտությունը հատկապես սրվել է համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի տարիներից սկսած, ինչն առավել քան հրատապ է դարձնում փոխառու միջոցների տնտեսապես հիմնավորված աղբյուրների

փնտրման և կառավարման մոտեցումների մշակման անհրաժեշտությունը:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (դեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ տ.գ.դ., Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում մշակվել են հարկային վարչարարության բարելավմանը նպաստող ուղիներ, ինչպես նաև պետության և տնտեսավարող սուբյեկտների հարկային ներուժի գնահատման համալիր մեթոդներ և առաջարկվել է վերջինիս կարճաժամկետ մոդել ստվերային տնտեսության նվազեցման համատեքստում, ինչը կնպաստի ՀՆԱ-ի 5-10% ավելացմանն ու 1,5-2% ստվերայնության կրճատմանը ՀՀ տնտեսական բարեփոխումների արդի փուլում:

2013թ. կառավարությանն են ներկայացվել երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Ավագյանի **«ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»** գիտական թեմայի շրջանակներում ստացված եզրակացությունները և առաջարկությունները, որոնք օգտակար կարող են լինել ՀՀ-ում իրականացվող հակաձգնաժամային միջոցառումների և նորացվող տնտեսական քաղաքականության համատեքստում, ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի մաքրության պահպանման գործում:

V. Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 13 գիրք և 113 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 7):

Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ **Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան**
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ,
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Փոխտնօրեն՝ **Ալվարո Թևոսի Զատիկյան**
տնտեսագիտության թեկնածու

Գիտական քարտուղար՝ **Քրիստինե Յուրիի Բաղդասարյան**
տնտեսագիտության թեկնածու

Ինստիտուտի էլեկտրոնային փոստը՝
E-mail: info@economics.sci.am.

Ինտերնետային կայքը՝ economics.sci.am.

VI. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան 4 գիտնական զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն, , որից 2-ը՝ կին
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 11 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 4 կին և ազատվել են 5 երիտասարդ մասնագետ, որից 2-ը՝ կին
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 34, 35-ից 60 տարեկան՝ 20 և ավել տարիքի՝ 16:

VII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական թեզերի քանակը

- դոկտորական՝ 1
- թեկնածուական՝ 15

VIII. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին

ՀՀ ԳԱԱ 70-ամյակի կապակցությամբ, գիտության և կրթության բնագավառում մատուցած ակնառու ծառայությունների համար ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վլադիմիր Հարությունյանը պարգևատրվել է Մովսես Խորենացու անվան մեդալով:

ՀՀ նախագահի հովանու ներքո «Տնտեսագիտություն և իրավագիտություն» ոլորտում իրականացված երիտասարդ գիտնականների մրցույթում՝ Մ.Գոշի անվան մրցանակների են արժանացել ինստիտուտի ավագ գիտաշխատողներ Դ.Հարությունյանը (1-ին կարգի մրցանակ) և Վ.Խաչատրյանը (2-րդ կարգի մրցանակ):

ՀՀ ԳԱԱ, Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի, Ռուսաստանի հայերի միության և ՀՀ սփյուռքի նախարարության հետ համատեղ հայտարարված «Լավագույն գիտական աշխատանք» (ՀՀ ԳԱԱ 70-ամյակին նվիրված) երիտասարդ գիտնականների համահայկական մրցանակաբաշխության «Տնտեսագիտություն» անվանակարգում մրցանակների արժանացան ավագ գիտաշխատողներ Դավիթ Հարությունյանը (1-ին) և Վիլեն Խաչատրյանը (2-րդ):

ՀՀ ԿԳՆ ԳՊԿ «Երիտասարդ գիտաշխատողների հետազոտությունների աջակցության ծրագիր - 2013» մրցույթի հաղթող է ճանաչվել ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Դավիթ Վլադիմիրի Հարությունյանը «Պարենային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» թեմայով:

IX. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ համատեղողների թվաքանակը, համատեղ հրատարակումներ յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ՝

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (6 աշխատակից դասավանդում են), Հայաստանի պետական տնտեսագիտական (7), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական (2), Անանիա Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների (1), Հայաստանի Ազգային Ազրարային (3) համալսարանների հետ:

Ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Վ.Խաչատրյանը համահեղինակ է «Արդյունաբերական զարգացումը Հայաստանում» զեկույցի՝ «Արդյունաբերական զարգացումը Սևծովյան տարածաշրջանում» շրջիկ ցուցահանդեսի կատալոգում:

Ինստիտուտի ասպիրանտ Աննա Մակարյանը նոյեմբերի 4-15 մասնակցել է Համաշխարհային բանկի ինստիտուտի և Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կողմից կազմակերպվող «Գործիքներ և քաղաքականություններ ընդգրկուն (ներառական) աճի համար» վերապատրաստման դասընթացների, որը տեղի է ունեցել Ավստրիայի մայրաքաղաք Վիեննայում և ֆինանսավորվել է Ավստրիայի ֆինանսների նախարարության կողմից:

Համատեղողների թվաքանակը՝ 38

Համատեղ հրատարակումներ՝

1. **ՀՊՃՀ-ի հետ՝** Սարինյան Ռ.Ն., Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները (XIX դարի 70-90-ական թվականներ), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ, 2013, 224 էջ:
  2. **ՀՊՏՀ-ի հետ՝**
- ա) Յու.Սուվարյան, Վ.Լ.Հարությունյան, Վ.Ա.Սարգսյան, Վ.Վ.Խաչատրյան, Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարությունը Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», հրատ., 2013, 232 էջ:

- բ) Յու.Սուվարյան, Վ.Միրզոյան, Հանրային կառավարման տեսություն և պատմություն, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 368 էջ:
3. **«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ-ի հետ՝** «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ), Եր., 2013, 1(17) 290 էջ, 2(18) 346 էջ, 3(19) 266 էջ:

X. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին –

**Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ
տնտ.գիտ.դոկ., պրոֆեսոր՝**

Վ.Լ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝**

Ք.Յու.Բաղդասարյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Մտացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2013 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	-	1 118357828	1 4827000	-

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, 24-25 հունիսի 2013թ., ՏԻ և ՀՊՏՀ	115	-
2.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, 16-17 դեկտեմբերի, 2013թ., ՏԻ և ՀՊՏՀ	110	-

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	Բելառուս	-	1	-
		Թուրքմենիա	1	-	-
		Ավստրիա	-	-	1

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1					

Աղյուսակ 6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., քց.)		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2013 թ. համար	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1								

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2013 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քց.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	132019,7	7447000	-	-	-

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2013 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	12	-	-	-	93	20	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2014 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	6 (1)	11 (9)	4 (0)	-

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ. աստիճան, անուն, ազգանուն)	2013 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					ընդտորակա	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2014 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	89	72	1	1	12	30

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2014 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում գնահատվել է հարկային վարչարարության արդյունավետության մակարդակի բարձրացման համար հարկային բարեփոխումների «արժեքը» և նպատակը՝ հարկային ստուգումների իրականացման գործընթացներում: Խթանող հարկային քաղաքականությունը նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում պետության և հարկ վճարողի միջև: Հիմնավորվել է հարկերի հավաքագրելիության, հարկ վճարողների և հարկային մարմինների փոխազդեցության արդյունքը: Հաշվի է առնվել, որ խոշոր հարկ վճարողների մոտ հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման խնդիրը նպաստում է մրցունակ հարկային համակարգի ձևավորմանը ՀՀ-ում, ինչպես նաև՝ հարկային պարտավորությունների կատարողականությանը:

Հրատարակվել են. Յու.Սուվարյանի «Տնտեսություն, գիտություն, կրթություն», Ռ.Սարինյանի «Ուրվագիծ հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության» (1 և 2 մաս.) գրքերը: Թ.Մանասերյանի «Տնտեսական անվտանգություն. ռազմավարության ուրվագծեր» մենագրությունում վերլուծվել են երկրի տնտեսական անվտանգության ապահովման ռազմավարության հիմնահարցերը, ներառյալ ազգային շահերը, պետության դերը համարժեք ռազմավարության մշակման և կիրարկման գործում: Տ.Հարությունյանի «Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» գրքում առաջին անգամ ամբողջական ձևով դիտարկվում են տարբեր երկրներ

րում ձևավորված հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման հիմնական մոտեցումները, դրանց վերաբերյալ կիրառվող հարկաբյուջետային քաղաքականության առանձնահատկությունները, հարկային բեռի բաշխման և դրանց տեղափոխման առանձնահատկություններն ու թերությունները: ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վ.Հարությունյանի խմբագրությամբ Ա.Զատիկյանի, Ա.Դանիելյանի «Փոքր և միջին ձեռնարկությունների գործունեության կարգավորման ուղիները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում» գրքում հետազոտվել են ՓՄՁ-ների գործունեության հայեցակարգային և մեթոդաբանական հիմնախնդիրները, առաջարկվել են հակաճգնաժամային կառավարման արդյունավետության բարձրացման գիտականորեն հիմնավորված կառուցակարգեր, արվել են առաջարկություններ ՓՄՁ-ների գործունեության կառավարման և հստակությունների կատարելագործման արդյունավետության բարձրացման ուղղությունների վերաբերյալ:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

1) «Հակաճգնաժամային միջոցառումներն աշխարհում և Հայաստանում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում բացահայտվել է, որ համաշխարհային տնտեսության մեջ առկա են մի շարք տնտեսական և քաղաքական ռիսկեր, որոնք ազդում են առանձին տարածաշրջանների, ինչպես նաև երկրների տնտեսության վրա:

Համաշխարհային տնտեսությունն առաջիկա տարիներին մինչև 2020թ. կգարգանա դանդաղ տեմպերով, դեռ ավելին սպասվում են նաև մի շարք բացասական զարգացումներ՝ պայմանավորված Ռուսաստանի Դաշնության դեմ ԵՄ-ի, ԱՄՆ-ի և Ճապոնիայի կողմից Ուկրաինայի հարցում կիրառված պատժամիջոցների հետ:

Մյուս կողմից թերթաքարային նավթի և գազի արդյունահանման և էներգետիկայի բնագավառում տեղի ունեցող հեղափոխության, ինչպես նաև մի շարք արաբական երկրներում առկա պատերազմական իրավիճակի և OPEC-ի կողմից նավթի գների անկման անկառավարելիության արդյունքում աշխարհում նավթի գները կտրուկ անկում են ապրում: Վերջինս կազդի ՌԴ տնտեսության վրա, որի տնտեսական աճը 2014թ. կկազմի 0.2%, իսկ 2015թ.՝ 0.5%, ըստ ԱՄՆ կանխատեսումների: Սա հանգեցնելու է նաև ՀՀ տնտեսության մեջ աճի տեմպերի անկման և մի շարք բացասական զարգացումների, որը միայն կարող է կոմպենսացվել ԵԱՏՄ անդամակցության դրական զարգացումների արդյունքում: Այս համատեքստում չնայած չի խոսվում լուրջ և ահագնացող ճգնաժամային երևույթների մասին, բայց, այնուամենայնիվ, մի շարք տնտեսական ցուցանիշներ կրկնում են 2008-2009թթ. միտումները, որը փաստում է նախաճգնաժամային իրավիճակի, ինչպես նաև դրանց դեմ տարվող հակաճգնաժամային կանխարգելիչ միջոցառումների անհարժեշտության մասին:

2) «Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում հաշվարկվել են հարկային վարչարարության ցածր մակարդակը, որը նպաստում է ՀՀ-ում ստվերի առաջացմանը: Ներկայացվել են գործարար միջավայրին խոչընդոտող գործոնները, մասնավորապես հիմնավորվել է հարկային դրույքաչափերի նվազեցման անհրաժեշտությունը ԵՏՄ ինտեգրացիոն գործընթացներում, առաջարկվել է ՀՀ հարկային համակարգում ներդնել հարկային ներդաշնակեցման քաղաքականություն՝ ըստ հարկատեսակների, հարկային դրույքաչափերի, ինչպես նաև վերանայել ՓՄՁ-ների հարկման մեխանիզմները: Թեմայի վերաբերյալ հրատարակվել է մեկ գիրք:

3) «Ձեռնարկատիրության արդի հիմնախնդիրներ և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Ա.Թամազյան) թեմայում ամփոփված են գիտական հետազոտությունների արդյունքները՝ նվիրված ձեռնարկատիրական գործունեության, ինչպես նաև այդ գործունեության երկու կարևոր բաղադրիչների՝ մրցակցության և

ձեռնարկատիրական ռիսկի, տեսական և մեթոդաբանական հիմնախնդիրների լուսաբանմանն ու վերլուծությանը: Քննադատական մոտեցում ցուցաբերելով մասնագիտական գրականության մեջ առկա տեսակետներին, մի շարք հարցերի շուրջ ներկայացվել է նաև մոտեցումներ՝ ձեռնարկատիրության, մրցակցության և ձեռնարկատիրական ռիսկի հետ կապված՝ հիմնարար հասկացությունների սահմանումների և տնտեսական օրենքների ու օրինաչափությունների մեկնաբանության հարցում, ինչպես նաև մշակվել ու առաջարկվել է ձեռնարկատիրական ռիսկի քանակական ու որակական գնահատման ամփոփ մեթոդաբանություն: Թեմայի վերաբերյալ հրատարակվել է մեկ մենագրություն:

4) «Հարկային բեռի գնահատման հիմնահարցերը և հավասարաչափ բաշխման խնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Գ. Կիրակոսյան) թեմայում քննարկվել են հարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման, հարկային վարչարարության կազմակերպման, ինչպես նաև հարկային բեռի արդարացի և հավասարաչափ բաշխման հիմնահարցերը: Ներկայացվել են այն սկզբունքները և հիմնադրույթները, որոնք պետք է ընկած լինեն հարկային համակարգի ձևավորման հիմքում: Վերջին տարիներին ՀՀ-ում իրականացված հարկային վերափոխումների վերլուծության հիման վրա բացահայտվել են դրանց միտումներն ու առանձնահատկությունները: Գնահատվել է հարկային բեռի ազդեցությունը տնտեսության վրա, և ներկայացվել են դրա հավասարաչափ և արդարացի բաշխման մոտեցումները: Թեմայի վերաբերյալ լույս է տեսել մեկ գիրք:

5) «ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի բարելավման հիմնախնդիրները՝ հակաճգնաժամային արդյունավետ մեխանիզմների մշակման համատեքստում» (ղեկ. տ.գ.թ. Վ.Խաչատրյան) թեմայի շրջանակներում մշակվել է «Համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի մակրոտնտեսական ազդեցություն՝ խոցելիություն սկզբնական պայմանների առկայությամբ» հայեցակարգային մոդել: Առաջարկված մոդելի շրջանակում անդրադարձ է կատարվել դեպի ՀՀ իրական հատված համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխանցման հինգ մեխա-

նիզմներին՝ արտահանման ապրանքների հիմնական խմբեր, ուղղակի օտարերկրյա ներդրումներ, ընթացիկ պետական կառավարման տրանսֆերտներ, գործոնային եկամուտներ, ընթացիկ մասնավոր տրանսֆերտներ և զբոսաշրջություն, ինչպես նաև տնտեսության հիմնական սուբյեկտների սկզբնական պայմաններում: Վերլուծության արդյունքների հիման վրա առաջարկվել է բարձրացնել տնտեսության ճկունության աստիճանը՝ տնտեսական հիմքի բազմազանության ապահովման միջոցով, առաջնությունը տալ թեթև արդյունաբերությանը և այլ աշխատատար, ցածր տեխնոլոգիական ոլորտների զարգացմանը՝ մի շարք սոցիալական խնդիրներ լուծելու նպատակով, խրախուսել և իրականացնել այնպիսի միջոցառումներ որոնք կհանգեցնեն տեղական արտադրանքի սպառման ծավալների աճին, ինչպես նաև նպաստել ցածր տեխնոլոգիական ոլորտներում «արդյունավետություն փնտրող» օտարերկրյա ընկերությունների ներգրավմանը:

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

1) «ՀՀ ագրարային ոլորտի արտադրական գործընթացների տնտեսվարման ձևերի կարգավորման հիմնախնդիրների լուծման ուղիները» (ղեկ. տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում վերլուծության է ենթարկվել մի քանի տարիների կտրվածքով վերամշակող կազմակերպությունների արտադրական կարողությունները և դրանց ենթակառուցվածքների զարգացման հնարավորությունները: Վերլուծության արդյունքները վկայում են, որ աճել է հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքների արտադրությունը, որն իր հերթին մեծացնում է վերջիններիս առաջարկը ներքին շուկայում առանձին արտադրանքների համար՝ ստեղծելով արտահանման հնարավորություններ, ինչպես նաև ներմուծվող արտադրանքները փոխարինել հայրենական արտադրանքով: Քանի որ Հայաստանն ունի մի շարք ոլորտներում սննդամթերք արտադրող մրցունակ դառնալու ներուժ, կապված տարբեր արտադրատեսակների (միրգ, բանջարեղեն,

կաթնամթերք, ալկոհոլային խմիչքներ, բուսական թեյեր և այլն) հետ, որոնք ունեն պահանջարկ ԱՊՀ և այլ երկրներում:

Ըստ ուսումնասիրությունների, պարզվում է նաև, որ անհրաժեշտ է պետական հովանավորությամբ գործող կազմակերպություններին տալ արտահանման խթանման հետազոտությունների կատարման կարևոր դերը՝ համայնքներում տեղական բիզնեսի զարգացման նպատակով: Հատկապես համայնքային և միջհամայնքային կոոպերացիայի միջոցով փոքր հզորությամբ վերամշակող, մատակարարող և այլ սպասարկումներ իրականացնող կոոպերատիվների և ասոցիացիաների ստեղծումը այսօր խիստ օգտակար է և այժմեական: Գյուղական կոոպերատիվների զարգացման միջոցով են օժանդակություն ստացել անասնապահությամբ զբաղվող տնտեսությունները, կատարվել են բիզնես ներդրումներ և կազմակերպվել են թարմ կաթի հավաքման միավորումներ:

Հանրապետությունում ագրարային ոլորտի կարգավորման գործում կարևոր տեղ ունի նույնպես օրգանական գյուղատնտեսությունը, որը զարգացնելու համար անհրաժեշտ են՝

- պետական ծրագրերում, մասնավորապես՝ ագրարային ոլորտի առաջնային ուղղություններում օրգանական գյուղատնտեսության կայուն դիրքի պահպանում և պետական աջակցության շրջանակներում՝ դրանց ներառում,
- նպատակային վարկերի կիրառմամբ օրգանական գյուղատնտեսության զարգացման խթանում,
- ագրարային ոլորտում իրականացվող վարկային ծրագրերում օրգանական գյուղատնտեսության զարգացման բաղադրիչների նախատեսում և կիրառում,
- օրգանական գյուղատնտեսության արտադրանքի իրացման երաշխավորված մեխանիզմների ստեղծում,
- միջպետական մակարդակով էկոլոգիական գյուղատնտեսության արտադրանքի արտահանման հնարավորությունների ստեղծում:

Անհրաժեշտ է լայնորեն օգտագործել պետական ռեսուրսները, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների դրամաշնորհ-

ները, իսկ ներգրավված փոխառու միջոցները ուղղել գյուղացիական տնտեսություններին, կոոպերատիվներին տրամադրվելիք վարկային և այլ տիպի ֆինանսավորման հնարավորությունների ընդլայնմանը:

Թեմայի վերաբերյալ լույս է տեսել 7 հոդված:

2) «Հազվագյուտ տարրերն ու հողատարրերը Հայաստանի Հանրապետության հանքավայրերում, դրանց արդյունահանման ու տնտեսական արդյունավետության հիմնախնդիրները» (դեկ. երկր. հանք. բանական գ.դ. Հ.Ավագյան) թեմայում հետազոտվել են մետաղական օգտակար հանածոների 34 հանքավայր-հանքաերևակումներ:

Հետազոտության արդյունքով պարզվել է, որ ՀՀ մետաղ են ինչպես հազվագյուտ տարրերով, այնպես էլ հազվագյուտ հողատարրային մետաղներով՝ լանտանոիդներով: Վերջիններս, բացառությամբ սկանդիումից, հիմնականում տարածված են երկաթաքարային հանքավայրերում ու հանքաերևակումներում, որոնցից ոչ մեկը դեռևս չի շահագործվում:

Սկանդիում հողատարրային շատ թանկարժեք մետաղը կորզելի քանակներով հայտնաբերված է նաև Քաջարանի պղնձամոլիբդենային հանքավայրում, սակայն հանքավայրի շահագործման և հանքահարստացման գործընթացներում այդ շատ թանկարժեք մետաղը չի կորզվում և ամբողջությամբ թափվում է պոչամբարներ՝ թունավորելով բնական միջավայրը և վտանգելով մեր բնակչության կյանքը:

ՀՀ մետաղական օգտակար հանածոների հանքավայրում հայտնաբերված են 27 հազվագյուտ տարրեր և 14 հազվագյուտ հողատարրեր:

Շահագործվող և շահագործման պատրաստվող հանքավայրերում առկա 41 հազվագյուտ տարրերի և հողատարրային մետաղների արժեքը (մեկ տարվա կտրվածքով) կազմում է 24 մլրդ 69,99 մլն դոլար, որոնցից 14 հողատարրային մետաղներինը՝ 17 մլրդ 297,7 մլն դոլար: Նշենք, որ նշված հազվագյուտ տարրերի գերակշիռ մասը շահագործվող հանքավայրերում փոշիացվում է (չի կորզվում և թափվում է պոչամբարներ): Չան-

գեգուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատի կողմից տարեկան փոշիացման ենթարկվող սկանդիումի քանակը 2013թ. կազմել է 96,48տ, որի արժեքն էլ 2011թ. գներով կազմել է 503,3 մլն դոլար:

Հաշվարկները ցույց են տալիս, որ ՀՀ շահագործվող և շահագործման պատրաստվող հանքավայրերի բարբարոսաբար շահագործման հետևանքով տարեկան ունենում ենք (կունենանք) ավելի քան 31 մլրդ դոլարի կորուստ և դա էլ այն պարագայում, երբ հաշվի չեն առնվում հիմնական օգտակար տարրերի (պղնձի, մոլիբդենի, ոսկու, արծաթի) թերկորգման հետևանքով տեղի ունեցող կորուստները:

Հետազոտվող թեմայի վերաբերյալ հրատարակվել է մեկ մենագրություն:

3) «Հայաստանի Հանրապետության տարածաշրջանային ինտեգրման գործընթացները (ՀՀ Մաքսային միություն)» (ղեկ. տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում ներկայացվել են Մաքսային միությանը Հայաստանի անդամակցության ընձեռած հնարավորություններն ու մարտահրավերները:

Հատուկ ուշադրություն է դարձվել այն հանգամանքին, որ ընդամենը երեք տարվա պատմություն ունեցող Մաքսային միությունը միտում ունի վերածվելու Եվրասիական տնտեսական միության: Այս համատեքստում, տնտեսական շահերը հաշվի առնելով, Հայաստանը կարող է լինել Մաքսային միությունը ձևավորողների և նախաձեռնողների շարքում, քանի որ այդ շրջանակներում ինտեգրացիային ակտիվ մասնակցությունը որպես համահիմնադիր, անհամեմատ ավելի նախընտրելի է, քան հետագայում ձևավորված միության պահանջներին արձագանքելը: Մյուս կողմից, եվրասիական գործընթացը ոչ միայն չի հակասում Մաքսային միության շահերին, այլև, հակառակը, կարող է օգնել ավելի լավ իրացնելու երկրների մրցակցային առավելությունները, այդ թվում ԵՄ շուկաներում, և էլ ավելի ուժեղացնել դիրքերը միջազգային ասպարեզում:

Ուսումնասիրվել է նաև ԵՄ-ի և նրա առանձին անդամների հետ տնտեսական և քաղաքական հարաբերությունների ամրապնդումը, որը հնարավոր է հատկապես չօգտագործված

հնարավորություններն իրացնելու նպատակով: Ուշադրություն է դարձվել զարգացած և զարգացող երկրների քաղաքական և տնտեսական պայմանների տարբերություններին, ինչը վերջիններին հնարավորություն չի տալիս ոչ միայն իրականացնել իրենց մրցակցային առավելություններն արտաքին շուկաներում, այլև հաջող մրցակցել դրսից եկող սուբսիդավորված ապրանքների և ծառայությունների արհեստականորեն իջեցված գների հետ: Հատուկ ուսումնասիրության առարկա են դարձել այն գործոնները, որոնք որոշում են հետխորհրդային երկրների դերը համաշխարհային տնտեսությունում՝ միջազգային առևտրի փոփոխվող պայմաններում, և որոնք ակտուալ են դարձել նոր տնտեսակարգի ձևավորման հարցում:

3. «Ծառայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներից է.

1) «Էլեկտրոնային կառավարման համակարգի և տեղեկատվական հասարակության զարգացման սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Հ.Մարկոսյան) թեմայում ուսումնասիրվել են էլեկտրոնային ծառայությունների զարգացման ժամանակակից միտումները, հասարակության և պետության տեղեկատվական զարգացման և պատրաստվածության գնահատման հիմնահարցերը, էլեկտրոնային ծառայությունների օգտագործման ինտենսիվության բնութագրերը: Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ, ըստ էության, գոյություն չունի տեղեկատվական հասարակության կայացվածության գնահատման համընդհանուր ընդունելի մեթոդաբանություն: Որպես այդպիսին կիրառվել է կայացած տեղեկատվական հասարակության պայմաններում տարբեր ինտերնետ ծառայությունների օգտագործման ինտենսիվությունը, ինչը հնարավորություն կտա համեմատման միջոցով գնահատել կայացման փուլում գտնվող հասարակության կայացվածությունը: Պարզվել է, որ կայացած հասարակության պայմաններում հանրության շուրջ 61%-ն օգտվում է օնլայն բանկային ծառայություններից, 71%-ը կատարում է օնլայն գնումներ, 25%-ը մասնակցում է բարեգոր-

ծական ակցիաներին, 67%-ը օգտվում է էլեկտրոնային կառավարման ռեսուրսներից, 27%-ը իշխանության հետ շփումներում օգտագործում է էլեկտրոնային կապի միջոցները, 14%-ը վարում է սեփական էջը, բլոգը կամ կայքը, իսկ 55%-ը մասնակցություն է ցուցաբերել ինտերնետ մեդիա բովանդակության ստեղծմանը: Նախնական ուսումնասիրությունների համաձայն նշված ցուցանիշների մեծությունը ՀՀ-ում 3-5 անգամ փոքր է, ինչը ցույց է տալիս զարգացման մեծ բացի մասին: Էլեկտրոնային կառավարման պատրաստվածության գնահատման համար կիրառվում են տարբեր չափանիշներ և ցուցանիշներ: Չնայած վերջին տարիներին Հայաստանում էլեկտրոնային կառավարման ներդրման ոլորտում ձեռնարկվել են զգալի քայլեր Հայաստանը 190 երկրների շարքում էլեկտրոնային կառավարման պատրաստվածության 0.4997 ցուցանիշով գրավում է 94-րդ հորիզոնականը: Ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ նույնիսկ ետխորհրդային երկրների շարքում Հայաստանի դիրքերը բավականին թույլ են, քանի որ Հայաստանից ցածր վարկանիշ ունեն այնպիսի երկրները, ինչպիսիք են Ադրբեջանը, Ղրղզստանը, Տաջիկստանը և Թուրքմենիան: Դա նշանակում է, որ այդ քայլերը դեռևս բավարար չեն համաշխարհային մասշտաբով բարձր գնահատականներ արձանագրելու համար:

2) «Սոցիալական և ժողովրդագրական անվտանգության ապահովման նախադրյալները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.դ. Թ.Մանասերյան) թեմայի շրջանակներում ներկայացվել են Հայաստանում սոցիալական և ժողովրդագրական անվտանգության ապահովման նախադրյալները, որոնց ձևավորումը պայմանավորված է սոցիալական և տնտեսական բարեփոխումների անհրաժեշտությամբ: Ըստ այդմ, հաշվի է առնվել բարեփոխումների բովանդակությունը, ինչպես նաև դրանցում առկա հետևյալ գործոնները.

- բնակչության ծերացումը (ՄԱԿ-ի դասակարգմամբ Հայաստանը համարվում է աշխարհի արագ ծերացող երկրներից մեկը: Եթե 1990թ. ՀՀ-ում 65 և բարձր տարիք ունեցող բնակչության թվաքանակը կազմել է 11%, ապա 2020թ. այն կկազմի 19,6%, իսկ 2050թ.՝ 27,9% (աղբյուրը՝ 1998թ. սեպտեմբերի

15-22 Իսրայելում տեղի ունեցած «Կենսաթոշակային բարեփոխումներ» սեմինարի նյութեր),

- սեփականաշնորհման (ներառյալ նաև սոցիալական ոլորտի) նկատմամբ աճող հետաքրքրությունը,
- շուկայի զարգացումը, որն առաջ է բերել աշխատուժի նկատմամբ մեծ ուշադրություն,
- այսպես կոչված «ոչ ֆորմալ ոլորտի» աճը, որն անպաշտպան է թողնում բնակչության մեծ մասին:

Կենսաթոշակային ապահովության համակարգի բարեփոխումներն ուսումնասիրելիս հաշվի են առնվել նշված գործոնները: Կենսաթոշակային ապահովության համակարգի հիմնական խնդիրն է երաշխավորել համարժեք փոխհատուցում այն աշխատողներին, որոնք, ելնելով իրենց տարիքից, եկամուտ ստանալու համար այլևս չեն կարող աշխատել: Կենսաթոշակային համակարգի գործունեությունը կարող է կամ նպաստել, կամ էլ, ընդհակառակը, խոչընդոտել տնտեսության երկարատև զարգացումը, որն էլ իր հերթին, պայմանավորում է ինչպես աշխատող բնակչության, այնպես էլ թոշակառուների ապագա եկամուտները:

Ուսումնասիրությունները վկայում են, որ Հայաստանում գործող կենսաթոշակային ապահովության գործող համակարգը գնահատվում է որպես անարդյունավետ և թանկարժեք: Կենսաթոշակների վճարման համար կատարված ծախսերի բարձր մակարդակն առաջ է բերում մտահոգություն, քանի որ այն հանգեցնում է աշխատավարձից կատարվող հատկացումների ավելացման և, համապատասխանաբար, ձգտում թաքցնելու զբաղվածների թվաքանակը: Այսինքն, չնայած իրականացվող բարեփոխումներին, կենսաթոշակային ապահովության առումով հանրապետությունում իրավիճակը դեռևս մնում է լարված: Հայաստանում միջին կենսաթոշակը կազմում է հանրապետության միջին աշխատավարձի 24%-ը և կենսամիջոցների նվազագույնի, կամ՝ այսպես կոչված սպառողական զամբյուղի ընդամենը 10%-ը:

4. «Տեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության» ուղղության հետազոտվող «Հայ տնտեսա-

գիտական մտքի արդի ընթացքի ուրվագծեր: Հայ տնտեսագետներ» (ղեկ. տ.գ.դ. Ռ.Սարինյան) որի շրջանակներում վերջին տասնամյակների ընթացքում պարբերաբար անդրադարձել են արդի հայ տնտեսագիտական մտքի կացությանը, փորձել «տեսություն» կոչված ակնարկների ձևով ուրվագծել կատարվող տեղաշարժերը: Բնականաբար ժամանակի հոսքի մեջ փոխվել են նրանում կատարվող արժարժումների շրջանակները: Սկզբում ավելի շատ, այսպես կոչված, շուկայական տնտեսության «մուտքի» և շարժման ուղղության, ավելի ուշ վրիպումների ու եթե-ների և իրողությունների ու ինքնաձևանաչման հարցերն էին: Կատարվող տարբերակաց գործընթացները տեղադրվում են հին ու նոր տեսություններում, այդպես էլ չամբողջանալով որպես որոշակի համակարգ, մարելով հայացքների բազմազանության ոլորտներում: Որոնումները խճճված են ինչպես և սրանից երկու տասնամյակ առաջ: Տնտեսական կյանքի արդի կացությունը, նոր տնտեսաձևերի ու գործառնությունների ներհոսքը պայմանավորեցին բեկման շրջանին բնորոշ նոր թեմատիկ ոլորտների ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը, փորձելով հասարակության տնտեսական պահվածքը ընթերցել նորագույն ուղղությունների մեկնություններում: Մակայն տնտեսագիտական միտքը միշտ չէ որ ուղղություն է տալիս տնտեսական տեղաշարժերին, պայմանավորում նրանում կատարվող փոփոխությունները:

Թեմայում վերլուծվող նյութը որոշակի պատկերացում է տալիս նորագույն շրջանի հայ տնտեսագիտական մտքի՝ այդ անհետագոտ ոլորտի դիտակետերի, նոր որոնումների, սահմանագատումների ու շարժման ընթացքի վերաբերյալ: Թեմայի վերաբերյալ հրատարակվել է երկու գիրք:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1) «Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» (ղեկ. տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում իրականաց-

վել է ինչպես համախառն, այնպես էլ ներքին և արտաքին պետական պարտքերի ժամանակագրական վերլուծություն՝ առանձնացնելով պետական պարտքի կառավարումն անկախությունից հետո և արդի ժամանակաշրջանում: Վերլուծության է ենթարկվել ՀՀ պետական պարտքի և պետական բյուջեի փոխկապակցվածությունները, ՀՀ պետական պարտքի կանխատեսման հնարավորությունը: Քննարկվել են ՀՀ պետական պարտատոմսերի շուկայի ձևավորման ու զարգացման տնտեսական նախապայմաններն ու իրավական հիմքերը, մասնավորապես պետական պարտատոմսերի շուկայի առանձնահատկությունները և դրա գնահատման մոտեցումները: Ցույց է տրվել, որ վերջին տարիներին ներքին պետական պարտքի կառուցվածքում արձանագրվող հիմնական միտումը միջնաժամկետ պետական պարտքի մասնաբաժնի աճն է, ինչը կարող է հանգեցնել նաև պետական պարտքի անկայունությանը: Արտաքին պետական պարտքի կառուցվածքում կարևորագույն միտումը ճգնաժամային տարիներին երկկողմանի վարկերի մասնաբաժնի ավելացումն է, ինչը հանգեցնում է առանձին երկրներից կախվածության մեծացման: Մյուս կողմից, միջազգային կառույցների կողմից տրամադրվող վարկային միջոցները, որպես կանոն, արտոնյալ պայմաններով են տրամադրվում, ինչը նվազեցնում է դրանց սպասարկման բեռը: Առաջարկվել է պետական բյուջեի դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրներում մեծացնել ներքին փոխառու միջոցների տեսակարար կշիռը, ուշադրության կենտրոնում պահել ներքին և արտաքին պարտքի ձևավորման ու դրանց ժամկետային մարման ռիսկերի կառավարումը, ներդնել ռիսկերի գնահատման համակարգ, որով հնարավորություն կընձեռվի անմիջապես ճանաչել պետական պարտքին բնորոշ ռիսկերը, ինչպես նաև համապատասխան աշխատողների մոտ ռիսկերի կառավարման գիտելիքների և դրանց կիրառման կարողությունների զարգացումը,

Հրատարակվել է 6 գիտական հոդված:

2) «Պարենային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ. տ.գ.թ. Դ.Հարությունյան) թեմայի իրա-

կանացման շրջանակներում կատարվել են վերլուծություններ համաշխարհային, ՀՀ և ԼՂՀ պարենային ապրանքների գների վիճակագրական ցուցանիշների հիման վրա, որոնց արդյունքում հստակ ներկայացվել են առկա խնդիրները, բացահայտվել են միջազգային գների ազդեցությունը ՀՀ և ԼՂՀ գների վրա, որի արդյունքում ներկայացվել են առկա խնդիրների լուծման ուղիները: Հաշվի առնելով ներկայիս սոցիալ-տնտեսական խնդիրները շատ կարևորվում է առաջին սպառման պարենային ապրանքների գների մասով իրականացված հետազոտությունը, որը փաստում է թեմայի արդիական լինելու հանգամանքը: Կատարել են վերլուծություններ համաշխարհային շուկայում առաջին անհրաժեշտության պարենային ապրանքների արտադրության և արտահանման վիճակագրական ցուցանիշների հիման վրա, որի արդյունքում բացահայտվել են պարենի հիմնական խոշոր արտադրող և արտահանող երկրները, դրանց կողմից արտահանման համար սահմանվող գները: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ-ում առկա են պարենային ապահովության խնդիրներ և տարբեր երկրներից ներկրվում են պարենի լայն տեսականի ներքին պահանջարկը բավարարելու նպատակով, ուստի կարևորվում է նաև վերոնշյալ իրականացված հետազոտությունը և թեմայի արդիականությունը: Նշվում են ՀՀ-ում իրականացվող գյուղատնտեսության արդի վիճակը, ինչպես նաև, հաշվի առնելով ՀՀ-ում սոցիալ-տնտեսական վիճակը՝ սոցիալական բարելավման մեջ մեծ տեղ են հատկացնում երկրում գյուղատնտեսության պոտենցիալի զարգացման հիմնախնդիրներին՝ հատկապես բուսաբուծության և անասնապահության ճյուղերի զարգացումը, մասնավորապես բուսաբուծության մասով բարձր մթերատու սորտերի բարելավման առկա ցանքատարածությունները, ինչպես նաև բերքատու այգիները: Կարևորվել է ջերմոցային տնտեսությունների զարգացումը ՀՀ-ում և ներկայացվել են առաջարկներ և տեխնիկական լուծումներ: Անասնապահության ճյուղի տեսանկյունից ներկայացրել են առաջարկներ առկա անասնազվաքանակը ավելացնելու և մթերատվությունը բարձրացնելու նպատակով՝ նոր բարձր-մթերատու կենդանիների

ներկրումը ՀՀ՝ առկա ցեղատեսակների հետ տրամախաչման արդյունքում ցեղատեսակների բարելավման նպատակով:

Թեմայի շրջանակում հրապարակվել են մի շարք գիտական հոդվածներ:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ տ.գ.դ., Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում ԵՏՄ-ի ինտեգրացիոն գործընթացում հաշվարկվել են գործարար միջավայրի վրա ազդող հարկային վարչարարության ընթացակարգերի նվազեցման հնարավորությունները՝ մաքսային սահմանի վրա ԱԱՀ-ի դադարեցման համատեքստում: Բացի այդ, գնահատելով ԵՏՄ ԱԱՀ-ից ստացվող օգուտները, հաշվարկվել է, որ ՀՀ պետական բյուջե է ներառվելու 1,3 մլրդ դրամ:

2014թ. կառավարությանն են ներկայացվել երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հ.Ավագյանի թվով հինգ՝ **«Պիրիտ հանքանյութը դիտարկել որպես մետաղական օգտակար հանածո»**, **«ՀՀ բնական ջեոլիտները որպես կաթնատվության բարձրացման խթանիչ»**, **«Մետալուրգիական գործարանների կառուցման անհրաժեշտությունը ՀՀ-ում»**, **«ՀՀ Քաջարանի պղնձամոլիբդենային կազմավորման հանքավայրի շահագործման արդյունավետության հիմնախնդիրները»**, **«ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության և հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»**, տ.գ.դ. Ա.Բայադյանի **«ՀՀ ագրարային ոլորտի արտադրական գործընթացների և տնտեսվարման ձևերի կարգավորման հիմնախնդիրների լուծման ուղիները»**, տ.գ.թ. Ա.Թամազյանի **«Ձեռնարկատիրության արդի հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում»**, տ.գ.թ. Գ.Կիրակոսյանի **«Հարկային բեռի գնահատման հիմնահարցերը և հավասարաչափ բաշխման խնդիրները ՀՀ-ում»** գիտական թեմաների շրջանակներում ստացված եզրակացությունները և առաջարկությունները, որոնք

կարող են օգտակար լինել ՀՀ-ում իրականացվող հակաճգնա-
ժամային միջոցառումների և նորացվող տնտեսական քաղաքա-
կանության համատեքստում:

V. Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 14 գիրք և 55 գիտա-
կան հոդվածներ (տե՛ս հավելված 8):

VI. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ Ն ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ. Հարությունյան
Փոխտնօրեն՝ տ.գ.թ. Ա. Զատիկյան
Գիտական քարտուղար՝ տ.գ.թ. Բ.Բաղդասարյան
Էլեկտրոնային փոստը՝ **E-mail: info@economics.sci.am.**
Ինտերնետային կայքը՝ **economics.sci.am.**

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան 4 գիտնական է զբաղեցնում ղեկավար
պաշտոն, որից 2-ը՝ կին
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 9 երիտասարդ մասնագետ-
ներ, այդ թվում՝ 5 կին և ազատվել են 11 երիտասարդ մաս-
նագետ, որից 2-ը՝ կին
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազ-
մում է 21, 35-ից 60 տարեկան՝ 17 և ավել տարիքի՝ 13:

**VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և
թեկնածուական ատենախոսությունների քանակը**

Պաշտպանվել են դոկտորական՝ - , 9 թեկնածուական
ատենախոսություններ

**IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր
կոչումների և պարգևատրումների արժանացած
գիտնականների մասին՝ -**

**X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցու-
թյունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝
նշելով համատեղողների թվաքանակն ըստ կազմակեր-
պությունների, յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ
համատեղ հրապարակումներ**

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (1 աշ-
խատակից դասավանդում է), Հայաստանի պետական տնտե-
սագիտական (3), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական
(2), Անանիա Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների (1),
Հայաստանի ազգային ազրարային (1) համալսարանների հետ:

Ինստիտուտի տնօրեն ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վլադիմիր
Հարությունյանն ընդգրկվել է համառուսական գիտապրակտիկ
"Региональные проблемы преобразования экономики" ամսագրի
գիտախմբագրական խորհրդի կազմում:

Ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող տ.գ.թ. Վիլեն Խաչատր-
յանը սույն թվականի օգոստոսի 3-5-ը մասնակցել է Տուլչա (Ռու-
սիա) «Պետություն-մասնավոր հատված համագործակցություն:
ՓՄՁ-ների վերապատրաստման դասընթաց» խորագրով գիտա-
ժողովին՝ որպես ՓՄՁ-ների տնտեսական հարցերով փորձագետ:

Ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող Ալբերտ Հայրապետ-
յանը սույն թվականի մարտի 13-17-ը մասնակցել է Իտալիայի
Հանրապետության նախագահի, Իտալիայի ԱԳՆ-ի և ՄԱԿ-ի
Հռոմի գրասենյակի բարձր հովանու ներքո Հռոմ քաղաքում անց-
կացված ՄԱԿ-ի «ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի ժողովրդա-
վարացումը» թեմայով մոդել համաժողովին:

Սույն թվականի մայիսի 21-ին Աստանայում տ.գ.թ. Վիլեն
Խաչատրյանը, կրտսեր գիտաշխատող Ալբերտ Հայրապետյանը
մասնակցել են երիտասարդ գիտնականների «Ղազախստանի

ինովացիան տնտեսությունը կայուն զարգացման գլոբալիզացիայի պայմաններում» խորագրով միջազգային գիտական նստաշրջանին: Վ.Խաչատրյանը հանդես է եկել «Տնտեսության և գիտության ինովացիոն զարգացման կոնցեպտուալ հիմունքները», Ա.Հայրապետյանը՝ «Ինովացիայի դերն առևտրային կազմակերպություններում» թեմաներով:

Ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող Ա.Մակարյանը Բաց հասարակության հիմնադրամներ-Հայաստան ֆինանսական օժանդակության շնորհիվ՝ Հանրային քաղաքականության կրթաթոշակներ նախաձեռնություն ծրագրի շրջանակներում ստացված դրամաշնորհի շրջանակներում իրականացնում է հետազոտություն «Եվրասիական տնտեսական միությանն անդամակցության տնտեսական ազդեցության գնահատականը Հայաստանի տնտեսության վրա» թեմայով՝ 2014թ. հոկտեմբերից մինչև 2015թ. մայիս ամիսներին:

Համատեղողների թվաքանակը՝ 19

Համատեղ հրապարակումներ՝

1. **ՀՊՃՀ-ի հետ**՝ Մարինյան Ռ.Ն.՝ «Ուրվագիծ արդի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ, 2013, 224 էջ:

2. Այլընտրանք հետազոտական կենտրոնի հետ՝

Թ.Ն.Մանասերյան, «Տնտեսական անվտանգության ռազմավարության ուրվագծեր» ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտ, Եր., Այլընտրանք հետազոտական կենտրոն, 2014. -836էջ

3. **«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ-ի հետ**՝ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ), Եր., 2014, 1(21) 294 էջ:

XI. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին –

**Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ,
տնտ.գիտ.դոկ., պրոֆեսոր՝**

Վ.Լ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝**

Ք.Յու.Բաղդասարյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2014 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (ո) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	380,0	129617,7	9161,0	-

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» խորագրով	ՀՀ, Կոտայքի մարզ, Արզական, ՀՀ ԳԱԱ գիտաժողովների տանը հուլիսի 4-7, 2014թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ և ՀՊՏԻ	30	-
2.	Գիտաժողով «Զարգացման ժամանակակից մարտահրավերներ» խորագրով	Ք.Երևան, Նալբանդյան 128, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, հոկտեմբերի 29-31, 2014թ., ՀՊՏՀ և ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ	200	-

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	Ղազախստան	2	-	-
		Բուլղարիա	1	-	-
		Ռումինիա	1	-	-

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., քց.)		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2014 թ. համար	
1	2	3	4	5		6	7	8
1	2	3	4	5		6	7	8

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2014 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քց.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	147868,2	5936,6	-	-	-

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2014 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	12	-	-	-	45	6	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2015 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	11/1	13/9	5/0	3/1

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ. աստիճան, անուն, ազգանուն)	2014 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					դրվորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2015 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	66	51	1	1	8	25

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2015 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Եվրասիական տնտեսական միությանը անդամակցության հնարավոր ազդեցությունները ՀՀ տնտեսության վրա» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում.

- հիմնավորվել է, որ անհրաժեշտ է ճշգրտել և համաձայնեցնել ԵԱՏՄ երկրների տնտեսական քաղաքականության գերակայությունները, որոշել նպատակները, ձևավորել տնտեսության զարգացման նոր մոդել:
- ձևակերպվել են ՀՀ տնտեսության զարգացման ինտեգրացիոն ճանապարհների ընտրության սկզբունքները:
- հիմնավորվել է, որ ԵԱՏՄ ձևավորման լավագույն սցենարի հավանականությունը բարձր է միայն այն դեպքում, եթե ապահովվում է ԵԱՏՄ պայմանագրի առանցքային պահանջների կատարումը և իրականացվում է համաձայնեցված հարկաբյուջետային, դրամավարկային և, հատկապես, արժույթային քաղաքականություն:

«Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում

- կարևորվել և հիմնավորվել է պետական պարտքի կառավարումն ու քաղաքական որոշումներն իրարից տարանջատելու անհրաժեշտությունը,
- հիմնավորվել է պետական պարտքի ներգրավման յուրաքանչյուր գործարքի ժամանակ նպատակի սահմանման անհրաժեշտությունը և պարտք ներգրավելու բացառիկ իրավունքի վերապահումը,

- պարտքային ճգնաժամից խուսափելու նպատակով առաջարկվել է ավելացնել ներքին պետական պարտքի մասնաբաժինը և, մասնավորապես, խնայողական պարտատոմսերի ծավալը,
- պետական պարտքի կառավարելիությունը ապահովելու նպատակով առաջարկվել է օրենսդրորեն ամրագրել պետական պարտքի սահմանային լրացուցիչ մեծություններ:

«Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց փոխհատուցման հիմնախնդիրները» (ղեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում.

- տրվել են ցեղասպանության ժողովրդագրական, նյութական և ֆինանսական կորուստների վերաբերյալ մեկնաբանություններ,
- վերոնշյալ կորուստները գնահատվել է ըստ ՀՀ ազգային արխիվում պահվող հայտարարագրերի,
- ինչպես նաև հետազոտության առարկա է դարձել այդ կորուստների հատուցման հնարավոր ձևերի հիմնախնդիրը,
- ուսումնասիրության առարկա է դարձել նաև ցեղասպանության միջազգային իրավական պատասխանատվության հիմնախնդիրը և ցեղասպանության ֆոնդի ստեղծման ու հատուցման փաթեթի ձևավորման հիմնահարցերը:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները

1) «Ներդրումային ծրագրերի իրականացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ իրական հատվածում» (ղեկ.՝ տնտ.թեկն. Ք.Բաղդասարյան) թեմայի շրջանակներում հիմնավորվել է, որ.

- կատարվել է վերլուծություն ներդրումային քաղաքականության վերաբերյալ: Մասնավորապես, պետական ներդրումների ցածր տեսակարար կշիռը պետական բյուջեում, բնակչության սոցիալական վիճակը և խնայողությունների սղությունը, ներքին շուկայի տարողունակության և արտահան-

ման ծավալների փոքր լինելը, վնասով աշխատող կազմակերպությունների թվաքանակի աճը, ֆինանսական ինստիտուտների թերգարգացվածության մակարդակը, միջազգային շուկայում մրցունակության լարվածությունը և այլ հիմնախնդիրներ հնարավորություն չեն ընձեռում կատարել մեծածավալ ազգային ներդրումներ,

- գնահատվել են ՀՀ օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները և դրանց իրականացման ոլորտները 2007-2014թթ. վերլուծելով ներդրումային գործունեությունը կարգավորող օրենսդրական դաշտը, «Օտարերկրյա ներդրումների» մասին ՀՀ օրենքը, ներդրումային հայեցակարգը,
- կատարվել է նաև վերլուծություն, համաձայն որի գնահատվել են հարկային օրենսդրությամբ սահմանված հարկային համակարգի ազդեցությունը ներդրումային գործունեության վրա:

2) «Կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ռիսկերի կառավարման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ.՝ տնտ.թեկն. Ա.Զատիկյան) թեմայի շրջանակներում

- վերլուծվել է ՀՀ -ում ՀՆԱ -ի իրական աճը 2007 -2014թթ.,
- ուսումնասիրվել է ՀՀ տնտեսության իրական հատվածում իրականացված օտարերկրյա ներդրումների ծավալը, կենսաթոշակային ֆոնդերի կառավարիչների կողմից կայուն եկամտային, պահպանողական և հավասարակշռված կենսաթոշակային ֆոնդերի ակտիվների կառավարման արդյունքները,
- գնահատվել է ֆինանսական ռիսկերի կառավարման գործընթացի հիմնական փուլերը, ՀՀ -ում կենսամակարդակի հիմնական սոցիալ-տնտեսական ցուցանիշները, ՀՀ առկա և մշտական բնակչության թվաքանակը և սեռատարիքային կազմը, ՀՀ ազգաբնակչության կյանքի միջին տևողությունը և մի շարք այլ ցուցանիշներ,
- հիմնավորվել է այնպիսի ռիսկերի առկայությունը, ինչպիսիք են աղքատության մակարդակի ավելացումը, պետական

բյուջեի ծախսային բեռի ավելացումը, միջոցների կուտակման և հետագա բաշխման մեխանիզմների անկատարությունը և ՀՀ -ից կապիտալի հնարավոր արտահոսքը:

Նոր կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ռիսկերի արդյունավետ կառավարման նպատակով առաջարկվել է.

- արտասահմանյան երկրների կենսաթոշակային համակարգերի ռիսկերի, կառավարման առաջատար փորձի ուսումնասիրության հիման վրա հնարավոր ֆինանսական ռիսկերի առաջացման նկատմամբ մշտական վերահսկողության իրականացումը,
- ռիսկերի կառավարման համապատասխան ռազմավարության մշակումը և իրագործումը,
- ներդրվող միջոցների ապահովագրումը,
- ֆինանսական շուկաների զարգացման միտումների մշտական հետազոտությունը և ֆինանսական ռեսուրսների արդյունավետ ներդրման նոր ընձեռնված հնարավորությունների օգտագործումը,

3) «Ֆինանսական միջոցների կազմավորման և օգտագործման բարելավման ուղիները ՀՀ ագրարային ոլորտում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել է ագրարային, շուկայական ենթակառուցվածքների զարգացման հնարավորությունները, մարքեթինգի, խորհրդատվության ու տեղեկատվության հասանելիությունը:

Բացահայտվել են ՀՀ առևտրային բանկերի, համաշխարհային բանկի միջազգային և վարկային կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող ֆինանսական միջոցների ներկա վիճակը և դրա օգտագործման արդյունավետությանը խոչընդոտող հանգամանքներն ու լուծման ուղիները և դրանց համահունչ առաջարկվել է.

- գյուղացիական տնտեսություններում արտադրական սպասարկման՝ պարարտանյութերով, թունաքիմիկատներով, այլ նյութական միջոցներով ապահովման խնդրի լուծման նպատակով

տակով համայնքներում ստեղծել վճարովի ծառայություն մատուցող կառույց,

- պետության կողմից տարբեր ծրագրերով հանրապետություն ներկրված գյուղատնտեսական տեխնիկան, պարարտանյութերը, թունաքիմիկատները տրամադրել ոչ թե առանձին անհատ հողագործներին, այլ համայնքներում ձևավորվող մասնագիտացված կազմակերպությանը (կոոպերատիվին),
- գյուղատնտեսության վարկավորման բարելավման համար կարևորվում է գրավադրման մեխանիզմների կատարելագործումը, վարկային տոկոսադրույքի իջեցումը, սուբսիդավորման մասնաբաժնի ավելացումը, մարման ժամկետների ավելացումը,
- տրամադրվող վարկերի գումարը առաջարկվել է դարձնել մինչև 10 տարի, իսկ տոկոսադրույքը նվազեցնել 2-3%-ի չափով: Նոր ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու համար տրամադրել նախնական կապիտալ, առաջիկա հինգ տարիներին ազատելով հարկերից:

4) «Եվրասիական տնտեսական միությանը անդամակցության հնարավոր ազդեցությունները ՀՀ տնտեսության վրա» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում

- Վերլուծվել են ԵԱՏՄ երկրների տնտեսության ներուժի մեծացման տեսանկյունից հակաճգնաժամային քայլերի համաձայնեցման ուղիները:
- Ուսումնասիրվել է Հայաստանի արտաքին տնտեսական կապերի իրական վիճակը:
- Գնահատվել է ազգային արժույթների կիրառման նպատակահարմարությունը, հատկապես ռազմավարական սպրանքների համար: Վերլուծվել է ԵԱՏՄ երկրների համաձայնեցված դրամավարկային քաղաքականության ազդեցությունը ազգային արժույթով փոխհաշվարկների վրա:
- Հետազոտվել է համաձայնեցված դրամավարկային և հարկաբյուջետային քաղաքականության նպատակահարմարու-

թյունը և արդյունավետությունը ԵԱՏՄ երկրներում:

5) «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց փոխհատուցման հիմնախնդիրները» (ղեկ.՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում գնահատականներ են տրվել ցեղասպանության ժողովրդագրական, նյութական և ֆինանսական կորուստների վերաբերյալ:

- Հատուկ ուշադրություն է դարձվել նաև հայոց ցեղասպանության միջազգային իրավական պատասխանատվության հիմնախնդիրներին, ինչպես նաև ցեղասպանության ֆոնդի ստեղծման ու հատուցման փաթեթի ձևավորման հիմնահարցերին:

6) «Հայ տնտեսագիտական մտքի արդի ընթացքի ուրվագծեր: Նորագույն շրջանի հայ տնտեսագիտական միտքը» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ռ.Սարինյան): Ուսումնասիրություններ են իրականացվել XX դարասկզբի և արդի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության կտրվածքներով: «Բախշի Իշխանյան» գրքում առաջին անգամ համակարգվում են հայ մտավոր պատմության նշանավոր անուններից մեկի տնտեսագիտական հայացքները, որում ցույց է տրվում, որ.

1. Նա ընդլայնում է XX դարասկզբի հայ տնտեսագիտական մտքի տեսապատմական սահմանները՝ տնտեսական երևույթների վերլուծության ժամանակ կիրառելով սոցիոլոգիական մեթոդը,
2. նրա հետազոտությունը Առաջին համաշխարհային պատերազմի գերմանական միլիտարիզմի պատճառների բացահայտման առումով դուրս է գուտ ազգային շրջանակներից,
3. ժողովրդավարության վերաբերյալ նրա ուսումնասիրությունները ուսանելի են պատմության ուսումնասիրության համար:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները

1) «Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ սկսած 2009 թվականից տեղի է ունեցել պետական պարտքի աճման միտում՝ 2014 թվականի վերջին կազմելով 1,969.8 մլրդ դրամ, որը 2009 թվականի մակարդակը գերազանցեց 699.1 մլրդ դրամով: ՀՀ պետական և ՀՆԱ հարաբերակցությունն ամենաբարձրն է եղել 2002թ. (45.8%) և 2012թ. (44.3%), իսկ ամենացածրը՝ 2007թ. (16.4%), այսինքն՝ ըստ ուսումնասիրվող տարիների ունեցել ենք նվազման, այնուհետև աճման միտում:

ՀՀ պետական պարտքի կառավարման արդյունավետության բարձրացման մոտեցումներն ու դրանց լուծման ուղիների շարքում կարևոր նշանակություն ունեն հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

1. պարտքային ճգնաժամից խուսափելու նպատակով առաջարկվել է ավելացնել ներքին պետական պարտքի մասնաբաժինը և, մասնավորապես, խնայողական պարտատոմսերի ծավալը,
2. պետական պարտքի կառավարելիությունն ապահովելու նպատակով առաջարկվել է օրենսդրորեն ամրագրել պետական պարտքի սահմանային լրացուցիչ մեծություններ:

2) «Պարենային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» (ղեկ.՝ տ.գ.թ. Դ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում

- կատարվել են սննդարդյունաբերության ճյուղի, մասնավորապես սննդամթերքի տարբեր տեսականու մասով համախառն թողարկված արտադրանքի և արտաքին առևտրի վիճակագրական ցուցանիշների համեմատական վերլուծություններ,
- վերլուծության արդյունքում առաջարկվել է համապատաս-

խանեցնել ՀՀ ստանդարտները ԵՏՄ միասնական ստանդարտներին, հատկապես մասմթերքի արդյունաբերության ենթաճյուղում:

- Առաջարկվել է գյուղացիական տնտեսությունների ֆինանսական միջոցների ձեռքբերումը իրականացնել կոոպերատիվների միջոցով, որի շնորհիվ համապատասխան գույքի գրավադրմամբ հնարավոր կլինի ֆինանսական հաստատություններից ստանալ ֆինանսական ռեսուրսներ:
- Առաջարկվել է նաև վարչարարության միջոցով պարենային շուկայի վերահսկողության իրականացում, որը միտված է լուծել տնտեսական խնդիրներ:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Եվրասիական տնտեսական միությանը անդամակցության հնարավոր ազդեցությունները ՀՀ տնտեսության վրա» (ղեկ.՝ տ.գ.դ.Ա.Թավադյան) թեմայում գնահատվել են ԵԱՏՄ երկրների տնտեսության ներուժի մեծացման տեսանկյունից հակաճգնաժամային քայլերի կոորդինացման ուղիները: Հայաստանի տնտեսական աճի տեսանկյունից ներկայացվել է ԵԱՏՄ պայմանագրի առանցքային հոդվածները և նրանց ճշգրտման հնարավորությունները:

Գնահատվել է արտահանում-ՀՆԱ հարաբերակցությունը: Հիմնավորվել է, որ այդ ցուցանիշը Հայաստանի համար պետք է լինի ոչ պակաս, քան 30%: Հաշվի առնելով այն, որ այդ ցուցանիշը չի գերազանցում 15 %-ը, ձևավորվել են հատկապես պատրաստի արտադրանքի, արտահանման հնարավորությունները, ինչպես ԵԱՏՄ, այնպես էլ ԵՄ և այլ երկրներ:

Հիմնավորվել է ԵԱՏՄ երկրների մակրոտնտեսական քաղաքականության համաձայնեցման անհրաժեշտությունը, ինչը փաստացի հանդիսանում է ԵԱՏՄ պայմանագրի պահանջը: Ցույց են տրվել ՀՀ տնտեսության համար հնարավոր էֆեկտները այդ քայլից: Ելնելով դրանից ձևակերպվել են համակարգված

քայլեր, որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել ՀՀ տնտեսության ինտեգրացիոն էֆեկտները հնարավորինս մեծացնելու համար:

«Ֆինանսական միջոցների կազմավորման և օգտագործման բարելավման ուղիները ՀՀ ագրարային ոլորտում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայում

- ուսումնասիրվել է ագրարային ոլորտի ֆինանսավորման, վարկավորման և դրանց օգտագործման արդյունավետությունը, ՓՄՁ-ների, կոոպերատիվների գործունեության բարելավման համար ֆինանսների հասանելիությունը, ու դրանց համահունչ բացահայտվել են խոչընդոտող հանգամանքները, և տրվել են լուծման ուղիները:
- Ագրարային ոլորտի բարելավման նպատակով ուսումնասիրության արդյունքում տնտեսապես զարգացող երկրների փորձին համահունչ կոոպերատիվների հետագա խթանման ու ընդլայնման, ինչպես նաև նոր ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման համար առաջարկում ենք ստեղծել ֆինանսական կառույցներ և առաջիկա հինգ տարիներին տալ հարկային արտոնություններ:
- Վերլուծվել և հիմնավորվել է հիփոթեքային վարկերի դրական ազդեցությունը, որը կնպաստի արտադրական գործընթացներում նորամուծությունների ներդրմանն ու զարգացմանը:

Ինստիտուտի գիտական հրապարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 4 գիրք և 112 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 9):

V. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ. Հարությունյան
Փոխտնօրեն՝ տ.գ.թ. Ա. Զատիկյան
Գիտական քարտուղար՝ տ.գ.թ. Բ.Բադրասարյան
Էլեկտրոնային փոստը՝ **E-mail: info@economics.sci.am**
Ինտերնետային կայքը՝ **economics.sci.am**

VI. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան ղեկավար պաշտոն զբաղեցնում են 2՝ կին
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 19 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 10 կին և ազատվել են 9-ը, որից 2-ը՝ կին
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 22, 35-ից 60 տարեկան՝ 24 և ավել տարիքի՝ 13:

VII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական ատենախոսությունների քանակը

Պաշտպանվել են դոկտորական՝ 1, 5 թեկնածուական ատենախոսություններ

VIII. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին՝

ՀՀ պետական բյուջեի հաշվին իրականացվող գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված բարձր արդյունավետությամբ աշխատող գիտաշխատողներին հավելավճարի տրամադրման հայտերի ընտրության մրցույթում հաղթող են ճանաչվել ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտ. դոկ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանը և տնտ. դոկ., պրոֆեսոր Ա.Հ.Բայադյանը:

IX. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ նշելով համատեղողների թվաքանակն ըստ կազմակեր-

պությունների, յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ համատեղ հրապարակումներ

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (2 աշխատակից դասավանդում են), Հայաստանի պետական տնտեսագիտական (3), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական (3), Հայաստանի ազգային ագրարային (3), Հայ-ամերիկյան (1) համալսարանների հետ:

Ինստիտուտի տնօրեն ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վլադիմիր Հարությունյանն ընդգրկվել է համառուսական գիտապրակտիկ «Տնտեսության փոխակերպման տարածքային հիմնախնդիրների» ամսագրի գիտախմբագրական խորհրդի կազմում, չորրորդ միջազգային ֆորումի «Ռուսաստանը XX դարում՝ գլոբալ հրավերներ և զարգացման հեռանկարներ» կազմկոմիտեի անդամ:

Այս տարի համագործակցության հուշագիր է կնքված Գավառի պետական համալսարանի հետ՝ իրականացնել ծրագրեր կրթական, գիտահետազոտական գործունեության, երիտասարդ մասնագետների պատրաստման ոլորտում, ովքեր զբաղվում են տնտեսագիտության տեսական և գործնական խնդիրների, հայ և արտասահմանյան տնտեսագիտական մտքի պատմության ուսումնասիրությամբ:

Տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Թավադյանը մասնակցել է

- «Կյանքը պատժամիջոցների պայմաններում, միջազգային փորձ» միջազգային գիտաժողովին, «Ճգնաժամի պայմաններում արժույթային անվտանգությունը», զեկույց, ԱՊՀ, երկրների ինստիտուտ, Մոսկվայի պետական համալսարանի Լոմոնոսովի անվ. տնտեսագիտական ֆակուլտետի հետ համատեղ:

- Եվրասիական նախագիծ 2015. ընդհանուր հարևանության պետությունների սպասումների մարմնացում միջազգային փորձագիտական սեմինար «Եվրասիական ինտեգրացիա. ԶԼՄ-ների և տնտեսության մարտահրավերները», Մոսկվա, Կլոր սեղան, ՌԻԱ Նովոստի:

- «Եվրասիական տնտեսական ինտեգրացիա» X միջազգային գիտաժողով, 2015 թվականի հոկտեմբերի 29, Մոսկվա, Եվրասիական զարգացման բանկ: Լիագումար նիստ «Տնտեսագետների գրույց (երկխոսություն)» ԵԱՏՄ տնտեսական զարգացման վեկտորները ճգնաժամի պայմաններում»:

Ավագ գիտաշխատող տ.գ.դ. Դավիթ Հարությունյանը մասնակցել է.

- Բիզնես ֆորումին, որի նպատակը Հայաստանի արտահանման ապահովագրության գործակալության և Իրանի արտահանման երաշխավորման ֆոնդի միջև հուշագրի ստորագրումն էր: Այն միտված էր կողմերի միջև առևտրի և ներդրումների խթանմանն ու աջակցությանը (Իրան-Հայաստան Բիզնես ֆորում, նոյեմբերի 9, 2015թ.): «Doing business in Armenia» զեկույցում Դավիթ Հարությունյանը ներկայացրել է Հայաստանի ներդրումային միջավայրը, ՕՈՒՆ-ների խթանման և պաշտպանության մեխանիզմները, արտահանման և ներմուծման կարգավորման ուղիները ՀՀ հարկային համակարգի, բիզնեսի գրանցման, լիցենզավորման ու սեփականության իրավունքների գրանցման առանձնահատկությունները և այլն:

- «Հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները» աշխատաժողովին (Կիև, Ուկրաինա) ապրիլի 23-24, 2015թ.), որի ընթացքում ներկայացրել է ՀՀ-ում հարկային համակարգում առկա խնդիրները, հարկային հաշվետվությունների ներկայացման և վարչարարության հետ կապված տարբեր հարցեր:

Համատեղողների թվաքանակը` 19

Համատեղ հրապարակումներ`

1. **ՀՊՃՀ -ի հետ`** Ռ.Ն.Սարինյան, Ա.Ս.Թադևոսյան, Բախշի Իշխանյան. տնտեսագիտական հայացքները, Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2015, 136 էջ:
2. **«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ-ի հետ`** «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման

հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Եր., 2015, 1(22) 359 էջ:

3. ՀՊՏՀ -ի «Զարգացման ժամանակակից մարտահրավերներ», ՀՊՏՀ 24-րդ գիտաժողովի (2014թ. հոկտեմբերի 29 -31) նյութեր, Եր., «Տնտեսագետ», 2015, մաս 1 - 772էջ, մաս 2 -536 էջ:
4. «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ժողովածուն նվիրված է Հայոց ցեղասպանության 100 -րդ տարելիցին` 1915-2015թթ., Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտության» հրատ, 2015, 174 էջ:

**Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ
տնտ.գիտ.դոկ., պրոֆեսոր`**

Վ.Լ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու`**

Ք.Յու.Բաղդասարյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2015 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	-	162093,4	5534,0	5742,0

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» խորագրով	ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ և ՀՊՏԻ հունիսի 4-7, 2015թ.	60	-
2.	Գիտաժողով «Գիտելիք, նորաստեղծություն և զարգացում» խորագրով	Ք.Երևան, Նալբանդյան 128, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, ՀՊՏՀ և ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ նոյեմբերի 11-13, 2015թ.,	40	-
	Գիտաժողով «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» (նվիրված Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին՝ 1915-2015թթ.)	ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ և ՀՊՏԻ դեկտեմբերի 3-4, 2015թ.	50	

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	ՌԴ	3	-	-
		Ուկրաինա	1	-	-
		Իրան	1	-	-

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովների մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., քցծ.)		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2015 թ. համար	
1	2	3	4	5		6	7	8

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2015 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քցծ.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	167627,4	5742,0	-	-	-

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2015 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	4	-	-	-	85	12	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2016 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	14/0	10/4	5/0	3/1

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ. աստիճան, անուն, ազգանուն)	2015 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					դրվորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2016 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	71	59	1	1	8	31

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԸՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2016 Թ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

I. Կարևորագույն արդյունքները

1. «Տնտեսվարող սուբյեկտների ֆինանսատնտեսական գործունեության գնահատման հիմնահարցերը և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում առաջարկվել է.

- տարբեր ճյուղերում ներդրումային ծրագրերի խթանում, բյուջետային բոլոր ծախսերի կրճատում, հարկային վարչարարության բարեփոխում, փոքր ու միջին ձեռնարկությունների վարկավորման ծրագրերի ընդլայնում՝ ապահովելով մրցակցությունը,

- ապահովել կազմակերպությունների մրցունակության համակողմանի քանակական գնահատման միասնական մեթոդիկայի կիրառումը, որի կարիքը ունեն հայրենական բոլոր կազմակերպությունները:

«Հայաստանի Հանրապետության ինտեգրացման գործընթացների հիմնախնդիրները» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում հիմնավորվել է, որ

- անհրաժեշտ է ձևավորել ՀՀ տնտեսության զարգացման նոր մոդել, որը հաշվի կառնի ՀՀ տնտեսության ներքին ու արտաքին մարտահրավերները, կանխատեսելով ակնկալվող արդյունքները,

- եզրակացվել է, որ Հայաստանի համար ԵԱՏՄ ինտեգրացիոն ներուժի արդյունավետ օգտագործման հանձնարարականները պետք է հաշվի առնեն նաև երկրի տնտեսական անվտանգության խնդիրները,

- Հայաստանը առևտրատնտեսական արդյունավետ հարաբերություններ զարգացնելու զգալի ներուժ ունի ինչպես հարևան

երկրների՝ Վրաստանի և Իրանի հետ, այնպես էլ ԵՄ անդամ մի շարք պետությունների հետ:

2. «Հարկաբյուջետային քաղաքականության բարելավման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ -ում» (ղեկ.՝ տնտ.թեկն. Կ.Սարգսյան) թեմայի շրջանակներում.

- ՀՀ-ում գործարար միջավայրի ակտիվացման, տնտեսական աճի խթանման և սոցիալական լարվածության թուլացման տեսանկյունից առավել մեծ նշանակություն ունի հարկային բեռի կրճատումը և միաժամանակ հարկման բազայի ընդլայնումը, ինչը թույլ կտա Հայաստանի հարկային համակարգն ավելի արդյունավետ դարձնել: Որպես հարկային ոլորտի բարեփոխումներ՝ առաջարկվել է.

- ԱԱՀ-ի տարբերակված դրույքաչափերի կիրառումը՝ մասնավորապես կենսական նշանակության ապրանքների և ծառայությունների համար կիրառելով ԱԱՀ-ի նվազեցված դրույքաչափի սահմանումը,

- շահութահարկի գծով արագացված ամորտիզացիայի կիրառումը,

- կազմակերպության հարկվող շահույթի նվազեցումն այն գումարի չափով, որն ուղղվելու է ներդրումների ֆինանսավորմանը,

- կազմակերպության շահույթից նվազեցվող ծախսերի առավելագույն նորմաների վերանայումը,

- ֆիզիկական անձանց հարկային բեռի կրճատումը,

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները

1. «Տնտեսվարող սուբյեկտների ֆինանսատնտեսական գործունեության գնահատման հիմնահարցերը և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվել է.

- տնտեսվարող սուբյեկտների ֆինանսատնտեսական գործունեությունը, դրանց ֆինանսական արդյունքների և դրանից բխող շահութաբերության ցուցանիշները, ֆինանսական կայունության գնահատումը, ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հե-

տևանքների հաղթահարման հնարավոր ուղիները, վերամշակող կազմակերպությունների և արտադրողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների զարգացումը, ֆինանսական ռեսուրսների մատչելիության բարելավումը, արտադրական կազմակերպությունների ռիսկերի վերլուծությունը և ռիսկերի նվազեցման եղանակներն ու ուղիները: Կատարված վերլուծությունների արդյունքում առաջարկվել է.

- բարձրացնել իրացումից ստացած գուտ հասույթի չափը համախառն ներքին արդյունքի կազմում, որը հնարավորություն կտա նպաստելու ավելի շահութաբեր արտադրատեսակների ծավալների ընդլայնմանը,

- ազդրվել վերամշակման ոլորտի կարևորագույն հիմնախնդիրներից են՝ մատչելի վարկերի ներգրավումը:

2. «Հարկաբյուջետային քաղաքականության բարելավման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ -ում» (ղեկ.՝ տնտ.թեկն. Կ.Սարգսյան) թեմայի շրջանակներում.

- հետազոտվել և վերլուծվել են հարկաբյուջետային քաղաքականության տեսամեթոդական հիմքերը,

- վերլուծվել են հարկաբյուջետային քաղաքականության առանձնահատկությունները, ինչի արդյունքում և բացահայտվել են ոլորտում առկա հիմնախնդիրները,

- ուսումնասիրվել է հարկաբյուջետային քաղաքականության ոլորտում արտերկրյա փորձը և իրականացվել են համեմատական վերլուծություններ,

- առաջարկվել են հարկաբյուջետային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման յուրովի մոտեցումներ:

3. «Հայաստանի Հանրապետության ինտեգրացման գործընթացների հիմնախնդիրները» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում.

- բացահայտվել են ՀՀ տնտեսության արտաքին և ներքին մարտահրավերները: Որպես արտաքին մարտահրավերներ են մատնանշվել տարածաշրջանում ոչ կայուն իրավիճակը, Ռուսաստանում գնողունակության անկումը, ԵԱՏՄ-ում մակրոտնտե-

սական քաղաքականության չհամաձայնեցվածությունը, ինչպես նաև՝ համաշխարհային շուկայում գունավոր մետաղների գների անկումը, իսկ ներքին մարտահրավերները պայմանավորված են դրամավարկային և հարկաբյուջետային քաղաքականությունների ոչ բավարար համաձայնեցմամբ և կոռուպցիայի բարձր մակարդակով:

ԵՍՏՄ ինտեգրացիոն ներուժի արդյունավետ օգտագործման ուղիների բացահայտման նպատակով հետազոտվել են այդ ներուժի իրացման խոչընդոտներն ու հեռանկարներն՝ ըստ ինտեգրացիոն համագործակցության զարգացման այն ուղղությունների, որոնք առաջարկվել են Եվրասիական տնտեսական բարձրագույն խորհրդի կողմից:

Ուսումնասիրվել են Հայաստանի տնտեսական ինտեգրացիայի այլընտրանքային ուղղությունները՝ մասնավորապես հայ-իրանական և ՀՀ-ԵՄ առևտրատնտեսական համագործակցության զարգացման հեռանկարները: Վերլուծվել են հայ-իրանական ներդրումների դինամիկան և կառուցվածքը:

4. «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց փոխհատուցման հիմնախնդիրները» (ղեկ.՝ ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում ներկայացվել են Բուրսայի և Ադանայի նահանգներում բնակվող հայերի սեփականության, ինչպես նաև եկեղեցու տնօրինության տակ գտնվող անշարժ գույքի նկարագիրը նախքան 1915թ., ինչպես նաև կորուստները Հայոց ցեղասպանության տարիներին:

5. «Հայ տնտեսագիտական մտքի արդի ընթացքի ուրվագծեր. գիտական հետազիծ» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ռ.Սարինյան) թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրությունների արդյունքներն իրացվել են հետևյալ հրատարակումներում.

Մենագրություններ

- Վ.Հարությունյան, Ռ.Սարինյան, «Տնտեսագիտության ինստիտուտը 10 տարում. 2006-2016թթ. (հետազոտական արդյունքների ուրվագիծ)», «Գիտություն» հրատ., 2016, 223 էջ:

Աշխատությունն ուրվագծում է տնտեսագիտության ինստիտուտի տասնամյա (2006-2016թթ.) հետազոտական գործունեության հետազիծը: Նյութը ենթարկելով որոշակի թեմատիկ համակարգման (տնտեսական ճգնաժամեր, հարկային տնտեսագիտություն, գիտություն և տնտեսական աճ, միջազգային տնտեսագիտություն, կառավարչական միտք, տնտեսության իրական հատված, տնտեսագիտական մտքի պատմություն) կատարվել են վերլուծություններ դրանց դիտակետերի և կիրառական տեսանկյունների վերաբերյալ:

- Հրատարակության է պատրաստվում Ավետիք Արասխանյանը և իր «Մուրճը» մենագրությունը (Ռ.Սարինյան, Ա.Թադևոսյան):

Վերսկսվել են «Հայ տնտեսագետներ» գրքի նոր նյութերի հավաքումը հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության առանձին շրջանների վերաբերյալ մենագրության լրամշակված հրատարակության աշխատանքները, ինչպես նաև հրատարակության է պատրաստվում «Հայ տնտեսագիտական մտքի երկու դարը» (գիտակենսագրական հանրագիտարան) խորագրով գրքի I մասը:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված արդյունքները

Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ գիտական հետազոտություն չենք ունեցել:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Տնտեսվարող սուբյեկտների ֆինանսատնտեսական գործունեության գնահատման հիմնահարցերը և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում» (ղեկ.՝ տ.գ.դ. Ա.Բայադյան) թեմայում.

- ուսումնասիրվել, վերլուծվել և հիմնավորվել է «Երևանի կոնյակի գործարան» ՓԲԸ օրինակով գյուղատնտեսական արտադրանք (մթերք) արտադրող սուբյեկտների և վերամշակող արտադրական կազմակերպությունների միջև կնքված ու գործող պայմանագրերի նպատակահարմարությունը՝ առաջարկվել է

ՀՀ կառավարության կողմից արտադրողներին սուբսիդավորման իրականացում՝ շուկայական գնի և նվազագույն սահմանված գնի միջև եղած տարբերության չափով,

- արտադրական ռիսկերի կառավարման նվազեցման համար առաջարկվել է ստեղծել համաֆինանսավորման սկզբունքով ապահովագրության նոր համակարգի արագ ձևավորում, որին հետագայում կնպաստի միջհամայնքային միավորումների նոր համակարգի ստեղծումը:

«Հայաստանի Հանրապետության ինտեգրացման գործընթացների հիմնախնդիրները» (ղեկ. տ.գ.դ. Ա.Թավադյան) թեմայի շրջանակներում.

- ՀՀ ինտեգրացիոն էֆեկտները գնահատելու համար առաջարկվել է ստեղծել բազմաչափ ռեգրեսիոն մոդել այդ համատեքստում, մասնավորապես ուսումնասիրվել է ՀՆԱ-ի վրա ինտեգրացիոն գործընթացները պայմանավորող փոփոխականների ազդեցությունը:

- Առաջարկվել է էապես կրճատել վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի և գնաճի տարբերությունը ավելի քան 2-3 տոկոսային կետով:

- Հիմնավորվել է, որ էներգետիկ գլոբալ շուկայի արդի զարգացումներին համահունչ Հայաստանի նման երկիրը, որը զգալիորեն կախված է էներգակիրների ներկրումից, պետք է աստիճանական անցում կատարի էներգիայի այլընտրանքային (վերականգնվող) աղբյուրների օգտագործմանը:

V. Ինստիտուտի գիտական հրատարակումները:

Ինստիտուտի կողմից հրատարակվել են 7 գիրք և 74 գիտական հոդվածներ (տե՛ս հավելված 10):

VI. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, տ.գ.դ. Վ. Հարությունյան
Փոխտնօրեն՝ տ.գ.թ. Ա. Զատիկյան

Գիտական քարտուղար՝ տ.գ.թ. Ք.Բաղդասարյան
Էլեկտրոնային փոստը՝ E-mail: info@economics.sci.am.
Ինտերնետային կայքը՝ economics.sci.am.

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան ղեկավար պաշտոն զբաղեցնում են 2 կին,
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 15 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 9 կին և ազատվել են 14-ը, որից 8-ը՝ կին,
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 21, 35-ից 60 տարեկան՝ 15 և ավել տարիքի՝ 12:

VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական ատենախոսությունների քանակը

Պաշտպանվել են դոկտորական՝ -, թեկնածուական ատենախոսություններ՝ 5

IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին՝

ՀՀ պետական բյուջեի հաշվին իրականացվող գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված բարձր արդյունավետությամբ աշխատող գիտաշխատողներին հավելավճարի տրամադրման հայտերի ընտրության մրցույթում հաղթող են ճանաչվել ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտ. դոկ., պրոֆեսոր Վ.Լ.Հարությունյանը և տնտ. դոկ., պրոֆեսոր Ա.Հ.Բայադյանը:

X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ նշելով համատեղողների թվաքանակն ըստ կազմակեր-

պությունների, յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ համատեղ հրապարակումներ

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (2 աշխատակից դասավանդում են), Հայաստանի պետական տնտեսագիտական (4), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական (3), Հայաստանի Խ.Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական (1), Հայաստանի ազգային ագրարային (3) համալսարանների հետ:

Ինստիտուտի տնօրեն ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վլադիմիր Հարությունյանն ընդգրկվել է միջազգային «Տնտեսագիտական ինստիտուտի լրաբեր», Բելառուսի ազգային ակադեմիայի ամսագրի գիտախմբագրական խորհրդի կազմում:

Համատեղողների թվաքանակը՝ 11

Համատեղ հրապարակումներ՝

1. Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը (գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, 2016թ., հուլիսի 15) ՀՀ ԳԱԱ Հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունք, Երևանի պետական համալսարան, Եր. ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 185 էջ:

2. Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու -1(23)), Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարան, Եր. «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարան, 2016, 475 էջ:

XI. Տեղեկություններ համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին -

**Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ՝
տնտ.գիտ.դոկ., պրոֆեսոր՝**

Վ.Լ.Հարությունյան

**Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու՝**

Ք.Յու.Բաղդասարյան

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	1	2	3	4
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2016 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	-	8 / 140192,7	-	-

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Գիտաժողով «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» (նվիրված Հայոց ցեղասպանության 100 -րդ տարելիցին՝ 1915 -2015թթ.)	ՀՀ, Կոտայքի մարզ, Արզակյան, ՀՀ ԳԱԱ գիտաժողովների տանը հուլիսի 14-16, 2016թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ.ՏԻ	60	-
2.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ -ում» խորագրով	ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ հոկտեմբերի 10-11, 2016թ.	30	

Աղյուսակ 4

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՂՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	ՌԴ	2	-	-

Աղյուսակ 5

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6

Աղյուսակ 6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., քրճ.)	Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ		
1	2	3	4	5	6	7	8

Աղյուսակ 7

Կազմակերպության 2016 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե առ 01.10.2016թ.	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, քրճ.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	161119,3	3205,1	-	-	-

Աղյուսակ 8

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2016 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	7	-	-	-	71	3	-	-

Աղյուսակ 9

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2017 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	13	7	3	3

Աղյուսակ 10

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ.աստիճան, անուն, ազգանուն)	2016 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					դոկտորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աղյուսակ 11

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2017 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	60	48	1	1	8	23

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2006-2016 ԹԹ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՅԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՀ կառավարության 2006թ. նոյեմբերի որոշմամբ հանրապետությունում գործող տնտեսագիտական ուղղվածություն ունեցող երեք գիտահետազոտական ինստիտուտները վերակազմավորվեցին և միացվեցին ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտին՝ սկիզբ դնելով միացյալ ինստիտուտի նոր կոլեկտիվի կազմավորման գործընթացին, ինչպես նաև նորացված գիտական խորհրդի, գիտակազմակերպչական նոր կառուցվածքի ու գիտական նոր ուղղությունների ձևավորմանը: Ըստ էության սկզբնավորվեց նոր շրջափուլ տնտեսագիտության ինստիտուտի տարեգրության մեջ: Ինստիտուտի հետագա 10-ամյա գործունեությունը բնորոշվեց որոշակի առանձնահատկություններով, որոնցից արժանահիշատակ են հետևյալները.

1. Հետազոտվող գիտական թեմաներին տրվել է գերազանցապես գործնական ուղղվածություն, որոնք եզրակացությունների և առաջարկությունների ձևով ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն: Օրինակ, դրանց արդյունքում ուժը կորցրած ճանաչվեցին «Պարզեցված հարկի մասին» և «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքները,
2. 2012թ. սկսած ՊԵԿ-ի կողմից կազմված ստուգման ակտերի ճշտության փորձաքննությունների անցկացում,
3. հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրներին նվիրված հանրապետական ամենամյա գիտաժողովների անցկացում,
4. ինստիտուտի գիտական ներուժի երիտասարդացումը,
5. հրատարակչական գործի նորովի կազմակերպումը,
6. ՀՀ գիտության պետական կոմիտեի հայտարարած «Արդյունավետ գիտաշխատող» մրցույթին ակտիվ մասնակցու-

թյունը: Արդյունքում երկու հոգի շահել են ավագ սերնդի և մեկ հոգի (մինչև 35 տարեկան) երիտասարդ սերնդի ներկայացուցիչներին:

7. Էականորեն բարելավվել են ինստիտուտի աշխատանքային պայմանները.

- բոլոր սենյակներում տեղադրված է օդորակիչ,
- գրեթե բոլոր աշխատակիցներն ապահովված են որակյալ համակարգիչներով,
- սենյակներում տեղադրված է նորացված կահույք և այլ անհրաժեշտ պարագաներ,
- ինստիտուտի զբաղեցրած տարածքը կապիտալ վերանորոգվել է, այն ավտոնոմ ջեռուցվում է, շուտով կավարտվի հին պատուհանները եվրոպատուհաններով փոխարինելու գործընթացը և այլն:

8. Շուտով կավարտվի «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» խորագրով գիտական թեմայի կատարումը, որի շրջանակներում նույն խորագրով անց է կացվել երկու հանրապետական գիտաժողով և հրատարակվել է գիտական հոդվածների ժողովածու (2015թ.), իսկ 2017թ. I եռամսյակում կհրապարակվի 2 մենագրություն՝

- Բուրսայի նահանգի հայերի ֆինանսատնտեսական վիճակը I աշխարհամարտից առաջ և նյութական կորուստները 1915-1923թթ.,
- Ադանայի նահանգի հայերի ֆինանսատնտեսական վիճակը I աշխարհամարտից առաջ և նյութական կորուստները 1915-1923թթ.,

Ամփոփելով միացյալ ինստիտուտի 10-ամյա գիտական հետազոտությունների համառոտ արդյունքները, կարող ենք փաստել, որ ինստիտուտի կողմից, ընդհանուր առմամբ, հրատարակվել է.

- գիտական հոդվածների 16 ժողովածու՝ նվիրված հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրներին,

- 88 գիրք,
- 1294 հոդված (այդ թվում 82-ը՝ միջազգային):

Վերոնշյալ գիտական հետազոտությունների տեսական և կիրառական հարցերի լուծումներն առավել հանգամանալից քննության են ենթարկվել «Տնտեսագիտության ինստիտուտը 10 տարում. 2006-2016թթ» մենագրության մեջ:

Ինստիտուտի 3 գիտաշխատողներ պաշտպանել են դոկտորական ատենախոսություն, իսկ 154 հայցորդ և ասպիրանտ՝ թեկնածուական ատենախոսություն, որոնցից 7-ը՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետության քաղաքացիներ են:

Ինստիտուտի գիտաշխատող Դավիթ Հարությունյանի մենագրություններից մեկը ճանաչվել է 1913թ. լավագույն գիտական աշխատանք, իսկ 2013 թվականին նա արժանացել է նախագահի Մ.Գոշի անվան I կարգի մրցանակի, իսկ մեկ ուրիշ աշխատակից արժանացել է 2-րդ կարգի մրցանակի:

Միացյալ ինստիտուտի 10-ամյա գիտակազմակերպչական գործունեության հիմնական արդյունքները ներկայացված են 10-ամյա հաշվետվության ձևով:

Ինստիտուտի տնօրինության հետագա ծրագրերի մեջ են մտնում՝

1. շարունակել կոլեկտիվի երիտասարդացման գործընթացը,
2. հանրապետական գիտաժողովները վերածել միջազգային՝ հրավիրելով դրսի մասնագետներ, ինչպես նաև գիտաժողովներ կազմակերպում այլ ինստիտուտների հետ համատեղ,
3. կտրուկ ավելացնել միջազգային հրապարակումների թիվը՝ այն դիտարկելով աշխատանքի գնահատման կարևոր չափանիշներից մեկը,
4. ընդլայնել գիտական աշխատողների ընդգրկվածությունը գրանտային ծրագրերին:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ 2006-2016 ԹԹ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԾ
ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Ходжабемян В.Е., Демография и проблемы занятости в Армении (с начала XIX века до середины XXI века), Ер., изд. «Гитутюн» НАН РА, 2006, 505 с.
2. Սարինյան Ռ.Ն., Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն (գիրք 2), Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2007, 240 էջ:
3. Եղիազարյան Բ.Հ., Գյուրջյան Ա.Ս., Եղիազարյան Ն.Բ., Մարդկային կապիտալը հասարակության զարգացման հիմնական գործոն, Եր., «ՆաԴաՄա» հրատ., 2007, 326 էջ:
4. Հարությունյան Դ.Վ., Գործարարության ծավալման խթանները ՀՀ-ում, Եր., «Արեգ» հրատ., 2007, 190 էջ:
5. Հարությունյան Վ., Թամազյան Ա., Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման և ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծման ուղիները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 224 էջ:
6. Հարությունյան Վ., Ազիզյան Ա., Ֆինանսական համահարթեցման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 116 էջ:
7. Վարդանյան Գ., Գիտելիքահենք տնտեսություն (հնարավորություններ և մարտահրավերներ), Եր., «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2008, 390 էջ:
8. Մարկոսյան Մ., Բնակչության դրամական եկամուտների ձևավորման և բաշխման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 326 էջ:
9. Ավագյան Հ., ՀՀ ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի, Եր., ՀՀ

- ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 198 էջ:
10. Սարինյան Ռ., Ալեքսեյ Զիվեյեգովի տնտեսագիտությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 110 էջ:
  11. Բաբայան Վ., Ավանդների ապահովագրության համակարգը և նրա կատարելագործման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 50 էջ:
  12. Բայադյան Ա., Ֆինանսավիճակագրական բացատրական բառարան, Եր., «Լինուշ» հրատ., 2008, 514 էջ:
  13. Ավագյան Հ., ՀՀ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի. մաս 2 (Լոռու, Կոտայքի, Գեղարքունիքի, Տավուշի և Արագածոտնի մարզեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ. 2009, 200 էջ:
  14. Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում (Վ.Լ.Հարությունյանի խմբագրությամբ), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 222 էջ:
  15. Հարությունյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. Պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 146 էջ:
  16. Հարությունյան Վ., Թամազյան Ա., Հայրապետյան Ն., Արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 192 էջ:
  17. Սարինյան Ռ., Ադայան Մ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (հետքեյնսյան շրջան), Գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 480 էջ:
  18. Մարկոսյան Ա.Խ., Մկրտչյան Ս.Գ., Վերակազմակերպման և լուծարման տնտեսական հիմնախնդիրները, Եր., «Էդիթ Պրինտ» հրատ., 2009, 280 էջ:
  19. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Ճգնաժամ, մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 308 էջ:
  20. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարությունյան Դ.Վ.,

Հարկեր և հարկազանձում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 600 էջ:

21. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ քաղցրահամ ջրերը (պաշարները, ռեսուրսները և դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հատ, 2010, 120 էջ:
22. Սարինյան Ռ.Ն., Հարությունյան Վ.Լ., Աղայան Մ.Կ., Հայ տնտեսագետներ (գիտակենսագրական ուրվագծեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 340 էջ:
23. Թորոսյան Թ. և ուրիշներ, Հայաստանի և Եվրամիության միջև առևտրատնտեսական կապերի կատարելագործումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 178 էջ:
24. Ավետիսյան Վ., Դադունց Ա., Հակոբյան Ս., Պարտադիր բժշկական ապահովագրության համակարգի ներդրման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, գիտ. խմբագիր Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 126 էջ:
25. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգը և տնտեսական զարգացումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 150 էջ:
26. Հարությունյան Դ.Վ., Բաղդասարյան Ա.Գ., Հակաճգնաժամային միջոցառումները և մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշների փոփոխության միտումները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 154 էջ:
27. Հարությունյան Ա., Բաղդասարյան Ք., Հարկման արտերկրյա առաջավոր մոտեցումները և դրանց կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 160 էջ:
28. Ավագյան Հ.Ս., Լեռնահանքային և մետալուրգիական արդյունաբերությունների զարգացման ուղղություններն ու հեռանկարները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 326 էջ:
29. Ղարիբյան Գ., Հակոբջանյան Ա., Բնակչության եկամուտների բաշխման և վերաբաշխման հարաբերությունները Հայաստա-

նի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում, Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 142 էջ:

30. Մաթևոսյան Ա., Ֆինանսական կառավարման հիմնախնդիրները ՀՀ արդյունաբերական կազմակերպություններում, Եր., «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2011, 368 էջ:
31. Սարինյան Ռ.Ն., Հարությունյան Լ.Կ., Էջերի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմությունից, Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2011, 288 էջ:
32. Սարինյան Ռ.Ն., Արդիի հայ տնտեսագիտության տեսություն, գիրք 3, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 192 էջ:
33. Կապիտալի նախասկզբնական կուտակման, հարստության ու եկամուտների բևեռացման առանձնահատկությունները և կարգավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում: Գիտական հետազոտական խմբի ղեկավար, տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆ., գիտության վաստակավոր գործիչ Ղարիբյան Գ., Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 84 էջ:
34. Սարինյան Ռ., Հարությունյան Վ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 280 էջ:
35. Թորոսյան Թ., Հայրապետյան Գ., Գալոյան Դ., Հովականյան Ն., Կոտիկյան Ն., Սարգսյան Լ., Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 240 էջ:
36. Բաբոյան Խ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ֆինանսավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2012, 192 էջ:
37. Խաչատրյան Վ., Մակարյան Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 184 էջ:
38. Հարությունյան Դ., Հայաստանի Հանրապետության վճարա-

- յին հաշվեկշռի կառավարման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 136 էջ:
39. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 176 էջ:
  40. Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. Հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր, արդի հիմնահարցեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 254 էջ:
  41. Սուվարյան Յու., Միրզոյան Վ., Հանրային կառավարման տեսություն և պատմություն, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2013, 368 էջ:
  42. Սանամյան Է., Հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2013, 208 էջ:
  43. Khachatryan V.V., Terzyan H.T., Makaryan A.R., Post-Crisis Developments in Armenia, Yerevan, Armenia, “Gitutyun” Publishing House of the NAS of the RA, 2013, 106p.
  44. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 232 էջ:
  45. Սարինյան Ռ.Ն., Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները (XIX դարի 70-90-ական թվականներ), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 224 էջ:
  46. Հարությունյան Դ.Վ., Վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 464 էջ:
  47. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հե-

- տևանքների գնահատումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 272 էջ:
48. Ավագյան Հ.Ս., Հազվագյուտ տարրերն ու հազվագյուտ հողատարրերը Հայաստանի Հանրապետության հանքավայրերում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 176 էջ:
  49. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ հանքավայրերում առկա պիրիտ հանքանյութի և դրա հարակից բաղադրիչների փոշիացումը կանխելու ուղիներն ու հեռանկարները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 48 էջ:
  50. Զատիկյան Ա.Թ., Դանիելյան Ա.Հ., ՀՀ փոքր և միջին ձեռնարկությունների գործունեության կարգավորման ուղիները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 182 էջ:
  51. Թամազյան Ա.Ռ., Ձեռնարկատիրություն, մրցունակություն և ռիսկ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 192 էջ:
  52. Կիրակոսյան Գ.Ֆ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարկային բեռի արդարացի բաշխման և վարչարարության բարելավման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 104 էջ:
  53. Հարությունյան Տ.Վ., Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 256 էջ:
  54. Մակարյան Ա., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխանցման ուղիների ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 130 էջ:
  55. Մանասերյան Թ.Ն., Տնտեսական անվտանգություն. ռազմավարական ուրվագծեր, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., «Այլընտրանք» հետազոտական կենտրոն, 2014, 836 էջ:
  56. Սարինյան Ռ.Ն., Ուրվագիծ արդի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության, 2 գրքով, գիրք 1, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 352 էջ, գիրք 2, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն»

հրատ., 2014, 319 էջ:

57. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ., Պետական հակաճգնաժամային քաղաքականության միջազգային փորձը և դրա վերլուծությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ 2014, 175 էջ:
58. Սուվարյան Յու.Ս., Տնտեսություն, գիտություն, կրթություն, ՀՀ ԳԱԱ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 370 էջ:
59. Մարկոսյան Ա.Ա., Ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրության միջազգային փորձի կիրառման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 208 էջ:
60. Բայադյան Ա., Տնտեսագիտական բառարան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 528 էջ:
61. Բայադյան Ա., Մարկոսյան Հ., Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 203 էջ:
62. Սարինյան Ռ., Թաղևոսյան Ա., Բախշի Իշխանյան (տնտեսագիտական հայացքները), «Ճարտարագետ» հրատ., 2015, 135 էջ:
63. Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու նվիրված հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին. 1915-2015), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 184 էջ:
64. Հարությունյան Տ.Վ., Հարկային քաղաքականության և հարկային վարչարարության կատարելագործման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 334 էջ:
65. Սարգսյան Կ., Պետական ճգնաժամային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 418 էջ:
66. Բաղդասարյան Ք., Ներդրումային ծրագրերի իրականացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի

Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 183 էջ:

67. Նավոյան Է., Հայկական հարցը միջազգային խորհրդածոլովներում և պայմանագրերում (1878-1923). պատմական, իրավական և տնտեսական վերլուծություն, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 166 էջ:
68. Աստոյան Ա., Բուրսայի նահանգի հայերի ֆինանսատնտեսական վիճակը Առաջին աշխարհամարտից առաջ և նյութական կորուստները 1915, 1923 թվականներին, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 200 էջ:
69. Ոսկանյան Ա., Ադանայի նահանգի ֆինանսատնտեսական վիճակը Առաջին աշխարհամարտից առաջ և նյութական կորուստները 1915, 1923 թվականներին, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 120 էջ:
70. Բայադյան Ա., Ֆինանսական միջոցների կազմավորման և բարելավման ուղիները ՀՀ ագրարային ոլորտում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 150 էջ:

Գիտական հոդվածների ժողովածուներ

71. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում 2007թ. դեկտեմբերի 24-27 անցկացված գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում», Եր., «Էդիթ Պրինտ» հրատ., 2007, 600 էջ:
72. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 490 էջ:
73. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետ-

- տական գիտաժողովի նյութեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 556 էջ:
74. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 556 էջ:
  75. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 460 էջ:
  76. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 1), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 368 էջ:
  77. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 2), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 392 էջ:
  78. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 1), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 284 էջ:
  79. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 2), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 328 էջ:
  80. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 1), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 390 էջ:
  81. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները

- Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 2), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 224 էջ:
82. Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ (ժողովածու), գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 253 էջ:
  83. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր (գիրք 1), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 248 էջ:
  84. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 376 էջ:
  85. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈՒԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՏՆՕՐԵՆ, ՀՀ ԳԱԱ ԹՂԹԱԿԻՑ ԱՆՂԱՍ,
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴՈԿՏՈՐ, ՊՐՈՖԵՍՈՐ ՎԱԴԻՍԻՐ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ 2006-2016 ԹԹ. ԳԻՏԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐԸ**

Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Հարությունյան Վ.Լ., Թամազյան Ա.Ռ., Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման և ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծման ուղիները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ հրատ. «Գիտություն», 2008, 300 էջ:
2. Հարությունյան Վ.Լ., Ազիզյան Ա.Հ., Ֆինանսական համահարթեցման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ հրատ. «Գիտություն» հրատ., 2008, 116 էջ:
3. Հարությունյան Վ.Լ., Թամազյան Ա.Ռ., Նայրապետյան Ն.Շ., Արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 192 էջ:
4. Հարությունյան Վ.Լ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 146 էջ:
5. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Դ.Վ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարկեր և հարկազանձում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 600 էջ:
6. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Ճգնաժամ. մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 310 էջ:
7. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ.Ն., Աղայան Մ.Կ., «Հայ տնտեսագետներ» (գիտակենսագրական ուրվագծեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 335 էջ:
8. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգը և տնտեսա-

կան զարգացումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 150 էջ:

9. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ.Ն., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 280 էջ:
10. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 232 էջ:
11. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Կ.Ս., Պետական հակաճգնաժամային քաղաքականության միջազգային փորձը և դրա վերլուծությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 176 էջ:
12. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ.Ն., Տնտեսագիտության ինստիտուտը 10 տարում (2006-2016թթ.), Հետազոտական արդյունքների ուրվագիծ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 224 էջ:

Հոդվածներ գիտական հանդեսում

1. Հարությունյան Վ.Լ., Այնաջյան Լ.Գ., Ավանդների երաշխավորման համակարգի կատարելագործման հարցի շուրջ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», 2007, №2 (79), 28-32:
2. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ պետական բյուջեի դեֆիցիտի գնահատականը, «էկոնոմիկա» հանդես, 2007, №4, 84-86:
3. Հարությունյան Վ.Լ., Տարածքային զարգացման ֆինանսական հիմնախնդիրները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», 2007, №7-8 (84-85), 6-10:
4. Հարությունյան Վ.Լ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2009, №3 (626), 12-28:
5. Հարությունյան Վ.Լ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձի դասերը, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2009, №3 (626), 28-33:

6. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարական արդի հիմնախնդիրների շուրջ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», 2012, №10 (148), 2-8:
7. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ. Ն., Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «ՀՀ ԳԱԱ պատմաբանասիրական հանդես», 2013, №2 (193), 117-130:
8. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի տեխնոլոգիական զինվածության գնահատման ու կանխատեսման մեթոդաբանական հարցեր, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2014, №1 (640), 138-154:
9. Հարությունյան Վ.Լ., Եղիազարյան Բ.Հ., Բաբայան Է.Ա., Թերզյան Հ.Տ., «Կանաչ տնտեսությանն» անցման անհրաժեշտությունը և արդյունավետ ուղիների մշակման ու իրագործման հիմնախնդիրները, Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները, 2011, №1(13), 233-243:
10. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և պետության կողմից իրականացվող ֆիսկալ քաղաքականությունը, Գիտական տեղեկագիր, 2013, №1, 126-138:
11. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Ժամանակակից ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի բնույթը և առանձնահատկությունները, Գիտական տեղեկագիր, 2013, №2, 102-109:
12. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Բանկային համակարգի հակաճգնաժամային կարգավորման և ֆինանսական կայունության հիմնախնդիրները, Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2014, №1, 11-16:
13. Bayadyan A.H., Harutyunyan V.L., Analysis of the dynamics and structural changes in the public debt of RA and its regulation methods, Annals of Agrarian Science, 2014, №12 (1), 95-99:

14. Баядян А.А., Арутюнян В.Л., Характерные особенности стратегии государственного долга Республики Армения, НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП: Юридичні науки, Економічні науки, 2015, №45(2—2015), 46-49:
15. Հարությունյան Վ.Լ., Ազգաբնակչության սոցիալական պաշտպանության միջոցառումների նշանակությունը հակաճգնաժամային քաղաքականության ոլորտում, Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2015, №1, 22-26:
16. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Միջազգային տնտեսական կազմակերպությունների հակաճգնաժամային միջոցառումները համաշխարհային տնտեսության ճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, «Բանբեր Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի» հանդես, 2015, №2(38), 75-84:
17. Հարությունյան Վ.Լ., Միջազգային կառույցների դերը համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամերի հաղթահարման գործընթացում, Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2015, №1, 16-21:
18. Dokholyan S.V., Harutyunyan, V.L., Methodology approach to discussing the mechanism of structural changes in the economy, Региональные проблемы преобразования экономики, 2015, №11 (61), 6-13:
19. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 10-ամյա (2006-2016թթ.) գիտական հետազոտությունները, Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2016, №1, 17-21:
20. Հարությունյան Վ.Լ. Հարությունյան Ղ.Վ., Տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունները և վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման բարելավման հեռանկարները, Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2016, №1, 131-138:

Հողվածներ ժողովածուում

1. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ պետական բյուջեի ծախսային մասի գնահատականը / Տնտեսական վերափոխումների արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում (գիտաժողովի նյութեր), «Նահապետ», Եր., 2006, 196-199:
2. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ պետական բյուջեի եկամտային մասի գնահատականը / Տնտեսական վերափոխումների արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում (գիտաժողովի նյութեր), «Նահապետ», Եր., 2006, 199-202:
3. Հարությունյան Վ.Լ., Ֆինանսական միջոցների ապակենտրոնացման արդի վիճակն ու նրա բարելավման ուղիները ՀՀ-ում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (գիտաժողովի նյութեր), «Էդիթ պրինտ», Եր., 2007, 11-14:
4. Հարությունյան Վ.Լ., Դոտացիաների հատկացման մոտեցումները / Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները (միջբուհական գիտաժողովի նյութեր, II), «Տնտեսագետ», Եր., 2008, 67-70:
5. Հարությունյան Վ.Լ. Հարությունյան Տ.Վ., Հարկային օրենսդրության բարեփոխումների հիմնական մոտեցումները ՀՀ-ում / Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, միջազգային գիտագործնական համաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2008, 26-31:
6. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Դ.Վ., Փոքր ու միջին ձեռնարկատիրության զարգացման հարկային և վարկային խթանները ՀՀ-ում / Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, միջազգային գիտագործնական համաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2008, 31-36:
7. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Կ.Կ., Պետական ֆինանսական վերահսկողության կատարելագործման և զարգաց-

ման ուղիները ՀՀ-ում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2008, 15-25:

8. Հարությունյան Վ.Լ., Վարդանյան Գ. Ի., Տեղեկատվական հեղափոխությունը որպես գիտելիքահենք տնտեսության շարժիչ ուժ / Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, միջազգային գիտագործնական համաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2008, 221-224:
9. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Զ.Ն., Հարկերի ծագումը, էությունը և տնտեսագիտական բովանդակությունը / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (գիտական հողվածների ժողովածու), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2008, 8-15:
10. Հարությունյան Վ.Լ., Եղիազարյան Բ. Հ., Գյուրջյան Ա., Ճգնաժամի կանխարգելման խնդիրների և մոտեցումների շուրջ / Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում (հողվածների ժողովածու), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2009, 40-58:
11. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Դ.Վ., Համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամ. պատճառներ և հետևանքներ / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2009, 116-118:
12. Հարությունյան Վ.Լ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները ԱՄՆ-ում և Հայաստանում / Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2009, 7-24:
13. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց խնդիրները / Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2009, 25-39:

14. Հարությունյան Վ.Լ., Մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոփոխության միտումները և կանխատեսման հիմնախնդիրները աշխարհում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2010, 19-26:
15. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության համաթիվը և դրա մեթոդաբանական հիմքերը / Մ.Ադոնցի 100-ամյակին նվիրված «Հայաստանի տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները» թեմայով գիտաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2010, 47-53:
16. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Տ.Վ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատմական դասերը / Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, միջազգային գիտագործնական համաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2010, 19-22:
17. Հարությունյան Վ.Լ., Հարկայինի պարտավորությունների հաշվարկման օրենսդրական ու մեթոդաբանական հիմքերը և դրանց կատարելագործման մոտեցումները եկամտային հարկերի մասով / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2010, 8-19:
18. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Համաշխարհային ֆինանսական համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում / Մ.Ադոնցի 100-ամյակին նվիրված «Հայաստանի տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները» թեմայով գիտաժողովի նյութեր, «Տնտեսագետ», Եր., 2011, 53-59:
19. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Ա.Ա., ՀՀ ստվերային տնտեսության տեսամեթոդաբանական գնահատման հիմքերը արտերկրյա փորձի համատեքստում / Սոցիալ-տնտե-

- սական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2011, 89-94:
20. Հարությունյան Վ.Լ., Աղապյան Վ. Ա., Անուղղակի հարկերի և հաստատագրված վճարների գծով հարկման արդյունավետության բարձրացման ուղիները / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու, 1 (9)), «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, Եր., 2011, 9-13:
21. Հարությունյան Վ.Լ., Հովսեփյան Ի.Գ., Գյուղատնտեսական բերքի ապահովագրության համար տրվող պետական սուբսիդավորման արդյունավետ ձևաչափերը / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու, 1 (9)), «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, Եր., 2011, 254-265:
22. Հարությունյան Վ.Լ., Մարգարյան Կ.Ս., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատճառները և դրա ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2012, 52-57:
23. Հարությունյան Վ.Լ., Բաղդասարյան Ք. Յու., Հարկային բեռի մակրոտնտեսական գնահատման մեթոդները Հայաստանում և արտերկրում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2012, 6-10:
24. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Դանդաղորդ տնտեսական աճի և աճող պարտքերի հիմնախնդիրները համաշխարհային տնտեսության մեջ / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2012, 11-17:

25. Հարությունյան Վ.Լ., Բաղդասարյան Ք. Յու., Տնտեսության «ոչ ֆորմալ» հաստիքի հարցի շուրջ ՀՀ-ում և աշխարհում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 6-9:
26. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Կ.Ս., Հակաճգնաժամային քաղաքականության արդյունավետության վերլուծությունը՝ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի համատեքստում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 5-9:
27. Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Կ.Ս., Ճգնաժամերի վերլուծությունը՝ համաշխարհային տնտեսության զարգացման տարբեր փուլերում / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 10-15:
28. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ.Ն., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտական հետազոտությունների / Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոտի և ապագայի ուրվագծեր, արդի հիմնահարցեր, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 13-35:
29. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի ներկյան և ապագան / Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոտի և ապագայի ուրվագծեր, արդի հիմնահարցեր, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 36-47:
30. Հարությունյան Վ.Լ., Եղիազարյան Բ.Հ., Բաբայան Է.Ա., Թերզյան Հ.Տ., «Կանաչ տնտեսությանը» անցման ընդհանրական պայմանները / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հան-

- րապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 370-380:
31. Հարությունյան Վ.Լ., Եղիազարյան Բ.Հ., Բաբայան Է.Ա., Թերզյան Հ.Տ., Անցումը «կանաչ տնտեսությանը»՝ որպես մարդկային հասարակության կայուն զարգացման և բնակչության աղքատացման հաղթահարման կարևորագույն ուղղություն / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 235-241:
  32. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտության ֆինանսավորում. միջազգային փորձը և բարեփոխման գերակայությունները / Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2013, 7-16:
  33. Հարությունյան Վ.Լ., Մանասեյան Թ.Ն., Քերոբյան Ա.Ս., Ցեղասպանության նյութական կորուստների գնահատումն ըստ ՀՀ ազգային արխիվում պահվող հայտարարագրերի / Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2015, 144-153:
  34. Հարությունյան Վ.Լ., Կիրակոսյան Գ.Ֆ., Ցեղասպանության նյութական կորուստների գնահատումն ըստ ՀՀ ազգային արխիվում պահվող հայտարարագրերի / Ցեղասպանության սահմանումները և դրանց բնորոշ հատկանիշները, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», Եր., 2015, 5-44:
  35. Հարությունյան Ս.Վ., Հարությունյան Վ.Լ., Ուղղակի հարկերի դերը և դրանց ազդեցությունը բիզնես միջավայրի վրա / Զարգացման ժամանակակից մարտահրավերները. ՀՊՏՀ 24-րդ գիտաժողով II, «Տնտեսագետ», Եր., 2015, 407-412:
  36. Арутюнян В.Л., Особенности современных экономических кризисов / Формирование Евразийского экономического союза: финансово-правовой аспект (Сборник статей всероссийской

научно-практической конференции), Уральский государственный экономический университет, Российская Федерация, г. Екатеринбург, 2015, 35-40:

Գիտաժողովի մասնակցություն (2015թ.)

1. Հարությունյան Վ.Լ., Կիրակոսյան Գ.Ֆ., Ցեղասպանության սահմանումները և դրանց բնորոշ հատկանիշները / Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները, ՀՀ, ք. Երևան, Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, 2015, դեկտեմբերի 4:
2. Арутюнян В.Л., Особенности современных экономических кризисов / Формирование Евразийского экономического союза: финансово-правовой аспект (Сборник статей всероссийской научно-практической конференции), Российская Федерация, г. Екатеринбург, Уральский государственный экономический университет, 2015, 6-7 октября.

Վլադիմիր Հարությունյանը եղել է ստորև բերված հրապարակումների գիտական և պատասխանատու խմբագիրն ու գրախոսողը

1. Բայադյան Ա.Հ., Տնտեսագիտական բառարան, Եր. «Լիմուշ» ՍՊԸ-ի տպարանում, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., Եր., - 2014, 521 էջ:
2. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 470 էջ:
3. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., «Գիտություն» հրատ., 2015, 373 էջ:
4. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտաժողովի նյութեր)

նվիրված ակադեմիկոս Մ.Քոթանյանի ծննդյան 80-ամյակին, Եր., «Էդիտ պրինտ» հրատ., 2007, 600 էջ:

5. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., «Գիտություն» հրատ., 2008, 490 էջ:
6. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտաժողովի նյութեր) նվիրված ակադեմիկոս Ա.Առաքելյանի ծննդյան 100-ամյակին, Եր., «Էդիտ պրինտ» հրատ., 2009, 556 էջ:
7. Հարությունյան Դ., Գործարարության ծավալման տնտեսական խթանները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Արեգ» հրատ., 2007, 190 էջ:
8. Վարդանյան Գ., Գիտելիքահենք տնտեսություն. Հնարավորություններ և մարտահրավերներ, Եր., «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2008, 390 էջ:
9. Մարկոսյան Մ., Բնակչության դրամական եկամուտների ձևավորման և բաշխման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2008, 326 էջ:
10. Սարինյան Ռ., Աղայան Մ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (հետքեյնյան շրջան) գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2009, 480 էջ:
11. Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում (գիտական հոդվածների ժողովածու), Եր., «Գիտություն» հրատ., 2009, 225 էջ:

**ՀՀ ԳԱՍ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2007թ. հրապարակումները**

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Ходжабемян В. Е., Демография и проблемы занятости в Армении (с начала XIX века до XXI середины века), Изд-во “Гитутюн” НАН РА, Ереван, 2007, 505 стр.
2. Սարինյան Ռ. Ն., Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն (գիրք 2), «Ճարտարագետ» հրատ., Եր., 2007, 240 էջ:
3. Եղիազարյան Բ. Հ., Գյուրջյան Ա. Ս., Եղիազարյան Ն. Բ., Մարդկային կապիտալը հասարակության զարգացման հիմնական գործոն, «ԱԱԱԱ» հրատ., Եր., 2007, 332 էջ:
4. Հարությունյան Դ. Վ., Գործարարության ծավալման տնտեսական խթանները ՀՀ-ում, «Արեգ» հրատ., Եր., 2007, 190 էջ:
5. Габриелян Б. В., Управление мотивацией – основное направление в управлении персоналом, Изд.-во «АААА», Ер., 2007, 27 стр.

II. Հրապարակված հոդվածներ

1. Հարությունյան Վ., ՀՀ պետական բյուջեի դեֆիցիտի գնահատականը, «Էկոնոմիկա» հանդես, №4, ապրիլ, 2007, էջ 30-32:
2. Հարությունյան Վ., Տարածքային զարգացման ֆինանսական հիմնախնդիրները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №7-8 (84-85), հուլիս-օգոստոս, 2007, էջ 6-10:
3. Казарян С., Распределение прибыли между производителей сельскохозяйственной продукции и рыночных посредников / В соавторстве. Ж. “Аграрная наука”, №7, Москва, 2007, стр. 2-4.
4. Ղազարյան Ս., Գրիգորյան Վ., Գինոսյան Լ., Գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման և տեղաբաշխման առանձնահատկությունները արդի պայմաններում / Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և կառավարում, 2007, էջ 175-180:
5. Խոջարեկյան Վ., Ժողովրդական գործընթացները Հայաստա-

- նում, «21-րդ դար», «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, Եր., 2007, №2 (14), էջ 117-139:
6. Ходжабебян В., Транспортный комплекс Республики Армения / Общество и экономика, М., 2007, №24, стр. 150-157.
  7. Ավագյան Հ., Հայաստանի հանքային ջրերի օգտագործման արդի վիճակը և արդյունավետության բարձրացման ուղիները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, 2007, №1, էջ 28-31:
  8. Ավագյան Հ., Բորը ՀՀ հանքային ջրերում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», հանդես, 2007, №4, էջ 16-19:
  9. Ավագյան Հ., Ացետատային և ցեոլիտային ֆիլտրերը ծխախոտի սիգարետներում և դրանց համափոխարինելիության հիմնախնդիրները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, 2007, №6, էջ 58-62:
  10. Բաբայան Է., Բնական միջավայրի պաշտպանության հիմնախնդիրների շուրջ / ՀՀ սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), «ԱԱԱԱ», Երևան, 2007, էջ 28-32:
  11. Բաբայան Է., Մելիքյան Ս., Особенности развития предпринимательской деятельности Армении / ՀՀ սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), «ԱԱԱԱ», Երևան, 2007, էջ 156-162:
  12. Եղիազարյան Բ, Գյուրջյան Ա., Գիտակցված գործելու կարողության ձևավորումը՝ մարդկային ռեսուրսների զարգացման ռազմավարական ուղղություն, «Հանրային կառավարում» գիտական հանդես, Եր., 2007, №1, էջ 65-76
  13. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Մարդու գիտակցված գործելու կարողության կիրառումը հասարակության զարգացման կարևորագույն գործոն, «Հանրային կառավարում» գիտական հանդես, Եր., 2007, №2, էջ 51-63:
  14. Гюрджян А., Анализ и оценка заверенных результатов в ходе реализации комплексной программ / Научно-практический журнал “Проблемы управления”, Мн., №1(22), 2007, стр. 156-160.

15. Գյուրջյան Ա., Սկզբունքագիտության հետազոտությունների առաջնայնության վերաբերյալ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», Եր., 2007, №1(78), էջ 6-8
16. Գյուրջյան Ա., Սկզբունքային ապահովում. հետազոտության հիմնական ուղղությունները, «Բանբեր Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի», Եր., 2007, №1, էջ 73-86:
17. Gyurjyan A., Human Capital: An Attempt of Systemic Description / Социальная экономика. Международный рецензируемый и реферлируемый научно-практический журнал. Тбилиси, 2007, стр. 131-133, 204-205:
18. Թադևոսյան Ա., Միջազգային և տեղային մարքեթինգային ստրատեգիաների մշակման առանձնահատկությունների տարբերությունները / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 499-507:
19. Քարամյան Ա., Մակրոտնտեսական կանխատեսումների անհրաժեշտությունը, նշանակությունը և դերը տնտեսական քաղաքականության ձևավորման գործընթացում / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 197-202:
20. Գաբրիելյան Բ., Основные звенья в системе мотивации / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 293-296:
21. Եղիազարյան Բ., Միմոնյան Ա., Արդյունավետությունը մարդկային գիտակցված գործունեության կարևորագույն ամփոփ բնութագիր / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 165-173:
22. Гюрджян А., Об одном подходе к формированию органа управления программой / Հայաստանի Հանրապետության

- սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 289-293:
23. Գյուրջյան Ա., Գիտելիքի և գիտելիքաստեղծ գործունեության կառուցվածքավորման և դասակարգման մեթոդական մոտեցում / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., «ԱԱԱԱ», 2007, էջ 20-28:
  24. Гюрджян А., Комплексные программы анализ полученных результатов / Стелелваզիր ՀՀ ԳԱԱ և Հայաստանի ՊՃՀ Տեխնիկական գիտությունների սերիա, Եր., 2007, հատ. LX, N2, էջ 361-366:
  25. Մարդարյան Լ., Հայրիյան Մ., ՀՀ գյուղատնտեսական համայնքներում առկա հիմնախնդիրների կարևորության գնահատման մեթոդական մոտեցումները / Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական արդի հիմնախնդիրները (գիտական հոդվածների ժողովածու-9), Եր., ԱԱԱԱ, 2007, էջ 183-188:
  26. Гюрджян А., Текущее планирование реализации программ, Россия и глобальные экономические процессы: инвестиционный климат и инновации / Сб. материалов международной научно-технической конференции. Ростов-на-Дону, 2007, стр. 163-165.
  27. Գյուրջյան Ա., Գործունեության նպատակային-արդյունավետ ուղղվածությունը՝ մարդու գիտակցված գործելու կանխադրույթ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №6 (83), Երևան, 2007, էջ 4-7:
  28. Аветисян Г., Симонян А., К оценке риска процентной ставки в банках / Специализированный “Бухгалтерия и банки”, Москва, сентябрь 9, 2007, с. 36-38.
  29. Аветисян Г., Симонян А., Модели для повышения эффективности работы банка / Специализированный “Бухгалтерия и банки”, Москва, октябрь 10, 2007, стр. 35-37.
  30. Պետրոսյան Մ., (համահեղինակ), Ժողովրդագրական գործընթացները Հայաստանում, «21-րդ դար», «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, Ե., 2007, №2 (14), էջ 117-139:
  31. Папикян С., Армянская АЭС: сегодня и завтра. Энергия: Экономика, техника, экология, №7, Москва, 2007, стр.33-34.
  32. Մարկոսյան Ա., Ի՞նչն ենք համարում բարձրագույն արժեք Հայաստանի և հայերի համար, «Էկոնոմիկա», №2 (5), 2007, էջ:
  33. Մարկոսյան Ա., Հայաստանը շուկայական տնտեսության կառուցման ճանապարհին. ձեռքբերումներ և առաջիկա հիմնահարցեր, «Էկոնոմիկա», №2 (5), 2007:
  34. Маркосян А., Об оценке экономических благ на примере питьевой воды / Сборник докладов Международного конгресса “ЭТЭВК-2007”, Украина, Крым, г. Ялта, 22-26 мая 2007.
  35. Մկրտչյան Վ., Հայաստանի ագրարային համակարգի նոր կառուցվածքի ձևավորման հարցի շուրջ, «Известия аграрной науки», Թբիլիսի. 2007, հատ. 5-րդ թ.1, անգլերեն/:
  36. Մկրտչյան Վ., Ղազարյան Ս.Գ., Մկրտչյան Հ.Վ. Շահույթի բաշխումը գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողի և շուկայական միջնորդի միջև / "Аграрная наука" ամս. Մոսկվա 2007, 7:
- III. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները» միջբուհական գիտաժողովի նյութերում**
37. Հարությունյան Վ., Դոտացիաների հատկացման մոտեցումները:
  38. Ղազարյան Ս., Գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման առաջնային ուղղությունները ՀՀ մարզերում:
  39. Եղիազարյան Բ., Համախառն ներքին արդյունքի էության և բաշխման մոտեցումի շուրջ:
  40. Մարկոսյան Ա., Տնտեսական քաղաքականության ուղեցույցը
  41. Մարկոսյան Հ., ՀՀ տնտեսության դիվերսիֆիկացման արդի հիմնախնդիրները:

42. Հովականյան Ն., Աշխարհատնտեսական նոր իրականության գնահատման անհրաժեշտությունը ՀՀ տնտեսական զարգացման ռազմավարության համատեքստում:
43. Հարությունյան Դ., Գործարարության անհավասարաչափ զարգացման ու դրանց համահարթեցման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում:
44. Գյուրջյան Ա., Գիտակցված գործունեության տիպաբանության ձևավորում ըստ պարադիգմայի հիմնական բնութագիր-պայմանների:
45. Акопян И., Финансовые стимулы развития малого предпринимательства в Армении.
46. Առաքելյան Կ., Արժեթղթերի շուկայի զարգացման ժամանակակից միտումները:
47. Հախվերդյան Դ., Վերագգային կորպորացիաների ներքին քաղաքականությունը և գաղափարախոսությունը:

IV. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտաժողովի նյութերում (Եր., «էդիթ Պրինտ», 2007, 600 էջ)

48. Հարությունյան Վ., Ֆինանսական միջոցների ապակենտրոնացման արդի վիճակն ու նրա բարելավման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 11-14:
49. Ամիրյան Ա., ՀՀ բանկային համակարգում իրականացվող գործառնությունները և մատուցվող ծառայությունները, էջ 14-16:
50. Ամիրյան Ա., Բանկային ծառայությունների տնտեսական բովանդակությունը և կազմակերպման ձևերը, էջ 16-18:
51. Ավագյան Մ., Հանրային ծառայությունները և դրանց իրականացման հիմնախնդիրները ՀՀ համայնքներում, էջ 18-21:
52. Ավետիսյան Հ., Ռիսկերի գնահատումը կազմակերպության բյուջեի կազմման գործընթացում, էջ 21-24:

53. Ավետիսյան Վ., Ապահովագրությունները պետք է վերանայն ստանձնած ռիսկերի վերաապահովագրության քաղաքականությունը, էջ 24-31:
54. Բաղդասարյան Ա., Ֆոնդային բորսաների գործունեությունն ու զարգացման միտումները զարգացած և ձևավորվող շուկա ունեցող երկրներում, էջ 31-36:
55. Բաղդասարյան Ք., Հարկերի և ներդրումների փոխազդեցությունը ՀՀ-ում, էջ 36-40:
56. Բայադյան Ա., Առևտրային բանկի հաշվեկշռի իրացվելիությունը բնութագրող ցուցանիշների հաշվարկումն ու վերլուծությունը, էջ 40-43:
57. Բատիկյան Ա., Ֆոնդերը որպես նորամուծական գործունեության բնագավառում պետական քաղաքականության իրականացման գործիք, էջ 43-45:
58. Բատիկյան Ա., Իրավական դաշտի ձևավորման քայլերը նորամուծական գործունեության ոլորտում, էջ 45-46:
59. Բոստանջյան Վ., Մուրադյան Ա., Ազգային անվտանգության ապահովման հիմնական ուղղությունները, էջ 47-50:
60. Բոստանջյան Վ., Մարության Ս., Հայաստանի Հանրապետության արժույթի փոխարժեքի վրա ազդող գործոնները, էջ 50-54:
61. Գալստյան Ս., Հայաստանի Հանրապետությունում պարտադիր բժշկական ապահովագրության ներդրման նախապայմանները, էջ 55-57:
62. Գալստյան Ս., Հանրապետությունում առողջության կորուստների ռիսկից սոցիալ-տնտեսական պաշտպանվածության հիմնահարցերը, էջ 58-60:
63. Գրիգորյան Վ., Կադրային հիմնախնդիրները ՀՀ հարկային համակարգում, էջ 60-62:
64. Գրիգորյան Վ., Հարկային ծառայության կադրերին ներկայացվող պահանջներն արդի քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական հիմնահարցերի համատեքստում, էջ 62-65:
65. Եղիազարով Ա., Փոխառուի վարկունակության գնահատումը, էջ 65-69:

66. Թավադյան Ս., Վճարային հաշվեկշռի տեսությունները, էջ 69-73:
67. Լպուտյան Ս., Բանկային վարկի վերադարձելիության ապահովումը, էջ 73-76:
68. Կոթոյան Թ., Արտադրանքի ինքնարժեքի վրա ազդող մի քանի գործոնների ուսումնասիրությունը, էջ 77-80:
69. Հայրապետյան Ռ., Տեղական ինքնակառավարման համակարգի ձևավորման և զարգացման ուղղությունները Երևան քաղաքում, էջ 80-85:
70. Հարությունյան Դ., Բանկային համակարգը և կենտրոնական բանկի կողմից դրանց նկատմամբ իրականացվող քաղաքականությունը, էջ 85-86:
71. Ղազարյան Գ., ՀՀ պետական բյուջեի դեֆիցիտի գնահատականը (վերջին տասը տարիների կտրվածքով), էջ 87-89:
72. Մարկոսյան Ս., Առևտրային բանկերի ակտիվների կազմավորման աղբյուրները և դրանց վերլուծությունը, էջ 89-92:
73. Մելիքյան Ս., Ազգային տնտեսությունների կառավարման մոդելները պետական ծախսերի քաղաքականության համատեքստում, էջ 93-96:
74. Մելիքյան Ս., Հայաստանի Հանրապետության պետական ծախսերի մակարդակի և կառուցվածքի համեմատականը այլ երկրների հետ, էջ 97-101:
75. Միրզոյան Ա., Բիզնես-ինժինիրինգ. ոչ թե շոայլություն, այլ կառավարման միջոց, էջ 101-104:
76. Միրզոյան Ա., Ֆինանսական ինժինիրինգի արդյունավետության գնահատման մեթոդաբանական հիմնախնդիրները, էջ 104-107:
77. Մկրտչյան Ա., Ֆինանսական կլաստերի ձևավորման հեռանկարները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 107-109:
78. Մկրտչյան Ա., Կլաստերային և ցանցային քաղաքականությունները մի շարք եվրոպական երկրներում (համեմատական վերլուծություն), էջ 110-113:
79. Մկրտչյան Ս., ՀՀ-ում ներդրումների ներգրավման ինստիտուցիոնալ հիմքերը, էջ 113-117:

80. Մկրտչյան Ս., Ներդրումային գործունեության իրականացման վարչական խոչընդոտները և դրանց վերացման ուղիները, էջ 117-119:
81. Նազարյան Գ., Կոնցեսիան՝ որպես օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման միջոց, էջ 120-124:
82. Պողոսյան Ռ. Արժեթղթերի շուկայի զարգացման ժամանակակից միտումները էջ 124-129:
83. Սարգսյան Հ., Ապահովագրությունը տնտեսական համակարգում, դրա դերն ու նշանակությունը, էջ 129-133:
84. Սարգսյան Հ., Ապահովագրության զարգացման դինամիկան և նախադրյալները Հայաստանում, էջ 133-138:
85. Տեր-Ազարյան Ա., Ժամանակակից բանկային հեռակառավարման տեխնոլոգիաների հետ առնչվող ռիսկերը, էջ 138-141:
86. Տեր-Ազարյան Ա., Բանկային հեռակառավարման տեխնոլոգիաները աշխարհի զարգացած երկրներում և ՀՀ-ում, էջ 141-144:
87. Քյուրումյան Ա., Բանկերի սնանկության դեպքերում ավանդներ ապահովագրողների կողմից ավանդատուների միջոցների պաշտպանության նպատակով ձեռնարկվող միջոցառումները, էջ 145-149:
88. Քյուրումյան Ա., Ավանդների ապահովագրության համակարգի դերը բանկային համակարգի կայունության գործում, էջ 149-152:
89. Акопян И., Фискальная политика в контексте устойчивого развития страны, стр.153-158.
90. Таранян И., Кредитные проекты в системе питьевого водоснабжения РА, стр.158-163.
91. Սուվարյան Յ., Մ.Չոբանյան, ՀՀ տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացման ուղղությունները, էջ 164-170:
92. Ավագյան Հ., Բորի արմատական հանքավայրի (հանքավայրերի) հայտնաբերման հեռանկարների մասին, էջ 170-173:

93. Ավագյան Հ., ՀՀ Սյունիքի մարզի մետաղական օգտակար հանածոների օգտագործման արդի վիճակը և արդյունավետության բարձրացման ուղիները, էջ 173-180:
94. Ադանալյան Ա., ՀՀ ջրօգտագործման ոլորտի կառավարման արդի վիճակը, էջ 181-185:
95. Ասատրյան Կ., Բնական գազի արտադրության և բաշխման համաշխարհային փորձը, էջ 185-189:
96. Ասատրյան Կ., Բնական գազի շուկան և ներդրումների ներգրավման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 189-193:
97. Բաբայան Է., ՀՀ բնական ռեսուրսների տնտեսական գնահատումը, էջ 193-197:
98. Բաբայան Է., Երանոսյան Ա., ՀՀ փորձը միջազգային բնապահպանական ծրագրերի իրացման գործում, էջ 198-201:
99. Գևորգյան Ֆ., Սարաֆյան Դ., ՀՀ հյուսիսային մարզերի բնօգտագործման հարցերի շուրջ, էջ 201-204:
100. Ջավադյան Հ., Գրիգորյան Ս., Արմավիրի մարզի գյուղատնտեսության ոլորտում առկա հիմնախնդիրները, էջ 204-208:
101. Երանոսյան Տ., Շուկայական հարաբերությունների տնտեսական կարգավորումը և գյուղատնտեսական ոլորտում շուկայի ու պետության փոխհարաբերությունները, էջ 208-210:
102. Զաքարյան Ա., Օհանյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության թեթև արդյունաբերության ճյուղային հիմնախնդիրները, էջ 210-213:
103. Թադևոսյան Ա., Ծովային ելք չունեցող զարգացող երկրների առանձնահատուկ հիմնախնդիրները (ՀՀ օրինակով), էջ 213-216:
104. Թամրազյան Հ., Հայկական գովազդի շուկայի օրենսդրական կարգավորումը, էջ 217-221:
105. Թամրազյան Հ., Գովազդի շուկայի ինքնակարգավորման մոդելները Եվրամիության անդամ երկրներում, էջ 221-224:
106. Իսախանով Ռ., Հայաստանի Հանրապետության բնօգտագործման էկոլոգատնտեսական հիմնահարցերը, էջ 224-227:

107. Իսախանով Ռ., Բնական ռեսուրսների ռացիոնալ օգտագործման և դրանց պահպանման ռեգիոնալ առանձնահատկությունները, էջ 227-231:
108. Խանիկյան Գ., Խաչատրյան Ս., Տեխնոլոգիական առաջընթացը և տնտեսության տեխնոլոգիական վերազինումը, էջ 231-235:
109. Խանիկյան Գ., Խաչատրյան Ս., ՀՀ տնտեսության տեխնոլոգիական արդիականացման և տեխնոլոգիական ներդրումների խրախուսման հիմնախնդիրները, էջ 236-241:
110. Կարապետյան Ա., Բիզնես միջավայրի փորձագիտական գնահատումը «Արմավիա» ընկերության գործունեության օրինակով, էջ 241-245:
111. Կարապետյան Ա., ՀՀ քաղաքացիական ավիացիայի զարգացման ծրագրային սկզբունքները, էջ 245-247:
112. Կոստանյան Շ., Ագատյան Լ., Գիտատեխնիկական առաջընթացի դերը ՀՀ ագրարային ոլորտում, էջ 248-251:
113. Հայրապետյան Է., Հայաստանի Հանրապետության ընդերք-օգտագործման զարգացման ռազմավարության ծրագրի ներդրման անհրաժեշտությունը, էջ 251-252:
114. Հայրապետյան Է., Ընդերքօգտագործման կարգավորման խնդիրները, էջ 252-253:
115. Հովասափյան Ա., ՕՈՒՆ-ների դերը նորարարությունների իրականացման գործում (ԿԱԵ երկրների օրինակով), էջ 254-257:
116. Հովասափյան Ա., Նորարարական տնտեսության ձևավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 257- 260:
117. Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսության տարածքային զարգացման անհամաչափության հաղթահարման նախադրյալը, էջ 260-23:
118. Ղազարյան Ս., ՀՀ գյուղատնտեսության հիմնական ճյուղերի զարգացման միտումները, էջ 263-268:
119. Ղազարյան Ս., Սահակյան Կ., Նոր պահանջներ մարքեթինգային գործունեությանը ՀՀ ագրոպարենային համակարգում, էջ 268-272:

120. Մարկոսյան Ա., Երանոսյան Տ., Հայաստանի գյուղատնտեսական արտադրության տնտեսական արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղղությունները, էջ 273-276:
121. Մարկոսյան Ա., Մաքսուդյան Ա., Արտադրության կազմակերպման, մենեջմենթի և սեփականատիրական հարաբերությունների վերաբերյալ անցկացված սոցիոլոգիական հետազոտության արդյունքները, էջ 276-282:
122. Մարկոսյան Հ., Արդյունաբերության գիտատար ճյուղերի ձեռնարկություններում կազմակերպչական կառուցվածքի առանձնահատկությունները, էջ 282-287:
123. Մարկոսյան Հ., Դեղագործական արդյունաբերությունը Հայաստանում. ներկան և հեռանկարները, էջ 287-292:
124. Մարկոսյան Մ., Բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 292-298:
125. Մելիքյան Ա., ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի արդի վիճակը, էջ 298-303:
126. Մկրտչյան Լ., Տնտեսության հակաճգնաժամային կարգավորման հիմնական ուղղությունները, էջ 303-305:
127. Մկրտչյան Հ., Մկրտչյան Վ., Կարտոֆիլի արտադրության տնտեսական արդյունավետության հարցի շուրջ, էջ 306-310:
128. Մկրտումյան Մ., Կարապետյան Ա., Ադանայան Ա., Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում պետական ֆինանսական աջակցությունը, էջ 310-316:
129. Նազարյան Ա., Արդյունաբերության նորամուծության և ներդրումային միասնական գործունեության կազմակերպման առանձնահատկությունները, էջ 316-324:
130. Նազարյան Ա., Տարածքային միավորումների զարգացման բնութագրումը, նախադրյալներն ու ֆինանսավորումը, էջ 324-329:
131. Պապիկյան Ս., Հայաստանի էներգահամակարգի սահմանակից երկրների հետ ինտեգրման տնտեսագիտական հիմնահարցեր, էջ 329-331:

132. Պապիկյան Ս., Երևանի ջեռուցման համակարգերի զարգացման տնտեսագիտական հիմնահարցերը, էջ 331-335:
133. Պապոսյան Ս., Զբոսաշրջային շուկայի զարգացմանը նպաստող օրենսդրափրավական դաշտը ՀՀ-ում, էջ 335-338:
134. Պապոսյան Ս., Զբոսաշրջային ծառայությունների մատուցման ոլորտում որակի համակարգի ներդրումը, էջ 339-343:
135. Սարիբեկյան Ա., Մխիթարյան Ն., Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման այլընտրանքային ուղիները զարգացող երկրներում, էջ 344-346:
136. Սարիբեկյան Ա., Մխիթարյան Ն., Ձեռնարկությունների ֆինանսավորման այլընտրանքային ուղիների զարգացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 346-349:
137. Միմոնյան Վ., Գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման մի քանի հարցեր, էջ 350-351:
138. Տարանյան Ի., Վարձակալությունը որպես խմելու ջրի մատակարարման համակարգի օգտագործման իրավունքի փոխանցման տարատեսակ, էջ 352-355:
139. Օհանյան Տ., Արդյունաբերական ձեռնարկությունների տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 355-357:
140. Օհանյան Ա., Հայաստանի թեթև արդյունաբերության ճյուղային մրցունակության բարձրացման հիմնախնդիրներն ու լուծման որոշակի ուղիները, էջ 357-359:
141. Затицкая А., И.Акопян, Некоторые проблемы развития малого и среднего предпринимательства в РА, стр. 359-362.
142. Затицкая А., Риски в сфере предпринимательской деятельности, стр. 363-366.
143. Акопян Э., Некоторые вопросы теневой экономики в РА, стр. 366-367.
144. Габриелян Б., Аветисян А., Мотивирующие факторы, принципы воздействия на мотивацию людей, стр. 367-372.
145. Габриелян Б., Мотивация и мотивационный процесс, стр. 372-375.

146. Оганян Т., Государственное регулирование инновационных процессов РА, стр. 376-378.
147. Ходжабекян В., Ликвидация безработицы путем переориентации промышленности в республике Армении, стр. 379-382.
148. Մարկոսյան Ս., Տնային տնտեսությունների եկամուտները, ծախսերը և սպառումը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 382-387:
149. Մխիթարյան Տ., ՀՀ կենսաթոշակային համակարգը և դրա բարելավման ուղին, էջ 387-391:
150. Մխիթարյան Տ., Տարեցների առողջապահական խնդիրների լուծումը բժշկական ապահովագրության նոր մեխանիզմի ստեղծման միջոցով, էջ 391-395:
151. Թորոսյան Թ., Եվրամիությունը և ՀՀ առևտրատնտեսական կապերը, էջ 396-401:
152. Ադոնց Ն., Տուրիզմի համաշխարհային շուկայի զարգացման հիմնական միտումները, էջ 401-404:
153. Առաքելյան Կ., Տարածաշրջանային հիմնախնդիրները և Հայաստանը, էջ 404-408:
154. Բադալյան Ս., Արտահանմանն ուղղված ՕՈՒՆ-ների ներգրավման պետական ռազմավարություն, էջ 408-412:
155. Բադալյան Ս., Հատուկ տնտեսական գոտիները որպես արտահանման խթանման կարևոր միջոց, էջ 412-416:
156. Դավթյան Ա., Տրանսպորտի դերը ԱՊՀ երկրների հետ առևտրատնտեսական համագործակցության զարգացման գործում, էջ 416-419:
157. Դավթյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի խթանման ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացման ուղիները, էջ 419-421:
158. Թադևոսյան Ա., Միջազգային կոնյուկտուրայի ազդեցությունը ազգային տնտեսության վրա. երկրների միջև ապրանքների, ծառայությունների, կապիտալի և աշխատուժի հոսքերի դերը, էջ 422-427:
159. Կռունկյան Ն., Միջազգային մարքեթինգի առանձնահատկությունները, էջ 427-429:

160. Կռունկյան Ն., Միջազգային մարքեթինգի հայեցակարգը, էջ 429-431:
161. Հայրապետյան Գ., Մրցակցային քաղաքականություն և առևտրի համաշխարհային կազմակերպությունը (ԱՀԿ) էջ 431-434:
162. Հայրապետյան Գ., ՀՀ արտաքին առևտրի վերլուծությունը, էջ 434-438:
163. Հովականյան Ն., Արտահանման խթանման հիմնադրույթները, էջ 439-443:
164. Հովականյան Ն., Արտահանման խթանման հիմնական ուղիները ՀՀ-ում, էջ 443-448:
165. Մարկոսյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի արդի հիմնախնդիրները, էջ 448-457:
166. Մարկոսյան Ա., Զուտ արտահանումը որպես երկրի զարգացման որակական ցուցանիշ, էջ 457-462:
167. Ներսիսյան Ա., Գլոբալացումը և արտաքին առևտրի զարգացման հնարավորությունները, էջ 462-467:
168. Սարգսյան Ս., Հայաստան-Թուրքիա առևտրային հոսքերը, էջ 467-469:
169. Սարգսյան Ս., Հայաստանի և Թուրքիայի համեմատական առավելությունները, էջ 469-471:
170. Սարինյան Ռ., Տնտեսագիտական մտքի զուգահեռներում, էջ 472-480:
171. Բոստանջյան Վ., Մելքիկյան Ա., Գործարար միջավայրի բարելավման հիմնական ուղղությունները, էջ 480-483:
172. Աղաջանյան Դ., Տնտեսությանը պետության միջամտության սահմանները, էջ 483-486:
173. Աղաջանյան Դ., Պետական և մասնավոր սեփականության կարգավորման հարցի շուրջ, էջ 487-490:
174. Բեգոյան Ա., Լիզինգային գործունեության կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 490-492:
175. Բեգոյան Ա., Լիզինգի իրավական հիմքերը, էջ 493-495:
176. Գևորգյան Ս., Բնապահպանության կառավարման շուկայական մոդելը, էջ 495-500:

177. Գյուրջյան Ա., Գիտելիքահենքությունը գիտակցված գործունեության կարևոր գործոն, էջ 500-504:
178. Դավթյան Լ., Տնտեսական մրցակցության քաղաքականության առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, էջ 505-508:
179. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Կառավարումը գիտակցված գործունեության կարևոր պայման և բաղադրիչ: Գիտելիքահենք կառավարում, էջ 508-515:
180. Եղիազարյան Բ., Նասիլյան Ի., ՀՀ-ում կորպորատիվ կուլտուրայի ազգային մոդելի բնութագրերի գնահատման շուրջ, էջ 515-519:
181. Եղիազարյան Բ., Թադևոսյան Ա., Տնտեսական քաղաքականության մեկնաբանման շուրջ, էջ 520-527:
182. Թադևոսյան Ա., Տնտեսական քաղաքականության նպատակների և գործիքակազմի մեկնաբանման շուրջ, էջ 527-535:
183. Թամազյան Ա., Տարածաշրջանի սոցիալ-տնտեսական ներուժի և դրա բաղադրիչների քաղաքական գնահատման մոտեցումները, էջ 536-543:
184. Թամազյան Ա., Սոցիալ-տնտեսական ներուժի և դրա կառուցվածքային տարրերի գնահատման մեթոդոլոգիական մոտեցումները, էջ 543-548:
185. Խաչատրյան Վ., Տնտեսության ռազմավարական կառավարման կատարելագործման մեթոդաբանական հիմքերը, էջ 548-553:
186. Հախվերդյան Դ., Տնտեսական քաղաքականության և տնտեսագիտության տեսական հիմնադրույթների համադրական հետազոտությունը, էջ 553-558:
187. Հարությունյան Լ., Արդյունաբերական ճգնաժամեր (հայացքների ուրվագիծ), էջ 558- 562:
188. Հովեյան Տ., Համակենտրոնացման աստիճանը ՀՀ մի շարք ապրանքային շուկաներում, էջ 562-564:
189. Միքայելյան Գ., ԱՊՀ երկրների հակամենաշնորհային քաղաքականության միտումները 21-րդ դարի սկզբում, էջ 564-565:

190. Նասիլյան Է., Սարգսյան Լ., Ակնկալիքների տեսության որոշ մոտեցումների կիրառումը մարդկային ռեսուրսների կառավարման գործընթացում, էջ 566-569:
191. Պողոսյան Շ., Ուղղակի մարքեթինգի հեռանկարները ՀՀ-ում, էջ 569-572:
192. Պողոսյան Ս., Մտավոր սեփականությունը որպես միկրոկառավարման օբյեկտ, էջ 572-575:
193. Սիմոնյան Ա., Սիմոնյան Հ., Մարդկային ռեսուրսների կառավարման արդյունավետության գնահատում, էջ 575-579:
194. Սիմոնյան Հ., Մարդկային ռեսուրսների էությունը և դրանց կառավարման արդիականությունը ժամանակակից պայմաններում, էջ 579-583:
195. Վարդանյան Ա., Բնօգտագործման տնտեսական մեխանիզմի առանձնահատկությունները, էջ 583-585:
196. Տարասյան Է., Պետական կադրային քաղաքականությունը քաղաքացիական ծառայության համակարգում, էջ 586-590:
197. Տարասյան Է., Քաղաքացիական ծառայության համակարգը որպես պետական կառավարման արդյունավետության ապահովման միջոց, էջ 590-594:
198. Торосян К., О некоторых политико-экономических проблемах цивилизации, стр. 594-596.

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2008թ. հրապարակումները**

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Հարությունյան Վ., Թամազյան Ա., Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման և ֆինանսական հիմնախնդիրների լուծման ուղիները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 224 էջ:
2. Հարությունյան Վ., Ազիզյան Ա., Ֆինանսական համահարթեցման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 116 էջ:
3. Մարինյան Ռ., Տնտեսագիտություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2008, 336 էջ:
4. Վարդանյան Գ., Գիտելիքահենք տնտեսություն (հնարավորություններ և մարտահրավերներ), Եր., «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2008, 390 էջ:
5. Մարկոսյան Մ., Բնակչության դրամական եկամուտների ձևավորման և բաշխման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 326 էջ:
6. Ավագյան Հ., ՀՀ ընդերքի հարստությունների՝ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 198 էջ:
7. Մարինյան Ռ., Ալեքսեյ Ջիվելեգովի տնտեսագիտությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 110 էջ:
8. Բաբայան Վ., Ավանդների ապահովագրության համակարգի և նրա կատարելագործման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 50 էջ:
9. Բայադյան Ա., Ֆինանսավիճակագրական բացատրական բառարան, Եր., «Լիմուշ» հրատ., 2008, 514 էջ:
10. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2008, 492 էջ:

II. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են 2008թ. սեպտեմբերի 22-24 ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտում «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով անցկացված հանրապետական գիտաժողովի նյութերում (Եր., «Գիտություն» հրատ., 2008)

1. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Զ., Հարկերի ծագումը, էությունը և տնտեսագիտական բովանդակությունը, էջ 8-15:
2. Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Պետական ֆինանսական վերահսկողության կատարելագործման և զարգացման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 15-24:
3. Բայադյան Ա., Բաղդասարյան Ա., Մուրադյան Խ., Հայաստանի Հանրապետությունում դրամավարկային քաղաքականության ընտրության հիմնախնդիրներն արտարժույթային տատանումների պայմաններում, էջ 25-31:
4. Ասրյան Ա., Հարկային համակարգի զարգացման համաշխարհային միտումները և դրա պարզեցումը որպես փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման գլխավոր գործոն, էջ 31-39:
5. Ավագյան Մ., ՀՀ համայնքներում հանրային ծառայությունների գնահատման մեթոդական հարցերի շուրջ, էջ 40-47:
6. Բաբայան Վ., Ավանդների ապահովագրության համակարգի կատարելագործման ուղիները, էջ 47-51:
7. Բաբայան Վ., Ներքին հսկողության համակարգի գնահատման հնարավոր մոտեցումները (ՀՀ առևտրային բանկերի օրինակով), էջ 51-56:
8. Բայադյան Ա., ՀՀ առևտրային բանկերի շահութաբերության գործոնային վերլուծությունը, էջ 56-63:
9. Բայադյան Ա., Տոկոսադրույքի սպրեդը և դրա ազդեցությունն առևտրային բանկերի շահույթի վրա, էջ 63-68:
10. Բատիկյան Խ., Արտահանման խթանման հարկային մեխանիզմները որպես տնտեսական մրցունակության բարձրաց-

- ման գրավական, էջ 68-73:
11. Բատիկյան Խ., Բանկային համակարգի դերը երկրի տնտեսական մրցունակության բարձրացման գործում, էջ 73-77:
  12. Գալոյան Դ., ԱՄՆ դերը ՀՀ տնտեսական կայունացման գործում, էջ 78-83:
  13. Դինգյան Գ., Բյուջետային գործընթացի կատարելագործման հարցի շուրջ, էջ 83-87:
  14. Երանոսյան Ա., Հեռահար (դիստանցիոն) բանկային սպասարկման ներդրումը, էջ 88-94:
  15. Զախարյան Ա., Բանկերի պորտֆելային ներդրումները՝ որպես ՀՀ բաժնետիրական ընկերությունների գործունեության բարելավման միջոց, էջ 94-101:
  16. Հովակիմյան Թ., Մնացականյան Հ., Ոչ բանկային ֆինանսական համակարգի զարգացման միտումները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 102-109:
  17. Մարգարյան Լ., Տնտեսական արդարության հիմնախնդիրը և դրա իրացումը հասարակական կյանքում, էջ 110-119:
  18. Մելիքյան Ռ., Կորպորատիվ պարտատոմսերի ձևերն ու դրանց կիրառման նպատակահարմարությունը, էջ 120-123:
  19. Միրզոյան Թ., Կորպորատիվ կառավարման հիմնական մոդելներն ու ժամանակակից միտումները, էջ 123-128:
  20. Մխիթարյան Ա., Լիզինգային կազմակերպության ռիսկերի գնահատման և կառավարման կոմպլեքս մոտեցումը, էջ 128-132:
  21. Մնացականյան Հ., Հովակիմյան Թ., ՀՀ բանկային համակարգի ռիսկերի կառավարման և վերահսկման հիմնահարցերը, էջ 133-137:
  22. Ներսիսյան Ա., Հարկման տեսական հիմքերը, էջ 138-141:
  23. Պետրոսյան Մ., Գյուղատնտեսության ոլորտում իրականացված բարեփոխումներն ու վարկավորման առանձնահատկությունները տնտեսվարման նոր պայմաններում, էջ 141-148:
  24. Սարգսյան Զ., Հարկման տեսական հիմքերը, էջ 148-156:
  25. Սարգսյան Ս., ՀՀ առևտրային բանկերի պարտավորությունների կառավարումը, էջ 156-161:
  26. Սարգսյան Ս., Գյուղատնտեսության հարկման առանձնա-

- հատկությունները զարգացած երկրներում, էջ 162-165:
27. Սարգսյան Ս., Հարկային վերափոխումների առանձնահատկություններն անցումային տնտեսությամբ երկրներում, էջ 165-168:
  28. Սալնազարյան Գ., Արժեթղթերի շուկայում ինստիտուցիոնալ ներդրողների գործառույթների առանձնահատկությունները, էջ 169-175:
  29. Սալնազարյան Գ., Ինստիտուցիոնալ ներդրողների ներդրումների խթանման պայմանները, էջ 175-183:
  30. Ստեփանյան Ս., Արժեթղթերի շուկայի էությունը և տնտեսական նշանակությունը, էջ 183-191:
  31. Ստեփանյան Ս., Կորպորատիվ արժեթղթերը որպես ներդրումների ներգրավման ֆինանսական գործիքներ, էջ 191-200:
  32. Փաշինյան Ա., Գյուղատնտեսության ապահովագրության համակարգի ներդրմանը խոչընդոտող գործոնները և դրանց վերացման ուղիները, էջ 200-205:
  33. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Փաշինյան Ա., Գյուղացիական տնտեսությունների հեռանկարային զարգացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 206-211:
  34. Ղազարյան Ս., Մամիկոնյան Հ., Գևորգյան Վ., ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման նպատակահարմար ուղիները, էջ 211-219:
  35. Ավագյան Հ., ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի մետաղական օգտակար հանածոները (օգտագործման արդի վիճակը և արդյունավետության բարձրացման ուղիները), էջ 220-227:
  36. Ավագյան Հ., ՀՀ Կոտայքի մարզի մետաղական օգտակար հանածոները (օգտագործման արդի վիճակը և արդյունավետության բարձրացման ուղիները), էջ 227-236:
  37. Ավետիսյան Ս., Արիստակեսյան Ա., Գյուղատնտեսության պետական աջակցությունը զարգացած երկրներում, էջ 237-241:
  38. Ավետիսյան Ս., Ծպնեցյան Հ., Գյուղատնտեսական վարկերի տոկոսադրույքի սուբսիդավորման անհրաժեշտությունը և սկզբունքները, էջ 242-251:

39. Բաբայան Է., Բնապահպանական միջոցառումների հիմնահարցերի շուրջ, էջ 252-257:
40. Բաբաջանյան Ա., Արտադրական ձեռնարկատիրական գործունեության ռազմավարական կառավարումը և պլանավորումը, էջ 257-264:
41. Բաբաջանյան Ա., Գործունեության տեղեկատվական մոտիվացիոն ապահովումը որպես տնտեսավարման արդյունավետության գործիք, էջ 264-271:
42. Գրիգորյան Մ., Արտադրության համակողմանի ինտենսիվացումը՝ որպես Արմավիրի մարզի արտադրության արդյունավետության բարձրացման ուղի, էջ 272-275:
43. Հարությունյան Դ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման մակարդակի գնահատականը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 276-278:
44. Հարությունյան Դ., Ներդրումային միջավայրը և դրա վրա ազդող հիմնական գործոնները, էջ 279-281:
45. Հաջոյան Ռ., Զբոսաշրջության մարքեթինգի ժամանակակից հայեցակարգը, էջ 281-285:
46. Հովասափյան Ա., Առևտրային կազմակերպությունների նորարարական գործակցի գնահատումը «Նորարարական հաշվետախտակ» մեթոդի օգնությամբ («Մետոտա Գրուպ» ընկերության օրինակով), էջ 285-287:
47. Հովասափյան Ա., Նորարարական գործունեությունը խթանող ՀՀ օրենսդրական դաշտի ձևավորման ընթացքը և վիճակի բնութագրիչը, էջ 288-292:
48. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ մարզերում փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման և գյուղատնտեսական ներուժի բարձրացման որոշ հարցեր, էջ 293-298:
49. Մանասերյան Ն., Հողի ժամանակակից կադաստրային գնահատումը, էջ 298-306:
50. Նազարյան Ա., Տարածքային միավորների զարգացման հավասարակշռման չափորոշիչները և նախադրյալները, էջ 306-315:
51. Վարդանյան Վ., Քաղաքային տնտեսության զարգացման

- ենթակառուցվածքային ապահովվածության հիմնախնդիրները, էջ 316-319:
52. Վարդանյան Վ., Քաղաքի գլխավոր հատակագծի առանձնահատկությունները և դերը քաղաքային տնտեսության զարգացման գործում, էջ 319-323:
53. Օհանյան Տ., ՀՀ ձեռնարկությունների ներդրումային գործընթացի կազմակերպման ռազմավարությունը, էջ 323-332:
54. Եգանյան Ռ., Նազարյան Ռ., Խաչատրյան Ա., Հայաստանի բնակչության կանխանկարը մինչև 2057թ., էջ 333-340:
55. Ադոնց Ն., Բնակչության կյանքի որակի մոնիտորինգի նշանակությունը տեղական մակարդակում և նրա դերը կառավարչական որոշումների ընդունման գործընթացում, էջ 341-345:
56. Խաչատրյան Լ., Կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխման այլընտրանքային ուղղությունները ՀՀ-ում, էջ 345-353:
57. Затикян А., Некоторые проблемы гендерных исследований в сфере экономики Армении, стр. 353-361.
58. Մանասերյան Թ., Համաշխարհային տնտեսության արդի միտումների ազդեցությունը մարդկային զարգացման ընդհանուր գործընթացի վրա, էջ 362-372:
59. Աղայան Մ., «Գլոբալացման» տնտեսագիտական հիմնախնդիրները և Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուրը, էջ 372-378:
60. Ավետիսյան Հ., Ազգային տնտեսության անվտանգությունը համաշխարհային տնտեսության գլոբալացման պայմաններում, էջ 378-384:
61. Հարությունյան Լ., Անդրսահմանային համագործակցության հեռանկարները հայ-վրացական հարաբերություններում, էջ 385-392:
62. Հարությունյան Լ., Եվրամիության տեխնիկական աջակցության առաքելությունը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 393-399:
63. Մանասյան Ա., ԱՀԿ և Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի քաղաքականությունը, էջ 399-404:
64. Ներսեսյան Ա., Առևտրի համաշխարհային կազմակերպու-

- թյունը և ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի բարելավումը, էջ 404-408:
65. Մարինյան Ռ., Հայ կառավարչական մտքի պատմությունից. Դավիթ Անանուն, էջ 409-416:
  66. Աղայան Մ., Հայ կոռուպցիոն մտքի պատմությունից, էջ 416-419:
  67. Արշակյան Ա., Զախարյան Ա., Բաժնետիրական ընկերությունների գործունեության բարելավման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 420-429:
  68. Բատիկյան Ա., Գլոբալացումը և ազգային նորամուծական համակարգերը, էջ 430-433:
  69. Եղիազարյան Բ., Նասիլյան Է., Անձի գիտելիքների և մտավոր մակարդակի գնահատումը մարդկային ռեսուրսների կառավարման գործընթացում, էջ 434-439:
  70. Եղիազարյան Բ., Գնահատումն ու վերլուծությունը որպես կառավարման կարևորագույն գործառույթներ: ՀՆԱ գնահատման որոշ խնդիրներ, էջ 440-448:
  71. Հակոբյան Ա., Տնտեսական բարեփոխումների էվոլյուցիոն-ինստիտուցիոնալ տեսությունը, էջ 448-455:
  72. Մուրադյան Ա., Ազգային անվտանգության ապահովման հիմնական գործոնները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 455-460:
  73. Նասիլյան Ի., Կորպորատիվ կուլտուրայի ազդեցությունն անձնակազմի ատեստավորման գործընթացի վրա, էջ 461-467:
  74. Միմոնյան Հ., Անձնակազմի ճիշտ ընտրությունը՝ մարդկային ռեսուրսների կառավարման կարևոր գործոն, էջ 467-475:
  75. Гурджян А., Основные задачи принципования, էջ 475-477.
  76. Гурджян А., Общество действий на высокой базе знаний в порядке обсуждения, стр. 478-481.
  77. Габриелян Б., К вопросу усовершенствования управления персоналом в организациях, стр. 482-488.

- III. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները» թեմայով անցկացված միջբուհական գիտաժողովի նյութերում (I, II մասեր Եր., «Տնտեսագետ» հրատ., 2008)*
78. Եղիազարյան Բ., Համախառն ներքին արդյունքի էության և բաշխման մոտեցումի շուրջ, էջ 8-11:
  79. Ղազարյան Ս., Գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման առաջնային ուղղությունները ՀՀ մարզերում, էջ 11-14:
  80. Մարկոսյան Ա., Մարկոսյան Մ., Տնտեսական քաղաքականության ուղեցույցը, էջ 14-19:
  81. Ասլանյան Ա., Արքելայան Գ., Բարձրագույն կրթության ծախսերի տնտեսական գնահատման անհրաժեշտությունը և հիմնախնդիրները, էջ 26-29:
  82. Մարկոսյան Հ., ՀՀ տնտեսության դիվերսիֆիկացման արդի հիմնախնդիրները, էջ 45-47:
  83. Հովականյան Ն., Աշխարհատնտեսական նոր իրականության գնահատման անհրաժեշտությունը ՀՀ տնտեսական զարգացման ռազմավարության համատեքստում, էջ 48-51:
  84. Հարությունյան Դ., Գործարարության անհավասարաչափ զարգացման ու դրանց համահարթեցման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 51-54:
  85. Գյուրջյան Ա., Գիտակցված գործունեության տիպաբանության ձևավորումը՝ ըստ պարադիգմային հիմնական բնութագիր-պայմանների, էջ 7-10:
  86. Հակոբյան Ա., Էվոլյուցիոն-ինստիտուցիոնալ տեսությունը և համակարգային մոտեցումը, էջ 10-14:
  87. Մալնազարյան Ա., Բաժնետոմսերի նախնական հանրային առաջարկի անհրաժեշտությունը ու ներդրման հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 64-67:
  88. Հարությունյան Վ., Դոտացիաների հատկացման մոտեցումները, էջ 67-70:

89. Акопян И., Затикян А., Финансовые стимулы развития малого предпринимательства в Армении, стр. 84-89.
90. Առաքելյան Կ., Արժեթղթերի շուկայի զարգացման ժամանակակից միտումները, էջ 89-93:
91. Թորոսյան Թ., Ուղղվածությունը դեպի Եվրամիություն. առևտրատնտեսական կապեր, էջ 153-155:
92. Հախվերդյան Դ., Վերազգային կորպորացիաների ներքին քաղաքականությունը և գաղափարախոսությունը, էջ 159-163:
93. Գալոյան Դ., Ազատ տնտեսական գոտիների կայացման հեռանկարները ՀՀ-ում, էջ 163-166:

IV. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են Հայաստանի և Ռուսաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանների ու ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի համատեղ «Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները» թեմայով 2008թ. նոյեմբերի 13-14-ն անցկացված միջազգային գիտագործնական համաժողովի ժողովածուում

94. Հարությունյան Վ., Հարությունյան Ս., Հարկային օրենսդրության բարեփոխումների հիմնական մոտեցումները ՀՀ-ում:
95. Հարությունյան Վ., Հարությունյան Դ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման հարկային և վարկային խթանները ՀՀ-ում:
96. Վարդանյան Գ., Սոցիալական կապիտալը և գիտելիքահենք տնտեսությունը:
97. Վարդանյան Գ., Վարդանյան Հ., ՀՀ տնային տնտեսությունների ծախսերի վիճակագրական ուսումնասիրությունը վերջին տասնամյակում:
98. Եղիազարյան Բ., Մարդկային գործունեության գիտակցվածության աստիճան հասկացության շուրջ:
99. Զաքարյան Ա., Տնտեսական կապերի զարգացման հիմնախնդիրների շուրջ:
100. Ղազարյան Ս., ՀՀ գյուղատնտեսության հեռանկարային

զարգացման առաջնային ուղղությունները:

101. Մարկոսյան Ա., ՀՀ կայուն զարգացման ապահովման հիմնական ուղիները:
102. Մարկոսյան Մ., Բնակչության եկամտի կամ սպառման բաշխման մեթոդաբանական արդի հիմնահարցերը:
103. Մարկոսյան Հ., Էլեկտրոնային վճարային համակարգերը որպես ինտերնետ բիզնեսի զարգացման գործոն:
104. Թամազյան Ա., Ստվերային տնտեսության բացահայտման և գնահատման մեթոդաբանական հիմքերը:
105. Հարությունյան Վ., Վարդանյան Գ., Տեղեկատվական հեղափոխությունը որպես գիտելիքահենք տնտեսության շարժիչ ուժ:

V. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի Գյումրու մասնաճյուղում «ՀՀ տնտեսության ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացման միտումները» թեմայով անցկացված հանրապետական գիտաժողովի ժողովածուում

106. Հակոբյան Ա., Ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների իրականացման այլընտրանքային հնարավորությունները Հայաստանում, էջ 11-19:
107. Հախվերդյան Դ., Տնտեսական համակարգի արդյունավետության մասին, էջ 20-27:
108. Սեյսյան Մ., Ստվերային տնտեսության ծավալների գնահատումը ՀՀ-ում, էջ 36-40:
109. Փանոսյան Ա., Միջին բիզնեսի մրցունակության բարձրացման և ինովացիոն գործունեության ակտիվացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 59-66:
110. Հայրապետյան Ա., Համայնքների ծրագրանպատակային ֆինանսական օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ հիմքերի զարգացման ուղիները, էջ 66-71:
111. Սեյսյան Մ., Ստվերային տնտեսության էությունը և դրսևորման առանձնահատկությունները, էջ 71-75:
112. Կեսոյան Ն., Հիպոթեքային արժեթղթավորման զարգացման հիմնական հայցեկարգերը, էջ 102-110:

113. Այվազյան Ք., Արժութային քաղաքականության առանձնահատկությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 110-117:
114. Գասպարյան Ա., Ներդրումային նախագծերի ռիսկայնության գնահատման մեթոդները, էջ 117-123:
115. Թադևոսյան Ս., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ֆինանսական հիմնախնդիրները Շիրակի մարզում, էջ 123-130:
116. Պետրոսյան Մ., Տնտեսավարող սուբյեկտների ճգնաժամային իրավիճակի հիմնական պատճառները և սնանկացման հավանական գնահատման մեթոդական հիմքերը, էջ 134-138:
117. Ավետիսյան Լ., Ֆիզիկական անձանց վարկային ռիսկի գնահատման սքորինգի համակարգը և դրա կիրառման հեռանկարները ՀՀ-ում, էջ 138-144:
118. Գալոյան Լ., Պետական պարտքի կառավարման միջազգային փորձի վերլուծությունը, էջ 144-153:
119. Հայրապետյան Ա., Ֆինանսական համահարթեցման և նպատակային ֆինանսավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 153-158:
120. Գասպարյան Ա., Ռիսկի պայմաններում որոշումների ընդունման վիճակագրական խաղերի մեթոդը, էջ 168-171:
121. Կետոյան Ն., Հիպոթեքային արժեթղթավորումը որպես ՀՀ-ում հիպոթեքային շուկայի զարգացման հեռանկարային մեթոդ, էջ 171-176:
122. Պետրոսյան Կ., Հարությունյան Ղ., Ֆինանսների ներգրավման այլընտրանքային ուղիների օգտագործման հեռանկարները ՀՀ Շիրակի մարզի համայնքներում, էջ 176-181:
123. Մկրտումյան Մ., Կարապետյան Ա., Ադանայան Ա., Ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 198-204:
124. Ադանայան Ա., Ջրամատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում մասնավոր հատվածի մասնակցության միջազգային փորձը Անգլիայում և Բեռլինում (Գերմանիա), էջ 210-213:
125. Եղիզարյան Կ., Միկրոավտոբուսային երթուղիների արդյու-

- նավետության ինտեգրալային հայտանիշի կառուցման մեթոդը, էջ 217-220:
126. Գյուլումյան Ռ., Սպառողական զննչի ինդեքսի և սպառողական զամբյուղի կազմի վերլուծություն, էջ 220-223:
127. Փանոսյան Ա., Միջին բիզնեսի կայացման և զարգացման սոցիալական ասպեկտների ուսումնասիրությունը ՀՀ-ում, էջ 238-245:
128. Եղիզարյան Կ., Երևան քաղաքի գործող երթուղային ցանցի ընդհանուր արդյունավետության գնահատումը, էջ 263-267:
129. Գյուլումյան Ռ., Սպառողական վարքագծի մաթեմատիկական մոդելը և օպտիմալ լուծումը, էջ 267-270:

VI. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում

130. Մարկոսյան Ա., Մելիքյան Մ., ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակը 1994-2006թթ. տնտեսական անվտանգության ցուցանիշների մոնիտորինգի համատեքստում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 10-14:
131. Հայրապետյան Ա., Համայնքների ծրագրանպատակային զարգացման և պետական բյուջեից նպատակային ֆինանսավորման մեխանիզմների կատարելագործման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 25-27:
132. Հակոբյան Վ., Տնտեսական մրցակցության պետական կարգավորման տեսական հիմքերը, №1(90), հունվար, 2008, էջ 28-31:
133. Փանոսյան Ա., Միջին ձեռնարկատիրության սահմանաչափերի որոշման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 53-55:
134. Թադևոսյան Ա., ՀՀ արտաքին տնտեսական հիմնախնդիրները և Մ.Պորտերի տեսությունը, №1(90), հունվար 2008, էջ 59-62:
135. Մարկոսյան Մ., Բնակչության եկամուտների ձևավորման և բաշխման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետու-

- թյունում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ106-110:
136. Գյուրջյան Ա., Մարդկային կապիտալը հանրային կառավարման հիմնական գործոն և միջոց, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 4-6:
137. Մկրտչյան Լ., Վերջնական արդյունքներին ուղղված կամ նպատակաձրագրային բյուջետավորման եղանակի մշակման ու ներդրման միջազգային փորձը ԱՄՆ օրինակով, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 9-18:
138. Մկրտչյան Լ., Ռուսաստանում ծրագրային պլանավորման կիրառվող գործընթացների պայմաններում նպատակաձրագրային բյուջետավորման առանձին բաղադրիչների ներդրման միջազգային փորձի դրական արդյունքների օգտագործման մասին, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 19-21:
139. Հարությունյան Ն., Պետական արժեթղթերի շուկայի զարգացման ռազմավարական միտումները, «Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա», Եր., №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 30-33:
140. Հարությունյան Ն., Պետական արժեթղթերի տեղաբաշխման եղանակների համեմատական բնութագիրը՝ որպես առաջնային շուկայի զարգացման հեռանկար, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 33-37:
141. Աղանայան Ա., Ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի ընդհանուր բնութագիրը և դրանց կառավարման տնտեսական հիմունքները, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 38-42:
142. Խաչատրյան Կ., Միասնական ֆինանսական վերահսկողության առավելություններն ու թերությունները ՀՀ-ում, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 42-44:
143. Օհանյան Ա., Տնտեսության ճյուղային կառուցվածքի տեսական ու գործնական մոտեցումները, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 52-55:
144. Օհանյան Ա., Վերլուծական հիմնարար մեթոդների դերը ճյուղային ներդրումային որոշումների իրականացման ժամանակ, №2 (91), փետրվար 2008, էջ 55-58:
145. Ամիրյան Ա., ՀՀ բանկերում իրագործվող ծառայությունների ընդլայնումը և արդյունավետության բարձրացումը, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 71-73:
146. Սարգսյան Վ., Շուկայական տնտեսության պայմաններում հողաբարելավման բնապահպանական հիմնախնդիրների պետական կարգավորման արդյունավետության բարձրացման տնտեսական հիմնախնդիրները, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 88-90:
147. Գրիգորյան Մ., Տնտեսավարման տարբեր ձևերի զարգացման ուղիները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում (Արմավիրի օրինակով), №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 90-92:
148. Գյուրջյան Ա., Մարդկային զիտակցված գործունեության կառավարման սկզբունքային ապահովում. գաղափարը և համակարգը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 4-7:
149. Հարությունյան Լ., Հայաստանի տնտեսական զարգացման միտումները Եվրամիությանը հետագա հնարավոր անդամակցության նպատակով, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 6-10:
150. Մարտիրոսյան Ա., Զբոսաշրջության զարգացման նպատակները և միջազգային փորձը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 21-24:
151. Մարտիրոսյան Ա., ՀՀ-ում զբոսաշրջության պետական կարգավորումը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 24-27:
152. Կարապետյան Ա., Ավիափոխադրումների շուկայի սեզոնատացիայի անհրաժեշտությունն ու էությունը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 27-30:
153. Սարգսյան Հ., Ապահովագրական ընկերությունների կապիտալի համարժեքության մոդելների կիրառումը որպես վճարունակության ռիսկի չափման կարևոր գործիք, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 48-51:
154. Բաղիկյան Ա., Շահույթը որպես ձեռնարկության գործունեության արդյունավետության ինտեգրալային ցուցանիշ, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 58-60:
155. Բաղիկյան Ա., Արդյունաբերական ձեռնարկություններում շահույթի արդյունավետ բաշխման օպտիմալ ուղղությունները, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 60-63:
156. Մարգարյան Գ., Ֆինանսական համակարգի և տնտեսական աճի փոխադարձ կապը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 75-77:

157. Կետոյան Ն., Արժեթղթավորման ազդեցությունը առաջնային շուկայում ձևավորված հիփոթեկային տոկոսադրույքի վրա, №3 մարտ (92), 2008, էջ 84-89:
158. Կետոյան Ն., Արժեթղթավորման իրագործման պարագայում ՀՀ հիփոթեկային շուկայի հնարավոր ծավալային աճի գնահատումը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 89-93:
159. Գյուրջյան Ա., Սկզբունքագիտությունը որպես գիտության ճյուղ առանձնացնելու շուրջ, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 4-7:
160. Մանուկյան Մ., Պետական առևտրային կազմակերպությունները Հայաստանի Հանրապետությունում և դրանց զարգացման հեռանկարները, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 38-44:
161. Մկրտչյան Լ., Հայաստանի Հանրապետությունում պետական ֆինանսների կառավարման բնագավառում իրականացվող բարեփոխումները, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 49-52:
162. Մկրտչյան Լ., Բյուջեի կատարման մասին հաշվետվության մոդելի առաջարկվող տարբերակ, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 52-56:
163. Ավագյան Մ., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կառավարվող ծառայությունները և իրականացման հիմնախնդիրները ՀՀ համայնքներում, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 4-7:
164. Մկրտչյան Լ., Նպատակաձրագրային բյուջետավորման սկզբունքի պայմաններում կանխատեսումային գործընթացները, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 8-10:
165. Թումանյան Ռ., Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հիմնական ձևերը, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 12-14:
166. Թումանյան Ռ., Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ հիմքերը ՀՀ-ում, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 14-16:
167. Ներսեսյան Ա., ՀՀ արտահանման և ներմուծման հարաբերակցությունը №5 (94), մայիս, 2008, էջ 39-41:
168. Երանոսյան Ա., ՀՀ առևտրային բանկերի նորամուծական քաղաքականության հիմնախնդիրները, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 60-63:

169. Երանոսյան Ա., Ռեինժինիրինգի նորամուծական ծրագրերի իրականացումը առևտրային բանկերում, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 63-66:
170. Հարությունյան Լ., Եվրամիության աջակցության դերը ՀՀ կրթական բարեփոխումների իրականացման գործընթացում, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 94-96:
171. Պապոյան Ս., Զբոսաշրջության ոլորտի վարչականի վիճակագրության անհրաժեշտությունը և պահանջվող նվազագույն տեղեկատվությունը, №5 (94), մայիս, 2008, էջ 99-100:
172. Гюрджян А., Егиазарян Б., Экономика на базе знаний – проблемы перехода, №6-7 (95-96) հունիս-հուլիս, 2008, էջ 6-9:
173. Ղուկասյան Լ., Պետական բյուջեի եկամուտների բաշխման հարաբերությունների արդի առանձնահատկությունները, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 19-20:
174. Ղուկասյան Լ., Պետական բյուջեի եկամուտների բաշխման հարաբերությունների կատարելագործման օրենսդրակամակերպական ուղղությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 21-24:
175. Ավագյան Մ., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կազմակերպվող և կառավարվող ծառայությունների մատչելիությունը ՀՀ համայնքներում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 25-28:
176. Մուրադյան Հ., Առևտրային բանկերի դինամիկ զարգացման հնարավորությունները, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 92-95:
177. Մուրադյան Հ., Մինդիկացված վարկերի նշանակությունը վարկային պահանջարկի բավարարման գործում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 95-97:
178. Եղիզարյան Կ., Հասարակական տրանսպորտային համակարգի զարգացման միջազգային փորձը, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 118-120:
179. Եղիզարյան Կ., Քաղաքային ուղևորատար տրանսպորտի կայուն համակարգի կազմավորման խնդիրները Երևան քաղաքում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 121- 123:

180. Gyurjyan A., Complex Programs: Analysis of Received Results, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 41-42:
181. Ավետիսյան Դ., Համայնքային բյուջե հասկացությունը և դրա ձևավորման առանձնահատկությունները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 56-59:
182. Ավետիսյան Դ., Համայնքային բյուջեների ձևավորման միջազգային փորձը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 59-62:
183. Մուրադյան Է., Կազմակերպության մրցունակության ապահովման մեթոդաբանական մոտեցումները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 86-89:
184. Մուրադյան Է., Ֆինանսական կայունության գնահատման այլընտրանքային մոտեցման դերը կազմակերպության մրցունակության ապահովման գործում, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 89-93:
185. Մարտիրոսյան Ա., Հայաստանում զբոսաշրջության զարգացմանը նպաստող հնարավոր առաջնահերթությունների գնահատումը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 108-110:
186. Մարտիրոսյան Ա., Ինտերնետային ցանցի յուրահատուկ դերը զբոսաշրջության ոլորտում, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 110-112:
187. Հովհաննիսյան Հ., Վարկային ռիսկի կառավարման մեթոդաբանական հիմքերը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 116-119:
188. Հովհաննիսյան Հ., Վարկային ռիսկի կառավարման գործընթացի կատարելագործման հիմնական ուղղությունները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 120-123:
189. Փաշինյան Ա., Գյուղատնտեսության ապահովագրական համակարգի ներդրման մեթոդական մոտեցումները և խնդիրների լուծման ուղիները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 143-146:
190. Մանասերյան Թ., Ֆինանսական ճգնաժամի դասերը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 4-7:

191. Գյուրջյան Ա., Գյուրջյան Գ., Եղիազարյան Բ., Միմոնյան Ա., Գիտելիքի, թե բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն է կառուցելու մարդկությունը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 10-17:
192. Ամիրջանյան Ա., Սրբունակության գործոնները զարգացող տնտեսություններում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 18-23:
193. Ամիրջանյան Ա., Սրբակցության գործիքների ժամանակակից բովանդակությունը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 35-37:
194. Մանասերյան Թ., Գույքահարկի դերը ազգային տնտեսության աշխուժացման գործում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 38-40:
195. Խաչատրյան Կ., Պետական ֆինանսական վերահսկողության հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 49-50:
196. Նարինանյան Գ., Փոխարժեքի դինամիկան և մակրոտնտեսական միջավայրը ՀՀ-ում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 51-52:
197. Նարինանյան Գ., Արժույթային փոխարժեքի ազդեցությունը արտաքին հատվածի վրա, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 53-54:
198. Կարեյան Ա., Առևտրային բանկի գործունեության արդյունավետության գնահատումը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 73-74:
199. Կարեյան Ա., Առևտրային բանկերի գործունեության ֆինանսական արդյունքների գնահատման ձևավորման հիմնահարցերը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 74-75:
200. Բարսեղյան Ն., Բնակֆոնդի վերականգնման ֆինանսական մեխանիզմները №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 83-84:
201. Միմոնյան Հ., Անձը բնութագրող գործոնների գնահատում մարդկային ռեսուրսների կառավարման գործընթացում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 91-92:

VII. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և կառավարում» հանդեսում

202. Զախմախյան Բ., Մարտիրոսյան Ա., Կաթնամթերքի շուկայի

օպտիմալացման հիմնախնդիրների լուծման ուղիները հանրապետությունում, №2, 2008, էջ 195-199:

203. Կոստանյան Ն., Գյուղատնտեսության կոոպերատիվ վարկավորման համակարգի կայացման և զարգացման հիմնական ուղղությունները, №3 2008, էջ 247-255:
204. Հարությունյան Ն., Էլեկտրոնային առևտրի համակարգերի դերը պետական արժեթղթերի տեղաբաշխման գործընթացում, №1, 2008, էջ 255-271:
205. Հայրապետյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հարկաբյուջետային կարողությունների համահարթեցման մոդելի դերը ՀՀ համայնքների զարգացման գործում, №1, 2008, էջ 187-192:

VIII. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են այլ գիտական ամսագրերում

206. Ղազարյան Ս., Ընդլայնել արդյունավետ տնտեսագիտական հետազոտությունները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, «Ազրոգիտություն», №7-8 (հուլիս-օգոստոս), 2008, 8 էջ:
207. Ходжабебян В., Папазян Х., О мерах экономической политики по ликвидации безработицы в республике Армения / Политический журнал “Общество и экономика”, М., №1, 2008, стр. 166-173:
208. Բայադյան Ա., Ամիրխանյան Ս., Հիփոթեքային վարկավորման շուկայի իրավիճակը և զարգացման նախադրյալները ՀՀ-ում / ՀՊԱՀ-ի միջազգային գիտական կոնֆերանսի նյութերը (Գյուղատնտեսության բնապահպանության պրոբլեմները), 2008, էջ 22-26:
209. Բայադյան Ա., Ասլանյան Գ., Թարվերդյան Ա., Ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեխանիզմը Հայաստանում / ՀՊԱՀ-ի միջազգային գիտական կոնֆերանսի նյութերը (Գյուղատնտեսության բնապահպանության պրոբլեմները), 2008, էջ 26-30:
210. Баядян А., Пути повышения эффективности расходов бюджетных средств / Вестник ГАУ Армении, №1, 2008, էջ 124-130:

211. Манасерян Т., Современные проблемы экономической безопасности Армении и перспективы их разрешения / Сборник докладов конференции “Региональное сотрудничество и безопасность”, Изд. Союзом армян в России, 6 стр.
212. Манасерян Т., Энергетическая безопасность Армении / Сборник докладов конференции “Региональное сотрудничество и безопасность”, Изд. Союзом Армян в России, 4 стр.
213. Манасерян Т., Economic Security Architecture and Prospects for Cooperation: India and the Caucasus India – Eurasia: The way ahead (With Special focus on the Caucasus) / Published by the Centre for Research in Rural and Industrial Development, pp.159-173.
214. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Գիտակցված գործունեության և գիտելիքահենք տնտեսություն ձևավորելու խնդիրներ / Հանրային կառավարում, գիտական հանդես, Եր., №1, 2008, էջ 53-66:
215. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Սիմոնյան Ա., Կառավարման արդյունավետության գնահատման մեթոդական մոտեցումներ, «Լրաբեր ՀՃԱ», Եր., №1, 2008, էջ 12-18:
216. Егиазарян Б., Гюрджян А., Principles of Translation Knowledge Economy / Государственное управление в XXI веке. Традиции и инновации, МГУ, “Макс Пресс”, М., 2008, с. 205-213.
217. Габриелян Б., Механизмы и методы управления / Сборник научных трудов преподавателей №1, Е., Международная Академия. Предпринимательства (МАП), Ереванский филиал, 2008, с. 1-8.
218. Manasyan H., Remittances and Migration / AIPRG conference «Looking Forward: Global Competitiveness of the Armenian Economy», May 17-18, 2008, link <http://www.aiprg.net/en/content/29>.
219. Մարկոսյան Ա., Մարկոսյան Մ., Մարդը որպես զարգացման նպատակ / Էկոնոմիկա, «Գարուն» №5 (7), 2008, էջ 14-15, 26-27, 72-73, 95-97:
220. Մարկոսյան Ա., Մարկոսյան Մ., Աշխարհի երկրների դասա-

կարգումը ըստ եկամուտների / Էկոնոմիկա, «Գարուն» №5 (7), 2008, 18 էջ:

221. Adanlyan A., Gevorgyan S., A Comparison of Ecological Education and Sustainable Development Education / Re: NATO Advanced Research Workshop: Rethinking Higher Education to Meet the New Challenges of Environmental Security in Kharkiv, Ukraine 21-25 May 2008, 7 էջ.
  222. Հակոբյան Վ., ՀՀ մրցակցային քաղաքականության և տնտեսության պետական կարգավորման այլ գործիքների փոխհամաձայնեցման խնդիրները, «Օրենք և իրականություն», Եր., №3, մարտ, 2008, էջ 27-30:
- IX. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի Գյումրու մասնաճյուղում «ՀՀ տնտեսության ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացման միտումները» թեմայով անցկացված հանրապետական գիտաժողովի ժողովածուում (Եր., «Նահապետ» հրատ., 2008)***
223. Հակոբյան Ա., Ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների իրականացման այլընտրանքային հնարավորությունները Հայաստանում, էջ 11-19:
  224. Հախվերդյան Դ., Տնտեսական համակարգի արդյունավետության մասին, էջ 20-27:
  225. Սեյսյան Մ., Սովետային տնտեսության ծավալների գնահատումը ՀՀ-ում, էջ 36-40:
  226. Փանոսյան Ա., Միջին բիզնեսի մրցունակության բարձրացման և ինովացիոն գործունեության ակտիվացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 59-66:
  227. Հայրապետյան Ա., Համայնքների ծրագրանպատակային ֆինանսական օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ հիմքերի զարգացման ուղիները, էջ 66-71:
  228. Սեյսյան Մ., Սովետային տնտեսության էությունը և դրսևորման առանձնահատկությունները, էջ 71-75:
  229. Կեստյան Ն., Հիպոթեքային արժեթղթավորման զարգացման

հիմնական հայցակարգերը, էջ 102-110:

230. Այվազյան Բ., Արժույթային քաղաքականության առանձնահատկությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 110-117:
231. Գասպարյան Ա., Ներդրումային նախագծերի ռիսկայնության գնահատման մեթոդները, էջ 117-123:
232. Թադևոսյան Ս., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ֆինանսական հիմնախնդիրները Շիրակի մարզում, էջ 123-130:
233. Պետրոսյան Մ., Տնտեսավարող սուբյեկտների ճգնաժամային իրավիճակի հիմնական պատճառները և սնանկացման հավանական գնահատման մեթոդական հիմքերը, էջ 134-138:
234. Ավետիսյան Լ., Ֆիզիկական անձանց վարկային ռիսկի գնահատման սքորինգի համակարգը և դրա կիրառման հեռանկարները ՀՀ-ում, էջ 138-144:
235. Գալոյան Լ., Պետական պարտքի կառավարման միջազգային փորձի վերլուծությունը, էջ 144-153:
236. Հայրապետյան Ա., Ֆինանսական համահարթեցման և նպատակային ֆինանսավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 153-158:
237. Գասպարյան Ա., Ռիսկի պայմաններում որոշումների ընդունման վիճակագրական խաղերի մեթոդը, էջ 168-171:
238. Կեստյան Ն., Հիպոթեքային արժեթղթավորումը որպես ՀՀ-ում հիպոթեքային շուկայի զարգացման հեռանկարային մեթոդ, էջ 171-176:
239. Պետրոսյան Կ., Հարությունյան Ղ., Ֆինանսների ներգրավման այլընտրանքային ուղիների օգտագործման հեռանկարները ՀՀ Շիրակի մարզի համայնքներում, էջ 176-181:
240. Մկրտումյան Մ., Կարապետյան Ա., Ադանայան Ա., Ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 198-204:
241. Ադանայան Ա., Ջրամատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում մասնավոր հատվածի մասնակցության միջազգային փորձը Անգլիայում և Բելոխիում (Գերմանիա), էջ 210-213:

242. Եղիգարյան Կ., Միկրոավտոբուսային երթուղիների արդյունավետության ինտեգրալային հայտանիշի կառուցման մեթոդը, էջ 217-220:
243. Գյուլումյան Ռ., Սպառողական գների ինդեքսի և սպառողական զամբյուղի կազմի վերլուծություն, էջ 220-223:
244. Փանոսյան Ա., Միջին բիզնեսի կայացման և զարգացման սոցիալական ասպեկտների ուսումնասիրությունը ՀՀ-ում, էջ 238-245:
245. Եղիգարյան Կ., Երևան քաղաքի գործող երթուղային ցանցի ընդհանուր արդյունավետության գնահատումը, էջ 263-267:
246. Գյուլումյան Ռ., Սպառողական վարքագծի մաթեմատիկական մոդելը և օպտիմալ լուծումը, էջ 267-270:

X. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում

247. Մարկոսյան Ա., Մելիքյան Մ., ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակը 1994-2006թթ. տնտեսական անվտանգության ցուցանիշների մոնիտորինգի համատեքստում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 10-14:
248. Հայրապետյան Ա., Համայնքների ծրագրանպատակային զարգացման և պետական բյուջեից նպատակային ֆինանսավորման մեխանիզմների կատարելագործման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 25-27:
249. Հակոբյան Վ., Տնտեսական մրցակցության պետական կարգավորման տեսական հիմքերը, №1(90), հունվար, 2008, էջ 28-31:
250. Փանոսյան Ա., Միջին ձեռնարկատիրության սահմանաչափերի որոշման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 53-55:
251. Թադևոսյան Ա., ՀՀ արտաքին տնտեսական հիմնախնդիրները և Մ.Պորտերի տեսությունը, №1 (90), հունվար, 2008, էջ 59-62:
252. Մարկոսյան Մ., Բնակչության եկամուտների ձևավորման և

- բաշխման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, №1 (90), հունվար, 2008, էջ106-110:
253. Գյուրջյան Ա., Մարդկային կապիտալը հանրային կառավարման հիմնական գործոն և միջոց, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 4-6:
254. Մկրտչյան Լ. Վերջնական արդյունքներին ուղղված կամ նպատակածրագրային բյուջետավորման եղանակի մշակման ու ներդրման միջազգային փորձը ԱՄՆ օրինակով, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 9-18:
255. Մկրտչյան Լ., Ռուսաստանում ծրագրային պլանավորման կիրառվող գործընթացների պայմաններում նպատակածրագրային բյուջետավորման առանձին բաղադրիչների ներդրման միջազգային փորձի դրական արդյունքների օգտագործման մասին, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 19-21:
256. Հարությունյան Ն., Պետական արժեթղթերի շուկայի զարգացման ռազմավարական միտումները, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 30-33:
257. Հարությունյան Ն., Պետական արժեթղթերի տեղաբաշխման եղանակների համեմատական բնութագիրը՝ որպես առաջնային շուկայի զարգացման հեռանկար, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 33-37:
258. Աղանալյան Ա., Ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի ընդհանուր բնութագիրը և դրանց կառավարման տնտեսական հիմունքները, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 38-42:
259. Խաչատրյան Կ., Միասնական ֆինանսական վերահսկողության առավելություններն ու թերությունները ՀՀ-ում, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 42-44:
260. Օհանյան Ա., Տնտեսության ճյուղային կառուցվածքի տեսական ու գործնական մոտեցումները, №2(91), փետրվար, 2008, էջ 52-55:
261. Օհանյան Ա., Վերլուծական հիմնարար մեթոդների դերը ճյուղային ներդրումային որոշումների իրականացման ժամանակ, №2(91), փետրվար 2008, էջ 55-58:
262. Ամիրջյան Ա., ՀՀ բանկերում իրագործվող ծառայությունների

- ընդլայնումը և արդյունավետության բարձրացումը, №2(91), փետրվար 2008, էջ 71-73:
263. Սարգսյան Վ., Շուկայական տնտեսության պայմաններում հողաբարելավման բնապահպանական հիմնախնդիրների պետական կարգավորման արդյունավետության բարձրացման տնտեսական հիմնախնդիրները, №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 88-90:
264. Գրիգորյան Մ., Տնտեսավարման տարբեր ձևերի զարգացման ուղիները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում (Արմավիրի օրինակով), №2 (91), փետրվար, 2008, էջ 90-92:
265. Գյուրջյան Ա., Մարդկային գիտակցված գործունեության կառավարման սկզբունքային ապահովում. գաղափարը և համակարգը, №3(92), մարտ, 2008, էջ 4-7:
266. Հարությունյան Լ., Հայաստանի տնտեսական զարգացման միտումները Եվրամիությանը հետագա հնարավոր անդամակցության նպատակով, №3(92), մարտ, 2008, էջ 6-10:
267. Մարտիրոսյան Ա., Զբոսաշրջության զարգացման նպատակները և միջազգային փորձը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 21-24:
268. Մարտիրոսյան Ա., ՀՀ-ում զբոսաշրջության պետական կարգավորումը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 24-27:
269. Կարապետյան Ա., Ավիափոխադրումների շուկայի սեզոնատացիայի անհրաժեշտությունն ու էությունը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 27-30:
270. Սարգսյան Հ., Ապահովագրական ընկերությունների կապիտալի համարժեքության մոդելների կիրառումը որպես վճարունակության ռիսկի չափման կարևոր գործիք, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 48-51:
271. Բաղդկյան Ա., Շահույթը որպես ձեռնարկության գործունեության արդյունավետության ինտեգրալային ցուցանիշ, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 58-60:
272. Բաղդկյան Ա., Արդյունաբերական ձեռնարկություններում շահույթի արդյունավետ բաշխման օպտիմալ ուղղությունները, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 60-63:
273. Մարգարյան Գ., Ֆինանսական համակարգի և տնտեսական աճի փոխադարձ կապը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 75-77:
274. Կետյան Ն., Արժեթղթավորման ազդեցությունը առաջնային շուկայում ձևավորված հիփոթեկային տոկոսադրույքի վրա, №3 մարտ (92), 2008, էջ 84-89:
275. Կետյան Ն., Արժեթղթավորման իրագործման պարագայում ՀՀ հիփոթեկային շուկայի հնարավոր ծավալային աճի գնահատումը, №3 (92), մարտ, 2008, էջ 89-93:
276. Գյուրջյան Ա., Սկզբունքագիտությունը որպես գիտության ճյուղ առանձնացնելու շուրջ, №4(93), ապրիլ, 2008, էջ 4-7:
277. Մանուկյան Մ., Պետական առևտրային կազմակերպությունները Հայաստանի Հանրապետությունում և դրանց զարգացման հեռանկարները, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 38-44:
278. Մկրտչյան Լ., Հայաստանի Հանրապետությունում պետական ֆինանսների կառավարման բնագավառում իրականացվող բարեփոխումները, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 49-52:
279. Մկրտչյան Լ., Բյուջեի կատարման մասին հաշվետվության մոդելի առաջարկվող տարբերակ, №4 (93), ապրիլ, 2008, էջ 52-56:
280. Ավագյան Մ., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կառավարվող ծառայությունները և իրականացման հիմնախնդիրները ՀՀ համայնքներում, №5(94), մայիս, 2008, էջ 4-7:
281. Մկրտչյան Լ., Նպատակաձրագրային բյուջետավորման սկզբունքի պայմաններում կանխատեսումային գործընթացները, №5(94), մայիս, 2008, էջ 8-10:
282. Թումանյան Ռ., Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հիմնական ձևերը, №5(94), մայիս, 2008, էջ 12-14:
283. Թումանյան Ռ., Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ հիմքերը ՀՀ-ում, №5(94), մայիս, 2008, էջ 14-16:
284. Ներսեսյան Ա., ՀՀ արտահանման և ներմուծման հարաբերակցությունը, №5(94), մայիս, 2008, էջ 39-41:

285. Երանոսյան Ա., ՀՀ առևտրային բանկերի նորամուծական քաղաքականության հիմնախնդիրները, №5(94), մայիս, 2008, էջ 60-63:
286. Երանոսյան Ա., Ռեինժինիրինգի նորամուծական ծրագրերի իրականացումը առևտրային բանկերում, №5(94), մայիս, 2008, էջ 63-66:
287. Հարությունյան Լ., Եվրամիության աջակցության դերը ՀՀ կրթական բարեփոխումների իրականացման գործընթացում, №5(94), մայիս, 2008, էջ 94-96:
288. Պապոյան Ս., Զբոսաշրջության ոլորտի վարչականի վիճակագրության անհրաժեշտությունը և պահանջվող նվազագույն տեղեկատվությունը, №5(94), մայիս, 2008, էջ 99-100:
289. Гюрджян А., Егиазарян Б., Экономика на базе знаний – проблемы перехода, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 6-9:
290. Ղուկասյան Լ., Պետական բյուջեի եկամուտների բաշխման հարաբերությունների արդի առանձնահատկությունները, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 19-20:
291. Ղուկասյան Լ., Պետական բյուջեի եկամուտների բաշխման հարաբերությունների կատարելագործման օրենսդրակամակերպական ուղղությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 21-24:
292. Ավագյան Մ., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կազմակերպվող և կառավարվող ծառայությունների մատչելիությունը ՀՀ համայնքներում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 25-28:
293. Մուրադյան Հ., Առևտրային բանկերի դինամիկ զարգացման հնարավորությունները, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 92-95:
294. Մուրադյան Հ., Սինդիկացված վարկերի նշանակությունը վարկային պահանջարկի բավարարման գործում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 95-97:
295. Եղիգարյան Կ., Հասարակական տրանսպորտային համակարգի զարգացման միջազգային փորձը, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 118-120:

296. Եղիգարյան Կ., Քաղաքային ուղևորատար տրանսպորտի կայուն համակարգի կազմավորման խնդիրները Երևան քաղաքում, №6-7 (95-96), հունիս-հուլիս, 2008, էջ 121- 123:
297. Gyurjyan A., Complex Programs: Analysis of Received Results, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 41-42:
298. Ավետիսյան Դ., Համայնքային բյուջե հասկացությունը և դրա ձևավորման առանձնահատկությունները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 56-59:
299. Ավետիսյան Դ., Համայնքային բյուջեների ձևավորման միջազգային փորձը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 59-62:
300. Մուրադյան Է., Կազմակերպության մրցունակության ապահովման մեթոդաբանական մոտեցումները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 86-89:
301. Մուրադյան Է., Ֆինանսական կայունության գնահատման այլընտրանքային մոտեցման դերը կազմակերպության մրցունակության ապահովման գործում, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 89-93:
302. Մարտիրոսյան Ա., Հայաստանում զբոսաշրջության զարգացմանը նպաստող հնարավոր առաջնահերթությունների գնահատումը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 108-110:
303. Մարտիրոսյան Ա., Ինտերնետային ցանցի յուրահատուկ դերը զբոսաշրջության ոլորտում, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 110-112:
304. Հովհաննիսյան Հ., Վարկային ռիսկի կառավարման մեթոդաբանական հիմքերը, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 116-119:
305. Հովհաննիսյան Հ., Վարկային ռիսկի կառավարման գործընթացի կատարելագործման հիմնական ուղղությունները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր, 2008, էջ 120-123:
306. Փաշինյան Ա., Գյուղատնտեսության ապահովագրական համակարգի ներդրման մեթոդական մոտեցումները և խնդիրների լուծման ուղիները, №8-9 (97-98), օգոստոս-սեպտեմբեր,

- բեր, 2008, էջ 143-146:
307. Մանասերյան Թ., Ֆինանսական ճգնաժամի դասերը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 4-7:
  308. Գյուրջյան Ա., Գյուրջյան Գ., Եղիազարյան Բ., Սիմոնյան Ա., Գիտելիքի, թե բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն է կառուցելու մարդկությունը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 10-17:
  309. Ամիրջանյան Ա., Մրցունակության գործոնները զարգացող տնտեսություններում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 18-23:
  310. Ամիրջանյան Ա., Մրցակցության գործիքների ժամանակակից բովանդակությունը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 35-37:
  311. Մանասերյան Թ., Գույքահարկի դերը ազգային տնտեսության աշխուժացման գործում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 38-40:
  312. Խաչատրյան Կ., Պետական ֆինանսական վերահսկողության հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 49-50:
  313. Նարիմանյան Գ., Փոխարժեքի դինամիկան և մակրոտնտեսական միջավայրը ՀՀ-ում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 51-52:
  314. Նարիմանյան Գ., Արժուրային փոխարժեքի ազդեցությունը արտաքին հատվածի վրա, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 53-54:
  315. Կարեյան Ա., Առևտրային բանկի գործունեության արդյունավետության գնահատումը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 73-74:
  316. Կարեյան Ա., Առևտրային բանկերի գործունեության ֆինանսական արդյունքների գնահատման ձևավորման հիմնահարցերը, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 74-75:
  317. Բարսեղյան Ն., Բնակֆոնդի վերականգնման ֆինանսական մեխանիզմները, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 83-84:
  318. Սիմոնյան Հ., Անձր բնութագրող գործոնների գնահատում մարդկային ռեսուրսների կառավարման գործընթացում, №10 (99), հոկտեմբեր, 2008, էջ 91-92:

XI. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և կառավարում» հանդեսում

319. Չախմախչյան Բ., Մարտիրոսյան Ա., Կաթնամթերքի շուկայի օպտիմալացման հիմնախնդիրների լուծման ուղիները հանրապետությունում, №2, 2008, էջ 195-199:
320. Կոստանյան Ն., Գյուղատնտեսության կոոպերատիվ վարկավորման համակարգի կայացման և զարգացման հիմնական ուղղությունները, №3, 2008, էջ 247-255:
321. Հարությունյան Ն., Էլեկտրոնային առևտրի համակարգերի դերը պետական արժեթղթերի տեղաբաշխման գործընթացում, №1, 2008, էջ 255-271:
322. Հայրապետյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հարկաբյուջետային կարողությունների համահարթեցման մոդելի դերը ՀՀ համայնքների զարգացման գործում, №1, 2008, էջ 187-192:

XII. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են այլ գիտական ամսագրերում

323. Ղազարյան Ս., Ընդլայնել արդյունավետ տնտեսագիտական հետազոտությունները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, «Ազրոգիտություն», №7-8, (հուլիս-օգոստոս), 2008, 8 էջ:
324. Ходжабекян В., Папазян Х., О мерах экономических политики по ликвидации безработицы в республике Армения / Политический журнал “Общество и экономика”, М., №1, 2008 էջ 166-173:
325. Բայադյան Ա., Ամիրխանյան Ս., Հիփոթեքային վարկավորման շուկայի իրավիճակը և զարգացման նախադրյալները ՀՀ-ում / ՀՊԱՀ-ի միջազգային գիտական կոնֆերանսի նյութերը (Գյուղատնտեսության բնապահպանության պրոբլեմները), 2008, էջ 22-26:
326. Բայադյան Ա., Ասլանյան Գ., Թարվերդյան Ա., Ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեխանիզմը Հայաստանում / ՀՊԱՀ-ի միջազգային գիտական կոնֆերանսի նյութերը (Գյուղատնտեսության բնա-

- սիստեմային արդյունքները), 2008, էջ 26-30:
327. Баядян А., Пути повышения эффективности расходов бюджетных средств / Вестник ГАУ Армении, №1, 2008, стр. 124-130.
328. Манасерян Т., Современные проблемы экономической безопасности Армении и перспективы их разрешения / Сборник докладов конференции “Региональное сотрудничество и безопасность”, Изд. Союзом армян в России, 6 стр.
329. Манасерян Т., Энергетическая безопасность Армении / Сборник докладов конференции “Региональное сотрудничество и безопасность”, Изд. Союзом Армян в России, 4 стр.
330. Манасерян Т., Economic Security Architecture and Prospects for Cooperation: India and the Caucasus India – Eurasia: The way ahead (With Special focus on the Caucasus) / Published by the Centre for Research in Rural and Industrial Development, pp.159-173.
331. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Գիտակցված գործունեության և գիտելիքահենք տնտեսություն ձևավորելու խնդիրներ, «Հանրային կառավարում», գիտական հանդես, Եր., №1, 2008, էջ 53-66:
332. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Մինոնյան Ա., Կառավարման արդյունավետության գնահատման մեթոդական մոտեցումներ, «Լրաբեր ՀՃԱ», Եր., №1, 2008, էջ 12-18:
333. Егиазарян Б., Гюрджян А., Principles of Translation Knowledge Economy / Государственное управление в XXI веке. Традиции и инновации, МГУ, “Макс Пресс”, М., 2008, стр. 205-213.
334. Габриелян Б., Механизмы и методы управления / Сборник научных трудов преподавателей №1, Е., Международная Академия. Предпринимательства (МАП), Ереванский филиал, 2008, стр. 1-8.
335. Manasyan H., Remittances and Migration / AIPRG conference «Looking Forward: Global Competitiveness of the Armenian Economy», May 17-18, 2008, link <http://www.aiprg.net/en/content/29>.

336. Մարկոսյան Ա., Մարկոսյան Ս., Մարդը որպես զարգացման նպատակ / Էկոնոմիկա, «Գարուն» №5 (7), 2008, էջ 14-15, 26-27, 72-73, 95-97:
337. Մարկոսյան Ա., Մարկոսյան Ս., Աշխարհի երկրների դասակարգումը ըստ եկամուտների / Էկոնոմիկա, «Գարուն» №5 (7), 2008, 18 էջ:
338. Adanalyan A., Gevorgyan S., A Comparison of Ecological Education and Sustainable Development Education / Re: NATO Advanced Research Workshop: Rethinking Higher Education to Meet the New Challenges of Environmental Security in Kharkiv, Ukraine 21-25 May 2008, 7 p.
339. Հակոբյան Վ., ՀՀ մրցակցային քաղաքականության և տնտեսության պետական կարգավորման այլ գործիքների փոխհամաձայնեցման խնդիրները / Օրենք և իրականություն, Եր., №3, մարտ, 2008, էջ 27-30:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2009թ. հրապարակումները**

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Հարությունյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 146 էջ:
2. Հարությունյան Վ., Թամազյան Ա., Հայրապետյան Ն., Արտահանման աճի և տնտեսության մասնագիտացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 192 էջ:
3. Սարիկյան Ռ., Աղայան Մ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (հետքեյնյան շրջան), Գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 480 էջ:
4. Ավագյան Հ., ՀՀ մետաղական օգտակար հանածոների գնահատումն ըստ մարզերի. մաս 2 (Լոռու, Կոտայքի, Գեղարքունիքի, Տավուշի և Արագածոտնի մարզեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ. 2009, 200 էջ:
5. Թորոսյան Թ., Միջազգային տնտեսագիտություն (միջանկյալ մակարդակ), Եր., 2009, 207 էջ:
6. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 556 էջ:
7. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում» / Վ.Լ.Հարությունյանի խմբագրությամբ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 222 էջ:

**II. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են 2009թ. ապրիլի 27-28
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստի-
տուտում «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմ-
նախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմա-
յով անցկացված հանրապետական գիտաժողովի նյութերում
(Եր., «Գիտություն» հրատ., 2009)**

1. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման հիմնահարցերը, էջ 12-16:
2. Ավետիսյան Հ., Ազգային ինովացիոն բանկի ստեղծման անհրաժեշտությունը, էջ 16 -20:
3. Ավետիսյան Վ., Պարտադիր ապահովագրության համակարգերի սկզբունքները և նպատակները շուկայական տնտեսությամբ երկրներում, էջ 20-28:
4. Ափյան Ն., Հարկային վարչարարության կատարելագործման ուղիները, էջ 29 -32:
5. Բաբաջանյան Ս., Արտադրական կազմակերպությունների ֆինանսական արդյունքի տնտեսական բովանդակությունը, էջ 33-38:
6. Գալստյան Հ., Հիփոթեքային վարկավորման միջազգային փորձը, էջ 38-45:
7. Գալստյան Հ., Հիփոթեքային վարկերի շուկայի զարգացման հայեցակարգային հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 46 -54:
8. Դավթյան Մ., Օտարերկրյա կապիտալով գործող բանկերը միջազգային ֆինանսական ինտեգրման գործընթացներում, էջ 54-60:
9. Երանոսյան Ա., Նորամուծական գործընթացների կարգավորման նոր մոտեցումներ, էջ 61-66:
10. Երանոսյան Ա., Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները որպես բանկային նորամուծական գործընթացների կարգավորման գործիք, էջ 67-71:
11. Թամազյան Ա., Մտվերային տնտեսության ծավալների գնահատման հատուկ տնտեսաիրավական մեթոդները, էջ 72-80:

12. Կակոպյան Լ., Վենչուրային ինվեստավորման ազգային համակարգի ձևավորման խնդրի շուրջ, էջ 80-83:
13. Կակոպյան Լ., Հայաստանին անհրաժեշտ սկզբնական վենչուրային կապիտալի ծավալի գնահատումը, էջ 84-85:
14. Կարեյան Ա., ՀՀ առևտրային բանկերի ֆինանսական արդյունքների հիմնական ցուցանիշների փոփոխությունների վերլուծությունը, էջ 86-88:
15. Կարեյան Ա., ՀՀ առևտրային բանկերի հիմնական ցուցանիշների համեմատական վերլուծությունը, էջ 89-96:
16. Կիրակոսյան Գ., Պետական բյուջեի կատարման և վերահսկողության իրականացման հիմնահարցերը, էջ 93-96:
17. Հախվերդյան Դ., Գլոբալացումը և ենթակառուցվածքները, էջ 97-103:
18. Հախվերդյան Դ., Գլոբալ անհաշվեկշռվածությունը և համաշխարհային տնտեսությունը, էջ 104-112:
19. Հակոբյան Ա., Սթրես թեստավորման դերը և նշանակությունն ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական կայունության գնահատման մեջ, էջ 113-115:
20. Հարությունյան Վ., Հարությունյան Դ., Համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամ. պատճառներ և հետևանքներ, էջ 116-118:
21. Հարությունյան Դ., Գլոբալիզացիան և նրա փուլերը, էջ 118-120:
22. Հարությունյան Ղ., Համայնքների բյուջեներում վարկային միջոցների ներգրավման անհրաժեշտությունը և տեղական վարկային շուկաների ձևավորման նախադրյալները ՀՀ-ում, էջ 120-124:
23. Հովակիմյան Ա., Փոխարժեքի և առևտրային հաշվեկշռի փոխկապվածության տեսագործնական հիմքերը, էջ 125-131:
24. Ղազարյան Գ., Հարկաբյուջետային քաղաքականության սկզբունքների շուրջ, էջ 131-133:
25. Ղուկոյան Կ., Համայնքների դերը Հայաստանի Հանրապետության կառավարման համակարգում, էջ 134-137:
26. Ղուկոյան Կ., Տեղական ինքնակառավարման առանձնահատկությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 137-140:
27. Մելիքյան Ռ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատճառները և դրանց ազդեցությունը Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության վրա, էջ 141-148:
28. Միքայելյան Ռ., Փոքր և միջին առևտրային կազմակերպությունների վարկավորման հարցի շուրջ, էջ 149-158:
29. Միքայելյան Ռ., Կազմակերպությունների վարկունակության գնահատման հարցի շուրջ, էջ 159-165:
30. Մնացականյան Ա., Բանկային համակարգի կառավարման բարելավման ուղիները շուկայական տնտեսության պայմաններում, էջ 166-170:
31. Մնացականյան Հ., Աուդիտի ոլորտի օրենսդրական բարեփոխումների անհրաժեշտությունը ՀՀ-ում, էջ 170-173:
32. Մնացականյան Հ., Աուդիտորական գործունեության կարգավորման Եվրամիության առանձին պահանջների հարցի շուրջ, էջ 174-176:
33. Մովսիսյան Մ., Արժեթղթերի շուկայի զարգացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, էջ 177-179:
34. Մուրադյան Հ., Անհատական կառավարիչը բանկում և նրա դերը հաճախորդների հետ հարաբերությունների կազմակերպման գործում («Արմսվիսբանկ» ՓԲԸ-ում ներդնելու նպատակով), էջ 180-187:
35. Մուրադյան Է., Կազմակերպության ֆինանսական դրության կայունացման վերլուծական ծրագրի մշակման մոտեցումը, էջ 187-193:
36. Մուրադյան Է., Գործարար ակտիվության դերը ֆինանսական դրության կայունացման գործընթացում, էջ 193-203:
37. Շմավոնյան Գ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության պետական կարգավորման առանցքային հիմնախնդրի շուրջ, էջ 204-208:
38. Պետրոսյան Մ., Միջազգային ծրագրերի միջոցով գյուղատնտեսության վարկավորման գործընթացի վերլուծություն, էջ 208-215:
39. Սարգսյան Զ., Հարկման արտերկրյա փորձը, էջ 216-224:

40. Սարգսյան Լ., Տնտեսական աճ՝ առևտրային հաշվեկշռի բացասական սալոյդի աճի զուգակցմամբ, 224-228:
41. Սարգսյան Վ., Հարկային համակարգի արտերկրյա փորձը, էջ 229-237:
42. Սարգսյան Ս., Վարկառուի ֆինանսական վիճակի գնահատումը և վարկերի դասակարգման օրինականության ստուգումը, էջ 237-242:
43. Սաֆարյան Ռ., Տնտեսական զարգացման շարունակական կայուն աճի գերակա ուղղությունները, էջ 242-248:
44. Ստեփանյան Ս., ՀՀ արժեթղթերի շուկայում ինստիտուցիոնալ ներդրողների զարգացման արդի հիմնախնդիրները, էջ 249-254:
45. Дадаян Г., Возможности применения модели “догоняющего” развития в Армении, стр. 255-260.
46. Манасерян Т., О некоторых аспектах современного финансового кризиса и путях дальнейшего оздоровления экономики Армении, стр. 261-272.
47. Саруханян В., Общий обзор системы и механизмов борьбы с отмыванием денег и финансированием терроризма в Республике Армения, стр. 272-276.
48. Ավագյան Հ., Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման հիմնախնդիրները, էջ 277-285:
49. Ավագյան Հ., Քաջարանի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի պոչանքների մասին, էջ 285-289:
50. Աբրահամյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության վարկավորման հիմնախնդիրներն արդի պայմաններում, էջ 290-296:
51. Աղայան Ս., Հայ-թուրքական առևտրատնտեսական հարաբերությունները մրցակցային առավելության արդյունք, թե թուրքական էքսպանսիա, էջ 296-302:
52. Աղայան Ս., ՀՀ արտաքին առևտրի զարգացման հեռանկարը, էջ 302-308:
53. Ավետիսյան Ս., Ծպնեցյան Հ., ՀՀ ագրովերամշակող ընկերությունների մրցունակության բարձրացման մի քանի հարցեր, էջ 309-316:

54. Բաբայան Ա., ՀՀ անդամակցությունը ԱՀԿ-ին և նրա ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, էջ 316-325:
55. Գասպարյան Վ., Արշակյան Ա., Զախարյան Ա., Մնանկացումը որպես բաժնետիրական ընկերությունների գործունեության բարելավման միջոց, էջ 326-333:
56. Իսկանդարյան Ս., Ներդրումային գործընթացը Հայաստանում և դրա վրա ազդող գործոնները, 2009, էջ 333-337:
57. Իսկանդարյան Ս., Ներդրումային միջավայրի բարելավման ուղիները Հայաստանում, էջ 337-344:
58. Հակոբյան Ի., Վճարային հաշվեկշռի բարելավման ուղիները, էջ 344-349:
59. Հայրապետյան Է., ՀՀ բնապահպանական գործունեության կառավարման տնտեսական մեխանիզմների շուրջ, էջ 350-354:
60. Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսության տարածքային զարգացման հիմնահարցերը Հայաստանում, էջ 355-359:
61. Հայրապետյան Վ., Գյուղատնտեսական ռիսկերի ապահովագրության և վերաապահովագրության միջազգային շուկայի վերլուծությունը, էջ 360-364:
62. Հայրապետյան Վ., Ապահովագրական ռիսկերի կառավարման գործում օգտագործված ռազմավարությունները, էջ 364-369:
63. Ղազարյան Ս., Մկրտչյան Հ., ՀՀ գյուղատնտեսության հողային ֆոնդի շարժընացթը և արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները, էջ 369-376:
64. Ղազարյան Ս., Դավթյան Գ., Գյուղատնտեսության զարգացման մի քանի հիմնահարցեր և դրանց իրականացման ուղիները, էջ 376-382:
65. Մկրտչյան Հ., Մկրտչյան Վ., Բուսաբուծական ճյուղերի տնտեսական արդյունավետությունը գյուղացիական տնտեսություններում և շահույթի բաշխումը, էջ 382-388:
66. Նազարյան Ա., ՀՀ մեքենաշինական ձեռնարկությունների վերականգնման ու գործարկման կազմակերպման և ընդլայնման շուկայական պայմանները, էջ 389-395:

67. Պարոնյան Գ., Ներդրումային քաղաքականությունը որպես ՀՀ մարզերի տնտեսական անվտանգության ապահովման հիմնաքար, էջ 395-399:
68. Ջանգուլյան Պ., Կառուցապատման և շինարարության վարչական ընթացակարգերը որպես ՀՀ-ում ներդրումները խոչընդոտող գործոններ, էջ 400-404:
69. Ջաներյան Հ., Ներսիսյան Լ., Գյուղական աղքատության պատկերը և հիմնախնդիրները, էջ 405-408:
70. Մարգարյան Ա., Տրանսպորտային բեռնափոխադրումների դերը Հայաստանի տնտեսությունում, էջ 409-413:
71. Մարգարյան Ն., ՀՀ միջազգային բեռնափոխադրումների ապահովագրության արդի հարցը, էջ 413-419:
72. Վարդանյան Ա., Բնապահպանական ծրագրերի ֆինանսավորման աղբյուրների ընդլայնման օրենսդրափրավական ուղիները, էջ 419-424:
73. Վարդանյան Ա., Բնապահպանական պետական քաղաքականության առանձնահատկությունները և կարգավորման լծակները, էջ 424-428:
74. Օհանյան Տ., ՀՀ մարզերի անհավասարաչափ զարգացման ուղիների վերլուծությունը, էջ 428-432:
75. Агаджанян В., Вопросы преодоления проблем по ускорению интеграционных процессов в Армении, стр. 433-439.
76. Затикян А., Сущность и важнейшие функции предпринимательства, стр. 439-445.
77. Աղաջանյան Դ., Բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության հիմնախնդիրների շուրջ, էջ 446-450:
78. Ավետիսյան Վ., Տրաստի և հավատարմագրային կառավարման պատմական զարգացման առանձնահատկությունները, էջ 451-457:
79. Բարաջանյան Կ., Պետությունը որպես բրենդ, էջ 458-462:
80. Խաչատրյան Ն., Էլեկտրոնային առևտուրը որպես էլեկտրոնային բիզնեսի տարատեսակ, էջ 462-465:
81. Խաչատրյան Ն., Էլեկտրոնային բիզնեսի տնտեսափրավական հիմնախնդիրները, էջ 465-467:
82. Կարապետյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության ավիափոխադրումների շուկայի վերլուծությունը, էջ 468-472:
83. Մկրտչյան Ս., Իրավաբանական անձանց վերակազմակերպման պատճառները Հայաստանում, էջ 472-477:
84. Մկրտչյան Ս., Փոխանցման ակտի և բաժանիչ հաշվեկշռի բովանդակությունը և անհրաժեշտությունը, էջ 478-482:
85. Ստեփանյան Ս., Կորպորատիվ կառավարումը որպես կորպորատիվ արժեթղթերի շուկայի զարգացման գործոն, էջ 482-489:
86. Արզումանյան Ս., «Տրանսակցիա» հասկացությունը նեոհնստիտուցիոնալ ուղղության շրջանակներում և դրա բաղադրիչները, էջ 490-495:
87. Կարապետյան Ծ., Նորամուծական ձեռնարկատիրության հիմնախնդիրները, էջ 496-500:
88. Հակոբյան Ա., Ինստիտուտների բնութագրման և դասակարգման համակարգային սկզբունքները, էջ 501-509:
89. Հովակիմյան Թ., Պետության տեղը և դերը ժամանակակից սոցիալ-տնտեսական համակարգում, էջ 510-515:
90. Մադոյան Հ., Ինչքանով են կատարյալ մտավոր սեփականության պահպանության մեխանիզմները Հայաստանում, և որ գործոններն են ազդում արդյունաբերական սեփականության ձևավորման վրա, էջ 516-522:
91. Պողոսյան Շ., Սպառողական վարքագծի և մշակութային գործոնների ազդեցությունը հայկական մտածելակերպի վրա, էջ 522-525:
92. Մարինյան Ռ., Արդի հայ տնտեսագիտության ուղեգծերում (ոչ քննական դիտողություններ), էջ 525-547:
93. Манукян Н., Информационные технологии и информационное общество обзор и прогнозы международных аналитических агентств), стр. 548-554.

III. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են 2009թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտում «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը Հայաստանում և աշխարհում» գիտական հոդվածների ժողովածուում (Եր., «Գիտություն» հրատ., 2009)

94. Հարությունյան Վ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները ԱՄՆ-ում և Հայաստանում, էջ 8-25:
95. Հարությունյան Վ., ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց խնդիրները, էջ 26-40:
96. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., ճգնաժամերի կանխարգելման խնդիրների և մոտեցումների շուրջ, էջ 41-59:
97. Ղազարյան Ս., ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ագրարային ոլորտում, էջ 60-73:
98. Թորոպյան Թ., Սարգսյան Լ., Դավթյան Ս., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և նրա բացասական դրսևորումները, էջ 74-90:
99. Ավետիսյան Ս., Ծպնեցյան Հ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքները և ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումները ագրոպարենային ոլորտում, էջ 91-103:
100. Մանասերյան Թ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և ագրային տնտեսության մարտահրավերները, էջ 104-111:
101. Թորոպյան Թ., Հայրապետյան Գ., ՀՀ տնտեսության հիմնախնդիրները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, էջ 112-122:
102. Աղաջանյան Դ., ՀՀ բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության հիմնախնդիրները ճգնաժամի պայմաններում, էջ 123-134:
103. Աղայան Ս., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ, թե՞ գլոբալացման ռիսկերով պայմանավորված իրականություն, էջ 135-142:

104. Սուվարյան Ա., Սահակյան Դ., Առևտրային բանկերի կորպորատիվ ռազմավարության արդյունավետության գնահատման հիմնախնդիրները ճգնաժամի պայմաններում, էջ 143-153:
105. Հովհաննիսյան Լ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում Հայաստանի գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակող արդյունաբերության հիմնախնդիրները, էջ 154-164:
106. Ավագյան Հ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի բացասական ազդեցությունների նվազեցման մոտեցումները լեռնահանքային արդյունաբերությունում, էջ 165-172:
107. Ղազարյան Ս., Ազատյան Լ., Ալեքսանյան Վ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացումը որպես ճգնաժամի հաղթահարման միջոց, էջ 173-180:
108. Оганян Т., Влияние финансовоэкономического кризиса на экономику РА и его последствия, стр. 181-188.
109. Акопян И., Влияние экономического кризиса на состояние платежного баланса РА, стр. 189-200.
110. Затикян А., Некоторые проблемы участия малого предпринимательства во внешне-экономической деятельности Армении в условиях финансово-экономического кризиса, стр. 201-208.
111. Таранян И., Кризис – время развития инфраструктуры, стр. 209-225.

IV. Հողվածներ, որոնք հրապարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում (Եր., 2009)

112. Ավետիսյան Վ. Հ., Ապահովագրության ապահովությունը միջին խավի է, № 3(104), մարտ, 2009, էջ 18-24:
113. Մանասերյան Թ., Ջարգացման ուրվագծեր և դրա առաջացման պատճառները, № 105-106, մարտ-ապրիլ, 2009, էջ 4-8:
114. Հայրապետյան Է., ՀՀ հանքարդյունաբերության ռազմավարության մշակման մի քանի հիմնահարց, № 105-106, մարտ-ապրիլ, 2009, էջ 45-46:

115. Հայրապետյան Է., ՀՀ գունավոր մետալուրգիայի արտաքին տնտեսական կապերի զարգացումը խթանող պետական կարգավորման քաղաքականության մի քանի հարց, № 105-106, մարտ-ապրիլ, 2009, էջ 46-48:
116. Ավագյան Հ. Ս., ՀՀ քաղցրահամ ջրերի արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները, № 105-106, մարտ-ապրիլ, 2009, էջ 48-53:
117. Միքայելյան Ռ., Առևտրային կազմակերպությունների վարկունակության վարկանշման մեթոդաբանական հարցի շուրջ, № 105-106, մարտ-ապրիլ, 2009, էջ 58-60:
- V. Հողվածներ, որոնք հրատարակվել են 2009թ. «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հողվածների ժողովածու 2-ում, «Անանիա Շիրակացի» միջազգ. հարաբ. համալսարան**
118. Եղիազարյան Բ., Ինչպիսի ապագա հասարակություն է ձգտում կերտել մարդկությունը, էջ 3-44:
119. Նասիլյան Ի., Մաքիավելիզմը որպես կորպորատիվ կուլտուրայի բնութագրիչ, էջ 60-68:
120. Ավետիսյան Հ., Գիտատեխնիկական նորությից ինովացիային անցման հարցերը, էջ 68-74:
121. Ավետիսյան Հ., Արժեթղթերի շուկային ինովացիոն գործունեության ինտեգրումը, էջ 74-83:
122. Նասիլյան Է., Միմոնյան Ա. Ժամանակի կառավարման որոշ հիմնախնդիրների շուրջ, էջ 130-136:
123. Գաբրիելյան Բ., Система управления персоналом в междунароных компаниях, стр. 136-146.
124. Բաբայան Է., Սարաֆյան Դ., Ասմարյան Ա., Շիրակի մարզի բնօգտագործման և բնապահպանական հիմնախնդիրների շուրջ, էջ 152-160:
125. Ադանայան Ա., Գյուղատնտեսության ոլորտի ջրօգտագործման հիմնախնդիրները, էջ 181-183:

126. Բաբայան Է., Գևորգյան Ա., О некоторых вопросах гармонического взаимодействия общества, стр. 188-195.
127. Գևորգյան Ա., Ադանայան Ա., Цели экологического образования для устойчивого, стр. 211-216.
- VI. Հողվածներ, որոնք հրատարակվել են այլ գիտական պարբերականներում**
128. Վարդանյան Գ., Գիտելիքահենք տնտեսության ինստիտուցիոնալ համակարգի և տնտեսական խթանների շրջանակը / ՀՊՏՀ, «Բանբեր», №1, 2009, էջ 17-28:
129. Մարգարյան Ա., Ճգնաժամերի համաշխարհային փորձը և Հայաստանը / Համահայկական հանդես «ՎԷՍ», Եր., №1(26), ապրիլ-հունիս, 2009, էջ 72-88:
130. Մարգարյան Ա., Ազգային նորամուծային համակարգը զարգացման մարտահրավերների համատեքստում, Համահայկական հանդես «ՎԷՍ», Եր., №2 (27), հուլիս-սեպտեմբեր, էջ 81-95:
131. Մարգարյան Ա., Ազգային նորամուծային համակարգի ձևավորման տեսական-մեթոդական հիմքերը, «Բանբեր» Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի, «Տնտեսագետ» №2, 2009:
132. Մարգարյան Ա., Ղարիբյան Ա., Ազգային ինովացիոն համակարգի կլաստերային բաղադրիչը / ՀՀ տնտեսությունը տնտեսական ճգնաժամի պայամներում, հիմնախնդիրներ և զարգացման հեռանկարներ (միջբուհական գիտաժողովի նյութեր), ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչ. 2009:
133. Մայիլյան Փ., Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի պայամներում. հիմնախնդիրներ և զարգացման հեռանկարներ (միջբուհական գիտաժողովի նյութեր): ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչ., 2009:
134. Варданыан Г., Движущие силы экономики, основанной на знаниях. Ростов на Дону, Вестник Ростовского государственного экономического университета, №2 (28, июль), 2009 стр. 18-23.

*ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2010թ. հրապարակումները*

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Հարությունյան Վ.Լ., Խաչատրյան Վ.Վ., Ճգնաժամ, մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 308 է:
2. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարությունյան Դ.Վ., Հարկեր և հարկազանձում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 600 էջ:
3. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ քաղցրահամ ջրերը (պաշարները, ռեսուրսները և դրանց արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հատ, 2010, 120 էջ:
4. Սարինյան Ռ.Ն., Հարությունյան Վ.Լ., Աղայան Մ.Կ., Հայ տնտեսագետներ (գիտակենսագրական ուրվագծեր), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 336 էջ:
5. Թորոսյան Թ. և ուրիշներ, Հայաստանի և Եվրամիության միջև առևտրատնտեսական կապերի կատարելագործումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 178 էջ:
6. Ավետիսյան Վ., Դադունց Ա., Հակոբյան Մ., Պարտադիր բժշկական ապահովագրության համակարգի ներդրման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում», գիտ.խմբագիր Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 126 էջ:
7. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր), ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2010, 308 էջ:

**II. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները
Հայաստանի Հանրապետությունում» հանրապետական գիտա-
ժողովի նյութեր (Եր., «Գիտություն» հրատ., 2010, 460 էջ)**

1. Աղայան Վ., Հարկման արդյունավետության ընդհանուր գնահատականը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 26-9:
2. Աղաջանյան Դ., ՓՄՁ զարգացման հիմնախնդիրները որպես կայուն զարգացմանը նպաստող գործոն, էջ 229-233:
3. Ավագյան Հ., Տարանյան Ի., ՀՀ քաղցրահամ ջրերի պաշարները, ռեսուրսները և դրանց գնահատումը, էջ 223-229:
4. Բաբայան Է., ՀՀ Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզերում շրջակա միջավայրի վրա թափոնների վտանգավոր ազդեցության մեղմման հիմնահարցերը, էջ 233-239:
5. Բաբայան Վ., Ֆինանսական ճգնաժամի հիմնապատճառները և դրա ազդեցությունը Հայաստանի բանկային համակարգի վրա, էջ 29-35:
6. Բաբաջանյան Ա., Գործարարության տեղն ու դերը ՀՀ արդյունաբերաարտադրական համակարգի զարգացման գործում, էջ 239-245:
7. Բաղայան Ա., Արտերկրյա կառավարությունների հակաճգնաժամային միջոցառումների դասերը, էջ 35-37:
8. Բաղայան Ն., Որակի կառավարման համակարգերի ներդրման հնարավոր տարբերակները ՀՀ-ում, էջ 408-412:
9. Բաղդասարյան Ք., Հարկային քաղաքականության ու ստվերային տնտեսության փոխազդեցության տնտեսական գնահատումը ՀՀ-ում, էջ 37-42:
10. Բաղդասարյան Ք., Օֆշորային բիզնեսի հարցի շուրջ, էջ 245-249:
11. Բայադյան Ա., Բայադյան Ա., ՀՀ կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականությունը ֆինանսական ճգնաժամի կարգավորման գործընթացում, էջ 42-47:
12. Գալոյան Ռ., Բնակչության կյանքի որակի բաղադրիչները և ցուցանիշների համակարգը, էջ 370-376:

13. Գալոյան Ռ., ՀՀ բնակչության սոցիալ-տնտեսական վիճակը և կյանքի որակը, էջ 365-370:
14. Գևորգյան Մ., Գյուղատնտեսական արտադրանքների հետքերքահավաքային գործընթացների կառավարմամբ պայմանավորված արտադրության ծավալների և արդյունավետության բարձրացման հնարավորությունները, էջ 249-253:
15. Գրիգորյան Ա., Գործարար ոլորտին առնչվող հետևություններ համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամից, էջ 253-259:
16. Գրիգորյան Ա., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը՝ որպես տնտեսագիտությունը վերանայելու ազդանշան, էջ 50-57:
17. Գրիգորյան Վ., Արդյունաբերական ձեռնարկությունների ինտեգրացման և նորամուծության հիմնավորումը և կառավարումը, էջ 259-263:
18. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Մարդկային բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն. գաղափարն ու զարգացման հիմնադրույթները, էջ 412-419:
19. Զախարյան Ա., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի ազդեցությունը կորպորատիվ կառավարման վրա, էջ 53-61:
20. Զախարյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 61-65:
21. Զաքարյան Ա., Տնտեսական կապերի զարգացման և արտահանման կառավարման հիմնահարցեր, էջ 263-270:
22. Խաչատրյան Ն., Բնտերնետի միջոցով իրականացվող առևտրի հարկման հարցի շուրջ, էջ 380-383:
23. Խաչատրյան Ն., Բնտերնետի միջոցով իրականացվող առևտրի հարկման վերահսկողության կատարելագործման մոտեցումները, էջ 69-73:
24. Խաչատրյան Վ., Մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսման հիմնախնդիրները հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, էջ 79-86:
25. Խաչատրյան Վ., Հայաստանի Հանրապետության մակրոտնտեսական

- սական ցուցանիշների փոփոխության միտումները տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, էջ 73-79:
26. Կարապետյան Ա., Վճարային համակարգեր՝ Իդրամ, էջ 383-386:
27. Կարապետյան Բ., Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքների արդյունավետությունը, էջ 270-275:
28. Կեսոյան Ն., ՀՀ բիզնես միջավայրի հարմարավետության գնահատումը բարեփոխումների արդի փուլում, էջ 275-280:
29. Հախվերդյան Դ., Ինստիտուցիոնալ գործոնների ազդեցությունը հետսոցիալիստական երկրների տնտեսական աճի վրա, էջ 419-427:
30. Հակոբյան Ե., Արտաքին և ներքին գործոնների ազդեցությունը կազմակերպությունների կայունության և արդյունավետության վրա, էջ 280-284:
31. Հարությունյան Դ., Բաղայան Ա., ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց արդյունքները ճգնաժամի առաջին տարում, էջ 96-105:
32. Հարությունյան Դ., Հարկազանձման մոտեցումները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, էջ 91-96:
33. Հարությունյան Դ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման ուղիները, էջ 86-91:
34. Հարությունյան Վ., Հարկային պարտավորությունների հաշվարկման օրենսդրական ու մեթոդաբանական հիմքերը և դրանց կատարելագործման մոտեցումները եկամտային հարկերի մասով, էջ 8-19:
35. Հարությունյան Վ., Մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոփոխության միտումները և կանխատեսման հիմնախնդիրներն աշխարհում, էջ 19-26:
36. Հարությունյան Ս., Հարկային բեռը և հարկման արդյունավետությունը, էջ 105-111:
37. Հարությունյան Ս., Հարկային օրենսդրությունը և նրա բաղկացուցիչ տարրերը, էջ 111-118:
38. Հովականյան Ն., Թուրքիայի տնտեսության զարգացումները ԵՄ ինտեգրման համատեքստում, էջ 284-292:

39. Հովասափյան Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման մակրոտնտեսական հիմքերը ՀՀ-ում, էջ 118-121:
40. Հովեսյան Ս., ՀՀ-ում պետական պարտքի կառավարման որոշ խնդիրներ, էջ 128-132:
41. Հովեսյան Ս., ՀՀ արտաքին պարտքի կայունության վերլուծությունը, էջ 121-128:
42. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրանքի ծավալների ավելացման հնարավոր միջոցները ճգնաժամի պայմաններում, էջ 292-298:
43. Ղազարյան Գ., ՀՀ արտաքին պետական պարտքի կառավարման ու կարգավորման ուղիները, էջ 132-139:
44. Ղազարյան Ս., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի ազդեցության մեղմման միջոցառումները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, էջ 307-314:
45. Մանուկյան Ս., Ծրագրային բյուջետավորման հարցի շուրջ, էջ 139-142:
46. Մանուկյան Ս., Ծրագրային բյուջետավորումը որպես արդյունավետ կառավարման գործիք, էջ 142-146:
47. Մանուչարյան Լ., Էլեկտրոնային առևտրի զարգացման մակարդակի քանակական գնահատման մեթոդաբանությունը, էջ 386-389:
48. Մարկոսյան Ա., Պետրոսյան Ս., Հարևան երկրների հետ առևտուրը և ՀՀ բնակչության կարծիքը տարածաշրջանային տնտեսական համագործակցության վերաբերյալ, էջ 314-321:
49. Մարկոսյան Ա., Պետրոսյան Ս., ՀՀ բնակչության սպառման կառուցվածքում մեծ տեսակարար կշիռ ունեցող 25 ապրանքատեսակների շարժը, էջ 389-398:
50. Մարկոսյան Հ., Ինտերնետ ծառայություններ ժամանակակից տեղեկատվական հասարակության համակարգում, էջ 398-401:
51. Մարկոսյան Հ., Ինտերնետի միջոցով մատուցվող ծառայությունների դերը պետական կառավարման համակարգում, էջ 401-404:
52. Մարտիրոսյան Լ., Տարածքային կառավարման մեթոդաբանական և իրավական հիմքերը Հայաստանի Հանրապետու-

- թյունում, էջ 427-434:
53. Նազարյան Ա., Բաբաջանյան Ա., ՀՀ մշակող արդյունաբերության զարգացման ուղղությունները, էջ 321-327:
54. Պողոսյան Գ., Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 161-165:
55. Սարգսյան Ա., Հարկային եկամուտների կանխատեսման ու պլանավորման մոտեցումները, էջ 165-169:
56. Սարգսյան Ա., Հարկային համակարգի բարեփոխումների արտերկրյա փորձը ճգնաժամի պայմաններում, էջ 169-177:
57. Սարինյան Ռ., Տնտեսագիտական դիտողություններ, էջ 443-455:
58. Սաֆարյան Խ., Ֆինանսաարդյունաբերական խմբերի հիմնական գործառնությունները և կազմակերպական կառուցվածքները, էջ 181-188:
59. Սաֆարյան Խ., Ֆինանսաարդյունաբերական խմբերի ձևավորման մեխանիզմներն ու դրանց կազմակերպաիրավական ձևերը, էջ 177-181:
60. Սմբատյան Ա., Գլոբալացման մի քանի տեսական հիմնահարցեր. պատմական արմատները, տարածման ոլորտները և զարգացման միտումները, էջ 331-336:
61. Տեր-Եսայան Գ., Հարկային բեռի գնահատման և հավասարաչափ բաշխման հիմնախնդիրները, էջ 188-193:
62. Օհանյան Դ., Համայնքային բյուջեների ֆինանսական ապահովվածության գործոնային գնահատականը, էջ 193-203:
63. Авакян Г., Эффективное использование природных цеолитов Армении и проблемы преодоления финансово-экономического кризиса, ст. 336-346.
64. Акопян И., Структура государственных доходов в условиях финансово-экономического кризиса, ст. 203-208.
65. Затибян А., Направления и формы государственной поддержки малого и среднего предпринимательства в условиях финансово-экономического кризиса РА, ст. 346-351.
66. Манасерян Т., Инновации и экономическая безопасность, ст. 208-214.
67. Манасерян Т., Новый мировой экономический порядок: тен-

денции и развития, ст. 214-223.

68. Назарян А., Оганян Т., Вопросы кооперирования, интеграции и инновации в машиностроении РА в период финансово-экономического кризиса, ст. 351-356.
69. Таранян И., Проблемы реализации транспортных проектов в Армении в условиях кризиса, ст. 356-365.

III. «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգ. հարաբ. համալսարան

70. Աղոնց Ն., Զբոսաշրջային կրթության և բիզնես միջավայրի ինտեգրումը, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 326-333:
71. Աղոնց Ն., Մրցակցային հարաբերությունները կրթության ոլորտում, գիտ.հոդվ. ժող. 2(6), Եր., 2010թ., 260 էջ, էջ 74-83:
72. Աֆյան Ս., Գաբրիելյան Բ., Եղիազարյան Բ., Բարձրորակ մասնագիտական կրթությունը՝ գիտելիքի հասարակություն ձևավորելու ռազմավարական հիմնախնդիրները, գիտ.հոդվ. ժող. 2(6), Եր., 2010թ., 260 էջ, էջ 9-14:
73. Աֆյան Ս., Եղիազարյան Բ., Բազմակողմ գիտական ապահովումը՝ բարձրագույն կրթության որակի բարելավման ռազմավարական ուղղություն ՀՀ-ում, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 9-15:
74. Բաբայան Է., Ադանայան Ա., Բնապահպանական վճարների կառավարման միջազգային փորձի ներդրման հնարավորությունները Մյունխենի մարզում, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 256-267:
75. Բոստանջյան Վ., Ավետիսյան Ս., Մենաշնորհների առաջացման պատճառները և տնտեսական հետևանքները, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 25-31:
76. Գալոյան Ռ., Կյանքի որակի բարելավման հիմնական ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 96-103:

77. Գալստյան Ռ., Կյանքի որակի կարգավորման արդի հիմնախնդիրները, գիտ.հոդվ. ժող. 1(5), Եր., 2010թ., 298 էջ, էջ 93-101:
78. Գրիգորյան Վ., Արդյունաբերության տնտեսական զարգացումը և դրա բնութագրումը, գիտ.հոդվ. ժող. 1(5), Եր., 2010թ., 298 էջ, էջ 101-108:
79. Գրիգորյան Վ., Ձեռնարկության կայունության մակարդակների կառավարումը, գիտ.հոդվ. ժող. 1(5), Եր., 2010թ., 298 էջ, էջ 108-115:
80. Գևորգյան Մ., Ղարաբեշիշյան Հ., Գյուղատնտեսական արտադրանքների հետբերքահավաքային գործընթացների կառավարման խնդիրները և դրանց առանձնահատկությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 233-241:
81. Լալայան Հ., Ոռոգման և խմելու ջրի սակագնային պետական կարգավորումը, գիտ.հոդվ. ժող. 2(6), Եր., 2010թ., 260 էջ, էջ 134-140:
82. Լալայան Հ., Ջրային ռեսուրսների գետավազանային կառավարման դերը ՀՀ-ում, գիտ.հոդվ. ժող. 2(6), Եր., 2010թ., 260 էջ, էջ 127-134:
83. Կարախանյան Կ., Օտարերկրյա ներդրումների խթանման միտումները ՀՀ-ում, գիտ.հոդվ. ժող. 1(5), Եր., 2010թ., 298 էջ, էջ 64-74:
84. Հովեայան Ս., ՀՀ արտաքին պարտքի կառավարումն անկախությունից հետո, գիտ.հոդվ. ժող. 3(7), Եր., 2010թ., 444 էջ, էջ 103-117:
85. Հովեայան Ս., Պետական պարտքի կառավարման նպատակները արդի պայմաններում, գիտ.հոդվ. ժող. 2(6), Եր., 2010թ., 260 էջ, էջ 140-147:
86. Պողոսյան Գ., Պետական պարտքի էության և նրա բնորոշումների հարցի շուրջ, գիտ.հոդվ. ժող. 4(8), Եր., 2010թ., 419 էջ, էջ 17-24:
87. Պողոսյան Գ., ՀՀ պետական պարտքի կառավարման հարցի շուրջ, գիտ.հոդվ. ժող. 4(8), Եր., 2010թ., 419 էջ, էջ 24-31
88. Սարգսյան Ա., Հարկային համակարգի կառավարման կազ-

- մակերպական կառուցվածքի կատարելագործման ուղղությունները, գիտ.հոդվ. ժող. 4(8), Եր., 2010թ., 419 էջ, էջ 10-17:
89. Սաֆարյան Կ., Հասարակական եկամուտների մակարդակը որպես հասարակական սպառման կառուցվածքը պայմանավորող գործոն բյուջետային քաղաքականության մշակման գործընթացում, գիտ.հոդվ. ժող. 4(8), Եր., 2010թ., 419 էջ, էջ 111-119:
90. Бабаян Э., Каракешиян Г., О некоторых вопросах экономики природопользования, сб. научных ст., Ер.: 4(8), 2010, 419 с, ст. 376-380.
91. Габриелян Б. Мотивация карьеры, Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения, сб. научных ст., Ер.: 3(7), 2010, 444 с, ст. 182-188.
92. Manaseryan T., Monetary security and monetary integration, գիտ.հոդվ. ժող. 4(8), Եր., 2010թ., 419 էջ, էջ 305-311:

IV. «Հայաստան. Ֆինանսներ և Էկոնոմիկա» ամսագիր

93. Աղասյան Վ., Հարկային բեռի էությունը և դրա գնահատման մոտեցումները, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 37-39:
94. Աղասյան Վ., Հարկերի էության և գործառույթների հարցի շուրջ, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 34-37:
95. Բաղայան Ա., Ֆինանսական ճգնաժամի առանձնահատկությունները, Եր., №3(117) մարտ, 2010, էջ 36-42:
96. Բաղայան Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառները, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 4-7:
97. Բաղայան Ն., Որակի կառավարման համակարգերի էությունը, Եր., №4-5(118-119) ապրիլ մայիս, 2010, էջ 37-39 :
98. Բայադյան Ա., Ծաղիկյան Ա., Արտարժութային ռիսկն ու դրա ազդեցությունը ՀՀ բանկային գործունեության վրա տնտեսվարման նոր պայմաններում, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 72-77:

99. Լալայան Հ., Երաշխավորված ջրօգտագործումը և դրա ներդրման հիմնախնդիրները շուկայական համակարգում, Եր., №4-5 (118-119) ապրիլ-մայիս, 2010, էջ 55-57:
100. Լալայան Հ., Ջրային ռեսուրսների օգտագործման վճարի գնահատումը, Եր., №4-5(118-119) ապրիլ- մայիս, 2010, էջ 57-59:
101. Խաչատրյան Մ., Հիպոթեկային վարկավորման ձևավորման էվոլյուցիան և մոդելները, Եր., №4-5(118-119) ապրիլ-մայիս, 2010, էջ 84-87:
102. Կարախանյան Կ., ՀՀ ներդրումային դիրքը 2009թ., Եր., №4-5(118-119) ապրիլ- մայիս, 2010, էջ 67-70:
103. Ղազարյան Գ., ՀՀ ներքին պետական պարտքի կառավարման ու կարգավորման ուղիները, Եր., №4-5(118-119) ապրիլ մայիս, 2010, էջ 29-32:
104. Ղազարյան Ս., «Հարկեր և հարկազանձում» գրքի վերաբերյալ, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 56-58:
105. Ղարիբյան Գ., հարկային քաղաքականությանը նվիրված առաջին ընդգրկուն գիրքը Հայաստանում, Եր., №6(120) հունիս, 2010, էջ 94-95:
106. Մարկոսյան Ա., Խոչընդոտը՝ սովերային տնտեսություն ու կորպորատիվ մշակույթի բացակայություն, Եր., №3(117) մարտ, 2010, էջ 27-29:
107. Մարտիրոսյան Լ., Տարածքային զարգացման անհամաչափությունները պայմանավորող հիմնական գործոնները, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 38-44:
108. Մարտիրոսյան Լ., Տարածքների համաչափ զարգացման ապահովման մեթոդաբանությունը և խնդիրները, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 44-49:
109. Միսակյան Ա., Առևտրային բանկերի դերը համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի սկզբնավորման գործընթացում և վերջինի ազդեցությունը արժեթղթերի շուկայի վրա, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 7-9:
110. Պողոսյան Շ., Ուղղակի մարքեթինգի ներդրման հայեցակարգը ժամանակակից բիզնեսի վարման տեսանկյունից, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 26-28:

111. Մարգարյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության հարկային եկամուտների փոփոխության միտումները ճգնաժամի պայմաններում, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 4-8:
112. Սուվարյան Յու., Ղարիբյան Գ., Ճգնաժամին նվիրված առաջին գիրքը Հայաստանում, Եր., №6(120) հունիս, 2010, էջ 92-93:
113. Օհանյան Դ., Համայնքային բյուջեների բյուջետային գործընթացի և եկամտային ներուժի ամրապնդման հարցի շուրջ, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 16-18:
114. Օհանյան Դ., Համայնքային բյուջեների ֆինանսական աջակցության և ապահովվածության հարցի շուրջ, Եր., №1-2(115-116) հունվար-փետրվար, 2010, էջ 18-22:
115. Гюрджян А., Ерзнкян Б., Трансформируя синергетическую экономику в экономическую синергетику, Եր., №7(121-122) հուլիս-օգոստոս, 2010, էջ 129-134:

V. Հայաստանի տնտեսության զարգացման արդի հիմնախնդիրները. հանրապետական գիտաժողովի նյութեր. Եր., «Տնտեսագետ», 2010, 408 էջ

116. Եղիազարյան Բ., Մարդու բնական վերարտադրությունը՝ մարդկային հասարակության զարգացման կարևոր գործոն, Եր., 2010, էջ 26-33:
117. Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության համաթիվը և դրա մեթոդաբանական հիմքերը, Եր., 2010, էջ 47-53:
118. Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսական համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, Եր., 2010, էջ 53-59:
119. Մանասերյան Թ., Տնտեսական անվտանգության ֆինանսական բաղադրիչները, Եր., 2010, էջ 59-76:
120. Բաբայան Է., Պետական բնապահպանական քաղաքականության տնտեսագիտական խնդիրները, Եր., 2010, էջ 100-106:
121. Գաբրիելյան Բ., Շահադրդումային անվտանգություն, Եր., 2010, էջ 115-120:

122. Կեսոյան Ն., Բաղդասարյան Ք., ՀՀ հարկային բեռի արդյունավետության համեմատական գնահատման մոտեցումները, Եր., 2010, էջ 143-147:
123. Հակոբյան Ի., Ջատիկյան Ա., ԱՊՀ երկրների հարկային համակարգերի առանձնահատկությունները, Եր., 2010, էջ 161-167:
124. Հարությունյան Դ., Հարկային քաղաքականության արտերկրյա մոտեցումները ճգնաժամի պայմաններում, Եր., 2010, էջ 176-182:
125. Հարությունյան Դ., Հարկերի դերը ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում, Եր., 2010, էջ 182- 187:
126. Հարությունյան Ս., Հարկման արդյունավետության և հարկային եկամուտների ընդհանուր գնահատականը, Եր., 2010, էջ 187-192:
127. Հարությունյան Ս., Հարկման արդյունավետության և հարկային եկամուտների գնահատականը ուղղակի հարկերի մասով, Եր., 2010, էջ 192-199:
128. Օհանյան Ս., ՀՀ թեթև արդյունաբերության զարգացման հիմնական ուղղությունները, Եր., 2010, էջ 274-280:

VI. Հրատարակած աշխատանքներին վերաբերող գրախոսություններ

1. «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամ. պատճառներ, հակաճգնաժամային միջոցառումներ և դասեր», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2009, 146 էջ գրքի վերաբերյալ.
  - a. 1.1. Յուրի Սուվարյան, Գրիգոր Ղարիբյան, «Ճգնաժամին նվիրված առաջին գիրքը Հայաստանում», «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №6(120), հունիս 2010, էջ 92-94:
2. «Հարկեր և հարկազանձում» Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2010, 600 էջ (համատեղ Դ.Հարությունյան, Ս.Հարությունյան) գրքի վերաբերյալ.
  - a. 2.1. Գրիգոր Ղարիբյան «Հարկային քաղաքականությանը նվիրված առաջին ընդգրկուն գիրքը Հայաստանում», «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №6(120), հունիս 2010, էջ 94-96:

- b. 2.2. Սերգեյ Ղազարյան, «Հարկեր և հարկազանձում» գրքի վերաբերյալ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №7-8(121-122), հուլիս-օգոստոս 2010, էջ 56-58:
- c. 2.3. Ռոբերտ Սարինյան, «Վ.Հարությունյանի, Դ.Հարությունյանի, Տ.Հարությունյանի «Հարկեր և հարկազանձում» գրքի վերաբերյալ», «Գիտության աշխարհում» գիտահանրամատչելի հանդես, №3, 2010, էջ 5-7:
- 3. «Ճգնաժամ. մակրոտնտեսական իրավիճակն աշխարհում և Հայաստանում», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2010, 310 էջ գրքի վերաբերյալ.
- a. Սերգեյ Ղազարյան «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի և Հայաստանի մակրոտնտեսական մարտահրավերներին ուղղված արժեքավոր աշխատության մասին», «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա», №7-8 (121-122), օգոստոս 2010, էջ 13-15:

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2011թ. հրատարակումները**

- I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր**
- 1. Սուվարյան Յու.Մ., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգը և տնտեսական զարգացումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 150 էջ:
- 2. Հարությունյան Դ.Վ., Բադալյան Ա.Գ., Հակաճգնաժամային միջոցառումները և մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշների փոփոխության միտումները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 154 էջ:
- 3. Հարությունյան Ա.Ա., Բադասարյան Բ.Յու., Հարկման արտերկրյա առաջավոր մոտեցումները և դրանց կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 156 էջ:
- 4. Ավագյան Հ.Ս., Լեոնահանքային և մետալուրգիական արդյունաբերությունների զարգացման ուղիներն ու հեռանկարները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 326 էջ:
- 5. Ղարիբյան Գ., Հակոբջանյան Ա., Բնակչության եկամուտների բաշխման և վերաբաշխման հարաբերությունները Հայաստանի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում, Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 142 էջ:
- 6. Մաթևոսյան Ա., Ֆինանսական կառավարման հիմնախնդիրները ՀՀ արդյունաբերական կազմակերպություններում, Եր., «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2011, 368 էջ:
- 7. Սարինյան Ռ.Ն., Հարությունյան Լ.Կ., Էջեր հայ տնտեսագիտական մտքի պատմությունից, Եր., «Ճարտարագետ» հրատ., 2011, 288 էջ:
- 8. Սարինյան Ռ.Ն., Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն,

գիրք 3, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 192 էջ:

9. Մոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 368 էջ:
10. Մոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, -392 էջ:
11. Կապիտալի նախասկզբնական կուտակման, հարստության ու եկամուտների բեռնացման առանձնահատկությունները և կարգավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետության անցումային տնտեսությունում, գիտական հետազոտական խմբի ղեկավար, տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆ., գիտության վաստակավոր գործիչ Ղարիբյան Գ., Եր., ԵՊՀ հրատ., 2011, 84 էջ:
12. Габриелян Б. Управление персоналом в организациях, учебное пособие, -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, 306 с.

II. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում

1. Կարապետյան Լ., ՀՀ սահմանադրական բարեփոխումները պետական կառավարման համակարգում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N1(127) հունվար 2011, Եր., էջ 2-4:
2. Կարապետյան Լ., ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության գործունեության շուրջ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 1(127) հունվար 2011, Եր., էջ 4-6:
3. Գաբրիելյան Ս., Կորպորատիվ կուլտուրայի էությունը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 1(127) հունվար 2011, Եր., էջ 35-37:
4. Գաբրիելյան Ս., Կորպորատիվ կուլտուրայի հիմնական տարրերը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես,

N 1(127) հունվար 2011, Եր., էջ 37-40:

5. Խաչատրյան Շ., Ֆինանսական միջնորդության ժամանակակից տեսությունը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 8(134) օգոստոս 2011, Եր., էջ 47-49:
6. Մելքոնյան Լ., Եկամտային հարկերի հաշվարկման մոտեցումների շուրջ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 3(129) մարտ 2011, Եր., էջ 71-72:
7. Մելքոնյան Լ., Գույքահարկի հաշվարկման մոտեցումների թերությունների և կատարելագործման ուղիների շուրջ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 3(129) մարտ 2011, Եր., էջ 72-74:
8. Մխիթարյան Ա., Հայրենական բանկերի և վարկային կազմակերպությունների ներգրաված միջոցների օգտագործման արդյունավետությունը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 3(129) մարտ 2011, Եր., էջ 43-46:
9. Մարգարյան Ա., ՀՀ կորպորատիվ արժեթղթերի շուկան ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, N 2(128) փետրվար 2011, Եր., էջ 55-58:

III. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2011թ. հունիսի 23-24 ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Մոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, -368 էջ

10. Ավագյան Հ., Սև մետալուրգիայի զարգացման հեռանկարները Հայաստանի Հանրապետությունում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Մոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 139-156:
11. Ավագյան Հ., Բնապահպանական հարցեր / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քո-

- թանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտա-
ժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի
հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»
(23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 156-164:
12. Աղաջանյան Դ., Հովականյան Ն., Փոքր և միջին ձեռնարկա-
տիրության զարգացման պետական քաղաքականությունը
(Ճապոնիայի օրինակով) / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում
կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-
տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաս-
տանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.),
Եր., 2011, էջ 164-172:
  13. Ադոնց Ն., Բնակչության կենսամակարդակը և այն բնութագ-
րող ցուցանիշների համակարգը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի
անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյու-
թեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիր-
ները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011,
Եր.), Եր., 2011, 294-298:
  14. Բաբայան Է, ՀՀ Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզերում շրջակա
միջավայրի բնապահպանական խնդիրների շուրջ / ՀՀ ԳԱԱ
Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական
գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման
արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»
(23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 172-178:
  15. Բաղդասարյան Ք., Դոտացիաների և սուբվենցիաների տնտե-
սական գնահատման մեթոդաբանությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քո-
թանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտա-
ժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի
հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»
(23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 10-18:
  16. Բաղդասարյան Ք., Հարությունյան Ա. Բելառուսիայի Հան-
րապետության և Հայաստանի Հանրապետության հարկային
համակարգերի համեմատական բնութագիրը / ՀՀ ԳԱԱ
Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գի-
տաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման
արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»
(23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 18-23:
  17. Բաղդասարյան Ք., Հարությունյան Ա., Ղազախստանի Հան-
րապետության և ՀՀ հարկային օրենսդրության համեմա-
տական վերլուծությունն ու գնահատումը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քո-
թանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտա-
ժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի
հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»
(23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 23-42:
  18. Գրիգորյան Վ., Արդյունաբերական նորամուծության վերա-
կանգնման հիմնախնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ.
ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր,
«Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները
Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011,
Եր.), Եր., 2011, 178-185:
  19. Գրիգորյան Վ., Ռազմավարական այլանսների մարքեթին-
գային խնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կա-
յացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-
տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաս-
տանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.),
Եր., 2011, էջ 185-189:
  20. Գրիգորյան Վ., Ցանցային փոխհարաբերությունների դրսևո-
րումները ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած
հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտե-
սական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի
Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011,
էջ 189-194:
  21. Դավթյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման մարմինների
սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի մշակման հիմ-
նախնդիրները ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում
կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-
տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաս-
տանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.),
Եր., 2011, էջ 194-198:

22. Դավթյան Ա., Տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումների ընթացքը Հայաստանի Հանրապետությունում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 198-210:
23. Եղիազարյան Բ., Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն. գաղափարը և ձևավորման հիմնախնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 318-322:
24. Եղիազարյան Բ., Գյուրջյան Ա., Մարդկային գիտակցված գործունեության զարգացման ռազմավարություն մշակելու ընդհանրական հիմնադրույթները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 322-336:
25. Չաքարյան Ա. Հովասափյան Ա., ՀՀ «տնտեսական աճը» և կենտրոնական բանկի կողմից տարվող մոնետար քաղաքականությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 42-47:
26. Թերզյան Հ., Փողի իրական պաշարների նկատմամբ պահանջարկի մոդելավորումը Էկոնոմետրիկ մոդելների միջոցով / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 47-55:
27. Խաչատրյան Վ., Համաշխարհային տնտեսության հետձգնա-

- ժամային զարգացման միտումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 55-60:
28. Կիրակոսյան Գ., Գործառնական ծախսերի գնահատումը կազմակերպական տարբեր մոդելներ ունեցող ֆինանսական շուկաներում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 60-69:
29. Հակոբյան Ե., Ոռոգման դերն ու նշանակությունը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 210-213:
30. Հարությունյան Թ., Առևտրային բանկերի գործունեության գնահատումը պայմանավորող ցուցանիշները և դրանց գործոնային վերլուծությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 213-217:
31. Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսական հումքանյութային ռեսուրսների արդյունաբերական վերամշակումը և ապահովվածության հնարավորությունները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 217-222:
32. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության տնտեսական աճը ճգնաժամի պայմաններում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի

- անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 222-226:
33. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքների վերացման միջոցառումները ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 226-233:
34. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Ազատյան Լ., Փոքր և միջին ձեռնարկությունների կառավարման և զարգացման հիմնախնդիրների լուծման ուղիները ՀՀ ագրոպարենային համակարգում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 233-240:
35. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի մակրոտնտեսական ազդեցությունը ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 69-76:
36. Մանասերյան Թ., Բարձր գնաճի իրական պատճառները և դրանց հաղթահարման հեռանկարները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 240-260:
37. Մանուչարյան Լ., Հարկային քաղաքականության արդյունավետության գնահատումը անուղղակի հարկերի մասով / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական

գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 76-81:

38. Մանուչարյան Լ., Ֆրանսիայի և ՀՀ հարկային համակարգերի համեմատական վերլուծությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 81-119:
39. Մկրտչյան Կ., Տնային տնտեսությունների փոխառուական վարքագծի վրա ազդող գործոնների վերլուծությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 298-308:
40. Մարգարյան Լ., Արտահանման կառուցվածքի ազդեցությունը ՀՆԱ-ի փոփոխության վրա ԱՊՀ երկրներում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 260-266:
41. Մաֆարյան Խ., Ֆինանսաարդյունաբերական խմբերի գործունեության օրենսդրական հիմքերի ձևավորման անհրաժեշտությունը և ուղիները ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 266-274:
42. Ստեփանյան Ս., Ֆինանսական ճգնաժամի ազդեցությունը ՀՀ կապիտալի շուկայի վրա / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 119-123:

43. Տարանյան Ի., Մասնավոր հատվածի կառավարման արդյունավետության բարձրացումը Երևանի ջրամատակարարման համակարգում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր., Եր., 2011, էջ 274-282:
44. Սարիկյան Ռ., Տնտեսագիտական լուսանցանշումներ / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 336-358:
45. Հակոբյան Ի., Особенности антикризисной налоговой политики / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 123-139:
46. Затибян А., Некоторые проблемы транснационализации предпринимательства в условиях кризиса / материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, с. 282-290.
47. Назарян А., Оганян Т., Основные направления ресурсного обеспечения производства машин и оборудования РА / материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, с. 290-294.
48. Манасерян Т., Уроки Казахстана / материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, с. 308-318.
49. Габриелян Б., Модель «Мотивация – Стимул» и типы мотиваций / материалы республиканской конференции ИЭ НАН

РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (23.06.2011-24.06.2011, Եր.), Եր., 2011, с. 358-364.

IV. Հողվածներ, որոնք հրատարակվել են 2011թ. դեկտեմբերի 5-6 ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, -392 էջ

50. Սուվարյան Յու., Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Սարգսյան Վ., Գիտության ֆինանսավորում. միջազգային փորձը և բարեփոխման գերակայությունները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 7-17:
51. Արդոլլահի Ա., Նավթային եկամուտների երկակի ազդեցությունը Իրանում և Նորվեգիայում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 17-24:
52. Ադոնց Ն. «Հասարակական զարգացման ժամանակակից կոնցեպցիաները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 369-373:
53. Ագիզբեկյան Վ., Ապահովագրական շուկայի զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-

- տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր., Եր., 2011, էջ 24-30:
54. Ավագյան Հ., Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 163-176:
  55. Ավագյան Հ., Լեռնահանքային և մետալուրգիական արդյունաբերությունների զարգացման ուղղություններն ու հեռանկարները Հայաստանի Հանրապետությունում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 176-186:
  56. Ալեքսանյան Վ., Գյուղատնտեսության հիմնական ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղղությունները (Արագածոտնի մարզի օրինակով) / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 193-197:
  57. Բաբայան Է., Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում բնօգտագործման և բնապահպանության տնտեսագիտական հիմնահարցերի շուրջ / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 197-202:
  58. Բաղդասարյան Գ., ՀՀ ներդրումային քաղաքականության վերլուծություն 1998-2010թթ. համար / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյու-

- թեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 30-35:
59. Բաղդասարյան Գ., Ներդրումային միջավայրի էությունը և տնտեսական բովանդակությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 35-37:
  60. Բաղդասարյան Բ., ՀՀ բիզնես միջավայրից սովերային եկամուտների բացահայտման և գնահատման հիմնական մոտեցումները արտահանվող արտադրության դիվերսիֆիկացման համատեքստում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 37-42:
  61. Բաղդասարյան Բ., Վերազգային հանցավոր կազմակերպությունները տնտեսական հարաբերությունների համակարգում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 42-45:
  62. Բոստանջյան Վ., Կիրակոսյան Գ., Բյուջետային գործընթացի կատարելագործման և ծախսերի արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 45-48:
  63. Գևորգյան Թ., Փողերի լվացումը որպես հարկերից խուսափման հետևանք / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի

- Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 48-51:
64. Դուդանգի Մ., Ներդրումների ներգրավման հեռանկարները ԻԻՀ Գոլեստան տարածաշրջանում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 57-64:
65. Եղիազարյան Բ., Բազմակողմ գիտակցված գործունեության հասարակություն. Գաղափարը և ձևավորման հիմնախնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 373-377:
66. Թամազյան Ա., Հանրային ծառայություններ մատուցող սուբյեկտների շահութաբերության կարգավորման հիմնական սկզբունքները և մոտեցումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 64-70:
67. Թերզյան Հ., ՀՀ էներգետիկ անվտանգությունը հետձգնաժամային սոցիալ-տնտեսական զարգացումների համատեքստում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 319-322:
68. Խաչատրյան Ն., Ինտերնետի միջոցով իրականացվող առևտրի հարկման հիմնախնդիրները տարբեր բիզնես մոդելներում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապե-

- տությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 322-325:
69. Խաչատրյան Ն., Էլեկտրոնային առևտրի հարկման ամերիկյան փորձը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 325-330:
70. Խաչատրյան Շ., Կայուն ֆինանսական համակարգը՝ որպես բարձր ֆինանսական միջնորդության երաշխիք / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 74-79:
71. Կարապետյան Բ., Անդրադարձ Հայաստանում տնտեսական զարգացման խնդիրներին ու պայմաններին / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 377-379:
72. Կարապետյան Ա., Կարապետյան Լ., Գործադիր իշխանության ձևավորման ու գործունեության արտասահմանյան փորձը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 233-238:
73. Կարապետյան Լ., ՀՀ գործադիր իշխանության կառավարման մարմինների կազմակերպական կառուցվածքային մոդելը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 238-241:
74. Համբարձումյան Վ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության հարկման մոտեցումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում

- կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 79-84:
75. Համբարձումյան Վ., Հարկային բեռի հաշվարկման մեթոդաբանական մոտեցումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 84-89:
76. Հարությունյան Վ., Հարությունյան Ա., ՀՀ ստվերային տնտեսության տեսամեթոդաբանական գնահատման հիմքերը արտերկրյա փորձի համատեքստում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 89-94:
77. Հարությունյան Ա., Օֆշորները որպես միջազգային հարկային պլանավորման արդյունավետ գործիք / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 94-96:
78. Հարությունյան Լ., Արտաքին պետական պարտքի կազմի ու կառուցվածքի դինամիկան. 2001-2010թթ. տվյալների ամփոփում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 96-100:
79. Հարությունյան Լ., Արտաքին պետական պարտքի կառավարման գրավականը հանքարդյունաբերությունն է / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի

հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 100-105:

80. Հակոբյան Ե., ՀՀ ՋՕԸ-ներում ոռոգման ջրի սակագների փոփոխության և կորուստների դինամիկայի ուսումնասիրությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 241-245:
81. Հովականյան Ն., ՓՄՁ-ների արտահանման ներուժի գնահատման մեթոդաբանություն / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 245-251:
82. Հովհաննիսյան Հ., Ձեռնարկատիրական միջավայրի գնահատականը ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 251-255:
83. Հովհաննիսյան Հ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրությունը ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում. մարտահրավերներ և հեռանկարներ / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 255-258:
84. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության զարգացման ուղղությունները, ագրովերամշակման կազմակերպությունների և գյուղատնտեսավարողների հարաբերությունների խորացումն ու զարգացումը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 255-258:

- տանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 258-262:
85. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Ազատյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության հեռանկարային զարգացման միջոցառումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 217-223:
  86. Ղազարյան Է., Ծպնեցյան Հ., Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական մեծածախ շուկայի ձևավորման հիմնախնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 223-229:
  87. Ղազարյան Է., Ծպնեցյան Հ., Հայաստանի Հանրապետությունում կարտոֆիլի ապրանքայնության մակարդակի և կարտոֆիլարտոնության արդյունավետության բարձրացման խնդիրները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 229-233:
  88. Ղամբարյան Ա., Ֆինանսական հաստատություններում ռիսկերի վրա հիմնված մոտեցման կիրառումը որպես ՓԼԱՖ կանխարգելման կարևոր հիմնասյուն / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 105-109:
  89. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի սոցիալական ազդեցության գնահատման մոտեցումը ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիր-

- ները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 333-336:
90. Մակարյան Հ., Հարկային եկամուտների միտումների վերլուծությունը համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 109-114:
  91. Մանասերյան Թ., Միջազգային ֆինանսական ճգնաժամի երկրորդ փուլը և նրա ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 114-120:
  92. Մանասերյան Թ., Տնտեսական մրցակցության պաշտպանություն, թե՞ հակամենաշնորհային քաղաքականություն / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 120-126:
  93. Մանուկյան Ն., Կառավարչական որոշումների աջակցման տեղեկատվական ապահովումը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 336-339:
  94. Մանուկարյան Լ., Մեծ Բրիտանիայի հարկային համակարգը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 126-131:
  95. Մարգարյան Ա., Խաչատրյան Ս., Միջազգային փորձը և

- ինովացիոն ոլորտի կարգավորման օրենսդրական խնդիրները ՀՀ-ում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 270-277:
96. Մարգարյան Ա., Խաչատրյան Ս., Հետազոտական և ինովացիոն գործունեության գնահատման քանակական մեթոդները և ցուցանիշները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 277-280:
97. Մարգարյան Ա., Հովակիմյան Ա., ՀՀ ինովացիոն-տեխնոլոգիական փոխանցման ներուժի վերլուծություն և գնահատում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 280-288:
98. Մարկոսյան Հ., Էլեկտրոնային ձեռնարկատիրություն. պատմական ակնարկ / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 379-385:
99. Մարկոսյան Հ., Էլեկտրոնային ձեռնարկատիրության պետական կարգավորման հիմնախնդիրները ժամանակակից տնտեսական պայմաններում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 339-343:
100. Մկրտչյան Տ., ՀՀ տնային տնտեսությունների ավանդների

- կառուցվածքը, դրա փոփոխման միտումներն ու վերջինիս վրա ազդող գործոնները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 351-356:
101. Մկրտչյան Տ., Տնային տնտեսությունների համախառն տնօրինվող եկամուտների, վերջնական սպառման ծախսերի և խնայողությունների փոխառնչությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 356-362:
102. Պողոսյան Շ., Ուղղակի մարքեթինգի վիճակը Հայաստանի Հանրապետությունում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 362-369:
103. Մայսյան Ա., Զարգացող երկրների փորձը հիփոթեքային վարկավորման ոլորտում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 131-138:
104. Մարգարյան Լ., Արտահանման և տնտեսական աճի փոխկապվածությունը Հայաստանում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), Եր., 2011, էջ 288-294:
105. Մարգարյան Վ., Հակոբյան Լ., Արտահանման քաղաքականության փոփոխությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-

- տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր., 2011, էջ 294-297:
106. Վարդապետյան Ն., Բանկի իրացվելիության նորմատիվները և դրանց դերը բանկի ֆինանսական կայունության ապահովման գործընթացում / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, էջ 144-149:
107. Տեր-Եսայան Գ., Հարկային քաղաքականության կատարելագործման և հարկային վարչարարության բարելավման հիմնական մոտեցումները / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, էջ 149-153:
108. Տեր-Եսայան Գ., Հարկային բեռի տնտեսագիտական բովանդակությունը / ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, էջ 153-158:
109. Акопян И., Взаимосвязь амортизационной и налоговой политики в постсоциалистических странах / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 158-163.
110. Даниелян А., «Влияние финансово-экономического кризиса на малое и среднее предпринимательство в РА / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 297-300.
111. Егиазарян Б., Габриелян Б., Самооценка личности и его влияние на виды мотивации / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна - «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 385-390.
112. Затикян А., Даниелян А., Малое и среднее предпринимательство как объект управления в условиях финансово-экономического кризиса в РА / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 300-304.
113. Тараян И., Шамшян Д., Источники финансирования транспортных проектов Армении в условиях кризиса / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 310-319.
114. Оганян Т., Создание и становление свободной экономической зоны в Армении / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 304-307.
115. Оганян Т., Роль государства в распределении инвестиций и стимулировании инноваций / Материалы республиканской конференции ИЭ НАН РА им. М.Котаняна, «Современные проблемы социально-экономического развития РА» (05.12.2011-06.12.2011, Եր.), 2011, с. 307-310.
- V. «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածուներում**
116. Հարությունյան Վ., Աղապյան Վ., Անուղղակի հարկերի և հաստատագրված վճարների գծով հարկման արդյունավետության բարձրացման ուղիները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնա-

- խնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 9-13:
117. Հարությունյան Վ., Հովսեփյան Ի., Գյուղատնտեսական բերքի ապահովագրության համար տրվող պետական սուբսիդավորման արդյունավետ ձևաչափերը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 254-265:
118. Ազիզբեկյան Լ., Կեսոյան Ն., Գյուղատնտեսության զարգացման այլընտրանքային մոտեցման նկարագիրն ու գնահատումը ներդրումների և հարկման տեսանկյունից, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 199-207:
119. Ալիխանյան Ա., Որոշ քննարկումներ՝ կապված լիզինգային գործարքների դասակարգման հետ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 124-132:
120. Ալեքսանյան Վ., Գյուղատնտեսությունում տնտեսավարման ձևերը և դրանց զարգացման միտումները ՀՀ Արագածոտնի մարզում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 231-243:
121. Աղասյան Վ., Ուղղակի հարկերի գծով հարկման արդյունավետության բարձրացման ուղիները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 13-19:
122. Առաքելյան Կ., Մինասյան Ա., Բենչմարկինգը որպես կազմակերպությունների մրցունակության բարձրացման մեխանիզմ/ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 49-55:
123. Աֆյան Դ., Գնաճի զգացողությունների և սպասումների գնահատման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 113-124:
124. Ավդալյան Լ., Ներքին հսկողության համակարգի հիմնախնդիրները ՀՀ առևտրային բանկերում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 127-133:
125. Բաբայան Է., Գևորգյան Գ., Սարաֆյան Դ., ՀՀ բնապահպանական և բնօգտագործման արդի խնդիրների շուրջ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 295-301:
126. Բաբայան Է., Թերզյան Հ., ՀՀ և ԼՂՀ տնտեսությունների փոխկապվածության ուսումնասիրությունը Էկոնոմետրիկ մոդելների օգնությամբ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-3(11)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 65-72:
127. Բոստանջյան Վ., Սարգսյան Ա., Պետական բյուջեի ծախսերի արդյունավետության ապահովման հիմքերը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-4(12)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 11-16:
128. Բոստանջյան Վ., Ղուկասյան Գ., Բյուջետային դեֆիցիտի արդյունավետ կառավարման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա

- Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 9-14:
129. Գաբրիելյան Բ., Ավետիսյան Գ., Անձնակազմի գնահատումը որպես մարդկային ռեսուրսների գործառույթ, դրա կատարելագործման ուղիները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-4(12)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 31-35:
130. Թերզյան Ս., Թերզյան Հ., Քերիմյան Ա., ՀՀ իրական ՀՆԱ-ի դինամիկայի վերլուծությունը Մամուլետոն-Հիքսի մոդիֆիկացված մոդելի միջոցով, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 19-29:
131. Թերզյան Հ., Մկրտչյան Ս., ՀՀ տնային տնտեսությունների սպառման ծավալների վրա ազդող տնտեսական գործոնների ուսումնասիրությունը էկոնոմետրիկ մոդելների օգնությամբ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-4(12)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 39-47:
132. Համբարձումյան Վ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության պետական կարգավորման համակարգը ՀՀ-ում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-4(12)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 132-138:
133. Համիդ Եղբայան, Ակտիվների արժեթղթավորումը Իրանում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 168-171:
134. Համիդ Եղբայան, Հիփոթեքով ապահովված պարտատոմսեր, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ,

- 2011, էջ 167-171:
135. Համիդ Մոհամադ Ռոշանի, Դրամական շուկան, կայունությունը և կենտրոնական բանկի դերը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 171-184:
136. Հեսամ Զալբեգի Դարեսթանի, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հիմնական վճարային համակարգերը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 162-168:
137. Հովսեփյան Բ., ՀՀ-ում գյուղատնտեսական բերքի ապահովագրության ընդունելի ինովացիոն պրոդուկտների և սխեմաների հիմնավորումը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 265-276:
138. Ղազարյան Է., Հայաստանի գյուղատնտեսության հիմնական ճյուղերի զարգացման կարևորագույն հիմնախնդիրները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 246-254:
139. Մեհդի Ռահմանի, Արտադրողականության հասկացությունը ժամանակակից տնտեսագիտական հետազոտություններում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 156-162:
140. Մոհամադեզա Աբբասի, Ուսուցման, գիտելիքների տարածման և հետազոտման դերը և դրանց փոխհարաբերությունը Քերմանշահի գյուղացիության տնտեսության և գյուղի զարգացման գործում/ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտա-

- կան հողվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 207-215:
141. Մոհամմադ Դուդանգի, Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում ներդրումների բնագավառում կատարված ուսումնասիրությունները/ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 142-160:
142. Մալնազարյան Գ., ՀՀ բաժնետոմսերի շուկայի արդի հիմնախնդիրները/ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 55-58:
143. Մայադյան Ա., ՀՀ հիփոթեքային վարկավորման առանձնահատկությունները ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-4(12)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 178-184:
144. Մայիդ Էշդալի Ասադիդզահ, Ջրի սակագնի հաշվարկման մոտեցումները, ոլորտում առկա մարտահրավերները և դրանց լուծումները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 163-167:
145. Бабаян Э., Каракешисян Г., О социально-экологических проблемах / “Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения“ (сб. научных статей-4(12)), -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, с. 275-280.
146. Бостанджян В., Саргсян А., Национальные механизмы повышения эффективности бюджетных расходов / “Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения“ (сб. научных статей-4(12)), -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, с. 218-221.
147. Бостанджян В., Манукян Г., Перспективы развития энергетики Республики Армения / “Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения“ (сб. научных статей-4(12)), -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, с. 221-229.
148. Габриелян Б., Аветисян А., Валовое национальное счастье – регулятор эффективной мотивации персонала / “Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения” (сб. научных статей-2(10)), -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, с. 186-194.
149. Даниелян А., Некоторые вопросы совершенствования финансовой системы малого и среднего предпринимательства в Республике Армения / “Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения” (сб. научных статей-4(12)), -Ер., ред. УМО “Анания Ширакаци”, 2011, с. 244-248.
150. Հաղի Մոթազան, Investigation of the affects of the tea farmers` and manufacturers` involvement in the profit of selling dried tea on the quality of tea/ «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 242-249:
151. Մաջիդ Արաբ Չաստեզանի, Essentials Of zero-based budgeting system, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 231-238:
152. Մոհամմադ Ռեզա Հոջաթ Շամամի, Translacion procedures strategies and methods, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հողվածների ժողովածու-1(9)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 323-328:
153. Մոհամմադ Դուդանգի, An analysis of difficulties and obstacles the attraction of investment and guidelines for their removal (the

cas of study I.R. of Iran), «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 210-220:

154. Սայիդ Էշխալի Ասադիդզահ, Water demand management by using water pricing politics in Iran, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 193-199:
155. Սեյեդասգար Ֆոթուհի Օնջի, Effect of basic volume on acceleration on stock price and delay on reaching to real price in Iran stock exchange, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-2(10)), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2011, էջ 142-160:

VI. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են այլ գիտական ամսագրերում

156. Թավադյան Ա., Գնաճի վրա ազդող գործոնների համակարգումը, «21-րդ դար» տեխնոլոգիական-վերլուծական հանդեսում, N 2(36), 2011, էջ 94-104:
157. Սարիյան Ռ.Ն., Արդի հայ տնտեսագիտական մտքի արձարծումներ, «Բանբեր» Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի, 2011, N 1, 1.5 մամուլ:

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2012թ. հրատարակումները

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Սարիյան Ռ., Հարությունյան Վ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 280 էջ:
2. Թորոսյան Թ., Հայրապետյան Գ., Գալոյան Դ., Հովականյան Ն., Կոտիկյան Ն., Սարգսյան Լ., Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 240 էջ:
3. Բարոյան Խ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ֆինանսավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Ոսկան Երևանցի» հրատ., 2012, 192 էջ:
4. Խաչատրյան Վ., Մակարյան Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 184 էջ:
5. Հարությունյան Դ., Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշռի կառավարման հիմնախնդիրները, մասն. խմբ. Թ.Մանասերյանիչ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 136 էջ:
6. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 176 էջ:
7. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում», ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 284 էջ:

8. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում», ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 328 էջ:

II. Գրախոսություններ հրատարակված գրքերի վերաբերյալ

1. Բայադյան Ա., Գիտակրթական համակարգի և տնտեսական զարգացմանը նվիրված արժեքավոր աշխատության մասին, գրախոսություն, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №4(142) ապրիլ 2012, Եր., էջ 68-69:
2. Բայադյան Ա., Գիտակրթական համակարգի և տնտեսական զարգացմանը նվիրված արժեքավոր աշխատության մասին, գրախոսություն, «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթ, 18 մայիսի 2012, Եր., էջ 5:

III. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում

1. Թումասյան Մ., ՀՀ արտաքին առևտրի ազատակացման՝ աղքատության և սոցիալական պատկերի վրա ազդեցության գնահատումը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 32-35:
2. Թավադյան Ա., Գնաձի վրա ազդող գործոնների գնահատման արդյունավետությունը, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 37-40:
3. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների կառավարման և համաչափ զարգացման իրավական հիմքերը Հայաստանի Հանրապետությունում/«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 2-4:
4. Տեր-Գուլանյան Դ., Պետական կառավարման մարմինների հետ փոխհարաբերությունների դերը համայնքների համաչափ զարգացման գործում/«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 4-8:

5. Հարությունյան Ա., Ճգնաժամային տնտեսությունները և դրանց պատմական զարգացման ընթացքը/«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(145) հուլիս 2012, Եր., էջ 34-37:
6. Հարությունյան Ա., ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումների բնույթը և դրանց բնորոշ գծերի վերլուծությունը/«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(145) հուլիս 2012, Եր., էջ 37-39:
7. Հարությունյան Դ., Платежный баланс и методы его регулирования, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, #9(147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 47-50:
8. Հարությունյան Դ., Վճարային հաշվեկշռի պարտքային պարտավորությունները և միջազգային կառույցները/«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №9 (147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 50-52:
9. Հարությունյան Դ., Վճարային հաշվեկշռի կարգավորման սկզբունքների ու մեթոդների արդյունավետության հիմնախնդիրները /«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 50-52:
10. Հարությունյան Դ., Հայաստանի վճարային հաշվեկշռը տնտեսական բարեփոխումների շրջանում /«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 50-52:
11. Սուվարյան Յու., Հարությունյան Վ., Սարգսյան Վ., Խաչատրյան Վ., Գիտակրթական համակարգի ռազմավարական արդի հիմնախնդիրների շուրջ /«Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (148) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 2-8:

IV. Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են «Բանբեր ՀՊՏՀ» հանդեսում

12. Ա.Շ.Մարգարյան. – ՀՀ տեխնոլոգիական փոխանցման ներուժի զարգացման հիմնահարցերը /«Բանբեր ՀՊՏՀ», «Տնտեսագետ» հրատ., № 3(26), Եր., 2012, էջ 43-53:

V. *Հողվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 284 էջ*

13. Ադոնց Ն., Գլոբալացումը որպես զարգացման ժամանակակից միտում, էջ 277-280:
14. Ալեքսանյան Վ., Տեղեկատվական և խորհրդատվական համակարգի, գիտական ապահովման կառուցակարգերի և կադրերի պատրաստման համակարգի կառավարման կատարելագործման հիմնական ուղղությունները գյուղատնտեսությունում (ՀՀ Արագածոտնի մարզի օրինակով), էջ 117-121:
15. Ավագյան Հ., Արմանիսի ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 99-108:
16. Ավագյան Հ., Շահումյանի ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 108-117:
17. Բաղդասարյան Ք., Հարկային բարեփոխումների իրականացման ռազմավարական ուղիները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, էջ 16-23:
18. Բաղդասարյան Ք., Միջազգային ֆինանսական շուկան որպես միջազգային բիզնես միջավայրի գործոն, էջ 23-26:
19. Բաղդասարյան Ա., Բյուջետային գործընթացի ծրագրային ապահովվածության առանձնահատկությունները, էջ 26-29:
20. Բաղդասարյան Ա., Ծրագրային բյուջետավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 29-32:
21. Գրիգորյան Ա., Աշխարհի ամենապարզ և ամենաբարդ հարկային համակարգերը ըստ «Հարկերի վճարում 2012» զեկույցի արդյունքների, էջ 32-38:
22. Գրիգորյան Ա., Հարկային քաղաքականություն: ՀՀ հարկային վարչարարության ռազմավարության ծրագիրը, էջ 38-44:

23. Գրիգորյան Ա., Հարկային վարչարարության սկզբունքները, էջ 44-48:
24. Գրիգորյան Ա., Հարկային ծառայության կազմակերպման և հարկային ծառայողների նյութական խթանման դերը հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման գործում, էջ 48-52:
25. Դանիելյան Ա, Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և փոքր ու միջին ձեռնարկությունների աջակցության հիմնահարցերը, էջ 121-124:
26. Դանիելյան Ա., Проблемы совершенствования финансового механизма развития малого и среднего предпринимательства, էջ 211-215:
27. Դավթյան Ա., Կառավարման ապակենտրոնացումը և լիազորությունների փոխանցումը ՏԻՄ-երին, էջ 242-246:
28. Դավթյան Ա., Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի ձևավորման գործընթացի հրապարակայնության ապահովման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 246-250:
29. Զատիկյան Ա., Становление инновационной системы и развитие малого предпринимательства в РА, էջ 215-219:
30. Թերզյան Հ., Հարությունյան Վ., Հարմարվողական սպասումներով (adaptive expactations) էկոնոմետրիկ մոդելների միջոցով ՀՀ իրական ՀՆԱ-ի և ներդրումների փոխկապվածության հետազոտումը, էջ 280-283:
31. Խաչատրյան Ն., Մարկոսյան Հ., Ինտերնետի միջոցով իրականացվող առևտրի հարկման եվրոպական փորձը, էջ 250-255:
32. Ծպնեցյան Հ., Իվանյան Վ., Հայաստանի Հանրապետությունում դաշտային կերարտադրությունում ստեղծված վիճակն ու արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղղությունները, էջ 133-139:
33. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., Գյուղացիական տնտեսությունների խոշորացման ուղղությունները, էջ 139-144:
34. Կարապետյան Լ., Էլեկտրոնային կառավարություն, էջ 255-259:
35. Հակոբյան Ի., Государственные финансы в системе регулирования социальных проблем в РА, էջ 94-99:

36. Հակոբյան Ե., Հայաստանի ջրային ռեսուրսները և կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 144-148:
37. Հակոբյան Ե., Ռոռզման ոլորտի սուբսիդավորման քաղաքականության ուղղությունները, էջ 148-152:
38. Հակոբյան Լ., Սարգսյան Վ., Բնական ռեսուրսների տնտեսական արժեքը, էջ 152-156:
39. Հակոբյան Լ., Սարգսյան Վ., Ագրոարդյունաբերական համալիրի էկոլոգիացումը և արտադրական-սպառողական ոլորտի զարգացումը, էջ 156-159:
40. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Բաբայան Է., Թերզյան Հ., Անցումը «Կանաչ տնտեսությանը»՝ որպես մարդկային հասարակության կայուն զարգացման և բնակչության աղքատացման հաղթահարման կարևորագույն ուղղություն, էջ 235-242:
41. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատճառները և դրա ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա, էջ 52-57:
42. Հարությունյան Ա., Հարկային համակարգի զարգացման առանձնահատկությունների հարցի շուրջ ՀՀ-ում և արտերկրում, էջ 57-62:
43. Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսական համայնքների զարգացման ֆինանսական ուղղությունները, էջ 165-170:
44. Հովհաննիսյան Լ., Ագրարային ոլորտում ինտեգրացիոն հարաբերությունների արդյունավետության ապահովման հարցեր, էջ 170-173:
45. Հովհաննիսյան Ն., Փոքր և միջին բիզնեսի ձևակերպումները մի շարք երկրներում և դրա զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները, էջ 179-183:
46. Ղազարյան Է., Ծպնեցյան Հ., Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայով ապահովվածության հիմնախնդիրները, էջ 183-189:
47. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի սոցիալական ազդեցության գնահատումը գյուղական համայնքներում, էջ 259-263:

48. Մանասյան Է., Հայաստանի տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժերը ճգնաժամային և հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, էջ 189-192:
49. Մանուչարյան Լ., Հաստատագրված վճարով հարկվող օբյեկտների հարկման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, էջ 69-72:
50. Մարկոսյան Հ., Խաչատրյան Ն., Ինտերնետի միջոցով իրականացվող ձեռնարկատիրական գործունեության հարկման արդյունավետ համակարգի խոչընդոտները, էջ 263-268:
51. Միքայելյան Ա., ԼՂՀ վարկային համակարգի զարգացման միտումները, էջ 72-77:
52. Միքայելյան Ա., Վարկի դերը շուկայական տնտեսության համակարգում, էջ 77-82:
53. Պողոսյան Ս., Գրիգորյան Ա., Ցանցային տնտեսության ֆինանսատնտեսական հրամայականը, էջ 268-272:
54. Պողոսյան Շ., Ուղղակի մարքեթինգը կարգավորող իրավական ակտերի կատարելագործման ուղիները, էջ 272-277:
55. Սայադյան Ա., Երևանյան բնակարանների հասանելիությունը, էջ 82-85:
56. Սարգսյան Կ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և պետության կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականությունը, էջ 85-90:
57. Սարգսյան Վ., Պետական և շուկայական լծակների ցածր արդյունավետության պատճառները շրջակա միջավայրի պահպանության գործում, էջ 90-94:
58. Սարգսյան Լ., ՀՀ տնտեսական աճի վրա արտահանման ազդեցության մեխանիզմի բացահայտումը՝ էկոնոմետրիկ մեթոդների կիրառությամբ, էջ 192-201:
59. Տարանյան Բ., Платные дороги как источник финансирования дорожного хозяйства Армении, էջ 225-235:
60. Օհանյան Տ., Стратегическое управление инновациями промышленных предприятий, էջ 219-225:

VI. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, - Եր, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 328 էջ

61. Հարությունյան Վ., Բաղդասարյան Ք., Հարկային բեռի մակրոտնտեսական գնահատման մեթոդները Հայաստանում և արտերկրում, էջ 6-11:
62. Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Դանդաղող տնտեսական աճի և աճող պարտքերի հիմնախնդիրները համաշխարհային տնտեսության մեջ, էջ 11-18:
63. Հարությունյան Վ., Սարինյան Ռ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, 280 էջ:
64. Ադոնց Ն., Գլոբալացումը որպես նոր աշխարհի հարացույց, էջ 293-296:
65. 67. Ափյան Ն., Հարկային եկամուտները ՀՀ համայնքների բյուջեներում, էջ 23-29:
66. Ավագյան Հ., ՀՀ հանքավայրերի պիրիտը (FeS₂) որպես օգտակար հանածո, էջ 162-167:
69. Ավագյան Հ., Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 167-180:
70. Բաղդասարյան Ա., Բաղդասարյան Ք., Ծրագրային բյուջետավորման մոդելի ներդրման հարցի շուրջ, էջ 29-33:
71. Դանիելյան Ա., ՓՄՁ-ների ֆինանսավորման և ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխկապվածության հիմնահարցերի շուրջ, էջ 180-184:
72. Զատիկյան Ա., Особенности развития малого и среднего бизнеса в инновационной системе РА, էջ 253-259:
73. Թավադյան Ա., Գնաճի արդյունավետ կառավարման փուլերը, էջ 50-56:

74. Թադևոսյան Հ., Արտահանման ռազմավարության մշակման արդի մեթոդաբանական հիմնախնդիրները՝ արտաքին միջավայրի գործոնների համատեքստում, էջ 191-197:
75. Թորոսյան Թ., Սարգսյան Լ., Արտահանման խրախուսման միջազգային փորձի կիրառելիության հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 197-205:
76. Խաչատրյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսական համակարգի մարտահրավերները. իսլամական ֆինանսական համակարգի և հետձգնաժամային զարգացումների համատեքստում, էջ 56-68:
77. Կիրակոսյան Գ., Բյուջետային ծախսերի տեսական հիմքերը և դրանք պայմանավորող հիմնական գործոնները, էջ 68-72:
78. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., Տեղական ինքնակառավարմանը քաղաքացիների մասնակցության հիմնահարցերը և կարգավորման ուղիները, էջ 205-210:
79. Կոստանյան Շ., Ալոյան Ռ., ՀՀ գյուղացիական տնտեսություններում վարելահողերի նպատակային չօգտագործման հիմնական գործոնների բացահայտման ուսումնասիրությունը և լուծման ուղիները, էջ 210-216:
80. Հարությունյան Ա., ՀՀ հակաձգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության գնահատման հիմնախնդիրները, էջ 72-80:
81. Հարությունյան Դ., Մակրոտնտեսական ցուցանիշների ազդեցությունը երկրի վճարային հաշվեկշռի վրա, էջ 80-83:
82. Հարությունյան Դ., Արտաքին առևտրի պետական կարգավորման լծակները, էջ 83-89:
83. Հարությունյան Թ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառներն ու ազդեցությունն աշխարհում, էջ 296-304:
84. Հակոբյան Ի., Проблемы обеспечения социальной направленности налоговой политики в Армении, էջ 156-162:
85. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսական հումք վերամշակող արդյունաբերության զարգացման և բարելավման հիմնական ուղղությունները, էջ 222-228:

86. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի մակրոտնտեսական ազդեցության գնահատման հայեցակարգային հիմքերը, էջ 304-308:
87. Մանասերյան Թ., Новый мировой экономический порядок: тенденции и развития, էջ 317-327:
88. Մարգարյան Ա., Խաչատրյան Ս., Ապրանքային նշանները տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համակարգում, էջ 228-239:
89. Մարգարյան Ա., Ջուհարյան Հ., ՀՀ նորարարական ոլորտի կերպավորումը միջազգային համադրումների համատեքստում, էջ 239-246:
90. Մանուկյան Թ., Բանկերի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, էջ 89-93:
91. Մանուկյան Թ., ՀՀ առևտրային բանկերի վարկային ներդրումների ընդհանուր բնութագիրը, էջ 93-98:
92. Մուրադյան Դ., Հարկային բեռի գնահատման անհրաժեշտությունը և հաշվարկման մեթոդական մոտեցումները, էջ 98-101:
93. Մուրադյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի արդյունավետության գնահատականը, էջ 101-106:
94. Չինարյան Վ., Պետական պարտքը և դրա կառավարման հիմնախնդիրները 106-110:
95. Սայադյան Ա., Հիփոթեքային վարկավորման ռիսկերը և դրանց նվազեցման ուղիները, էջ 110-114:
96. Սայադյան Ա., Հիփոթեքով գնվող բնակարանի գինը, էջ 114-117:
97. Սարգսյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի արդյունավետության գնահատականը, էջ 117-123:
98. Սարգսյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի վարչարարական կարողությունների ավելացման հիմնախնդիրները, էջ 123-129:
99. Սարգսյան Կ., Ճգնաժամների էությունը, տեսակները և դասակարգումը, էջ 308-312:
100. Սարգսյան Կ., Սարգսյան Ա. Տնտեսական համակարգի զարգացման պարբերաշրջանները և դրանց առաջացման պատճառները, էջ 312-317:

101. Սաֆարյան Ա., Իրացվելիության ռիսկի վերլուծության մեթոդաբանական առանձնահատկությունները ՀՀ բանկերում, էջ 1298-134:
  102. Սաֆարյան Ա., Իրացվելիության ռիսկի կառավարումը առևտրային բանկերում, էջ 134-140:
  103. Միմոնյան Գ., Ներքին աուդիտի դերը, լիազորությունները և պարտականությունները ՀՀ առևտրային բանկերում, էջ 140-150:
  104. Միմոնյան Գ., Առևտրային բանկերում ներքին աուդիտի արդյունավետությունը բարձրացնելու հետ կապված որոշ խնդիրներ, էջ 150-156:
  105. Տարանյան Ի., Совершенствование системы финансирования дорожного хозяйства в РА, էջ 265-274:
  106. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների համաչափ զարգացումը որպես երկրի տնտեսության զարգացման կարևոր նախապայման, էջ 274-280:
  107. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների զարգացման անհամաչափության կրճատման միջազգային փորձի կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 280-290:
  108. Օհանյան Ս., Стратегическое планирование инновационных процессов промышленных предприятий Армении, էջ 259-265:
- VII. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 1(13)-ում, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, 364 էջ**
109. Բաղդասարյան Գ., Ներդրումների վրա ազդող հիմնական գործոններն ու խոչընդոտները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 99-103:
  110. Եղիազարյան Ս., ՀՀ տարածքների տնտեսական զարգացման և ներուժի փոխկապվածության գնահատումը, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 126-135:

111. Զաքարյան Ա., Հովասափյան Ա., ՀՀ տեղական ինքնակառավարման խնդիրներ և լուծումներ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 10-16:
112. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Բաբայան Է., Թերզյան Հ., «Կանաչ տնտեսությանն» անցման անհրաժեշտությունը և արդյունավետ ուղիների մշակման ու իրագործման հիմնական խնդիրները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 233-244:
113. Մանուչարյան Լ., Հարկային վարչարարության հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 73-81:
114. Միսակյան Ա., ՀՀ բնակչության դրամական եկամուտների բաշխման կատարելագործման ուղիները սոցիալական արդարության տեսանկյունից, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 110-115:
115. Հովհաննիսյան Ն., Հարկային բեռի գնահատման տեսական մեթոդաբանական հարցի շուրջ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 51-58:

VIII. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 2(14)-ում, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, 377 էջ

116. Բոստանջյան Վ., Մանթրոսյան Ս., Ֆինանսական վերահսկողության խնդիրները և հիմնական գործառնությունները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 11-19:
117. Բոստանջյան Վ., Մուսաեյան Ս., Հակամենաշնորհային քաղաքականության խնդիրները և նպատակները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 19-29:
118. Խաչատրյան Վ., Նաումովիչ Օ., Մտավոր սեփականության օբյեկտների առևտրայնացման հիմնահարցերը տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համատեքստում, համե-

մատական վերլուծություն, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 40-47:

119. Իսայան Հ., Հայաստանի տնտեսության զարգացման մեջ երկրի էներգետիկայի զազային սեկտորի (ուլորտի) դերի գնահատման որոշ մոտեցումներ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 110-115:
120. Իսայան Հ., Երկրի տնտեսության զարգացման մեջ Հայաստանի էներգետիկայի զազի հատվածի դերի գնահատման որոշ մոտեցումներ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 115-122:
121. Մարգարյան Ա., Սվերլով Ս., Тендетции развития мирового рынка трансфера технологий: концептуальный анализ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 131-142:
122. Մարգարյան Ա., Սալոդովնիկով Ս., Теоретико-методологические основы интернационализации деятельности субъектов рынка, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 122-131:
123. Մուրադյան Դ., Հարկային հիմնական հասկացությունների արտացոլումը ՀՀ օրենսդրության մեջ, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 65-70:

IX. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 3(15)-ում, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, 304 էջ

124. Ազիզբեկյան Վ., Համաշխարհային ապահովագրական շուկան և զարգացման միտումները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 123-133:
125. Ավագյան Հ., Քաղցրահամ ջրերի պաշարները, ռեսուրսները և արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները, Եր., «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 208-213:

126. Բոստանջյան Վ., Մուսաելյան Տ., Մրցակցային միջավայրի պետական կարգավորումը, Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 9-23:
127. Հակոբյան Ի., Основные направления налоговой политики Армении, Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 179-184:
128. Մուսաելյան Տ., Մրցակցության զարգացման հեռանկարները համաշխարհային տնտեսության մեջ ինտեգրվելու համատեքստում, Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 104-117:

Х. Հողվածներ, որոնք տպագրվել են արտասահմանյան մամուլում

129. Арутюнян Д.В., Вопросы эффективности принципов и методов регулирования платежного баланса, “Экономика” – Ежемесячный международный рецензируемый и реферируемый научный журнал, N9-10, стр. 35-49.
130. Арутюнян Д.В., Проблемы регулирования платежного баланса в РА, “Экономика” – Ежемесячный международный рецензируемый и реферируемый научный журнал, N9-10, стр. 124-128.
131. Арутюнян Д.В., Современные модели регулирования внешнеэкономической деятельности государства. Сб. материалов IX международной научно-практической конференции “Проблемы современной экономики”, Новосибирск, 2012, стр.74-78.
132. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Факторы и условия проведения политики трансфера технологий в республике Беларусь и Армении. Статья в журнале “Соціальна-эканамічныя і прававыя даследаванні”. N3. 2012. БИП институт правоведения. Минск. стр. 4-17.
133. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Тенденции региональных рынков трансфера технологий. Статья в журнале “Вопросы сервиса и экономики” N 3. 2012, стр. 50-60.
134. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Сверлов А.С., Теоретико-методологические основы интернационализации субъектов рынка. Научно-аналитический журнал: Стратегия развития и

национальная безопасность. – Москва, 20 Выпуск № 5. 2012. Приложение 1. стр. 22- 32.

135. Маргарян А.Ш., Проблемы государственного регулирования инновационной сферы в трансформационной экономике. Материалы международной научно-практической конференции “Экономика Республики Беларусь в интеграционных процессах: тенденции, проблемы и перспективы”. Минск, 19-20 апреля 2012г. ISBN 978-985-552-083-3. Минск. Изд. “Право и экономика” 2012. стр. 412-416.
136. Хачатрян В.В., Маргарян А.Ш.. Необходимость формирования концептуальных основ интернационализации технологий. Материалы международной научно-практической конференции “Экономика Республики Беларусь в интеграционных процессах: тенденции, проблемы и перспективы”. Минск, 19-20 апреля 2012г. ISBN 978-985-552-083-3. Минск. Изд. “Право и экономика” 2012. стр. 438-440.
137. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Хачатрян В.В., Сверлов А.С., Некоторые актуальные проблемы привлечения новых технологий организациями Республики Беларусь. <http://www.iovpani.spb.ru/poslednie-novosti/nekotorie-aktualnie-problemi-privlecheniya-novich-technologiy-organizatsiyami-respubliki-belarus.html>
138. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Сверлов А.С., Наумович О.А., Современные тенденции региональных рынков трансфера технологий. <http://www.iovpani.spb.ru/poslednie-novosti/sovremennie-tendentsii-regionalnich-rinkov-transferta-technologiy.html>

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2013թ. հրապարակումները**

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 272 էջ:
2. Բայադյան Ա., ՀՀ գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 144 էջ:
3. Հարությունյան Դ.Վ., Վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, մասնագիտ. խմբագիր Ա.Հ.Բայադյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 464 էջ:
4. Մարգարյան Ա.Շ., Տնտեսության նորաստեղծական արդիականացման հիմնախնդիրները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 280 էջ:
5. Մարինյան Ռ.Ն., Հայ տնտեսագիտական մտքի հիմնական հոսանքները (XIX դարի 70-90-ական թվականներ), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 224 էջ:
6. Մանամյան Է., Հակաճգնաժամային միջոցառումները և դրանց արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 208 էջ:
7. Մաֆարյան Ա.Գ., Հանրային կառավարման արդյունավետության բարձրացման և հարկաբյուջետային համակարգի բարելավման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 304 էջ:
8. Մուվարյան Յու.Մ., Հարությունյան Վ.Լ., Մարգարյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի կառավարման ռազմավարությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ.,

2013, 232 էջ:

9. Մուվարյան Յու., Միրզոյան Վ., Հանրային կառավարման տեսություն և պատմություն, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 368 էջ:
  10. Khachatryan V.V., Terzyan H.T., Makaryan A.R., Post-Crisis Developments in Armenia, Yerevan, Armenia, “Gitutyun” Publishing House of the NAS of the RA, 2013, 106p.
  11. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 390 էջ:
  12. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 224 էջ:
  13. «Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր, արդի հիմնահարցեր», գիտ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 254 էջ:
- II. «Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 254 էջ**
1. Մուվարյան Յու., Մարինյան Ռ., Ներածության փոխարեն. հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության համառոտ ակնարկ, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիր-

- վում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 5-13:
2. Հարությունյան Վ., Սարինյան Ռ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտական հետազոծը, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 13-36:
  3. Հարությունյան Վ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի ներկան և ապագան, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 36-48:
  4. Սուվարյան Յու., Գիտություն, կրթություն, տնտեսություն. ինտեգրման և կառավարման արդի հիմնախնդիրներ, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 48-80:
  5. Թամազյան Ա., Ձեռնարկատիրական ռիսկի գնահատման մեթոդական որոշ մոտեցումներ, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 80-107:
  6. Ավագյան Հ., Հայաստանի Հանրապետության մետաղական օգտակար հանածոների պաշարները, ռեսուրսները և դրանց օգտագործման հիմնախնդիրները, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-

ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 107-128:

7. Հարությունյան Դ., Վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 128-145:
8. Կիրակոսյան Գ., Բյուջետային քաղաքականության մշակման և իրականացման տեսամեթոդական հիմնահարցերը, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 145-164:
9. Բաղդասարյան Ք., Հարությունյան Տ., Հարկային բեռի կողմնորոշման տեսական հարցադրումներն ու դրանց տեղայնացման հնարավորությունները Հայաստանի Հանրապետությունում, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 164-176:
10. Սարգսյան Կ., Տնտեսության պետական հակաճգնաժամային կարգավորման հիմնախնդիրներն արդի փուլում, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 176-186:
11. Բայադյան Ա., Ֆինանսական ճգնաժամի դրսևորման միտումները և դրա հաղթահարման ուղիները ՀՀ-ում, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ

- հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 186-200:
12. Մանասերյան Թ., Միջազգային առևտրի տեսությունները, փոփոխվող աշխարհը և Հայաստանը, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 200-225:
13. Затикян А., Новые реалии мировой экономики после глобального финансового кризиса, «ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտ. հետազոծի և ապագայի ուրվագծեր. արդի հիմնահարցեր» (Գիրքը նվիրվում է ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյակին (1943-2013)) / գիտ. խմբ.՝ Վ.Լ.Հարությունյան.- Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013.- 254 էջ, էջ 225-235:

III. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, 390 էջ

14. Հարությունյան Վ., Բաղդասարյան Ք., Տնտեսության «ոչ ֆորմալ» հատվածի հարցի շուրջ ՀՀ-ում և աշխարհում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 6-10:
15. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ., ճգնաժամերի վերլուծությունը համաաշխարհային տնտեսության զարգացման տարբեր փուլերում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր.,

ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 10-16:

16. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Բաբայան Է., Թերզյան Հ., «Կանաչ տնտեսությանն» անցման ընդհանրական պայմանները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 370-381:
17. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականությունը ՀՀ-ում և դրա արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 25-29:
18. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականության ոլորտում ՀՀ և միջազգային փորձի համեմատական վերլուծությունը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 29-34:
19. Ավագյան Հ., Երկաթահանքերի շահագործման հետ կապված հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 171-179:
20. Ավագյան Հ., Հազվագյուտ տարրերն ու հողատարրերը միլիարդավոր դոլարների «աղբյուրներ», «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ.

- Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 179-184:
21. Բաղդասարյան Ք., Հարությունյան Ս., Սովերային տնտեսության և հարկային վարչարարության փոխազդեցության հարցի շուրջ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 37-41:
  22. Բայադյան Ա., Փոխարժեքի ձևավորման առանձնահատկությունները և փոփոխությունների դինամիկան ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 41-45:
  23. Բայադյան Ա., Փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության զարգացման վրա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 45-49:
  24. Բայադյան Ա., Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում կոռպերացիայի զարգացման անհրաժեշտությունը, դրա գործունեության խթանման հիմնահարցերն ու լուծման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 184-191:
  25. Թադևոսյան Հ., Ռիսկերի կառավարման և պետական կարգավորման լծակները գյուղատնտեսության զարգացման ոլորտում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական

- գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 191-199:
26. Խաչատրյան Վ., Հայաստանի Հանրապետության 2012 և 2013թթ. պետական բյուջեների համեմատական վերլուծությունը՝ հետձգնաժամային զարգացումների համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 70-78:
  27. Կոստանյան Շ., Ալոյան Ռ., ՀՀ գյուղատնտեսության զարգացմանը նպաստող կարգավորման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 205-211:
  28. Հակոբյան Օ., Հայրապետյան Ա., Պետական պարտքի գնահատումը որպես հարկաբյուջետային քաղաքականության կայունության նախապայման, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 78-83:
  29. Հովհաննիսյան Լ., Ազատյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսության ներկա վիճակը և զարգացման հնարավոր ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 222-229:
  30. Ղարիբյան Գ., Մկրտչյան Ս., Տնային տնտեսությունների խնայողությունների տեսակների տիպականացումը և դրանց էու-

թյան վերլուծությունը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 343-347:

31. Ջանիյան Է., Հարկման սկզբունքների կիրառման ժամանակակից մոտեցումները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 108-115:
32. Ջանիյան Է., Հարկային քաղաքականության արդյունավետության խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 115-123:
33. Մակարյան Ա., Անցում բազմաստիճան (բազմաբաղադրիչ) կենսաթոշակային համակարգի, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 347-352:
34. Մարգարյան Ա., Պարկային խթանների դերը տեխնոլոգիաների փոխանցման գործոնների համակարգում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 229-237:
35. Մարկոսյան Ա., ԱՊՊԱ համակարգի ձևավորումը և զարգացման միտումները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները

Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 358-370;

36. Ներսիսյան Գ., Սովերային եկամուտների գնահատման հիմնական մոտեցումները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 89-94:
37. Ներսիսյան Գ., Հարկման արտերկրյա մոտեցումները և դրանց գործնական կիրառության հնարավորությունները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 94-98:
38. Չինարյան Վ., Ռիսկերի գնահատումը և պարտքի կառավարման ծրագրային փաթեթները արտաքին պետական պարտքի կառավարման գործընթացում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 98-103:
39. Չինարյան Վ., Արտաքին պետական պարտքի կառավարման արտերկրյա փորձը ճգնաժամի պայմաններում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 103-108:
40. Մարգարյան Ա., ՀՀ կորպորատիվ արժեթղթերի շուկայի կառուցվածքը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հան-

րապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 123-132:

41. Սարգսյան Կ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձի վերլուծությունը համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 132-137:
42. Սարգսյան Լ., Արտահանմամբ պայմանավորվող տնտեսական աճի հեռանկարները Հայաստանում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 263-268:
43. Վասիլյան Տ., Ֆինանսական գործառնությունների հարկման անհրաժեշտությունը և նպատակը. Ջեյմս Թոբինի առաջարկությունը՝ ճգնաժամի հաղթահարման լծակ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 137-141:
44. Վասիլյան Տ., Պարկային բեռի կառավարման մեխանիզմների փոփոխությունները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում. Եվրամիության անդամ երկրներ և Հայաստան, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 141-149:

45. Քոթանյան Ս., Արտաքին պետական պարտքի սկզբունքներն ու կառուցվածքը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 149-156:
46. Քոթանյան Ս., Պետության դերը արտաքին պետական պարտքի կառավարման գործում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 156-164:
47. Акопян И., Затибян А., Особенности налогов на собственность в Армении, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 164-171:
48. Затибян А., Мельникова Л., Поддержка малого и среднего инновационного предпринимательства в РА, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ. խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 275-282:
49. Маргарян А., Сверлов А., Динамика внутренних рынков трансферта технологий Республики Армения и Беларусь: сравнительный анализ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 282-290:
50. Маргарян А., Солодовников С., Сверлов А., Проблемы привле-

чения и диффузии новых технологий в экономические системы Армении и Республики Беларусь, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 290-300:

51. Таранян И., Дорожные фонды как альтернативный механизм финансирования автомобильных дорог, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 305-316:

52. Оганян Т., Пути инновационно-инвестиционного развития промышленных и сельскохозяйственных предприятий РА, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հանրապետական գիտաժողովի նյութեր - 2013), գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, -390 էջ, էջ 300-305:

IV. «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, -224 էջ

53. Ավագյան Հ., Ամուլսարի ոսկու «հանքավայրի» «կորզափոխման» և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտու-

թյուն» հրատ., 2013, էջ 101-105:

54. Ավագյան Հ., Տարանյան Ի., Ազնիվ մետաղները Քաջարանի հանքանյութերում, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 105-108:

55. Ավետիսյան Ս., Նավոյան Գ., Տնտեսության ագրարային հատվածում բիոէներգետիկայի զարգացման տնտեսական և բնակլիմայական գործոնները, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 108-115:

56. Բայադյան Ա., Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսական տեխնիկայի վերազինման և օգտագործման արդյունավետության բարձրացման որոշ հնարավոր ուղիներ, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 116-119:

57. Բայադյան Ա., Մարկոսյան Հ., Հայաստանի Հանրապետության ներքին և արտաքին պետական պարտքերն ու դրանց կարգավորման միտումները: «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 10-17:

58. Բայադյան Ա., Խաչատրյան Ն., Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտքի գործոնային վերլուծության որոշակի մոտեցումներ, «Մոնցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ

- «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 18-22:
59. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., ՀՀ ագրարային ոլորտում ինտեգրացիոն հարաբերությունների և տնտեսվարման ձևերի կատարելագործման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 131-136:
  60. Հակոբյան Ե., Ռոզգման ոլորտում առկա հիմնախնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 150-152:
  61. Հայրապետյան Գ., Հայրապետյան Վ., ԵՄ Արևելյան գործընկերության ծրագրի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 210-214:
  62. Հարությունյան Թ., Հակաճգնաժամային միջոցառումների արտերկրյա փորձի վերլուծությունը «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 61-65:
  63. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ., Հակաճգնաժամային քաղաքականության արդյունավետության վերլուծությունը՝ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի համատեքստում: «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ. խմբ.

- Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 5-9:
64. Հարությունյան Ս., Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր և միջին ձեռնարկությունների հարկային և տնտեսական խթանների հարցերի շուրջ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 48-51:
  65. Հարությունյան Ս., Հարկային պարտավորությունների և հարկման արդյունավետության փոխազդեցության տեսական հարցադրումները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 52-55:
  66. Հովհաննիսյան Լ., Ազատյան Լ., Պարենային անվտանգության ապահովման և գյուղմթերքների ինքնաբավության նվազագույն մակարդակի կարգավորման հիմնահարցեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 153-157:
  67. Մարկոսյան Հ., Էլեկտրոնային կառավարության հայեցակարգը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 184-189:
  68. Ներսիսյան Գ., Հարկային համակարգի ձևավորման առանձնահատկություններն ու դրանց բարեփոխումը Հայաստանի Հանրապետությունում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում»

- (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 73-77:
69. Սարգսյան Կ., Սարգսյան Ա., Հակացիկլիկ և երկարաժամկետ կարգավորումները՝ պետական տնտեսական քաղաքականության համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 215-219:
70. Սարգսյան Կ., ԵՄ տնտեսական քաղաքականությունը՝ համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 219-224:
71. Փարսադանյան Ս., Հարկային քաղաքականության և հարկային վարչարարության փոխազդեցության տեսական հարցադրումները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 88-90:
72. Փարսադանյան Ս., Հարկերի վճարումից խուսափելու վարքագիծը հարկային պլանավորման համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 91-94:
73. Затикян А., Обеспечение финансирования предпринимательской деятельности в РА: проблемы и перспективы развития. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 165-170:
74. Оганян Т., Алоян Р., Формирование и развитие кластеров АПК. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 170-175:
75. Motazare H., Impact of Continuous Training of Occupied Manpower in Tea Cultivation and Industry on Quality of Produced Tea. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 176-179:
76. Tarjoman Sh., Problems and limitations of tourism development in Lahijan city. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտական հոդվածների ժողովածու), գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, պատ.խմբ. Վ.Լ.Հարությունյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2013, էջ 197-201:
- V. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 3(19), «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., Եր., 2013, -266 էջ**
77. Բայադյան Ա., Մանուչարյան Մ., Անասնաբուծության ոլորտում գույքային ապահովագրության ներդրման անհրաժեշտությունը և ուղիները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները»

գիտական հոդվ. ժողովածու 3(19), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ հրատ., 2013, -266 էջ, էջ 111-117:

78. Арутюнян Д., Мировой опыт регулирования платежного баланса, Проблемы устойчивого социально-экономического развития Республики Армения, сб. научных статей – 3(19), - Եր., изд. “Анания Ширакаци” УМО, 2013, -266с., стр. 90-99.

VI. Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում

79. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականության հիմնախնդիրները և լուծման մոտեցումները ՀՀ-ում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(157) հուլիս 2013, Եր., էջ 19-21:

80. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման ուղիները ՀՀ-ում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(157) հուլիս 2013, Եր., էջ 21-24:

81. Հարությունյան Վ., Վարկային պորտֆելի օպտիմալացում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №2(152) փետրվար 2013, Եր., էջ 23-25:

82. Հարությունյան Լ., Անտաքին պետական պարտք. նվազեցման մեխանիզմներ, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(151) հունվար 2013, Եր., էջ 6-9:

83. Հարությունյան Վ., Վարկային պորտֆելի օպտիմալացում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №2(152) փետրվար 2013, Եր., էջ 23-25:

84. Հարությունյան Վ., Վարկային պորտֆելի կենտրոնացվածության նվազեցում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №2(152) փետրվար 2013, Եր., էջ 25-27:

85. Հարությունյան Ս., Ստվերային եկամուտների և աշխատանքի արտադրողականության փոխազդեցության գնահատումը ոչ ֆորմալ տնտեսության համատեքստում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5(155) ապրիլ 2013, Եր., էջ

71-74:

86. Սարգսյան Կ., Պետական մակրոտնտեսական կարգավորման առանձնահատկությունները տնտեսական ճգնաժամերի համատեքստում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №4(154) ապրիլ 2013, Եր., էջ 20-24:

87. Սարգսյան Կ., Սանամյան Է., Տնտեսական ճգնաժամերի հիմնական տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(151) հունվար 2013, Եր., էջ 2-4:

88. Սարգսյան Կ., Սանամյան Է., Տնտեսական ճգնաժամերի պատճառները և հաղթահարման ուղիները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(151) հունվար 2013, Եր., էջ 4-6:

89. Վասիլյան Ս., ՀՀ հարկային քաղաքականության հիմնախնդիրները հետճգնաժամային փուլում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(157) հուլիս 2013, Եր., էջ 24-27:

90. Վասիլյան Ս., Հարկային համակարգի բարեփոխումները ՀՀ-ում՝ հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(157) հուլիս 2013, Եր., էջ 27-30:

91. Վարդանյան Ն., Բանկային գործունեության տնտեսական նորմատիվների մեկնաբանումը մակրոհաշվենկատության շրջանակներում, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(156) հունիս 2013, Եր., էջ 35-38:

92. Վարդանյան Ն., Առևտրային բանկերի կայուն զարգացումը տնտեսական ցուցանիշներով գնահատելու մոտեցումները, «Հայաստան. ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(156) հունիս 2013, Եր., էջ 38-40:

VII. Հոդվածներ, որոնք տպագրվել են արտասահմանյան մամուլում

93. Арутюнян Д.В., “Перспективы регулирования платежного баланса в Армении”. ”Теория и практика функционирования

- финансовой и денежно-кредитной системы России”. Сборник статей, Воронеж, 2013, стр. 65-68.
94. Арутюнян Д.В., “Современные модели регулирования внешне-экономической деятельности государства”, “Известия аграрной науки”, Тбилиси, Грузия, “Фаворит Принт”, том 11, №1, 2013, стр. 111-114.
95. Арутюнян Д.В., Сущность и основные элементы налоговой системы и взаимоотношение с теневой экономикой в РА. Научно-практическая конференция “Инфраструктурные отрасли экономики: Проблемы и перспективы развития”, шифр конф. АТ-8, Новосибирск, 2013, 5 стр.
96. Арутюнян Т.В., Вопросы повышения эффективности налогового администрирования: “Региональные проблемы преобразования экономики” – Ежемесячный научный журнал, N1, 2013, стр. 255-260.
97. Арутюнян Т.В., Оценка налоговой нагрузки экономических организаций в Республике Армения: “Региональные проблемы преобразования экономики” – Ежемесячный научный журнал, N1, 2013, стр. 325-329.
98. Арутюнян Т.В., Теоретические аспекты повышения эффективности налоговой политики в Республике Армения: “Региональные проблемы преобразования экономики” – Ежемесячный научный журнал, N2, 2013, стр. 205-209.
99. Арутюнян Т.В., Тенденции взаимовлияния теневых доходов и налоговой политики в Республике Армения: “Региональные проблемы преобразования экономики” – Ежемесячный научный журнал, N2, 2013, стр. 242-247.
100. Арутюнян Т.В., Направление налоговых реформ и проблемы оценки налоговой нагрузки в Республике Армения. “Известия аграрной науки” 2013, том 11, №3, -Гр.: “Favotite print” ООО, стр. 93-98.
101. Арутюнян Т.В., Эффективность налоговой политики в РА, Сб. матетиалов Всероссийской научно-практической конференции «Тенденции и перспективы экономико-правового развития в современной России», “Уральский государственный экономический университет” Каменск-Уральский филиал, 14 ноября, Каменск-Уральский.; 2013, стр.259-363.
102. Бабаян Э.А., Гидроминеральные ресурсы Армении. Сб. матетиалов Всероссийской научно-практической конференции «Тенденции и перспективы экономико-правового развития в современной России», “Уральский государственный экономический университет” Каменск-Уральский филиал, 14 ноября, Каменск-Уральский.; 2013, стр.12-17.
103. Баядян А.А., Симонян Т., Внедряемая в рамках пенсионных преобразований в РА накопительная система и присущие ей риски. Сб. матетиалов Всероссийской научно-практической конференции «Тенденции и перспективы экономико-правового развития в современной России», “Уральский государственный экономический университет” Каменск-Уральский филиал, 14 ноября, Каменск-Уральский.; 2013, стр. 362-366.
104. Затикян А.Т., Сущность и понятия предпринимательства. Сб. матетиалов Всероссийской научно-практической конференции «Тенденции и перспективы экономико-правового развития в современной России», “Уральский государственный экономический университет” Каменск-Уральский филиал, 14 ноября, Каменск-Уральский.; 2013, стр. 359-363.
105. Хачатрян В.В., Молодые ученые и европейский опыт инновационного развития, Тезисы: “Young scientists – uniting force of world science and culture”. –А.: Ashgabat. Ylym., 2013, 616 p., 381 p., (International Scientific conference).
106. Маргарян А.Ш., Проблемы инновационно-технологической модернизации экономики в контексте требований ВТО: опыт Армении. Сб. матетиалов международной научно-практической конференции “Проблемы и перспективы функционирования Республики Беларусь в Едином экономическом пространстве Беларуси, Казахстана и России”, Минск, 25-26 апреля, -Мн.: изд. “Право и экономика”, 2013, стр.63-67.

107. Саргсян К.С., Реформы налоговой системы в РА в контексте антикризисной политики, Научно-практическая конференция “Инфраструктурные отрасли экономики: Проблемы и перспективы развития”, шифр конф. АТ-8, Новосибирск, 2013, 6 стр.

108. Саргсян К.С., Воздействие финансово-экономического кризиса на экономику РА и макроэкономический анализ антикризисных мероприятий правительства. Научно-практическая конференция “Инфраструктурные отрасли экономики: Проблемы и перспективы развития”, шифр конф. КЭ-3, Новосибирск, 2013, 6 стр.

109. Сверлов А.С., Маргарян А.Ш., Методический подход к оценке экономической эффективности трансфера технологий. Сб. материалов международной научно-практической конференции “Проблемы и перспективы функционирования Республики Беларусь в Едином экономическом пространстве Беларуси, Казахстана и России”, Минск, 25-26 апреля, -Мн.: изд. “Право и экономика”, 2013, стр.489-493.

110. Bayadyan A.H., Harutyunyan V.L., Analysis of the Dynamics and Structural Changes in the Public Debt and Public Debt Regulation Methods “Annals of agrarian science”, Tbilisi, Georgia, “Favorit print”, №4, 2013, 5 стр.

111. Sargsyan K.S., The essence and peculiarities of state anti-crisis economic policy. Annals of agrarian science, Georgia, № 4, 2013, 9 p.

112. Sargsyan K.S., Armenian economic developments in the context of the world financial crisis. Annals of agrarian science, Georgia, № 4, 2013, 10 p.

VIII. Հողվածներ, որոնք տպագրվել են այլ հանդեսներում

113. Հարությունյան Վ., Սարինյան Ռ., Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, «ՀՀ ԳԱԱ պատմաբանասիրական հանդես» 2013, №2(193) / - Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., էջ 117-130:

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2014թ. հրատարակումները

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Ավագյան Հ.Ս., Հազվագյուտ տարրերն ու հազվագյուտ հոդատարները Հայաստանի Հանրապետության հանքավայրերում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 176 էջ :
2. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ հանքավայրերում առկա պիրիտ հանքանյութի և դրա հարակից բաղադրիչների փոշիացումը կանխելու ուղիներն ու հեռնկարները, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 48 էջ:
3. Բայադյան Ա. Հ., Տնտեսագիտական բառարան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 528 էջ:
4. Զատիկյան Ա.Թ., Դանիելյան Ա.Հ., ՀՀ փոքր և միջին ձեռնարկությունների գործունեության կարգավորման ուղիները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 182 էջ:
5. Թամազյան Ա.Ռ., Ձեռնարկատիրություն, մրցունակություն և ռիսկ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 192 էջ:
6. Կիրակոսյան Գ.Ֆ., Հարությունյան Ս.Վ., Հարկային բեռի արդարացի բաշխման և վարչարարության բարելավման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 104 էջ:
7. Հարությունյան Ս.Վ., Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 256 էջ:
8. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ. Պետական հակաճգնաժամային քաղաքականության միջազգային փորձը և դրա վերլուծությունը, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ 2014, 176 էջ:
9. Մակարյան Ա., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական

ճգնաժամի փոխանցման ուղիների ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 130 էջ:

10. Մանասերյան Թ.Ն., Տնտեսական պատմություն. ռազմավարական ուրվագծեր, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., «Այլընտրանք» հետազոտական կենտրոն, 2014, 836 էջ:
11. Սարինյան Ռ.Ն., Ուրվագիծ արդի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության, 2 գրքով, գիրք 1, ՀՀ ԳԱԱ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 352 էջ:
12. Սարինյան Ռ.Ն., Ուրվագիծ արդի հայ տնտեսագիտական մտքի պատմության, 2 գրքով, գիրք 2, ՀՀ ԳԱԱ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 317 էջ:
13. Սուվարյան Յու.Ս., Տնտեսություն, գիտություն, կրթություն, ՀՀ ԳԱԱ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 370 էջ:
14. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր (2014թ., հուլիսի 4-6, Արզակյան), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, 248 էջ:

Գիտական հոդվածներ

II. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր (2014թ., հուլիսի 4-6, Արզակյան), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, -248 էջ

1. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականության պետական կարգավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման մոտեցումները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 50-55:
2. Անաստասյան Ս., Հարկային քաղաքականության պետական կարգավորման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում՝ տնտեսության զարգացման համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգաց-

ման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 55-61:

3. Ավագյան Հ., Թեղոտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման հետևանքով սպասվող հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 108-119:
4. Ավագյան Հ., Հազվագյուտ հողատարրերն Արոլյանի երկաթի հանքավայրում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 119-127:
5. Բաբայան Է., Գևորգյան Ա., Ծառայությունների տնտեսագիտական էությունը, դասակարգումը և ազդող գործոնները շուկայական տնտեսության պայմաններում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 195-201:
6. Բայադյան Ա., Մարկոսյան Հ., Պետական պարտքի կառավարման նպատակները և դրա կարգավորման հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 45-50:
7. Բայադյան Ա., Հովհաննիսյան Լ., Հայաստանի գյուղական համայնքներում գյուղատնտեսական կոռպերատիվների ձևավորման հետագա ապահովման հիմնահարցերը և դրանց լուծման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 127-132 :
8. Բայադյան Ա., Օհանյան Տ., Կլաստերային քաղաքականու-

- թյան միջազգային փորձը և դրա ներդրման հնարավորությունները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 132-137:
9. Գալոյան Լ., Պետական պարտքի օպտիմալ կառավարումը պարտքի օպերատիվ և ռազմավարական կառավարման մոդելների հիման վրա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 61-66:
  10. Զատիկյան Ա., Դանիելյան Ա., Ներդրումների ֆինանսավորման աղբյուրները ՀՀ-փոքր և միջին ձեռնարկություններում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 183-190:
  11. Թադևոսյան Ա., Նասոյան Տ., Հեռահաղորդակցությունը որպես նոր տեխնոլոգիաների կիրառման, մրցակցության և մարքեթինգի գործիքակազմի խթանման ոլորտ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 137-144:
  12. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., Օրգանական գյուղատնտեսության զարգացման միտումները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 144-150:
  13. Հակոբյան Ե., Կաթիլային ռոտզման տեխնոլոգիայի ներդրման արդյունավետության գնահատումը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 150-154:
  14. Հակոբյան Ի., Ֆիզիկական անձանց եկամուտների և գույքի հարկման հիմնական սկզբունքները, «Սոցիալ-տնտեսական

- զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 100-108:
15. Հարությունյան Դ., Խաչատրյան Լ., Մարկոսյան Մ., Պարենային ապրանքների արտադրությունը և արտահանումը համաշխարհային շուկա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 17-35:
  16. Հարությունյան Դ., Խաչատրյան Լ., Մարկոսյան Մ., Պարենային ապրանքների գների փոփոխությունների միտումները համաշխարհային շուկայում, ՀՀ-ում և ԼՂՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 35-45:
  17. Հարությունյան Թ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի տեսական և պատմական հարցերի շուրջ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 233-240:
  18. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Կ., Բանկային համակարգի հակաճգնաժամային կարգավորման և ֆինանսական կայունության հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 11-17:
  19. Հովհաննիսյան Լ., ՀՀ ագրոարդյունաբերական համակարգի պարենամթերքի իրացման ենթակառուցվածքի հիմնահարցեր, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 166-172:
  20. Ներսիսյան Գ., Հարկման արդյունավետության ազդեցությունը ՀՀ գործարար միջավայրի վրա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապե-

տությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 82-87:

21. Սարգսյան Լ., Քերոբյան Ա., ՀՀ արտաքին առևտրից ակնկալվող օգուտները մաքսային միությանն անդամակցելու պարագայում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 172-179:
22. Սարինյան Ռ., Խմբագրի իմ խոսքը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 223-228:
23. Տարանյան Ի., Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի կողմից չկորզվող օգտակար տարրերի փոշիացման հարցերը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 179-183:
24. Տեր-Ղևոնդյան Ա., ՀՀ տնտեսության զարգացման զգայունության վերլուծությունը ԱԱՀ դրույքաչափի նվազեցման դեպքում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 92-96:
25. Փարսադանյան Տ., Հարկային վարչարարության գնահատման տեսական հարցադրումներն ըստ հարկերը չվճարելու և հարկային օրենքները խախտելու վարքագծային տեսության, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 96-100:
26. Օհանյան Տ., Ալոյան Ռ., ԱԱՀ ռազմավարության քաղաքականությունը ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» հանր. գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 190-195:

III. «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ -1(21), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2014, -294 էջ

27. Ավագյան Հ., Տարանյան Ի., ՀՀ Քաջարանի պղնձամոլիբդենային և Ամուլսարի ոսկու հանքավայրերից փոշիացվող մի քանի օգտակար տարրերի մասին, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու - 1(21), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2014, էջ 109-116:
28. Բարսյան Է., Կարաքեշիշյան Հ., Պետական բնապահպանական քաղաքականության տնտեսագիտակերպողական խնդիրների մասին, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու - 1(21), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2014, էջ 116-123:
29. Զաքարյան Ա., Առաքելյան Կ., Մարքեթինգային կառավարման խնդիրները կրթության համակարգում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու - 1(21), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2014, էջ 8-15:
30. Акопян И., Особенности налогообложения доходов населения в Республике Армения, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու -1(21), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2014, էջ 141-148:

IV. «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես

31. Բայադյան Ա., Գնաձի, միջին փոխարժեքի և ապրանքային (առևտրային) հաշվեկշռի փոխկապվածությունն ու ժամանակագրական փոփոխությունները ՀՀ-ում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 65-68:

32. Գալոյան Լ., Պետական պարտքի կառավարման կատարելագործման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 2-5:
33. Գալոյան Լ., ՀՀ-ում տնտեսական աճի վրա պետական պարտքի ազդեցության գնահատման ռեգրեսիոն վերլուծությունը, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 5-8:
34. Դրամբյան Ա., Բիզնես միջավայրի կառուցվածքն ու դրա ազդող գործոնները, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 56-58:
35. Հարությունյան Թ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխանցման մեխանիզմների վերլուծությունը ՀՀ-ում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(163) հունվար 2014, Եր., էջ 14-16:
36. Հարությունյան Թ., ՀՀ մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոփոխության միտումները ճգնաժամի և հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(163) հունվար 2014, Եր., էջ 16-19:
37. Հարությունյան Թ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխանցման մեխանիզմների ազդեցության գնահատումը ՀՀ-ում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 31-34:
38. Հարությունյան Ռ., Սթրես-Թեստավորում. Հիփոթեզ, թե ճգնաժամի կանխարգելման սցենար/ «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 31-34:
39. Ներսիսյան Գ., Հարկային համակարգի արդյունավետության բարձրացման որոշակի մոտեցումները, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1(163) հունվար 2014, Եր., էջ 28-30:
40. Ներսիսյան Գ., Հայաստանի Հանրապետությունում հարկման արդյունավետության բարձրացման և ստվերային եկամուտների նվազեցման տեսական հարցադրումները, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 20-22:
41. Ներսիսյան Գ., Հարկային մեխանիզմի և հարկման արդյունավետության գնահատման մոտեցումները ՀՀ-ում, «Ֆինանս-

- ներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 22-24:
42. Պողոսյան Վ., ՀՀ ինովացիոն ներուժի զարգացմանը խոչընդոտող համակարգային գործոնները, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3(165) մարտ 2014, Եր., էջ 78-80:
43. Փարսադանյան Տ., Գործարար միջավայրի և հարկային բարեփոխումների փոխազդեցության համեմատական բնութագիրը, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №2(164) փետրվար 2014, Եր., էջ 27-29:

V. «Լրաբեր հասարակական գիտությունների» հանդեսում

44. Սուվարյան Յու.Ս., Հարությունյան Վ.Լ., Սարգսյան Վ.Ա., Խաչատրյան Վ.Վ., Գիտակրթական համակարգի տեխնոլոգիական զինվածության գնահատման ու կանխատեսման մեթոդաբանական հարցեր, «Լրաբեր հասարակական գիտությունների» հանդես, №1(640), 2014, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., էջ 138-154:

VI. Գրախոսված աշխատանքներ

45. Սարիսյան Ռ.Ն., Հարկման և հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» Տ.Վ.Հարությունյանի մենագրության վերաբերյալ (Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 256 էջ), «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5(167) մայիս 2014, Եր., էջ 80-81:

VII. Արտասահմանյան հանդեսներում

46. Затибян А., Акопян И., Проблемы налогообложения субъектов малого предпринимательства в Армении. Всероссийский научно-практический журнал “Региональные проблемы преобразования экономики”. #5 (43), 2014, стр. 135-140.
47. Макарян А., Роль новой модели политики занятости в снижении уровня безработицы в Республике Армения. Всероссийский научно-практический журнал “Региональные проблемы преоб-

- разования экономики”. #4 (42), 2014, стр. 148-152.
48. Хачатрян В.В., Концептуальные основы инновационного развития экономики и науки. “Инновационная экономика Казахстана: устойчивое развитие в условиях глобализации”, Сб. материалов международной научной конференции молодых ученых, -Астана: Евразийский инновационный университет им. Л.Н.Гумилева, 2014, часть 1, -426с. стр.326-330.
  49. Тавадян А.А. (2014). “Принцип минимального интервала полосы неопределенности экономики,” *Мир перемен*, No. 1, с. 85-88.
  50. Тавадян А.А. (2014). “Интеграционные приоритеты Армении: взгляд из Еревана,” *Россия и новые государства Евразии*, 2 (23), с. 28-42.
  51. Тавадян Ашот (2014). “Оценка миграционных процессов Армении” Евразийская информационная лига. <http://eurasianinfoleague.com/topic.php?id=26226>
  52. Bayadyan, A.H., Harutyunyan, V.L. (2014). “Analysis of the dynamics and structural changes in the public debt of RA and its regulation methods,” *Annals of Agrarian Science*, 12 (1), pp. 95-99.
  53. Babasyan T., Hayrapetyan A., Christian ethis VS. corrupt economy, *European scientific journal*, ESJ, 2014, march, European scientific institute, ESI, march 2014 edition vol. 10, № 7, pp. 267-283.
  54. Hayrapetyan A.A., The role of innovations in the commercial organizations. “Инновационная экономика Казахстана: устойчивое развитие в условиях глобализации”, Сб. материалов международной научной конференции молодых ученых, -Астана: Евразийский инновационный университет им. Л.Н.Гумилева, 2014, часть 1, -426с. стр. 330-333.
  55. Tavadyan A.A. (2014).” Sensitivity Thresholds of Countries with Transitional Economies: the Case of Armenia” *Intellectual Archive*, Volume 3, Number 5, pp.46-60.

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2015թ. հրատարակումները**

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Բայադյան Ա.Հ., Մարկոսյան Հ.Ա., Պետական պարտքի կառավարման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2015, 204 էջ:
2. Մարինյան Ռ.Ն., Թադևոսյան Ա.Ս., Բախշի Իշխանյան (տնտեսագիտական հայացքներ), ՀԱՊՀ, Եր., «Ճարտարագետ», 2015, 136 էջ:
3. «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու - 2015 (ժողովածուն նվիրված է հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին (1915-2015)), ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 174 էջ:
4. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2015, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2015, 376 էջ:

Գիտական հոդվածներ

II. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2015 ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2015, 376 էջ

1. Ավագյան Հ.Ս., ՀՀ Ամուլսարի ոսկու հանքավայրի շահագործման հիմնախնդիրները, էջ 155-160:
2. Ավագյան Հ.Ս., Սոտքի և Մեղրաձորի հանքավայրերի շահա-

- գործման (ազնիվ մետաղների կորզման) արդյունքով առաջացած թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 160-169:
3. Բայադյան Ա.Ա., Արտարժույթի փոխարժեքային կուրսով պայմանավորված գործընթացների առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, էջ 38-43:
  4. Բայադյան Ա.Ա., Դատահաշվապահական փորձաքննության գործընթացի կազմակերպումն ու պլանավորումը, էջ 180-185:
  5. Բայադյան Ա.Հ., Հակոբյան Ե.Ա., Գյուղատնտեսության մեջ վարկի օգտագործման արդյունավետության գնահատման մեթոդաբանական մոտեցումներ, էջ 175-180:
  6. Բայադյան Ա.Հ., Հովհաննիսյան Լ.Մ., Գյուղատնտեսության գործընթացների ֆինանսավորման բարելավման հիմնահարցերը ՀՀ-ում, էջ 169-175:
  7. Բայադյան Ա.Հ., Մարկոսյան Հ.Ա., Պետական պարտքի կառավարման արդյունավետության բարձրացման ինստիտուցիոնալ բարեփոխումները, էջ 32-38:
  8. Գևորգյան Է.Մ., Ժամանակակից ածանցյալ գործիքների շուկայի տարբեր երկրների օրինակով, էջ 43-48:
  9. Գևորգյան Է.Մ., Ածանցյալ գործիքների պատմական էվոլյուցիան, էջ 48-54:
  10. Դանիելյան Ա.Հ., Կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության զարգացման վրա, էջ 54-61:
  11. Դրամբյան Ա.Գ., Պետության և գործարարության առաքելությունների համեմատական բնութագիրը, էջ 185-189:
  12. Զախարյան Ա.Ե., Կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման օրենսդրական հիմքերը Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 68-74:
  13. Զախարյան Ա.Ե., Կենսաթոշակառուների կենսամակարդակի բարելավման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 74-80:
  14. Թավադյան Ա.Ա., ԵՏՄ երկրների տնտեսական ներուժի մեծացմանը ուղղված առաջնահերթ քայլերը, էջ 189-195:
  15. Կոստանյան Շ.Մ., Ազատյան Լ.Ս., Գյուղատնտեսական մթերք-

ների վերամշակման և արտահանման զարգացման ուղղությունները, էջ 195-201:

16. Հարությունյան Ա.Վ., Ներդրումների էությունը և դրանց դերը տնտեսության զարգացման գործում, էջ 80-86:
17. Հարությունյան Ա.Վ., Ներդրումների ներգրավման և ներդրումային գործունեության միջազգային առաջավոր փորձի կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 86-90:
18. Հարությունյան Գ.Է., ԵՏՄ անդամակցության հետևանքով հարկաբյուջետային ոլորտում հնարավոր փոփոխությունների ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, էջ 90-98:
19. Հարությունյան Գ.Է., Ղուբասարյան Մ., ԵՏՄ-ին ՀՀ անդամակցության հետևանքով էներգետիկ ոլորտում հնարավոր փոփոխությունների շուրջ, էջ 201-207:
20. Հարությունյան Հ.Հ., ՀՀ Լոռու մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, էջ 288-294:
21. Հարությունյան Հ.Հ., Լոռու մարզի տնտեսական զարգացման և շրջակա միջավայրի էկոլոգիական որակի փոփոխության արդի միտումները, էջ 294-300:
22. Հարությունյան Վ.Լ., Միջազգային կառույցների դերը համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամերի հաղթահարման գործընթացում, էջ 16-22:
23. Հարությունյան Վ.Լ., Ազգաբնակչության սոցիալական պաշտպանության միջոցառումների նշանակությունը հակաճգնաժամային քաղաքականության ոլորտում, էջ 22-27:
24. Հովհաննիսյան Լ.Մ., Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող արդյունաբերության զարգացման ռազմավարական հիմնական ուղղությունները, էջ 207-213:
25. Մակարյան Ա.Ռ., Մակրոտնտեսական խոցելիության գնահատման մոտեցումները արտերկրում և ՀՀ-ում, էջ 342-350:
26. Մաշինյան Ա.Կ., Ջերմուկ քաղաքի ներուժը առողջարանային զբոսաշրջության շուկայում, էջ 213-218:
27. Մարկոսյան Հ.Ա., Բաղդասարյան Ք.Յու., Ներքին և արտաքին ներդրումների օրենսդրական հիմքերն ու պետական կարգավորման մոտեցումները ՀՀ-ում, էջ 224-230:

28. Մկրտչյան Տ.Ժ., Գյուղատնտեսության զարգացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 230-237:
29. Մուրադյան Տ.Ռ., Կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, էջ 98-103:
30. Շահինյան Տ.Վ., Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների բազմագործոն ռեգրեսիոն վերլուծությունը ՀՀ-ում, էջ 237-241:
31. Պողոսյան Շ.Պ., Կուտակային կենսաթոշակային համակարգերի զարգացման հիմնախնդիրները, էջ 103-109:
32. Պողոսյան Շ.Պ., Ազգաբնակչության տեղեկացվածության ապահովումը կենսաթոշակային բարեփոխումների գործընթացում, էջ 109-116:
33. Սարգսյան Կ.Ս., Բանկային համակարգերի հակաճգնաժամային աջակցման արդյունավետության գնահատումը, էջ 127-135:
34. Սարգսյան Լ.Ն., ՀՀ արտահանման համեմատական առավելությունների իրացման հնարավորությունները ԵՏՄ շրջանակներում, էջ 246-250:
35. Սարատիկյան Ն.Գ., Բարձրագույն կրթական համակարգի զարգացման միտումները ՀՀ-ում, էջ 307-312:
36. Սարինյան Ռ.Ն., Հայաստանի տնտեսության վերափոխումները և վերելքի հեռանկարները, էջ 329-334:
37. Սարինյան Ռ.Ն., Թաղևոսյան Ա.Ս., Բաշխի Իշխանյան. տնտեսական պատմության հանգույցներում, էջ 321-329:
38. Քերոբյան Ա.Ս., Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրումներ ներգրավելու հնարավորությունները ԵՏՄ անդամակցության պարագայում, էջ 255-260:
39. Акобян И.Г., Проблемы инновационной направленности инвестиционной политики в РА, с. 141-147.
40. Бабаян Э.А., Некоторые направления решения экологических проблем в РА, с. 265-269.
41. Бабаян Э.А., Габриелян Б.В., Роль конкуренции в деле повышения конкурентоспособности организации, с. 260-265.
42. Габриелян Б.В., Проблемы эффективности кадровой стратегии в

организациях, с. 354-360.

43. Затибян А.Т., Некоторые проблемы внедрения накопительной пенсионной системы в Республике Армения, с. 147-155.
  44. Затибян А.Т., Даниелян А.А., Перспективы развития внешнеэкономической деятельности малых и средних предприятий РА, с. 269-275.
- III. «Հայ ժողովրդի ժողովրդագրական և նյութական կորուստները ցեղասպանության ընթացքում և դրանց հատուցման հիմնախնդիրները» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2015 (ժողովածուն նվիրված է հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին (1915-2015)), ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2015, 174 էջ*
45. Աստոյան Ա.Խ., Հայերի ունեզրկումը որպես Հայոց մեծ եղեռնի դրդապատճառ, էջ 55-95:
  46. Բաղդասարյան Ա.Յու., Հայոց ցեղասպանության միջազգային իրավական պատասխանատվության և հատուցման հնարավոր ձևերի հիմնախնդիրների շուրջ, էջ 154-171:
  47. Թամազյան Ա.Ռ., Ժողովրդագրական, նյութական, ֆինանսական կորուստների մեկնաբանություններ, էջ 45-66:
  48. Հարությունյան Վ.Լ., Կիրակոսյան Գ.Ֆ., Ցեղասպանության սահմանումները և դրանց բնորոշ հատկանիշները, էջ 5-45:
  49. Հարությունյան Վ.Լ., Մանասերյան Թ.Ն., Քերոբյան Ա.Ս., Ցեղասպանության նյութական կորուստների գնահատումն ըստ ՀՀ ազգային արխիվում պահվող հայտարարագրերի, էջ 144-154:
  50. Լազարյան Ս.Ս., Ցեղասպանության ֆոնդի ստեղծում. հատուցման փաթեթի ձևավորում, էջ 171-183:
  51. Մակարյան Ա.Ռ., Թուրքիայի կողմից էքսպրոպրիացված հայերի գույքի գնահատման և դրանց դիմաց տրվող փոխհատուցման հիմնախնդիրները Մարբոեի փաստարկների հիման վրա, էջ 95-121:
  52. Մանասերյան Թ.Ն., Հարությունյան Թ.Հ., Հայկական եկեղեցիների հոգևոր և նյութական ներուժը ցեղասպանության ընթացքում, էջ 121-144:

IV. «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ -1(22), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2015, 359 էջ

53. Ջաքարյան Ա.Ե., Առաքելյան Կ.Հ., Մինասյան Ա.Գ., Սիմոնյան Գ.Է., Գյուղատնտեսության ապահովագրման ֆինանսական մեխանիզմի կատարելագործման ուղղությունները, էջ 205-211:
54. Ջաքարյան Ա.Ե., Առաքելյան Կ.Հ., Գալստյան Լ.Յու, Գյուղատնտեսության ապահովագրության արտասահմանյան փորձի հիմնական առանձնահատկությունները, էջ 211-218:
55. Бабаян Э.А., Каракешисян Г.М., Взаимодействие общества и природной среды, էջ 237-244.

V. Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան «Մենդելսոնների և պարենային ապահովության անվտանգության հիմնախնդիրները» միջազգային գիտաժողովի նյութեր (20-22 հոկտեմբերի 2014թ.), Եր., ՀԱԿԱ, 2015, 378 էջ

56. Հարությունյան Թ.Հ., Արժույթային ճգնաժամերը և ՀՀ դրամի արժեզրկումը, էջ 126-129:
57. Հարությունյան Թ.Հ., Մկրտչյան Հ.Հ., ՀՀ տնտեսության հնարավոր զարգացումները համաշխարհային տնտեսության համատեքստում, էջ 129-133:

VI. «Զարգացման ժամանակակից մարտահրավերներ» ՀՊՏՀ 24-րդ գիտաժողով՝ 2014, հոկտեմբեր 29-31, հատոր 1, Եր., 2015, ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատ., 772 էջ

58. Բարսյան Է.Ա., Բնօգտագործման և բնապահպանական էկոլոգատնտեսական հիմնախնդիրների շուրջ, էջ 81-87:
59. Բաղդասարյան Բ.Յու., Հեռահաղորդակցության ոլորտի պետական կարգավորման հեռանկարները ՀՀ-ում, էջ 76-81:
60. Բայադյան Ա.Հ., Մարկոսյան Հ.Ա., Պետական պարտքի գնա-

հատման ցուցանիշները և դրանց ժամանակագրական վերլուծությունը, էջ 87-92:

61. Ջախարյան Ա.Ե., Քաղաքացիական հասարակության ձևավորումը որպես ազգաբնակչության կենսամակարդակի բարելավման միջոց, էջ 137-143:
62. Հովհաննիսյան Լ.Ս., Գյուղատնտեսության գործունեության գերակա խնդիրների ուղղությունների վերլուծության արդյունքները, էջ 251-257:
63. Օհանյան Տ.Լ., ՀՀ արդյունաբերության կազմակերպությունների ներդրումանորանմանության զարգացման ուղիները, էջ 462-468:
64. Սարգսյան Կ.Ս., Տնտեսության իրական հատվածի աջակցության միջոցառումների վերլուծությունը՝ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման համատեքստում, էջ 406-412:
65. Акопян И.Г., Затикян А.Т., Проблемы налогового стимулирования и финансового обеспечения малого бизнеса в Армении, с. 746-753.

VII. «Զարգացման ժամանակակից մարտահրավերներ» ՀՊՏՀ 24-րդ գիտաժողով՝ 2014, հոկտեմբեր 29-31, հատոր 2, Եր., 2015, ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատ., 536 էջ

66. Խաչատրյան Վ.Վ., Եվրասիական տնտեսական միության երկրների որոշ մակրոտնտեսական ցուցանիշների համեմատական վերլուծությունը էջ 120-125:
67. Հարությունյան Տ.Վ., Հարությունյան Վ.Լ., Ուղղակի հարկերի դերը և դրանց ազդեցությունը բիզնես միջավայրի վրա էջ 407-412:

VIII. «Наукові праці МАУП», Юридичні науки, Економічні науки, випуск 4/5(2-2015), Киев, ДП «Видавничий дим Персонал», 2015

68. Авакян Г., Бабаян Э., Таранян И, О некоторых экологических проблемах мира и Армении, «Наукові праці МАУП», Юри-

- дични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 50-56.
69. Акопян И., Финансовые проблемы малого предпринимательства в Армении, “Наукови праці МАУП”, Юридични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 94-98.
70. Баядян А., Арутюнян В., Характерные особенности стратегии государственного долга РА, “Наукови праці МАУП”, Юридични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 46-50.
71. Затибян А., Даниелян А., Проблемы развития внешнеэкономических связей малых и средних предприятий Армении, “Наукови праці МАУП”, Юридични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 113-118.
72. Манасерян Т., Интеллектуальная безопасность и экономическое развитие, “Наукови праці МАУП”, Юридични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 68-73.
73. Оганесян Л., Некоторые проблемы стимулирования экспорта сельскохозяйственной продукции и финансирования сельского хозяйства, “Наукови праці МАУП”, Юридични науки, Економични науки, выпуск 45(2-2015), Киев, ДП “Видавничий дим Персонал”, 2015, стр. 131-136.
- IX. “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал.гос. экон. унив. - Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, -340 с.***
74. Арутюнян В.Л. Особенности современных экономических кризисов, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал.гос. экон. унив. – Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 35-41.

75. Арутюнян Т.В., Концептуальный подход по смягчению влияния финансово-экономического кризиса в Республике Армения, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 41-47.
76. Бабаян Э.А., Габриелян Б.В., Понятие о биосреде человечества и обеспечение ее мотивационной безопасности, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 276-282.
77. Баядян А.А., Основные тенденции становления и развития общин Республики Армения, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 70-75.
78. Габриелян Б.В., Мотивация как основа совершенствования конкурентоспособности компании, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 109-115.
79. Захарян А.Г., Современные векторы развития акционерных обществ в Республике Армения, “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 197-203.
80. Захарян А.Г., Стимулирование инновационной деятельности акционерных обществ в Республике Армения. “Формирование Евразического экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конфе-

ренции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 203-211.

81. Саргсян К.С., Проблемы разработки современных направлений антикризисной политики, “Формирование Евразийского экономического союза: Финансово-правовой аспект” Сборник статей, Всероссийской научно-практической конференции (Екатеринбург, 6-7 октября 2015г.), М-во образования и науки РФ, Урал. гос. экон. унив. -Екатеринбург, изд-во УрГЕУ, 2015, стр. 115-122.
82. Тавадян А.А., “Интервальные прогнозы и системная экономическая политика” *Мир перемен*, Спец. вып. - с. 111-114.
83. Dokholyan, S.V., Harutyunyan, V.L. (2015). “Methodology approach to discussing the mechanism of structural changes in the economy,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, 11 (61), стр. 6-13.
84. Makaryan, A.R., “The real-side linkages and the vulnerability of real sectors of low-income countries and Armenia,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, №11 (61), с.154-161.
85. Makaryan, A.R., “The role of imports and credits in explaining the macroeconomic vulnerability of Armenia,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, №12 (62), с.254-259.
86. Sargsyan, K.S., “Armenian economic developments in the context of the world financial crisis,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, №9 (59), с.138-142.
87. Sargsyan, K.S., “Criteria and principles of enhancing effectiveness of state anti-crisis regulation,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, №11 (61), с.150-153.
88. Sargsyan, K.S., “The issues of improvement of state anti-crisis measures,” *Региональные проблемы преобразования экономики*, №12 (62), с.195-199.

X. «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես

89. Հարությունյան Վ.Լ., Սարիյան Ռ.Ն., Գրախոսություն և ոչ միայն... Աշոտ Բայադյանի «Տնտեսական բառարանի» շուրջ, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3-4 (175-176), 2015, Եր., էջ 118-119:

90. Մակարյան Ա.Ռ., ՀՀ տնտեսական աճը պայմանավորող գործոնների վերլուծությունը, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3-4 (175-176), 2015, Եր., էջ 68-70:
91. Մակարյան Ա.Ռ., Ընթացիկ հաշվի պակասուրդ/ՀՆԱ հարաբերությունը որպես ՀՀ մակրոտնտեսական խոցելիության ցուցանիշ, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №3-4 (175-176), 2015, Եր., էջ 75-78:
92. Հարությունյան Ա.Վ., Ներդրումային գործունեության զարգացման ուղիները ՀՀ-ում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5-6 (177-178), 2015, Եր., էջ 87-90:

XI. «Բանբեր» ՀՊՏՀ, Եր., 2015 [2(38)]

93. Арутюнян В.Л., Саргсян К.С., Антикризисные меры международных экономических организаций в контексте кризисных развитий глобальной экономики / “Банбер” АГЭУ, №2(38), 2015, Եր., с. 75-85.

XII. «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես

94. Ազատյան Լ.Ս., Նորամուծությունների զարգացման ուղղությունները տնտեսությունում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 82-90:
95. Ալոյան Ռ.Ս., Ագրարային ոլորտի ֆինանսավորման մեխանիզմների դրսևորումները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 90-96:
96. Դրամբյան Ա.Գ., ՀՀ գործարար միջավայրի վարկանիշային գնահատման ինստիտուցիոնալ հիմքերը, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 32-38:
97. Խաչատրյան Լ.Ռ., ՀՀ պարենային անվտանգության ներկա վիճակը և զարգացման հեռանկարները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 15-20:
98. Խաչատրյան Լ.Ռ., ՀՀ պարենային ապրանքների արտաքին

- առևտուրը և զարգացման հեռանկարները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 295-305:
99. Հակոբյան Ե.Ա., Ռոռզման դերը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №2, ապրիլ-հունիս, Եր., էջ 20-26:
100. Հակոբյան Ե.Ա., Ռոռզման ջրի սակագնի որոշման մեթոդաբանությունը, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №2, ապրիլ-հունիս, Եր., էջ 106-110:
101. Հարությունյան Ա.Վ., Ներդրումային գործունեության կատարելագործման ուղիները ՀՀ-ում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 178-185:
102. Հովհաննիսյան Լ.Մ., Ագրարային ոլորտի դերը տնտեսության զարգացման գործընթացում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 225-233:
103. Ղուբասարյան Մ.Ա., Տեխնոպարկի զարգացման նախադրյալները ՀՀ-ում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 20-25:
104. Մակարյան Ա.Ռ., ՀՀ տնտեսական զարգացման արդյունավետությամբ պայմանավորված փուլի և Եվրասիական տնտեսական միությանն անդամակցության մարտահրավերներն ու հնարավորությունները տնտեսության խոցելիությունը նվազեցման գործում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №2, ապրիլ-հունիս, Եր., էջ 177-193:
105. Օհանյան Տ.Լ., ՀՀ ներդրումային քաղաքականությունը գյուղատնտեսության ոլորտում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №3, հուլիս-սեպտեմբեր, Եր., էջ 196-203:

XIII. Այլ հանդեսներում և ինտերնետային կայքերում

106. Тавадян А.А., Интервальные прогнозы и системная экономическая политика. “Мир перемен” (специальный выпуск), Материалы Московского экономического форума “Тупики экономи-

ческой политики России. Кто виноват и что делать?”. Международный научно-общественный журнал, 2015, с. 111-114.

107. Թավադյան Ա.Ա., ԵԱՏՄ երկրների հակաճգնաժամային միջոցառումների համաձայնեցման անհրաժեշտության մասին: «Գլոբուս» տեղեկագիր, №2 (59), 2015, Եր., էջ 59-65:
108. Тавадян А.А., Интеграционные процессы и экономическая безопасность
http://soyuzinfo.am/rus/analitics/detail.php?ELEMENT_ID=1595&sphrase_id=905.
109. Тавадян А.А., О целесообразности взаимных расчетов в национальных валютах для стран ЕАЭС,
http://soyuzinfo.am/rus/analitics/detail.php?ELEMENT_ID=1683&sphrase_id=905.
110. Тавадян А.А., Валютная безопасность в кризисных условиях (доклад), Международная научная конференция «Жизнь под санкциями: международный опыт», Институт стран СНГ совместно с экономическим факультетом МГУ им. М.В. Ломоносова
http://soyuzinfo.am/rus/analitics/detail.php?ELEMENT_ID=1619&sphrase_id=911.
111. Тавадян А.А., Евразийский проект-2015 – воплощение ожиданий государств общего соседства? Международный экспертно-медийный семинар "Евразийская интеграция: вызовы для экономики и СМИ". Москва, Круглый стол, РИА Новости
<http://pressmia.ru/pressclub/20141218/949813782.html>.
112. Тавадян А.А., Ключевые аспекты координации экономической политики стран ЕАЭС в условиях кризиса (доклад), “Евразийская экономическая интеграция” X международная конференция, 29 октября 2015 года, Москва, Евразийский Банк Развития. Пленарное заседание «Диалог экономистов: векторы экономического развития ЕАЭС в условиях кризиса»
http://www.eabr.org/r/research/conference/x_conference/.

**ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի 2016թ. հրատարակումները**

I. Մենագրություններ և համահեղինակությամբ գրքեր

1. Բաղդասարյան Ք.Յու., Ներդրումային ծրագրերի իրականացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 183 էջ:
2. Բայադյան Ա.Հ., Ֆինանսական միջոցների կազմավորման, օգտագործման և բարելավման ուղիները ՀՀ ագրարային ոլորտում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 184 էջ:
3. Հարությունյան Վ.Լ., Սարինյան Ռ.Ն., Տնտեսագիտության ինստիտուտը 10 տարում (2006-2016թթ.) հետազոտության արդյունքների ուրվագիծ, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 224 էջ:
4. Հարությունյան Տ.Վ., Հարկային քաղաքականության և հարկային վարչարարության կատարելագործման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 320 էջ:
5. Հարությունյան Ա.Վ. Առևտրային բանկերի ներդրումային գործունեության բարելավման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, 144 էջ:
6. Նավոյան Է., Հայկական հարցը միջազգային խորհրդածոդովներում և պայմանագրերում (1878-1923թթ.), (պատմական, իրավական և տնտեսական վերլուծություն), Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015, 166 էջ
7. Սարգսյան Կ.Ս., Պետական հակաձգնաժամային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները, Եր., «Գիտություն» հրատ., 2016, 416 էջ:

II. «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016 ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, - 472 էջ

1. Ազատյան Լ.Ս., Ալոյան Ռ.Ս., Գիտատեխնիկական տեղեկատվության իրականացման դերը արտադրության կայունացման ու զարգացման գործում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 415-420:
2. Ամիրխանյան Վ.Ա., Հետխորհրդային պետություններում գիտելիքահենք տնտեսության զարգացման համեմատական վերլուծություն. Հայաստան, Վրաստան, Բելառուս, Էստոնիա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 199-207:
3. Այանյան Ա.Հ., Ժամանակակից ջերմոցային տնտեսությունների արտադրանքի ինքնարժեքի մեջ փոփոխուն ծախսերի վերլուծությունը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 21-28:
4. Անդրեասյան Ն.Հ., Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման բազելյան սկզբունքների կիրառման հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 28-33:

5. Բաղդասարյան Ք.Յ., Սովերային տնտեսության գնահատման մեթոդները և դրանց տեղայնացման մոտեցումները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 425-432:
6. Բաղդասարյան Ք.Յ., Հակոբյան Ե.Ա., Սովերային տնտեսության տեսական հարցերի շուրջ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 420-425:
7. Բայադյան Ա.Հ., Բայադյան Ա.Ա., ՀՀ-ում ապրանքաշրջանառության և ՀՆԱ-ի ժամանակագրական փոփոխություններն ու կարգավորման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 221-228:
8. Բայադյան Ա.Հ., Կոստանյան Շ.Մ., ՀՀ ագրովերամշակող արդյունաբերության մթերքների արտադրության բարելավումը որպես դրանց արտահանման ծավալների ավելացման կարևորագույն նախապայման, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 228-234:
9. Գրիգորյան Ա.Ս., Ներդրումների տնտեսական բովանդակությունը և բնութագրիչները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 68-74:

10. Դրամբյան Ա.Գ., ՀՀ արտահանման վրա ազդող հարկային արտոնությունների հարցի շուրջ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 87-93:
11. Զաքարյան Ա.Ե., Առաքելյան Կ.Հ., ՀՀ արդյունաբերական կառուցվածքային համակարգի և ազգային շուկայի հավասարակշռման հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 93-99:
12. Թավադյան Ա.Ա., ՀՀ տնտեսության արտաքին ու ներքին մարտահրավերները և դրանց հաղթահարման ուղիները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 239-244:
13. Խաչատրյան Ն.Կ., ՀՀ հարկային օրենսգրքի անհրաժեշտությունն ու խնդիրները հարկային բարեփոխումների համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 99-104:
14. Կեովտեբեյան Բ.Կ., Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 250-254:
15. Հարությունյան Ա.Վ., ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից իրականացվող վարկային ներդրումների փոխկապվածությունների վերլուծությունն ըստ օգտագործման պատկանելիության,

- «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 124-131:
16. Հարությունյան Գ.Է., ՀՀ տնտեսական ներուժի իրացման հնարավորությունները ԵԱՏՄ շրջանակներում. խոչընդոտներ և հեռանկարներ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 254-260:
  17. Հարությունյան Գ.Է., Ինտեգրացիա.աշխարհաքաղաքական տեսանկյուն, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 438-443:
  18. Հարությունյան Դ.Վ., Ընթացիկ հաշվի պետական կարգավորման հիմնախնդիրները «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 138-143:
  19. Հարությունյան Հ.Հ., Էկոլոգիական անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրները ՀՀ Լոռու մարզում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 260-265:
  20. Հարությունյան Վ.Լ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 10-ամյա (2006-2016թթ.) գիտական հետազոտությունները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 17-21:

21. Հարությունյան Վ.Լ., Հարությունյան Դ.Վ., Տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունները և վճարային հաշվեկշռի պետական կարգավորման բարելավման հեռանկարները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 131-138:
22. Հովհաննիսյան Լ.Մ., Ագրովերամշակող արդյունաբերության պարենամթերքների արտադրության և իրացման բարելավման ուղիները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 265-271:
23. Ղուբասարյան Մ.Ա., ՏՏ ոլորտի զարգացման հեռանկարները ինտեգրացիայի շրջանակներում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 271-275:
24. Մանգասարյան Ռ.Յ., ԼՂՀ տնտեսության զարգացման արդի մարտահրավերները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 275-280:
25. Մանուչարյան Մ.Գ., Պետական աջակցության անհրաժեշտությունը գյուղատնտեսության ապահովագրության ներդրման գործում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 280-285:
26. Մարկոսյան Հ.Ա., Հոլանդական հիվանդությունը որպես Հայաստանում 2009թ. ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի խորը ազդեցության հիմնական պատճառ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 285-291:

- պետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 285-290:
27. Մարկոսյան Հ.Ա., Մինասյան Ա.Գ., Հայաստանի և Իրանի տնտեսությունների համեմատական վերլուծությունը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 290-296:
  28. Մխիթարյան Հ.Ս., Ներդրումային ռիսկերի դասակարգման հիմնական մոտեցումները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 148-153:
  29. Մկրտչյան Ս.Ա., ՀՀ լեռնամետալուրգիական արդյունաբերության կայուն զարգացման էկոլոգիական բաղադրիչը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 302-307:
  30. Մկրտչյան Ս.Հ., Մանուչարյան Մ.Գ., Ագրովերամշակող արդյունաբերությունը որպես գյուղատնտեսության զարգացման շարժիչ ուժ, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 296-302:
  31. Շահինյան Տ.Վ., Գործարարությամբ զբաղվելու պայմանները ԵԱՏՄ երկրներում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 307-311:
  32. Պողոսյան Շ.Պ., ՀՀ միգրացիոն գործընթացների ազդեցությունը դրամական փոխանցումների վրա, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 394-401:
  33. Պողոսյան Շ.Պ., Միգրացիոն շարժումը և դրա մեղմացման ուղիները ՀՀ-ում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 401-406:
  34. Սարգսյան Լ.Ն., Հայ-իրանական փոխադարձ ներդրումային համագործակցության հիմքերը, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 326-332:
  35. Սարգսյան Կ.Ս., ՀՀ հարկաբյուջետային քաղաքականության առանձնահատկությունները և հիմնախնդիրները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 164-171:
  36. Սարգսյան Կ.Ս., Հարկաբյուջետային քաղաքականության դերը և առանձնահատկությունները՝ ֆինանսատնտեսական ճգնաժամերի հաղթահարման համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 171-176:
  37. Սարինյան Ռ.Ն., Նուրիջանյան Ի.Կ., Մատթեոս Մամուրյանի «Տնտեսագիտական ուղղությունը», «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 454-460:

38. Վերդյան Ռ.Ս., Տնտեսության գործարքային ծախսերի գնահատման առանձնահատկությունները, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 332-339:
39. Քերոբյան Ա.Ս., ՀՀ-ԵՄ առևտրատնտեսական համագործակցությունը և զարգացման հեռանկարները «Արևելյան գործընկերության» շրջանակներում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 339-347:
40. Քարդոմյան Ն.Գ., Գործարարությամբ զբաղվելը և հարկման արդյունավետությունը հարկային բեռի համատեքստում, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 193-199:
41. Այոբյան Ի.Գ., Կարանյան Ի.Ա., Проблемы взаимосвязи трудовой миграции с инвестициями в Армении, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 387-394:
42. Բաբայան Զ.Ա., Проблемы совершенствования миграционной политики РА, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 347-352:
43. Բաբայան Զ.Ա., О разновидностях и особенностях миграционных процессов, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդ-

- վածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 352-358:
44. Габриелян Б.В., Совершенствование управления персоналом и оплата труда, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 432-438:
45. Даниелян А.А., Пенсионное обеспечение в системе современных экономических отношений, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 81-87:
46. Захарян А.Г., Проблемы миграции населения в Республике Армения, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ. հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 358-365:
47. Захарян А.Г., Влияние миграционных процессов на развитие экономики Республики Армения, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 365-373:
48. Затикян А.Т., Проблемы миграционных процессов в РА, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 373-380:
49. Затикян А.Т., Трудовая миграция и ее роль в социально – экономическом развитии РА, «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» գիտ.հոդվածների ժողովածու - 2016, ՀՀ ԳԱԱ

Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2016, էջ 380-387:

III. «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ -1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, -475 էջ

50. Ամիրխանյան Վ.Ա., Գիտելիքահենք տնտեսության հիմնական բաղադրիչները և ՀՀ-ում դրանց զարգացման ավանդույթներն ու հնարավորությունները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 281-290:
51. Ավագյան Հ., Բաբայան Է., Տարանյան Ի., Մետաղական օգտակար հանածոների շահագործման արդի վիճակը և դրանց արդյունավետության բարձրացման ուղիները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 324-332:
52. Ավագյան Հ., Բաբայան Է., Տարանյան Ի., Նորագույն տվյալներ Կամաքարի հանքաքարակման վերաբերյալ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 332-340:
53. Գաբրիելյան Բ., Գևորգյան Ա., Ձեռնարկատիրության զարգացման հիմնական ուղղությունները ՀՀ ծառայությունների շուկայում, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 37-48:
54. Զախարյան Ա., Հայաստանի Հանրապետությունում բաժնետիրական ընկերությունների գործունեության բարելավման հիմնախնդիրները, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-

տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 105-117:

55. Հովհաննիսյան Լ., Հակոբյան Ե., Գյուղատնտեսության սուբսիդավորման և վարկավորման բարելավման շուկայական մեխանիզմների գնահատումը, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 348-354:
56. Акопян И., Особенности формирования инвестиционно среды в РА, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 298-304:
57. Габриелян Б., Аветисян А., Совершенствование кадровой политики организации в условиях кризиса, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 290-298:
58. Оганян Т., О некоторых проблемах состояния сельского хозяйства РА, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածու-1(23), Եր., «Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ, 2016, էջ 369-374:

IV. «Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը» գիտա-ժողովի զեկուցումների դրույթներ, 2016թ., հուլիսի 15, Եր., 2016, «Գիտություն» հրատ., -185 էջ

59. Բաղդասարյան Ք., Հարկային բարեփոխումներ, ստվերային տնտեսություն և տնտեսական զարգացում, «Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը» գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, 2016թ., հուլիսի 15, Եր., 2016, «Գիտություն» հրատ., էջ 103-107:

60. Զախարյան Ա., Ազգաբնակչության կենսամակարդակի բարելավման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում, «Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը» գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, 2016թ., հուլիսի 15, Եր., 2016, «Գիտություն» հրատ., էջ 92-98:
61. Սարգսյան Կ., Կայուն տնտեսական աճի արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, «Հայոց նորագույն պետականության քառորդ դարը» գիտաժողովի զեկուցումների դրույթներ, 2016թ., հուլիսի 15, Եր., 2016, «Գիտություն» հրատ., էջ 98-103:

Վ. «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես

62. Այանյան Ա., Ժամանակակից ջերմոցային տնտեսությունների հաստատուն ծախսերի վերլուծությունը, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5-6 (189-190), 2016, Եր., էջ 30-33:
63. Ավետյան Ա., ՀՀ համայնքային ֆինանսական կառավարման մեթոդաբանական սկզբունքներ, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5-6 (189-190), 2016, Եր., էջ 57-59:
64. Թանգյան Ս., Վարկային հարաբերությունների օրենսդրական դաշտի կարգավորման հիմնահարցերը, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5-6 (189-190), 2016, Եր., էջ 102-105:
65. Հարությունյան Հ., Տնտեսական գործունեության էկոլոգիական հետևանքների գնահատման մոտեցումները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №5-6 (189-190), 2016, Եր., էջ 114-117:
66. Սարինյան Ռ.Ն., Պետական պարտքի կառավարման հանգույցներում, «Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №1-2 (185-186), 2016, Եր., էջ 117-119:

ՎԻ. «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես

67. Ամիրխանյան Վ.Ա., Նորարարական կլաստերների էությունը և ՀՀ տնտեսությունում դրանց գործարկման հնարավորությունները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015,

№1, հունվար-մարտ, Եր., էջ 342-351:

68. Բոստանջյան Վ.Բ., Հարությունյան Տ.Վ., Հարկային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №1, հունվար-մարտ, Եր., էջ 322-332:
69. Մակարյան Ա.Ռ., Տնտեսության իրական հատվածի վրա արտաքին գործոնների ազդեցությունը և կարգավորման ուղիները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №1, հունվար-մարտ, Եր., էջ 351-364:
70. Մակարյան Ա.Ռ., ՀՀ տնտեսության ճկունության աստիճանի բարձրացումը տնտեսական զարգացման հիմքի բազմազանության ապահովման միջոցով, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №1, հունվար-մարտ, Եր., էջ 364-375:
71. Մանասերյան Թ.Ն., ԵՍՏՄ-ին Հայաստանի անդամակցությունից Հայաստանի գործարար հանրության սպասումները, «Այլընտրանք» եռամսյա գիտական հանդես, 2015, №1, հունվար-մարտ, Եր., էջ 7-14:

VII. Այլ հանդեսներում և ինտերնետային կայքերում

72. Sargsyan, K.S., Evaluation of the effectiveness of state anti-crisis regulation in the Republic of Armenia. *Региональные проблемы преобразования экономики*, №1 (63), 2016, с.149-155. ISS N: 1812-7096.
73. Лепехин В.А., Сафарян А.В., Тавадян А.А., Маркаров А.А., «Оценка интеграционных эффектов Армении» (в соавторстве), «Многомерный статистический анализ и эконометрика», Москва, 2016, 2с, НФСП infoleader.online.
74. Лепехин В.А., Сафарян А.В., Тавадян А.А., Маркаров А.А., «Оценка воздействия интеграционных эффектов Армении на динамику ВВП» (в соавторстве), Российский экономический конгресс, Москва, 2016, 3с., НФСП infoleader.online.

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԶՈԹԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
2006-2016 ԹԹ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հրատ. խմբագիր՝

Ա. Հովակիմյան

Էջադրումն ու ձևավորումը՝

Մ. Համբարձումյանի

Հրատ. պատվեր № 729
Չափսը՝ 60×84 ^{1/16}: 23.5 տպ. մամուլ:
Տպաքանակը՝ 60 օրինակ: